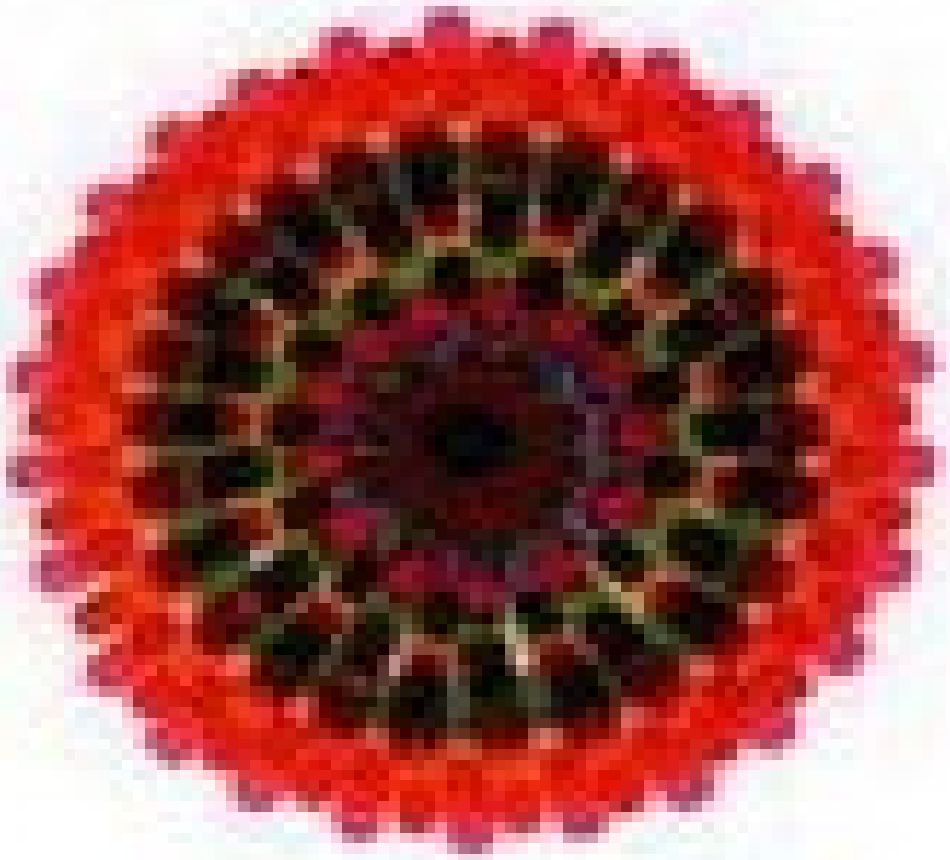
zekâ

Şimdiki Anı Verilen Yaratıcı Cevap

OSHO

yeni bir
yaşam biçimini
kavramak

ZEKA

Zeka hayatın özünde vardır
Zeka hayatın doğal bir niteliğidir.
Tıpkı ateşin sıcak olması
Ve havanın görünmez olması
Ve suyun aşağı doğru akması gibi
Hayat da zekidir.

içindekiler

ZEKA 1

içindekiler 1

ÖNSÖZ 2

ZEKÂ SENİN DÜŞÜNDÜĞÜN ŞEY DEĞİLDİR 2

DOĞANIN BİR ARMAĞANI ZEKÂ 3

KALBİN ŞİİRSELLİĞİ 12

VARLIĞIN AÇIK OLMASI 15

İNSANLARI APTALLAŞTIRAN ŞEY 16

EN GÜÇLÜNÜN AYAKTA KALMASI 17

VERİMLİ OLMAK İÇİN UĞRAŞMAK 21

BASKI ALTINA ALMAK VE MANİPLE ETMEK 23

BOYUN EĞMEME GÜNAHI 26

SADECE EMİRLERE UYMAK 28

BİR PANDORA KUTUSU: ZİHİN 31

PİRAMİDİN DIŞINA ATLAMAK 43

ZİHİNDEN ZİHİNSİZLİĞE 48

DÜŞÜNCEDEN ANLAYIŞA 51

TEPKİDEN YANITA 54

İNANÇTAN İMANA 56

SEMPATİDEN ŞEFKATE 56

İLETİŞİMDEN BİR OLMAYA 57

EFENDİ VE KÖLE 58

BİLİNEN, BİLİNMEYEN, BİLİNMEZ OLAN 60

KUTUNUN DIŞINDA; KOŞULLANMALARIN ZİNCİRİNİ KIRMAK 68

FARKLI TÜRDEN BİR İTAATSİZLİK 70

MASUMİYETİN ZEKÂSI 75

CANLI OLMA ARMAĞANI 82

KAPATMA DÜĞMESİNİ KEŞFETMEK 83

BASİT OLMAK 85

KENDİ ÜZERİNE IŞIMAK 91

SEMPTOMLAR, ATLAMA TAŞLARI VE AYAĞA TAKILAN TUĞLALAR 93

SORULARA YANITLAR 93

Bilgisayarlar insan zekâsının yaptığı işi üstlenebilir mi? 93

Kendimi içinde bulduğum pek çok sosyal konuyla başa çıkamıyorum. Bir psikiyatrın yardımına mı ihtiyacım var? 101

Kendimden usandım, iç dünyamla dış dünya arasında hiçbir bağlantı hissetmiyorum. 102

İşimde her zaman kendime güvenimi kaybedeceğimden korkuyorum. 104

Zihnimin hâlâ çok çocukça olduğunu görebiliyorum. Ne yapabilirim? 106

Bazen hafızamı kaybediyormuşum gibi aklımın bulandığını hissediyorum. 110

Nasıl âşıklar daha zekice davranabilir? 113

Bazen zekâm hakkında şüpheleniyorum. 114

Kendi zekâmın gelişimini nasıl destekleyebilirim? 115

SONSÖZ 117

ÖNSÖZ

ZEKÂ SENİN DÜŞÜNDÜĞÜN ŞEY DEĞİLDİR

İlk olarak entelektüelliğin zekâ olmadığını çok iyi bilmelisin. Entelektüel olmak sahtedir; o zekâya öykünür. O gerçek değildir çünkü o senin değildir, ödünç alınmıştır. Zekâ içsel bilincin gelişmesidir. Onun bilgiyle hiçbir alakası yoktur, onun meditasyon halinde olmakla ilgisi vardır. Zeki bir kişi geçmiş deneyimlerine dayanarak hareket etmez; o şimdiki zamanın içinde hareket eder. O tepki vermez, o yanıt verir. Bu nedenle o hiçbir zaman tahmin edilemeyendir; onun ne yapmakta olduğundan kimse hiçbir zaman emin olamaz.

Bir Katolik, bir Protestan ve bir Musevi az önce altı ay ömrü kaldığını öğrendiğini söyleyen bir arkadaşları ile konuşuyorlardı.

"Siz ne yapardınız," diye Katolik olana adam sordu, "şayet doktorunuz yaşamak için altı ayınız olduğunu söyleseydi?"

"Ah!" dedi Katolik. "Bütün mal varlığımı kiliseye bağışlardım, her Pazar ayine katılırdım ve düzenli olarak benim Hail Marys'imi söylerdim."

"Ve sen?" diye sordu Protestan'a.

"Her şeyi satardım ve bir gemi ile dünya turuna çıkardım ve çok iyi vakit geçirirdim!"

"Ve sen?" diye sordu Musevi'ye. "Ben mi? Başka bir doktora giderdim."

Zekâ budur.

DOĞANIN BİR ARMAĞANI ZEKÂ

Zekâ hayatın özünde vardır. Zekâ hayatın doğal bir niteliğidir. Tıpkı ateşin sıcak olması ve havanın görünmez olması ve suyun aşağı doğru akması gibi hayat da zekidir.

Zekâ bir kazanım değildir. Sen zeki doğdun. Ağaçlar kendi tarzında zekidir, kendi hayatları için yeterli zekâları vardır. Kuşlar zekidir, hayvanlar da öyledir. Aslında dinlerin Tanrıdan kastettikleri tek şey evrenin zeki olduğu, her yerde gizlenmiş bir zekâ olduğudur.

Sadece insan aptallaşmıştır. İnsan doğanın doğal akışını tahrip etmiştir. İnsan haricinde aptallık yoktur. Sen hiç aptal diye niteleyebileceğin bir kuş gördün mü? Hiç, ahmak olarak adlandırabileceğin bir hayvan gördün mü? Hayır, bu tip şeyler sadece insanın başına gelir. Bir şeyler yanlış gitmiştir. İnsanın zekâsı tahrip edilmiş, kötüye kullanılmış, sakatlanmıştır.

Ve meditasyon bu tahribatın silinmesinden başka bir şey değildir. Şayet insan kendi başına bırakılacak olursa meditasyona ihtiyaç kalmayacaktır. Eğer din adamı ve politikacı insanın zekâsına müdahale etmezse, hiçbir meditasyona ihtiyaç kalmayacaktır. Meditasyon ilaç gibidir; önce hastalığı yaratmak zorundasın. Ondan sonra meditasyona ihtiyaç duyulur. Hastalık yoksa meditasyona gerek yoktur. Ve ilaç (medicine) ve meditasyonun (meditation) aynı kökenden gelmesi rastlantısal değildir. O ilaç gibidir.

Her çocuk zeki doğar ve çocuk doğduğu anda üzerine çullanıp onun zekâsını yok etmeye başlarız çünkü zekâ politik yapı için, toplumsal yapı için, dinsel yapı için tehlikelidir. O Papa için tehlikelidir, o din adamı için tehlikelidir, o lider için tehlikelidir. O statüko için, kurumsal olan için tehlikelidir. Zekâ doğal olarak asidir. Zekâ hiçbir köleliğe zorlanamaz. Zekâ son derece kendine güvenir, bireyseldir. Zekâ mekanik bir taklide indirgenemez.

İnsanlar karbon kağıdından kopyalara dönüştürülmek zorundadır; onların orijinallikleri yok edilmek zorundadır, aksi taktirde dünyada var olan tüm saçmalıklar mümkün olmazdı. Bir lidere ihtiyaç duyarsın çünkü en baştan aptallaştırılmış durumdasın; yoksa hiçbir lidere ihtiyaç olmazdı. Niçin birisini izleyesin? Kendi zekânı izleyeceksin. Şayet birisi bir lider haline gelmek isterse, o zaman tek bir şeyin yapılması gerekir: Bir şekilde zekân yok edilmek zorundadır. Köklerine kadar sarsılmak zorundasın, korkutulmak zorundasın. Kendine güvenemez hale sokulmak zorundasın; bu bir zorunluluktur. Ancak o zaman lider devreye girebilir.

Eğer zeki isen, kendi problemlerini kendin çözeceksin. Zekâ tüm problemleri çözmek için yeterlidir. Aslına bakarsan hayatta yaratılan problemler ne olursa olsun, tüm bu sorunlardan daha fazla zekâya sahipsin. O doğa tarafından sunulmuştur, bir armağandır. Ancak hükmetmek, yönetmek isteyen hırslı insanlar vardır; hırs sahibi deliler vardır: onlar sende korku yaratırlar. Korku pas gibidir: O tüm zekâyı yok eder. Şayet birisinin zekâsını yok etmek istersen, ihtiyaç duyulan ilk şey korku yaratmaktır: Cehennemi yarat ve insanların ondan korkmasını sağla. İnsanlar cehennemden korkar hale geldiğinde gidip din adamının önünde eğileceklerdir. Din adamını dinleyeceklerdir. Din adamının dediklerine kulak asmazlarsa cehennem ateşiyle yüzleşeceklerdir; normal olarak korkarlar. Kendilerini cehennem ateşinden korumak zorundalar ve din adamına ihtiyaç duyulur. Din adamı bir zorunluluk haline gelir.

İki iş ortağı olan iki adam hakkında bir şeyler duymuştum. İşleri çok kendine hastı ve ülkeyi dolaşırlardı. Ortaklardan birisi bir kasabaya gider ve insanların pencerelerine zift fırlatır ve sabaha doğru da ortadan kaybolurdu. Bir iki gün sonra diğeri gelirdi. İnsanların pencerelerinden ziftleri temizlemeyi önerirdi. Ve insanlar da elbette ödeme yapardı; ödemek zorundaydı. Onlar aynı işte ortaktılar. Birisi zararı verirdi, diğeriyse onu gidermeye gelirdi.

Korku yaratılmak zorunda, hırs yaratılmak zorunda. Zekâ açgözlü değildir. Zeki bir adamın asla açgözlü olmadığını bilmek seni şaşırtacaktır. Açgözlülük zeki olmamanın parçasıdır. Yarın için biriktirirsin çünkü yarın hayatının üstesinden gelebileceğine güvenmezsin, öyle olmasa biriktirmek niye? Cimrileşirsin, açgözlü hale

gelirsin çünkü yarın senin zekânın hayatla başa çıkmak için yeterli olup olmayacağını bilmiyorsun. Kim bilebilir? Zekân hakkında kendine güvenmiyorsun, o nedenle de biriktiriyorsun, açgözlü oluyorsun. Zeki bir kimse korkmaz, açgözlülük yapmaz.

Korku ve açgözlülük birlikte var olur; bu yüzden de cennet ve cehennem kol kola gider. Cehennem korkudur, cennet de açgözlülük. İnsanlarda korku yarat ve insanlarda açgözlülük yarat; onları mümkün olduğunca açgözlü yap. Onları o kadar açgözlü yap ki hayat onları tatmin edemesin, o zaman onlar din adamına ve lidere gideceklerdir. O zaman onlar içinde aptalca arzular ve ahmakça fantezilerinin yerine getirileceği gelecekteki bir hayatın hayallerini kurmaya başlayacaklardır. Şuna bir bak; mümkün olmayanı istemek zeki olmamaktır.

Zeki bir kimse mümkün olanın içinde mükemmelen tatmin olmuş vaziyettedir. Muhtemel olan için çalışır; hayır, o asla imkânsız olan ve de muhtemel olmayan için çalışmaz. O hayata ve onun sınırlamalarına bakar. O bir mükemmeliyetçi değildir. Mükemmeliyetçi birisi nevrotiktir. Bir mükemmeliyetçiysen nevrotik hale geleceksin.

Mesela bir kadını seviyorsan ve ondan kesin sadakat istersen, çıldıracaksın ve o da çıldıracaktır. Bu mümkün değildir. Kesin sadakat onun başka bir erkeği aklına bile getirmeyeceği, hayalini dahi kurmayacağı anlamına gelir; bu mümkün değildir. Sen kimsin? Niçin o sana âşık oldu? Çünkü sen bir erkeksin. Eğer o sana âşık olabiliyorsa niçin başkalarını düşünemesin? Bu olasılık açık kalır. Ve şayet yanından yürümekte olan güzel bir kişi görürse ve onda arzular kabarırsa bununla nasıl başa çıkacak? "Bu adam güzel" demek dahi arzudur; arzu içeri girmiştir. Sen bir şeye, sadece sahip olmaya, keyif almaya değer bulduğun zaman güzel dersin. Kayıtsız değilsin.

Şimdi eğer —insanların istediği gibi— kesin bir sadakat istersen, o zaman çatışma olması kaçınılmazdır ve sen şüphe içerisinde kalırsın. Ve sen şüphe içerisinde kalacaksın çünkü kendi zihnini de biliyorsun; sen başka kadınları düşünüyorsun, o yüzden kadının başka erkekleri düşünmediğine nasıl güvenebilirsin? Sen ne düşündüğünü biliyorsun o yüzden de onun da aynı şeyi düşündüğünü biliyorsun. Şimdi güvensizlik, çatışma, mutsuzluk ortaya çıkar. İmkânsız bir arzu yüzünden mümkün olan bir aşk imkânsız hale gelmiştir.

İnsanlar yapılamayacak şeyler ister. Gelecek için güvence istersin ki bu imkânsızdır. Sen gelecek için kesin bir güvence istersin. Bu garanti edilemez; bu hayatın doğasında yoktur. Zeki bir insan bunun hayatın doğasında olmadığını bilir. Gelecek açık kalır; banka batabilir, karın birisi ile kaçabilir, kocan ölebilir, çocukların beş para etmeyebilir. Geleceği kim bilebilir? Hasta düşebilirsin, sakat kalabilirsin. Kim geleceği bilebilir?

Gelecek için güvence istemek sürekli korku içinde kalmak demektir. Güvence olası değildir, o yüzden de güvencesizlikten korktuğunda korkun yok edilemez. Korku orada olacak titriyor olacaksın ve bu sırada şimdiki an ıskalanıyor olacak. Gelecek için güvence arzusuyla mümkün olan tek hayatı, şimdiyi yok ediyorsun. Ve giderek daha çok ve daha çok sarsılacak, korkacak, açgözlü hale geleceksin.

Bir çocuk doğar; bir çocuk çok çok açık bir olgudur. Son derece zekidir. Ancak biz onun üzerine çullanırız, onun zekâsını mahvetmeye başlarız. Onda korku yaratmaya başlarız. Sen ona eğitim de, sen ona çocuğa hayatla başa çıkma kabiliyeti vermek de. O korkusuzdur ve sen onda korku yaratıyorsun.

Ve senin okulların, kolejlerin, üniversitelerin; onların hepsi onu daha da çok aptal yapıyor. Onlar ahmakça şeyler talep ederler. Onlar ezberlenmesi gereken aptalca şeyler talep ederler ki bu şeyler çocuk ve onun doğal zekâsı için hiçbir anlam ifade etmez. Ne için? Çocuk bir anlam veremez. Ne için tüm bu şeyler kafasının içine doldurulur? Ancak üniversite der ki, kolej der ki, ev, aile, onun iyiliğini isteyenler der ki, " Doldur! Şimdi bilmiyorsun ama sonra ne için ihtiyaç duyulduğunu bileceksin."

Tarihi doldur, insanların başka insanlara yapmış olduğu saçmalıkları, tüm çılgınlıkları çalış! Ve çocuk için hiçbir şey ifade etmez. İngiltere'yi belirli bir kralın şu tarihten bu tarihe yönetmiş olması neyi değiştirir? Ancak o bu aptalca şeyleri ezberlemek zorundadır. Doğaldır ki onun zekâsı giderek daha çok ağırlaşır, sakatlanır. Giderek daha çok ve daha çok zekâsının üzerinde toz birikir. Bir kimse üniversiteden geri döndüğünde zeki değildir; üniversite işini yapmıştır. Bir kimsenin üniversiteden mezun olup da hâlâ zeki kalabilmesine çok ender rastlanır.

Çok az insan üniversiteden kaçmayı, ondan sakınmayı, üniversiteyi geçtiği halde zekâsını korumayı başarabilmiştir, çok ender olmuştur bu. O seni mahvetmek için o kadar büyük bir mekanizmadır ki.
Eğitildiğin an zekânı yitirmişsindir.
Bunu göremiyor musun? Eğitilmiş insan çok aptalca davranır. Hiçbir zaman eğitim görmemiş ilkel insanlara git ve saf bir zekânın işlemekte olduğunu göreceksin.
Bir gün bir kadın bir kutuyu açmaya çalışıyordu ve bunu nasıl yapacağını bulamamıştı. O yüzden de gidip bir yemek kitabına baktı. Kitaba bakana kadar aşçı onu açmıştı bile. Geri döndüğünde şaşırdı. Aşçıya, "Onu nasıl açtın?" diye sordu.
"Hanımefendi, okumayı bilmiyorsanız zekânızı kullanmak zorunda kalırsınız" dedi.
Evet doğru. Okumayı bilmiyorsan zekânı kullanmak zorunda kalırsın. Başka ne yapabilirsin? Okumaya başladığın an zeki olmana gerek yoktur, kitaplar icabına bakar. (....)
Bunu hiç gözlemledin mi? Bir kimse daktilo ile yazmaya başladığında el yazısı kaybolur; o zaman onun el yazısı artık güzel olmaz. Buna ihtiyaç yoktur: daktilo gerekeni yapar. Eğer cebinde bir hesap makinesi taşıyacak olursan tüm matematiği unutacaksın; ihtiyaç yoktur. Er ya da geç herkes küçük bilgisayarlar taşıyor olacak. Bir Britannica ansiklopedisinden tüm bilgiye sahip olacaklar ve o zaman senin pek de zeki olmana ihtiyaç kalmayacak; bilgisayar ne gerekiyorsa yapacak.
İlkel insanlara, eğitilmemiş insanlara, köylülere git ve ince bir zekâ bulacaksın. Evet, onlar pek de bilgili değiller, bu doğrudur. Onlar bilgiyle dolu değildir, bu doğru; ancak onlar son derece zekidir. Onların zekâsı etrafında duman olmayan bir alev gibidir.
Toplum insanoğluna —belirli amaçlar uğruna— yanlış bir şey yapmıştır. O senin köle olmanı ister, o senin her zaman korkmanı ister. O senin her zaman açgözlü olmanı ister, o senin her zaman hırslı olmanı ister, o senin her zaman rekabetçi olmanı ister. O senin sevgi dolu olmamanı ister, o senin nefret ve öfkeyle dolu olmanı ister. O senin zayıf, taklitçi —karbon kağıdından kopyalar olarak— kalmanı ister. O senin orijinal ve özgün ve asi olmanı istemez, hayır. Bu nedenle senin zekân yok edilmiştir.
Meditasyon sadece toplumun yapmış olduğunu silmek için gereklidir. Meditasyon negatiftir: O basitçe zararı yok eder, hastalığı ortadan kaldırır. Ve bir kez hastalık gittiğinde senin esenliğin kendi kendine ortaya çıkar.
Geçen yüzyılda bu çok ileri gitti: Evrensel eğitim tam bir felaketti. Ve unutma ben eğitime karşı değilim, ben bu eğitime karşıyım. Senin zekânın keskinleşmesine yardımcı olabilecek, onu yok etmeyecek; onu gereksiz bilgi ile doldurmaktansa onun daha taze ve genç olup daha çok ışıldamasına yardımcı olabilecek farklı bir eğitim olasılığı mevcuttur.
Bu eğitim sana sadece ezberleme yetisi sağlar. O eğitim sana daha çok netlik sağlayacak. Bu eğitim senin yaratıcılığını yok eder. O eğitim senin daha çok yaratıcı olmana yardımcı olacak.
Örneğin, benim dünyada olmasını istediğim eğitim çocuğun tek tip cevap vermesini gerektirmeyecek. O tekrarı, ezberi desteklemeyecek. Uydurulan cevap kopya edilen cevap kadar doğru olmasa da, eski bir probleme yeni bir cevap getiren çocuğu yine de takdir edecek. Mutlaka çocuğun cevabı Sokrat'ın cevabı kadar doğru olmayacaktır; doğal olarak küçük bir çocuğun cevabı Albert Einstein'ınki kadar kesin olmayacaktır. Fakat çocuğun cevabının Albert Einstein'ınki kadar doğru olmasını istemek aptalcadır. Şayet çocuk yaratıcı ise o doğru yönde hareket ediyor; bir gün çocuk bir Albert Einstein olacaktır. Eğer o doğal olarak yeni bir şey yaratmaya çalışıyorsa, sınırları olacaktır ama onun sırf yeni bir şey yaratma çabası takdir edilmeli, onurlandırılmalıdır.
Eğitim rekabetçi olmamalıdır. İnsanlar birbirlerini yargılamamalıdır. Rekabetçilik, çok saldırgan ve yok edicidir. Birisi matematikte iyi değil ve sen onu sıradan olarak adlandırıyorsun. Ve o marangozlukta iyi olabilir ama hiç kimse buna bakmaz. Birisi edebiyatta iyi değildir ve sen onu aptal olarak adlandırırsın; ve o müzikte dansta iyi olacaktır.
Gerçek bir eğitim, insanların, içinde tamamen canlı olabilecekleri kendi hayatlarını bulmalarına yardım edecek.

Şayet bir çocuk bir marangoz olmak için doğduysa, o halde onun yapacağı doğru şey budur. Ona başka herhangi bir şey dayatacak kimse olmamalıdır. Bu dünya, şayet bir çocuğun kendisi olmasına izin verilir, her yönden destek olunur, yardım edilirse ve hiç kimse karışmazsa muhteşem, zeki bir dünya haline gelebilir. Aslında, çocuğa kimse müdahale etmez. Şayet bir çocuk dansçı olmak isterse bu iyi bir şeydir; dansçılara ihtiyaç vardır. Dünyada çok fazla dansa ihtiyaç vardır. Çocuk bir şair olmak isterse iyidir. Pek çok şiire ihtiyaç vardır; asla yeterli değildir. Şayet çocuk bir marangoz ya da bir balıkçı olmak isterse bu son derece iyi bir şeydir. Bir başkan ya da başbakan olmaya ihtiyaç yoktur. Aslında çok daha az insan bu tip hedeflerle ilgilenecek; bu bir kutsanmışlık olacak.

Şu an her şey alt-üst olmuş durumda. Marangoz olmak isteyen kişi bir doktor olmuştur; doktor olmak isteyen birisi marangoz olmuştur. Herkes başka birisinin yerinde, o yüzden de bu kadar aptallık var. Herkes başkasının işini yapıyor. Bunu bir kez görmeye başladın mı insanların neden aptalca davrandıklarını anlayacaksın.

Hindistan'da bizler çok derin meditasyon yapmaktayız ve bir sözcük bulduk: Swadharma, kendi doğan. Bu geleceğin dünyası için en muhteşem ipucunu taşır. Krishna, Swadharma nadharum shreyah; "kendi doğanın içinde, kendi doğanı izleyerek ölmek iyidir" demiştir. Per dharmo bavaha baha; "başka birisinin doğası çok tehlikelidir." Bir taklitçi haline gelme.

Sırf kendin ol.

Bili her zaman geyik avına çıkmak istemişti, o nedenle de yeterli parayı biriktirdi ve kuzey ormanlarına gitti. Orada gerekli ekipmanlarla donandı. Ve dükkân sahibi ona memleketin en iyi geyik çağıranı Pierre'i, kiralamasını önerdi.

"Bu doğru," dedi dükkân sahibi, "Pierre pahalıdır ama onun çağırışında hiçbir geyiğin dayanamadığı seksi bir nitelik vardır."

"Bu nasıl oluyor?" diye sordu Bill.

"Hmm, Pierre 300 km ötedeki bir geyiği görünce ellerini ağzına kapatıp ilk çağrıyı yapar. Geyik bunu duyduğunda arzu ile heyecanlanacak ve 200 km yaklaşacak. O zaman Pierre biraz daha cilve katarak yeniden çağıracak ve geyik yüz kilometrelik mesafeye meraklı bir heyecan ile gelecek. Bu sefer Pierre, şehvetle kabarmış arzularıyla onu size yirmi beş metre mesafeye kadar getirecek olan çağrısına gerçekten seksi bir davet ekleyip biraz da uzatacak. İşte dostum, bu an sizin nişan alıp ateş etmeniz gereken andır."

"Varsayalım ıskaladım?" diye merak etti Bill.

"Oh, bu çok berbat bir şey olurdu!" dedi diğeri.

"Ama niye?" diye sordu Bill.

"Çünkü o zaman zavallı Pierre çiftleşmiş olur."

İşte insanın başına gelmiş olan da budur; taklit etmek, taklit etmek. İnsan kendi gerçeğinin vizyonunu tamamen unutmuştur. Zen insanları der ki: Orijinal yüzünü ara. Kendine has olanın ne olduğunu bul. Sen kimsin? Kim olduğunu bilmezsen her zaman bir kazaya uğrayacaksın; her zaman. Hayatın uzun bir kazalar silsilesi olacak ve her ne olursa olsun hiçbir zaman tatmin edici olmayacak. Tatminsizlik hayatının yegâne tadı olacak.

Bunu etrafında görebilirsin. Niçin bu kadar çok insan böylesine donuk, sıkıntılı bir şekilde gün dolduruyor gibi görünür? Yerine koyamayacakları son derece değerli zaman geçiyor ve sanki ölümü beklermiş gibi büyük bir yavanlıkla geçiyor. Bunca insana ne oldu böyle? Neden ağaçlarınki gibi bir tazeliğe sahip değiller? Niçin insanlar kuşların sahip olduğu şarkıların aynısına sahip değil? İnsanoğluna ne oldu? Tek bir şey olmuştur: İnsan taklit etmektedir. İnsan başka birisi olmaya çalışmaktadır. Kimse yuvasında değil. Herkes başkasının kapısını çalmakta; o yüzdendir ki tatminsizlik, yavanlık, sıkıntı, keder var.

Zeki bir insan bedeli ne olursa olsun sadece kendisi olmaya çalışacaktır. Zeki bir insan asla kopyalamayacaktır, asla taklit etmeyecektir. Asla tekrar etmeyecektir. Zeki bir kişi sırf kendi içsel çağrısını dinleyecektir. Risk ne olursa olsun kendi varlığını dinleyecek ve onun gerektirdiği gibi hareket edecektir.

Risk vardır! Başkalarını taklit ettiğinde daha az risk vardır. Kimseyi kopyalamadığında yalnız kalırsın; risk vardır! Ancak hayat sadece tehlike ile yaşayanların başına gelir. Hayat yalnızca maceracı, cesur, neredeyse çılgın olanların başına gelir; hayat sadece onların başına gelir. Hayat kayıtsız insanların başına gelmez.

Zekâ kendi varlığına güvenmek demektir. Zekâ maceradır, heyecandır, coşkudur. Zekâ şu anı yaşamaktır, geleceğin peşinden koşmak değildir. Zekâ geçmişi düşünmek değildir, geleceği umursamak değildir; artık geçmiş yoktur gelecekse henüz gelmemiştir. Zekâ mevcut olan şimdiki anı en üst seviyede kullanmaktır. Gelecek onun içinden çıkacaktır. Şayet şu an zevkle ve coşku ile yaşanmışsa, gelecek olan an da onun içerisinden çıkacaktır. Doğal olarak daha fazla coşku getirecek ama onun için endişelenmeye hiç gerek yok. Şayet benim bu günüm altından ise yarınım daha da altın olacak. O nereden gelecektir? O bugünden yeşerecektir.

Şayet bu hayat bir kutsama olmuşsa, gelecek hayatım daha da yüksek bir kutsama olacaktır. O nereden gelecektir? O benim içimden, benim yaşanmış deneyimlerimden yeşerecektir. O halde zeki bir insan cehennem ve geçmişle ilgilenmez, ölümden sonraki yaşamla ilgilenmez, hatta Tanrı ile de ilgilenmez, ruh ile ilgilenmez. Zeki bir insan basitçe zeki bir şekilde yaşar ve Tanrı ve ruh ve cennet ve Nirvana hepsi doğal olarak meydana gelir.

Sen inançlarınla yaşıyorsun; inanç aptallıktır. Bilerek yaşa; bilmek zekâdır. Ve zekâ ise meditasyondur.

Aptal insanlar da meditasyon yapar ancak onlar kesinlikle aptalca bir şekilde meditasyon yapar. Onlar her Pazar bir saatliğine kiliseye gitmeleri gerektiğini düşünürler; bu bir saatin dine adanması gerekir. Bu din ile akıllıca olmayan bir şekilde ilişki kurmaktır. Kilisenin bununla ne alakası var? Senin gerçek hayatın bu altı günün içerisinde. Pazar günü senin gerçek günün değil. Altı gün boyunca dindar olmayan bir şekilde yaşayacaksın ve sonra da kiliseye sadece bir iki saatliğine mi gideceksin? Sen kimi kandırmaya çalışıyorsun? Tanrı'yı senin inançlı biri olduğuna inandırmaya çalışmak...

Yahut biraz daha çok çalışkansan o zaman her gün sabahları yirmi dakika, akşamları yirmi dakika transandantal meditasyon yaparsın. Gözler kapalı oturur ve bir mantrayı aptal bir şekilde —Om, Om, Om— diye tekrar edersin. Hatta bu, zihni daha çok donuklaştırır. Bir mantrayı mekanik bir şekilde tekrar etmek senin zekânı azaltacaktır. O sana zekâ vermez, o ninni gibidir.

Yüzlerce asırdır anneler bunu bilir. Ne zaman bir çocuk huzursuzsa ve uyumak istemezse anne gelir ve bir ninni söyler. Çocuk sıkılır ve çocuk kaçamaz. Nereye gidebilir ki? Anne onu yatakta tutuyor. Tek kaçış uykudadır. O nedenle uykuya dalar; basitçe teslim olur. Der ki, "Şimdi uyanık olmak çok aptalca çünkü annem çok sıkıcı bir şey yapıyor, tek bir satırı tekrar edip duruyor."

Çocuklar uykuya dalmadığında annelerin ve büyükannelerin çocuklara anlattığı öyküler vardır. Bu öykülere bakacak olursan sürekli tekrar eden belirli bir kalıp olduğunu göreceksin. Daha geçen gün, tam o an canı uyumak istemediği için uyumayan küçük bir çocuğa büyükannesi tarafından anlatılmış bir öyküyü okuyordum. Onun zekâsı mükemmelen uyanık olduğunu söylüyor ama büyükanne onu zorluyor. Kadının yapacak işleri var; çocuk önemli değil.

Çocukların kafası çok karışıktır, her şey çok saçma görünür. Onlar sabah uyumak istediklerinde herkes onları uyandırmaya çalışır. Onlar uyumak istemediğinde ise herkes onları uyumaya zorlar. Kafaları çok karışır. Bu insanların nesi var? Uyku geldiğinde iyidir; zekâ budur. Gelmiyorsa uyanık kalmak son derece iyidir.

Şimdi bu büyükanne bir hikâye anlatıyor. Başlangıçta çocuk ilgili halde kalır ama yavaş yavaş... Hangi zeki çocuk olursa olsun sıkılacaktır, yalnızca aptal çocuk sıkılmayacaktır.

Öykü şudur:

Bir adam uyuyakalır ve rüyasında çok büyük bir sarayın önünde durduğunu görür. Ve bu sarayda bin bir tane oda vardır. O bir odadan diğerine gider —bin tane oda— sonra en son odaya ulaşır. Ve orada güzel bir yatak vardır, yatağın üzerine düşüverir, uykuya dalar ve rüyasında... bin bir tane odası olan büyük bir sarayın kapısında

durduğunu görür. O zaman adam bin tane odanın içine girer en sonunda bin birinci odaya ulaşır. Yine orada güzel bir yatak vardır ve adam uykuya dalar... ve bir sarayın önünde durduğunu rüyasında görür... Bu böyle sürer gider!

Şimdi bir çocuk ne kadar süre ile uyanık kalabilir? Sırf sıkıntıdan çocuk uykuya dalar. O der ki, "Artık bitsin!"

Bir mantra da aynı şeyi yapar. "Ram, Ram... Om, Om... Allah, Allah" ya da herhangi bir şeyi tekrarlarsın. Tekrar eder durursun, tekrar eder durursun. Artık iki iş yapıyorsun: hem büyükannenin hem de çocuğun işini. Senin zekân çocuğunki gibi ve senin mantrayı öğrenmen ise büyükanneninki gibi. Çocuk seni durdurmaya çalışır, başka şeylerle ilgilenmeye başlar, güzel şeyleri; güzel kadınları, güzel manzaraları düşünür. Ama sen onu suçüstü yakalarsın ve tekrar "Om, Om, Om" a geri getirirsin. Yavaşça ve yavaşça içindeki çocuk mücadele etmenin anlamsız olduğunu hissetmeye başlar; içindeki çocuk uykuya dalar.

Evet, mantra sana belirli bir uyku verir: o kendi kendine hipnoz yaptığın bir uykudur. Şayet uyku senin için zor ise bunda yanlış bir şey yoktur. Şayet uykusuzluk çekiyorsan bu iyidir. Ancak bunun maneviyatla hiçbir alakası yoktur; bu son derece zeki olmayan bir meditasyon yöntemidir.

O halde zekice meditasyon yapma yöntemi nedir? Zekice olan yöntem yaptığın her şeye zekâ katmaktır. Yürüyorsun, zekice, farkındalıkla yürü. Bir şey yiyorsun, zekice, farkındalıkla ye. Hiç zeki bir şekilde yediğini hatırlıyor musun? Hiç yediğin şey hakkında düşündün mü? Besleyici mi? Onun besin değeri var mı yoksa kendini hiç beslemeden dolduruyor musun?

Hiç yaptığın şeyleri izledin mi? Sürekli sigara içiyorsun. O zaman zekâya ihtiyaç vardır; ne yapıyorsun? Sadece dumanı içine çekiyor ve dışarı atıyorsun ve aynı zamanda ciğerlerini mahvediyorsun. Ve gerçekten ne yapıyorsun? Paranı boşa harcıyorsun, sağlığını boşa harcıyorsun. Sigara içerken, yemek yerken zekâ kat. Erkeğinle ya da kadınınla sevişmeye gittiğinde zekâ götür. Ne yapıyorsun? Gerçekten hiç sevgin var mı? Bazen sadece alışkanlıktan sevişirsin. O zaman o çirkindir, ahlaksızcadır. Sevgi son derece bilinçli olmak zorundadır, ancak o zaman o bir duaya dönüşür.

Kadınınla sevişiyorken tam olarak ne yapıyorsun? Kadının bedenini senin için çok fazla hale gelen enerjiyi dışarı atmak için mi kullanıyorsun? Yoksa kadına saygı gösteriyor, seviyor musun, bu kadına hürmet ediyor musun?

Ben bunu görmüyorum. Kocalar karılarına saygı duymuyor, onları kullanıyorlar. Kadınlar kocalarını kullanıyor, onlara saygı duymuyorlar. Eğer hürmet sevginin içinden yeşermiyorsa o zaman bir yerlerde zekâ eksik demektir. Böyle olmadığında diğerine çok derinden şükran duyacaksın ve sevişmen çok muhteşem bir meditasyona dönüşecek.

Her ne yapıyorsan onun içine zekânın niteliklerini kat. Zeki bir şekilde yap: meditasyon budur. Zekâ hayatının her yerine yayılmak zorunda. Bu Pazar gününe ait bir şey değil ve onu yirmi dakikalığına yapıp sonra da unutamazsın. Zekâ tıpkı nefes alıp vermek gibi olmalı. Her ne yapıyorsan —küçük, büyük, yerleri temizlemek, her ne ise— zeki bir şekilde ya da aptalca yapılabilir. Ve biliyorsun ki onu zeki bir şekilde yapmadığında hiç keyif yoktur; bir görev yerine getiriyorsun, bir şekilde onun ağırlığını taşıyorsun.

Bir gün bir kilise okulunun dokuzuncu kızlar sınıfında tüm sınıf Hıristiyan sevgisini ve bunun onlar için hayatlarında ne anlama geldiğini işliyorlardı. En sonunda Hıristiyan sevgisinin, "hoşlanmadığın birisi için sevilecek şeyler yapmak" anlamına geldiğinde karar kıldılar. Çocuklar son derece zekidir. Onların vardığı sonuç mükemmel bir şekilde doğrudur. Sonuçta Hıristiyan sevgisinin, "hoşlanmadığın birisi için sevilecek şeyler yapmak" anlamına geldiğine karar verdiler.

Öğretmen hafta boyunca bu kavramı test etmelerinin iyi olabileceğini öğütledi. Sonraki hafta geri döndüklerinde öğretmen neler olduğunu anlatmalarını istedi. Bir kız elini kaldırıp "Ben bir şey yaptım" dedi.

Öğretmen, "Harika! Ne yaptın?" diye sordu.

"Hımm," dedi kız, "matematik dersimde şu iğrenç kız var..."

"İğrenç...?"

"Evet biliyorsunuz... iğrenç. Onun üç tane başı var ve onun tüm parmakları baş parmak ve onun üç tane sol ayağı var ve ne zaman okulun koridorlarına inse herkes, 'yine şu iğrenç kız geldi' der. Onun hiç arkadaşı yok ve kimse onu partiye davet etmiyor ve biliyorsunuz işte o iğrenç."
Öğretmen, "Galiba ne demek istediğini biliyorum. Peki sen ne yaptın?"
"Hmm, Bu iğrenç kız benim matematik dersimdeydi ve çok zorda kalmış gibiydi. Ben matematikte oldukça iyiyim o yüzden de ona ödevinde yardım etmeyi önerdim."
"Harika," dedi öğretmen. "E sonra ne oldu?"
"Şey, ona yardım ettim ve çok eğlenceli idi ve o bana nasıl teşekkür edeceğini bilemedi ama şimdi de ondan kurtulamıyorum!"
Eğer bir şeyi sırf görev için yapıyorsan —sevmiyorsan ve sadece görev olarak yapıyorsan— er ya da geç yakalanacaksın ve ondan kurtulmakta zorluk çekeceksin. Sadece yirmi dört saat boyunca bir gününü izle, sana zevk vermeyen, seni geliştirmeyen kaç tane şey yapıyorsun, aslında onlardan kurtulmak istiyorsun. Eğer hayatında gerçekten kurtulmak istediğin çok fazla şey yapıyorsan aptalca yaşıyorsun demektir.
Zeki bir insan hayatını doğallığın, sevginin, coşkunun şiirselliğine sahip olacak şekilde düzenler. Bu senin hayatın ve eğer kendine karşı yeterince nazik değilsen sana kim nazik davranacak? Şayet hayatını mahvediyorsan bundan kimse sorumlu değildir.
Ben sana kendine karşı sorumlu olmayı öğretiyorum; bu senin en öncelikli sorumluluğundur. Her şey ondan sonra gelir. Sen kendi dünyanın, kendi varoluşunun tam merkezisin. O yüzden zeki ol. Zekânın niteliklerini taşı. Ve sen zeki hale geldikçe hayatına daha çok zekâ taşıma kapasiten de yükselecek. Her bir an zekâ ile o kadar ışık saçabilir ki... Hiçbir dine ihtiyaç yok, meditasyona ihtiyaç yok, kiliseye gitmeye ihtiyaç yok, tapınağa gitmeye ihtiyaç yok, fazladan hiçbir şeye ihtiyaç yok. Hayat doğası gereği zekidir. Sadece bütün olarak, uyum içerisinde, farkındalıkla yaşa ve diğer her şey güzel bir şekilde onu takip eder. Kutlama halindeki bir hayat zekânın ışıltısının peşinden gider.

KALBİN ŞİİRSELLİĞİ

Kafanın zekâsına zekâ bile denemez; o bilgili olmaktır. Kalbin zekâsı ise zekâdır, mevcut olan yegâne zekâdır. Kafa yalnızca bir toplayıcıdır. O her zaman eskidir, o asla yeni değildir, hiçbir zaman orijinal değildir. O belirli amaçlar için iyidir: Dosyalamak için mükemmeldir! Ve hayatta kişi buna gereksinim duyar; pek çok şeyin hatırlanması mecburidir. Zihin, kafa biyolojik bir bilgisayardır. Ona bilgi yüklemeye de devam edebilirsin ve ne zaman ihtiyaç duyarsan onu oradan çıkarabilirsin. O matematik için, hesap yapmak için iyidir, günü birlik hayat, ticaret hayatı için iyidir. Ama şayet bunun hayatın tümü olduğunu düşünüyorsan aptal olarak kalacaksın. Hiçbir zaman hissetmenin güzelliğini ve kalbin lütuflarını bilemeyeceksin. Sadece kalp aracılığıyla hayat bulan zarafeti, kalp aracılığıyla gelen Tanrısallığı bilmeyeceksin. Asla duayı bilmeyeceksin, asla şiirselliği bilmeyeceksin, asla sevgiyi bilmeyeceksin.
Kalbin zekâsı hayatında şiirselliği yaratır, adımlarına bir dans bahşeder, hayatını bir keyfe, bir kutlamaya, bir kahkahaya, bir şenliğe dönüştürür. Sana espri anlayışı verir. O sana sevme ve paylaşma kapasitesi verir. Gerçek hayat budur. Kafadan yaşanan hayat mekanik bir hayattır. Bir robota dönüşürsün; belki çok verimli olursun. Robotlar çok yararlıdır. Makineler, insandan daha verimlidir. Kafanla çok daha fazla kazanırsın ama daha çok yaşamazsın. Belki daha yüksek bir yaşam standardın olur ama hiç hayatın olmayacak.
Hayat kalbe aittir. Hayat sadece kalbin içinden yeşerir. Sevginin yeşerdiği, hayatın yeşerdiği, ruhun yeşerdiği toprak kalbe aittir. Güzel olan her şey, gerçekten değerli olan her şey, anlamlı, önemli olan her şey kalpten

gelir. Kalp senin tam merkezindir, kafa ise sadece senin çeperindir. Kafada yaşamak merkezin hazinelerinin ve güzelliklerinin hiç farkına varmadan çeperde yaşamaktır. Çeperde yaşamak aptallıktır.

Kafada yaşamak ahmaklıktır. Kalpte yaşayıp ne zaman gerekirse kafayı kullanmak zekâ ister. Fakat merkez, efendi varlığının tam merkezindedir.

Efendi kalptir ve kafa ise sadece bir hizmetkârdır; zekâ budur. Kafa efendi haline gelip kalbi tamamen unuttuğu zaman ise bu aptallıktır.

Bunu seçmek sana kalmıştır. Unutma kafa bir köle olarak çok güzel bir köledir, çok faydalıdır. Fakat efendi olarak tehlikeli bir efendidir ve bütün hayatını mahvedecek, tüm hayatını zehirleyecektir. Çevrene bir bak! İnsanların yaşamları kesinlikle zehirlenmiştir, kafa tarafından zehirlenmiştir. Onlar hissedemez, onlar artık duyarlı değil, onları hiçbir şey heyecanlandırmaz. Güneş doğar ama onların içinde hiçbir şey doğmaz; onlar güneşe boş gözlerle bakar. Gökyüzü yıldızlarla dolar —mucize, gizem!— ama kalplerinde hiçbir şey kıpırdamaz, hiçbir şarkı yükselmez. Kuşlar şarkı söyler; insan şarkı söylemeyi unutmuştur. Bulutlar gökyüzüne gelir ve tavus kuşları dans eder ve insan dans etmeyi bilmez. O sakatlanmıştır, bir sakat haline gelmiştir. Ağaçlar çiçek açar ve insan ise düşünür hiç hissetmez ve hissetmeden çiçek açmak mümkün değildir.

Hayatını başka bir açıdan izle, gözlemle, yakından bak. Sana hiç kimse yardım etmeyecek. Başkalarına çok uzun zamandır güveniyorsun; bu nedenle aptallaştın. Şimdi özen göster; bu senin kendi sorumluluğun. Hayatında ne yapıyor olduğuna derin bir şekilde ve nüfuz ederek bakmalısın, bunu kendine borçlusun. Kalbinde hiç şiirsellik var mı? Eğer yoksa o zaman vakit kaybetme. Kalbine şiir dokuması ve örmesi için yardımcı ol. Hayatında hiç romantizm var mı yok mu? Eğer yoksa sen şimdiden kendi mezarındasın.

Dışına çık! Bırak hayat içinde romantik bir şeye, macera gibi bir şeye sahip olsun. Keşfet! Milyonlarca güzellik ve ihtişam seni bekliyor. Sen asla hayatın tapınağının içine girmeden sürekli olarak etrafında dolaşıp dolaşıp duruyorsun. Kapı kalptir.

Gerçek zekâ kalbe aittir. O entelektüel değildir, o duygusaldır. O düşünmek gibi değildir, o hissetmek gibidir. O mantık değildir o aşktır.

Sevgi yalnızca zekâsını sürekli keskinleştiren kişiler için mevcuttur. Sevgi sıradan olan için değildir... sevgi zeki olmayanlara göre değildir. Zeki olmayan kişi çok büyük bir entelektüel olabilir. Aslında zeki olmayan insanlar entelektüel olmaya çalışır; bu onların zeki olmadıklarını saklamalarının bir yoludur. Sevgi entelektüellere göre değildir. Sevgi tamamıyla farklı türden bir yeteneğe ihtiyaç duyar; yetenekli bir kalbe, yetenekli bir kafaya değil. Sevginin kendi zekâsı vardır, onun kendine göre görme, algılama yöntemi vardır, kendine özgü bir hayatı anlama yöntemi vardır, varoluşun gizemini anlamanın kendine has bir yolu vardır. Şair ona bir filozoftan çok daha yakındır. Ve mistik ise tam olarak tapınağın içindedir. Şair merdivenlerdedir, filozof ise tam dışarıdadır. En iyi ihtimalle bahçe içindeki yola yaklaşabilir. Ama asla merdivenlere değil. O sürekli olarak etrafta dolanır durur. O devamlı tapınağın etrafında, tapınağın dış duvarları hakkında çalışmalar yaparak dolanır durur ve öylesine mest olur ki dış duvarların gerçek tapınak olmadığını ve ilahi olanın içerde olduğunu tamamen unutur.

Şair kapıya ulaşır ama kapı o kadar güzeldir ki o hipnotize olur. O vardığını düşünür; daha fazla ne olabilir ki? Filozof ise içerde ne olduğunu tahmin etmenin içinde kaybolur. O asla oraya gitmez, o basitçe düşünür, felsefe yapar. Şair gizemin içine sızmaya çalışır ama kapıya yakın bir yerde oltaya takılır. Mistik ise tapınağın en merkezindeki kutsal odanın içine girer.

Yöntem sevgidir ve yöntem sevgi dolu zekâdır. Sevgi ve zekâ bir araya geldiğinde bir insan için mümkün olan her şeyin gerçek olabileceği bir alan yaratırsın. Sevgi dolu bir zekâ senin ihtiyaç duyduğun şeydir. Tek başına zekâ entelektüel hale gelir, tek başına sevgi ise aşırı duygusallığa dönüşür ama sevgi dolu bir zekâ asla entelektüelliğe ya da aşırı duygusallığa dönüşmez. O sana yeni türden bir bütünlük yeni bir kristalleşme sağlar.

VARLIĞIN AÇIK OLMASI

Zekâ varlığın açık olmasından başka bir şey değildir –önyargı olmadan görebilme kapasitesidir, araya girmeden dinleme kapasitesidir, varsayımlara dayanmadan bir şeyleri yaşayabilme kapasitesidir— zekâ budur. Zekâ varlığın açık olma halidir.

Bu yüzden o entelektüellikle taban tabana zıttır. Entelektüellik zekânın tam zıddıdır. Entelektüel kişi sürekli olarak ön yargılar, bilgi, apriori inançlar taşır. O dinleyemez; sen bir şey söylemeden önce, o çoktan sonuca varmıştır. Sen ne söylersen söyle onun kafasında o kadar çok düşüncenin içinden geçmesi gerekir ki ona ulaştığı zaman tamamen başka bir şey halini alır. Onda çok büyük bir çarpıtma gerçekleşir ve o çok kapalıdır, neredeyse sağır ve kördür. Tüm uzmanlar, bilgili insanlar kördür.

Bir fili görmeye giden beş kör adamın hikayesini biliyor musun?

Bir öğretmen öğrencilerine, küçük kızlara ve oğlanlara bu eski masalı anlatıyordu. Tüm hikayeyi anlattı sonra da küçük bir oğlana sordu; "Bana fili görmeye giden ve sonra da tartışmaya başlayan insanları söyleyebilir misin?" Öyküyü anlatırken çocuğun onu dinleyip dinlemediğini öğrenmek istedi.

Ve çocuk ayağa kalkıp, "Evet biliyorum. Onlar uzmandı" dedi.

Öğretmen onun, "Onlar beş kör adamdı" diyeceğini düşünüyordu. Fakat küçük çocuk, "Onlar uzmandı" dedi. Çocuk çok daha haklı; evet onlar uzmandı. Tüm uzmanlar kördür. Uzmanlık başka her şeye karşı kör olmak demektir. Daha az ve daha az şey hakkında daha çok ve daha çok şey bilirsin. Ve sonra bir gün gelir her şey hakkında hiçbir şey bilmeme nihai hedefine erişirsin. O zaman tamamen kapalı olursun ve tek bir pencere bile açık değildir; o zaman penceresiz hale gelirsin.

Bu zekice değildir. Zekâ rüzgâra, yağmura ve güneşe, her şeye açık olmaktır. Geçmişi taşımamak zekâdır, her an geçmişe ölmek zekâdır, taze ve masum kalmak zekâdır.

Donald ana caddede spor arabasını kullanırken ansızın dikiz aynasında yanıp sönen bir kırmızı ışık fark etti. Bu bir polis arabasıydı.

Donald hemen arabayı yan tarafa çekti. "Memur bey," diye yumurtlayıverdi, "ben sadece 65 km ile gidilecek bölgede 40'la gidiyordum."

"Efendim," dedi memur. "Ben sadece ..."

"Buna ilaveten", diye araya girdi Donald çaresizce, "bir vatandaş olarak bu şekilde korkutulmaktan hoşnut değilim!"

"Lütfen," diye devam etti memur, "sakin olun, rahatlayın..."

"Rahatlamak mı!" diye bağırdı Donald fazlasıyla gergin bir şekilde. "Bana trafik cezası yazacaksınız ve rahatlamamı mı istiyorsunuz!"

"Bayım, bana bir konuşma fırsatı verin. Size ceza yazmayacağım" diye rica etti memur.

"Olamaz!" dedi Donald şaşırmış bir şekilde.

"Sadece sağ arka lastiğinizin patlak olduğunu söylemek istemiştim."

Fakat hiç kimse diğerinin ne söylediğini dinlemeye hazır değildir. Başka birinin söylediği şeyi hiç dinlediğin oldu mu? Söz söylenmeden önce sen çoktan sonuca varmışsındır. Senin sonuçların sabitlenmiş durumda; sen artık akışkan değilsin.

Donmuş olmak salaklaşmak demektir, akışkan kalmak zeki kalmak demektir. Zekâ her zaman bir nehir gibi akıyor. Aptallık bir buz küpü gibi donmuştur. Aptallık her zaman tutarlıdır çünkü o donmuştur.

O katidir, o kesindir. Zekâ tutarsızdır, o akışkandır. Onun tanımı yoktur, o duruma göre hareket etmeye devam eder. O sorumluluk sahibidir ama o tutarlı değildir.

Yalnızca aptal insanlar tutarlı insanlardır. Ne kadar zeki olursan o kadar tutarsız olacaksın çünkü yarın ne olacağını kim bilebilir? Yarın kendi deneyimlerini getirecektir. Nasıl olur da geçmiş günlerinle tutarlı olabilirsin? Eğer bir ölüysen tutarlı olacaksın. Eğer canlıysan tutarsız olmak zorundasın; sen büyüdün, dünya değişti, nehir yeni yerlere doğru akıyor.

Nehir dün bir çölün içinden geçiyordu, bugün o ormanın içinden geçiyor; bu tamamıyla farklı. Dünün deneyimi sonsuza kadar senin tanımın olmamalı; yoksa sen dün öldün. Kişi zamanla birlikte sürekli hareket edebilmeli. Kişi bir süreç olarak kalmalı, kişi asla bir şey olmamalı. Zekâ budur.

İNSANLARI APTALLAŞTIRAN ŞEY

Mistikler insanı bir merdivenle karşılaştırmışlardır. Merdiven iki şey için kullanılabilir: onu yukarı doğru gitmek için kullanabilirsin ve onu aşağı doğru gitmek için kullanabilirsin. Aynı merdiveni her iki amaç için de kullanabilirsin, yalnızca yönün değişir. Merdiven aynıdır fakat sonuç tamamen değişiktir.

İnsan cennetle cehennem arasında bir merdivendir. Bu nedenle sadece insanoğlu doğanın akışını fethetmeye, öldürmeye, maniple etmeye çalışır. Yalnızca insanoğlu aptaldır ve bu yüzdendir ki onlar Budalar haline gelebilirler. İnsanoğlu zekâya sahip olduğu için aptal olabilir. Aptallık zekânın yokluğu anlamına gelmez, o sadece onu kullanmadığın anlamına gelir. Şayet zekânın varlığından söz edilemiyorsa insanları aptal olarak adlandıramazsın. Bir kayayı aptal olarak adlandıramazsın; bir kaya bir kayadır, aptallık söz konusu değildir. Fakat insanlara aptal diyebilirsin çünkü insanlar olduğunda umut, muhteşem bir ışık huzmesi vardır. İnsan ile birlikte öteki tarafa doğru bir kapı açılır. İnsan kendisini aşabilir ve o bunu yapmıyor; onun aptallığı budur. O büyüyebilir ve o büyümüyor, o her türden hamlığa tutunuyor; onun aptallığı budur. Ya da henüz gerçekleşmemiş olan geleceğe yansıtmaya başlar; onun aptallığı budur.

Kişi anın içinde derin tutkuyla, büyük bir aşkla, yoğun şekilde, farkındalıkla yaşamalıdır ve bu senin zekân haline gelecek. O aynı enerjidir: Baş aşağı haldeyken o aptallıktır; onu yeniden düzenle, doğru yerine koy ve zekâ haline gelecek.

Zekâ ve aptallık ayrı enerjiler değildir. Uyum içerisinde işleyen enerji zekâdır, aynı enerji çatışmalar içinde işliyorsa aptallıktır. İnsan aptal olabilir ama bunun talihsiz bir şey olduğunu düşünme. Yüzeyde o talihsizlik olarak gözükür ama arkasında gizlenen şey muhteşem bir zafer, çok büyük bir ihtişamdır.

Ancak toplum —sözde dinler, devlet, kalabalık— senin aptal olmanı ister. Hiç kimse senin zeki olmanı istemez. Onlar seni, aptal insanların itaatkâr olması gibi basit bir neden yüzünden tüm hayatın boyunca aptal kalman için koşullandırır. Zeki insanlar kendi kendilerine düşünmeye başlar; onlar bireyler haline gelmeye başlar. Onlar kendi hayatlarına, kendi yaşam tarzlarına, kendi bakış açılarına, kendi gelişimlerine, kendi varlıklarına sahip olmaya başlar. Artık onlar kalabalığın bir parçası değildir, olamazlar da. Onlar kalabalığı arkada bırakmak zorundadır, ancak o zaman gelişebilirler. Ve kalabalık bunu hoş karşılamaz; kalabalık hiç kimsenin ortalama insandan —daha zeki, daha çok birey, daha çok farkında, artık kitle psikolojisinin parçası olmayan kişi— daha fazla olmasını istemez.

Bir Buda'yı aptal insanları takip etmeye zorlayamazsın ve aptal insanlar çok fazladır; çoğunluktur, yüzde 99.9'dur. Onların çok büyük bir gücü vardır, şiddetin gücü ve onlar onu ne zaman gerekirse kullanır.

EN GÜÇLÜNÜN AYAKTA KALMASI

İnsanoğlu sadece zeki olduğu için değil, zekâsının farkında olması gibi basit bir neden yüzünden bir muammadır. Bu insana özgü bir şeydir —onun önceliği, onun imtiyazı, onun onurudur— ama çok kolay bir şekilde onun ıstırabına dönüşebilir. İnsan zeki olduğunun bilincindedir. Bilinçlilik kendi sorunlarını da beraberinde getirir. İlk sorun onun egoyu yaratmasıdır.

Ego insanoğlu dışında başka bir yerde var olmaz. Ve ego çocuk büyüdükçe gelişir. Ebeveynler, okullar, kolejler, üniversiteler, insanların asırlar boyunca hayatta kalmak için mücadele etmek zorunda kalması, yalnızca güçlü egoların yaşam mücadelesinde ayakta kalabileceği sabit fikrinin oluşması ve bunun derin bir bilinçaltı koşullanması haline gelmesi gibi basit bir neden yüzünden egoyu güçlendirmeye çalışırlar. Hayat sadece ayakta kalmak için bir mücadeleye dönüşmüştür. Ve bilim adamları da bunu "güçlü olanın ayakta kalması" teorisiyle

daha da inanılır hale soktular. O yüzden de biz her çocuğun egosunun daha da güçlü olması için yardımcı oluruz ve problemin ortaya çıktığı yer de burasıdır.

Ego güçlenmeye başladıkça zekâyı kalın bir karanlık katmanı gibi sarmalamaya başlar. Zekâ ışıktır, ego karanlıktır. Zekâ çok kırılgandır, ego çok serttir. Zekâ bir gül gibidir, ego bir taş gibidir. Ve şayet ayakta kalmak istersen onlar —sözde otoriterler— der ki, o halde taşlaşman gerekir, güçlü olman kırılgan olmaman gerekir. Bir kale, kapalı bir kale haline gelmek zorundasın, böylece dışardan saldırıya maruz kalmazsın. İçeri kimsenin sızamayacağı hale gelmek zorundasın.

Ama o zaman kapalı hale gelirsin. O zaman zekânın söz konusu olduğu durumlarda ölmeye başlarsın çünkü zekânın gelişmek için genişlemek için akmak için açık bir gökyüzüne, rüzgâra, havaya, güneşe ihtiyacı vardır. Onun hayatta kalması için sürekli bir akışa ihtiyacı vardır; eğer durgun hale gelirse yavaş yavaş ölü bir hale dönüşür.

Biz çocukların zeki kalmasına izin vermeyiz. Her şeyden önce eğer onlar zeki olurlarsa incinebilir olacaklar, kırılgan olacaklar, açık olacaklar. Eğer onlar zeki olurlarsa toplumun —devlette, kilisede, eğitim sisteminde— pek çok yanlışını görebilecekler. Onlar asi olacaklar. Onlar birey olacaklar; onlar hemencecik kalabalık haline gelmeyecekler. Onları ezebilirsin ama onları köleleştiremezsin. Onları yok edebilirsin ama onları boyun eğmeye zorlayamazsın.

Bir açıdan zekâ çok yumuşaktır, bir gül gibidir; diğer bir açıdan ise onun kendi gücü vardır. Ancak bu güç kaba değil incedir. Bu güç bir asinin, boyun eğmeyen bir tavrın gücüdür. Kişi ölmeye, acı çekmeye hazırdır ama kişi ruhunu satmaya hazır değildir.

Ve tüm toplumun kölelere ihtiyacı vardır; o robot gibi makine gibi işleyen insanlara ihtiyaç duyar. O insanlar değil makineler ister. Bu yüzdendir ki tüm koşullanma egoyu güçlendirmek içindir. Bu çifte amaca hizmet eder. İlk olarak bu kişiye artık hayatla başa çıkabileceği duygusu verir. Ve ikinci olarak ise belirli çıkarlara hizmet eder. Onlar kişiyi sömürebilirler; onlar kişiyi kendi amaçları için bir araç olarak kullanabilirler.

Bu nedenledir ki tüm eğitim sistemi hırs kavramı etrafında döner; o hırslılık yaratır. Hırslı olmak egodan başka bir şey değildir. "Birinci ol, en ünlü ol. Başbakan ya da cumhurbaşkanı ol. Seni dünya tanısın, tarihte izini bırak." O sana bir bütün olarak yaşamayı öğretmez. O sana zarif bir şekilde yaşamayı öğretmez; o sana başkalarını kendi amaçların için nasıl sömüreceğini öğretir. Ve bizler de akıllı insanların başarılı olanlar olduğunu düşünürüz. Onlar üçkâğıtçıdır ama biz onlara akıllı deriz. Onlar zeki insanlar değildir.

Zeki bir insan asla başka bir insanı bir araç olarak kullanamaz; o diğerine saygı duyar. Zeki bir kimse herkesi eşit görür. Evet, o farkları da görecektir fakat farklılıklar eşitlik söz konusu olduğunda bir önem arz etmez. O diğerlerinin özgürlüklerine son derece saygı gösterir; onları sömüremez, onları nesnelere indirgeyemez, onları birinci olabilmek gibi saçma sapan bir arzu için atlama taşı haline getiremez. Bu nedenledir ki biz çocukları koşullandırmaya devam ederiz.

Ancak, bu koşullanma gerçekleşmeden önce çocuklar son derece zekidir. Bu Buda tarafından, Lao Tzu tarafından, İsa tarafından, tüm ermişler tarafından söylenmiştir. İsa der ki: Küçük çocuklar gibi olmadığınız müddetçe sizin için umut yoktur. Yine der ki: Küçük çocuklar gibi olmadıkça benim Tanrı'mın krallığına giremezsiniz. Defalarca en ünlü sözlerinden birisini tekrarlar: Kutsanmış olanlar bu dünyada sonuncu olanlardır çünkü onlar benim Tanrı'mın krallığında birinci olacaklardır. O hırssız olmayı öğretiyor; sonuncu olmak. Der ki: Alçakgönüllü olanlar kutsanmıştır; Tanrı'nın krallığı onlarındır; alçakgönüllü, mütevazı, sıranın en arkasında duran insanlar. Doğduğu toplumun ona karşı olması doğal bir şeydi, son derece doğaldı çünkü o hırslarını ta kökünden yok ediyordu.

Ve Yahudiler çok hırslı insanlar olmuşlardır; o kadar ki, başlarına gelen tüm belâlara rağmen zihinlerinde Tanrı'nın seçilmiş insanları olduğu fikrini taşımaya asırlardır devam etmişlerdir. Bu aptalca fikir yüzünden

başlarına bin bir tane dert açılmıştır; bu fikri bırakabilseler dünyada daha çok kabul göreceklerdir. Fakat ondan vazgeçemezler; tüm egoları bu işin içine girmiştir. Ve bu çok antika bir egodur, en azından üç bin yaşındadır. Musa'dan beridir Tanrı'nın seçilmiş insanları oldukları fikrini taşıyorlar. Ve, "Sonuncu olun!" diyen şu adam geliveriyor. Birinci olmak bizim kaderimiz ve o kalkıp, "Alçakgönüllü ve mütevazı olun!" diyor. Ve biz seçilmiş insanlarız! Eğer biz alçakgönüllü ve mütevazı olursak, o zaman da seçilmemiş olanlar birinci olacak! Ve Yahudiler bu dünyanın insanlarıdır; onlar öbür dünyayı pek umursamaz. Onlar bu dünyaya aittir: "Öbür dünyayı kim bilebilir? O diyor ki, 'Eğer burada sonuncuysanız benim Tanrımın krallığında birinci olacaksınız' İyi ama nerede senin Tanrının krallığı? O sadece bir kurmaca, bir rüya olabilir."

İsa bir hayalpereste, bir şaire benzer. Ama o onların temellerini yok eder. Onu affedemezler; hatta onu hâlâ affedememişlerdir. Onlar hâlâ "bizler seçilmiş insanlarız" fikrini taşırlar. Onun için çok acı çekmişlerdir; ne kadar çok acı çekerlerse bu düşünceleri de o kadar güçlenmiştir çünkü acı çekmek zorunda kalacaksan daha çok ve daha çok egoist, taşlaşmış olmak zorundasındır ki bu sayede savaşabilir, mücadele edebilirsin ve böylece kimse seni yok edemez. Fakat aynı zamanda da çok fazla kapalı hale gelmişlerdir.

İsa onlar için bir açılım yaratıyordu; onu reddettiler. O, onları açık gökyüzünün altına gelmeye çağırıyordu. O onlara sadece sıradan olmalarını söylüyordu: "Bu özel olma saçmalığını bir kenara bırakın." İsa'yı dinlemiş olsalardı, tüm tarihleri daha farklı olurdu ama dinleyemediler.

Hindular Buda'yı aynı nedenden dinlemedi; Hindular da dünyadaki en kutsal insanlar oldukları ve ülkelerinin de en kutsal yer olduğu fikrini taşımaktadır. Tanrılar bile Hindistan'da doğmak için yanıp tutuşuyorlar! Başka hiçbir ülke bu kadar kutsal değildir. Ve Buda, "Bu tamamen saçmalık!" demiştir. Onu reddetmek zorundaydılar. Budizm Hindistan'ın dışına sürüldü. Hiçbir toplum bu gibi, hakikati dile getiren insanlara katlanamaz çünkü onlar her şeyin yapısını sabote ediyorlarmış gibi görünürler.

Ancak artık yeterince acı çekmiş olduğumuz zamana gelmiş durumdayız. Tüm dünyada, farklı şekillerde, insanlar fazlasıyla acı çekmiş durumda ve artık tarihe ve onun aptallığına, saçmalığına bir göz atıp bu egoist kalıpları terk etmenin zamanı gelmiştir.

Küçük çocuklara bak ve onların zekâlarını göreceksin. Doğru, onlar bilgili değil. Şayet onların bilgili olmasını istersen, o zaman onların zeki olmadığını düşünürsün. Eğer onlara bilgiye dayalı sorular sorarsan, o zaman zeki gözükmeyecekler. Fakat onlara bilgi ile hiç alakası olmayan, hemen yanıt gerektiren gerçek sorular sor ve bak; onlar senden çok daha fazla zekidirler. Elbette senin egon bunu kabul etmene izin vermeyecektir ama şayet edebilirsen bunun çok büyük faydası olacaktır. Bu sana yardım edecektir, çocuğuna yardım edecektir çünkü şayet onların zekâsını görebilirsen onlardan çok şey öğrenebilirsin.

Her ne kadar toplum senin zekânı mahvetse de onu tamamen yok edemez; o sadece onu pek çok bilgi katmanıyla kaplar. Ve meditasyonun tek işleviyse seni kendi içinde daha derine götürmektir. O, kendi zekânın akmakta olan sularına gelene, kendi kaynak sularını keşfettiğin noktaya varana kadar kendi varlığını kazma yöntemidir. Kendi çocukluğunu yeniden keşfettiğinde, yeniden doğduğunda; o zaman, yalnızca o zaman niçin Budaların defalarca ve defalarca çocukların gerçekten zeki olduğunu vurguladıklarını anlayabileceksin.

Çocukları, onların verdikleri tepkileri izlemeye başla; onların cevaplarını değil verdikleri tepkileri. Onlara aptalca sorular sorma, onlara bilgiye dayanmayan anlık bir şeyler sor ve tepkilerini gör.

Annesi küçük Pedro'yu bir partiye göndermek üzere hazırlıyordu. Onun saçlarını taramayı ve gömleğinin yakasını düzeltmeyi bitirdiğinde dedi ki; "Şimdi git oğlum. İyi eğlenceler...ve uslu dur!"

"Haydi anne!" dedi Pedro. "Lütfen ben gitmeden hangisinin olacağına bir karar ver!"

Anlayabiliyor musun? Çocuğun tepkisi son derece anlamlı bir tepkidir. Diyor ki: "Lütfen ben gitmeden hangisinin olacağına bir karar ver! Şayet benim iyi vakit geçirmeme izin verirsen uslu olamam; eğer uslu olmamı istersen iyi vakit geçiremem." Çocuk çelişkiyi çok net olarak görebilir; bu anne için görünür olmayabilir.

Yoldan geçen biri bir çocuğa, "Evlat, saatin kaç olduğunu bana söyleyebilir misin?" diye sorar.

"Elbette," diye yanıtlar çocuk, "ama niye buna ihtiyaç duyuyorsun ki? Sürekli değişiyor!"
Okulun önüne yeni bir trafik işareti konulmuştu. Şöyle yazıyordu: "Yavaş Sürün! Bir Öğrenciyi Öldürmeyin"
Ertesi gün işaretin altında çocukça bir yazı ile karalanmış başka bir tanesi vardı: "Öğretmeni bekleyin!"
Küçük Pierino okuldan suratında kocaman bir gülümseme ile eve gelir.
"Canım çok mutlu görünüyorsun. Demek ki okuldan çok hoşlanıyorsun değil mi?"
"Saçmalama Anne," diye yanıtlar çocuk.
"Gitmekle gelmeyi birbirine karıştırmamalıyız!"
Babası oğullarına akşam yemeğinden sonra oturma odasında hikâyeler anlatıyordu. "Benim büyük büyükbabam Brazie'de Roza'lara karşı savaşmıştı, Amcam Kaiser'e karşı savaşmıştı, büyükbabam İspanya iç savaşında Cumhuriyetçilere karşı savaşmıştı. Ve babam İkinci Dünya savaşında Almanlar'a karşı savaşmıştı."
En küçük çocuk şöyle bir yanıt verdi: "Bu ailenin nesi var? Hiç kimse ile geçinemiyorlar!"

VERİMLİ OLMAK İÇİN UĞRAŞMAK

Okullarının, kolejlerinin ve üniversitelerinin esasen seni zeki hale getirmek için var olmadığını öğrenmek seni şaşırtabilir; hayır, bu hiç de böyle değildir. Ben üniversitelerde yıllarca hem öğrenci hem de profesör olarak bulundum. Senin eğitim sisteminin özündeki yapının ne olduğunu biliyorum. O insanlarda zekâ yaratmakla uğraşmaz. O elbette verimlilik yaratmak ister fakat verimlilik zekâ değildir, verimlilik mekaniktir. Bir bilgisayar çok verimli olabilir ama bir bilgisayar zeki değildir.
Asla zekânın ve verimliliğin aynı anlama geldiğini düşünme. Zekâ tamamıyla başka bir olgudur. Verimlilik zekâ değildir, o mekanik uzmanlıktır. Üniversiteler verimlilik yaratmakla uğraşırlar bu sayede sen daha iyi bir memur ve daha iyi bir bürokrat ve müdür olabilirsin. Fakat onlar zekâ yaratmakla uğraşmazlar. Aslında onlar zekâya tamamen karşıdırlar. Tüm dünyadaki eğitim sisteminin bütün yapısı senin daha çok ve daha çok bir şeyleri hatırlama kapasiteni artırmak içindir.
Hafıza biyolojik bir bilgisayardır. Zekâ ise tamamen farklı bir olgudur. Zekâ meditasyondan çıkar, zekâ başkaldırmaktan çıkar. Zekâ hafızadan çıkmaz. Ama senin sınavların sadece senin hafızan ile ilgilenir. Kimin daha iyi hafızası varsa daha zeki olduğu düşünülür. Fakat sıklıkla aptal insanların çok güzel hafızaları olduğu görülür ve zeki insanlar hafıza söz konusu olduğunda çok iyi değildirler.
Thomas Edison hafıza söz konusu olduğunda iyi değildi. O yüzlerce bilimsel alet icat etti; ondan önce hiç kimse bu kadar çok şey icat etmemişti. Onun icat ettiği şeylerin miktarı dahi inanılmazdır çok fazladır. Belki de her gün Edison'un icatlarını kullandığının farkında değilsin: Gramofon, radyo, elektrik ampulü, vantilatör, hoparlör; tüm bu şeyler tek bir insanın yaratıcılığından geliyor. Ama onun hafızası berbattı, bulanıktı, o kadardı ki bir seferinde kendi ismini bile unutmuştu ki bu gerçekten çok zor bir şeydir! Kendi ismini unutmak nerede ise imkânsızdır. Şayet kendi ismini unutabilirsen her şeyi unutabilirsin. O çok zor olan bir şeyi başarmıştı.
Birinci Dünya Savaşı'nda karneye bağlanma ilk kez Amerika'da ortaya çıkmıştı ve o karnesini almak için sırada bekliyordu. Yavaşça pencereye yaklaştı. Onun önündeki son kişi gitti ve onun ismi çağrıldı: "Thomas Alva Edison!" Ve o sanki başka birisini çağırıyorlarmış gibi etrafına bakındı; sıranın önüne ve arkasına bakındı...
Adamın biri onu tanıdı ve, "Bildiğim kadarı ile Thomas Alva Edison sensin. Niçin oraya buraya bakmıyorsun?"
Edison, "Haklısın! Tamamıyla unutmuşum! Bana hatırlattığın için çok teşekkürler. Evet, Thomas Alva Edison benim" dedi.
Karısı her şeyi düzenli tutmak zorundaydı çünkü onun bütün odası devamlı kaos içerisindeydi —binlerce kağıt, araştırma kağıtları— ve o ne zaman bir şey bulmaya çalışsa nerede olduğunu anlamak günler alırdı. O sürekli bir

şeyleri unuturdu. Bir şey icat etmiş olabilirdi ve onu yeniden icat etmeye başlardı. Ve karısı ona "Sen bunu yapmıştın! Bu çoktan markete girdi" diye hatırlatırdı.
Etrafında boş kağıtlar bulundururdu ve ne zaman aklına bir fikir gelse yazmaya başlardı. Sonra bu kağıtlar orada burada kaybolurdu. Karısı ona dedi ki, "Bir defter tutsan daha iyi olacak"
O da "Bu çok güzel bir fikir! Niçin bu hiç aklıma gelmedi" dedi. Ama sonra tüm defteri kaybetti! "Senin önerilerini dinlediğim zaman ne olduğuna bir bak. Boş kağıtlarla en azından bir şey yolundaydı: Arada bir birkaç notumu kaybetsem de hepsini birden kaybetmezdim. Şimdi ise tüm notlarım kayboldu!" dedi.
Albert Einstein hafızası olan bir adam değil. Pek çok sınavda bazı şeyleri iyi hatırlayamadığı için başarısız olmuştu. Tüm çağların ve gelecek zamanların en büyük matematikçisi küçük miktardaki parayı sayamaz, defalarca saymak zorunda kalırdı. Bir seferinde otobüste seyahat ediyordu. Biletçiye biraz para verdi; ona da para üstü verildi. Bir kez, iki kez, üç kez saydı ve her seferinde sonuç farklıydı ve o da dördüncü kez saymaya başladı.
Biletçi onu izliyordu ve dedi ki, "Senin sorunun nedir? Sayı saymayı biliyor musun? Üç kez saydın ve şimdi de dördüncü kez sayıyorsun! Bozuk para saymasını bilmiyor musun?"
Einstein da, "Matematikte pek iyi değilim" dedi.
Mümkün olan en muhteşem matematiği yapmış olan bu adam az miktardaki parayı saymaktan acizdi. Banyosuna gider ve saatlerce dışarı çıkmazdı çünkü nerede olduğunu ve geri dönmesi gerektiğini unuturdu. Arkadaşlarımdan birisi olan doktor Ram Manohar Lohia onu görmeye gitmişti. Bana dedi ki: "O banyoda olduğu için sekiz saat beklemek zorunda kaldım! Ve karısı devamlı benden özür dileyip durdu. 'O banyoda, o hâlâ banyoda' dedi. Ben de, 'Fakat banyoda ne yapıyor ki?' diye sordum. Karısı, 'Kimse bilmiyor...ama şayet rahatsız ederseniz çok kızar; bir şeyler fırlatmaya başlar! Fakat o her zaman unutur; ne zaman oraya girse dışarı çıkmayı unutur. Şimdi o ne zaman gelecekse beklemek zorundayız. Ne zaman ki acıkır, susar ya da böyle bir şey olursa hatırlayacaktır."
Doktor Lohia, "İyi ama ne yapıyor orada?" diye sordu.
Karısı dedi ki: "Bunca yıldır bunu ben de merak etmekteyim. Başlangıçta anahtar deliğinden ne yapıyor diye gözetlemiştim. Küvette sabun köpükleriyle oynayarak oturuyor! Ona, 'Ne yapıyorsun' diye sorduğumda dedi ki: "Beni rahatsız etme; beni asla rahatsız etme çünkü sabun köpükleriyle oynarken görecelilik kuramını keşfettim ben. Sabun köpükleriyle oynamak sayesinde evrenin bir köpük gibi genişlediğini anlayabildim. O genişlemeye devam ediyor ve bir gün tıpkı bir sabun köpüğü gibi patlayacak!'"
Geçmiş çağlara bakacak olursan son derece kötü hafızaya sahip binlerce dâhi ve son derece iyi hafızaya sahip pek de zeki olmayan binlerce insan bulacaksın çünkü hafıza ve zekânın kaynakları farklıdır. Hafıza zihnin bir parçasıdır; zekâ ise zihinsizliğin parçasıdır. Zekâ bilincinin parçasıdır ve hafıza ise beyninin bir parçasıdır. Beyin eğitilebilir; üniversitelerin sürekli yaptığı şey budur. Senin tüm sınavların hafızayı test etmek içindir, zekâyı değil. Üniversiteler sende sanki hafıza zekâymış gibi yanlış bir izlenim yaratıyor. Öyle değildir.
Bu eğitim sisteminin tümü sadece senin zekânı yok etmek veya seni zekadan hafızaya doğru döndürmek için mevcuttur. Hafıza kullanılışlı, yararlıdır. Zekâ tehlikelidir; onun statüko için hiçbir faydası yoktur, onun belirli çıkarlar için faydası yoktur. Zeki insanlar her zaman zekâları nedeniyle zor insanlar olduklarını kanıtlamıştır. Onlar aptalca olan hiçbir şeye boyun eğmezler. Ve toplumumuz aptalca ve uyduruk şeylerle doludur; her türden saçmalık din adı altında, politika adı altında, edebiyat, sanat adı altında her yeri kaplamıştır.

Her çocuk çarpıtılmış, saptırılmıştır. Bu yüzden de bu kadar çok aptallık vardır. Birkaç insanın bu zindandan kaçabilmiş olması gerçekten bir mucizedir: bir Buda, bir Zerdüşt, bir Lao Tzu, bir İsa, bir Pythagoras... çok az insan. Bu zindandan kaçmak neredeyse imkânsızdır çünkü zindan her yerdedir ve o en baştan itibaren başlar. Ta çocukluğundan beridir bir tutuklu —bir Hıristiyan, bir Müslüman, bir Hindu— olmaya koşullandırıldın. Ve sen kiliselerin, milletlerin, ırkların tutsağı olduğunda, doğal olarak o zaman şiddet var olacak. Hiçbir hayvan insan kadar saldırgan değildir. Hayvanlar öldürür ama onlar sadece aç olduklarında öldürür, aksi halde öldürmezler, insan hiçbir neden yokken, sanki öldürmenin kendisi mutluluk veren bir eylemmiş gibi öldürmekten zevk alabilen yegâne hayvandır.

Bir gün bir lokantaya bir aslanla bir tavşan girdi. Şef garson şoka girmiş; gözlerine inanamıyordu. Lokantayı büyük bir sessizlik kapladı. Yemek yiyen, konuşan, dedikodu eden pek çok insan vardı; hepsi tamamıyla sessiz hale geldi. Ne oluyordu? Şef garson hemen yeni müşterilere doğru gitti. Bir şekilde kekelemeyi becererek tavşana, "Ne alırdınız efendim?" diye sordu.

Tavşan kahve istedi. Şef, "Arkadaşınız ne almak isterdi?" diye sordu.

Tavşan kahkahayı bastı ve dedi ki, "O aç olsaydı ben burada olabilir miydim sanıyorsun? Onun karnı aç değil; yoksa o kahvaltısını yapardı ve ben de öteki tarafa gitmiş olurdum! Biz sadece o aç olmadığında birlikte olabiliriz."

Bir aslan aç değilse öldürmeyecektir. Sadece insanlar hiçbir neden yokken; aptalca fikirler için öldürür. Şayet birisi açsa insan anlayabilir, bu anlaşılabilir. Fakat insan, Hiroşima ve Nagazaki'yi; yüz binlerce insanın üç dakika içerisinde, sadece yok etmenin zevki için yok edilmesini anlayamaz.

Bu oluyor çünkü biz insanın zekâsının çiçek açmasına izin vermedik. Ve ne zaman bir toplum zekâya birazcık özgürlük tanıdıysa, o toplum diğerlerinden daha zayıf düşmüştür. Bu Hindistan'da gerçekleşmiştir: Hindistan pek çok nedenden iki bin yıl boyunca köle olarak kalmıştır. Bunun nedenlerinden birisi, Krishna, Patanjali, Saraha, Mahavira, Buda tarafından yapılmış olan büyük devrimdir. Bu insanlar Hindistan'ın bilincinde o kadar büyük, o kadar kökten bir devrim gerçekleştirmiştir ki, çok sayıda insan aptallığın boyunduruğundan kurtulmuş; muhteşem bir zekâ açığa çıkmıştır. Sonuç zeki insanların öldürmekten vazgeçmesiydi, onlar barışçıl olmuşlardı, onlar orduya hizmet etmeyi reddettiler. Budistler ve Jainalar orduya hizmet etmeyi reddettiler, Brahminler orduya hizmet etmeyi reddetti. Bunlar kremaydı ve kremalar savaşmayı reddetti. O zaman da çok aptal ülkeler ve son derece sıradan insanlar —Hunlar, Türkler, Moğollar, her anlamda geri kalmış olan bu insanlar— ülkeye akın etti. Ve genç neslin en zeki insanları artık öldürmek ve şiddet ile ilgilenmedikleri için direnç, mücadele yoktu. Bu insanlar ülkeyi fethetti; çok büyük bir ülke küçük ülkeler tarafından ele geçirildi. İki bin yıl boyunca Hindistan bu basit neden yüzünden köle olarak kaldı.

Aynı şey Atina'da da oldu. Sokrates, Plato, Aristo, Pythagoras, Heraklit...bu insanlardı büyük bir zekâyı serbest bırakan ve özgür düşünce ve özgür bir atmosfer yaratanlar. Bu yeryüzünde gerçekleşmekte olan en güzel olaylardan birisiydi ve o aptal insanlar, barbarlar tarafından yok edildi. Tüm Yunan uygarlığı ortadan kalktı.

Benim kendi önerim bir dünya hükümeti yaratana kadar zekâya izin verilemeyeceğidir. Bir dünya hükümeti için vakit gelmiştir. Ulusal hükümetlere artık ihtiyaç yoktur: Onlar geçmişe ait şeylerdir, onlar bizim aptal geçmişimizin parçalarıdır. Uluslara artık ihtiyaç yoktur, sadece bir dünya hükümetine ihtiyaç vardır. Ve şayet bir dünya hükümeti olursa, onun tamamıyla farklı bir niteliği olacaktır.

Kimse ile savaşmak söz konusu olmayacağı için orduları azaltmak gerekecek. Şu an dünyadaki paranın, refahın, kaynakların yüzde yetmişi askeriyeye ve askeri silahlara akıyor; yüzde yetmiş! Diğer amaçlar için sadece yüzde otuz kalıyor. Bu demektir ki enerjimizin yüzde yetmişi öldürmeye, saldırgan olmaya, yok edici olmaya adanmıştır.

Bir dünya hükümeti insanlığı kurtarmak için kesin bir zorunluluktur. Ve dünya hükümetinin niteliği tamamıyla

değişik olacaktır çünkü ordulara ihtiyaç duymayacaktır; sadece küçük bir polis gücü yeterli olacaktır. Posta işleri, demiryolları, uçaklar vs. gibi işlere bakacak ama onlar yıkıcı olmayacak, onlar insanlara hizmet edecek. Ve bir kez ordular ortadan kalktığında büyük bir zekâ serbest kalacak çünkü ordu zekâyı yok eder. O en sağlıklı insanları istihdam eder ve onların zihinlerini mahveder çünkü gerçek bir asker sadece kişiliği tamamen mekanikleştiğinde mümkün olur.

İnsan hiçbir neden yokken öldürür. İnsan anlamaya çalışacağına baskı kurar, ilişki kuracağına maniple eder çünkü birisiyle ilişki kurmak büyük bir anlayış gerektirir.

Maniple etmek anlayışa hiç ihtiyaç duymaz. Baskı kurmak kolaydır, çok kolaydır; herhangi bir aptal onu yapabilir. Bu yüzden manastırlara gidersen her türünden baskıyı ve her türden salağı bir araya toplanmış halde orada bulacaksın. Ben hiçbir zaman zeki bir keşişe veya rahibeye rastlamadım. Şayet zeki olsalar artık keşiş ve rahibe olmayacaklardır. Bu saçmalıktan vazgeçeceklerdir, sözde dindar olan hapishanelerinden dışarı çıkacaklardır. Fakat baskı bilgeliğe ihtiyaç duymaz; o sadece güçlü bir egoya ihtiyaç duyar; bu sayede de her şeyi bilinçaltına bastırmaya devam edersin. Ancak bastırdığın her ne ise onu tekrar tekrar bastırmak zorundasın; ve o yine de bir yere gitmez. Sen yaşlandıkça o giderek daha da güçlenir çünkü sen daha çok güçsüzleşeceksin. Bastıran güçsüzleşecek ve bastırılan ise hiç kullanılmadığı için taze ve genç kalacak.

Gerçek sorun yaşlanıp bastırılanlar infilak etmeye başladığında ortaya çıkar ve her türlü çirkinliği yaratır. Beş bin yıllık bastırmadır tüm nevrozlarımızı ve sapkınlıklarımız yaratan. Seksi bastır ve sen daha çok cinselliğe sahip olacaksın; tüm hayatın seks ile boyanacak. Sürekli aklın fikrin sekste olacak, başka hiçbir şeyle değil. Seksi bastır ve çirkin fahişelik müessesesi ortaya çıkacak; ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bir toplum ne kadar baskıcıysa, orada o kadar çok fahişe bulunacaktır, bu oran her zaman sabittir. Rahiplerini ve rahibelerini say ve onları sayarak ülkende kaç tane erkek ve kadın fahişe olduğunu bileceksin. O aynı sayıda olacaktır çünkü doğa dengeyi korur. Ve sapıklıklar...cinsel enerji yolunu, kendi yollarını bulur. O ya nevroz ya da ikiyüzlülük yaratacaktır. Her ikisi de hastalıklı hallerdir. Yoksul nevrozlu olacaktır ve zengin de ikiyüzlü olacaktır.

Bir gün Musa öfke doluyken On Emir tabletlerini parçalamış ve herkes bir parça toplamak için toplaşmış.

Elbette ki zenginler ve politikacılar ilk varanlar olmuş. Onlar da üzerinde, "Aldat," "yalan söyle," "çal" yazan en iyi parçaları almışlar. Tüm geri kalanlar ve yoksullarsa, "Yapmamalısın" yazanları almışlar.

Bastırma kurnazlık yaratır. Hakikiliğini, doğallığını, kendiliğinden olmayı kaybedersin. Hakikati kaybedersin. Başkalarına yalan söylemeye başlarsın, kendine yalan söylemeye başlarsın. Yalan söylemek için yollar bulmaya başlarsın ve yalan söylemeye devam edersin. Ve tek bir yalan, onu korumak, onu desteklemek için bin tane başka yalana ihtiyaç duyar.

BOYUN EĞMEME GÜNAHI

Henry Thoreau üniversiteden çıktığında Emerson'un bu olayı kutlamak için büyük bir parti verdiği söylenir. Ve o katılımcılara şunu söylemiştir: "Bu partiyi Thoreau üniversitede muhteşem bilgiler edindiği için değil, üniversiteden geri gelebildiği ve hâlâ zeki kalabildiği için veriyorum. Üniversite onun zekâsını yok etmeyi başaramamıştır. Üniversite başaramadı, o yüzden bu partiyi veriyorum! Bu genç adama adına eğitim sistemimiz denilen tüm bu kurnaz stratejiden kurtulduğu basit gerçeği yüzünden saygı duyuyorum"

Zekâ basit olarak karşılık verebilme becerisi demektir çünkü hayat bir akıştır. Farkında olmalı ve senden ne istendiğini görebilmelisin, meydan okuma nedir? Zeki insan koşulların gereklerine göre davranır ve aptalsa

önceden oluşturulmuş cevaplara göre davranır. Bu cevaplar Buda'dan, Krishna'dan, ya da İsa'dan gelebilir, o her zaman etrafında "kutsal metinler" taşır. O kendisine güvenmekten korkar. Zeki insan kendi içsel bakışına güvenir. O kendi varlığına güvenir. O kendisini sever ve saygı duyar. Zeki olmayan insan başkalarına saygı duyar.

Ve sen neden belli çıkarların niçin aptallık yaratmakla ilgilendiklerini anlayabilirsin. Çünkü bu onların yegâne saygı görme yoludur. Hiçbir ebeveyn çocuğunun gerçekten zeki olmasını istemez çünkü şayet çocuklar zeki olursa asi de olacaktır; onlar boyun da eğmeyeceklerdir. Boyun eğmek sana çok önemli bir değermiş gibi dayatıldı: o öyle değildir. O zekânın mahvedilmiş olmasının en temel nedenlerinden birisidir.

Ben sana itaatsiz ol demiyorum. Diyorum ki, eğer itaat etmek canın istiyorsa et; itaat etmemek istiyorsa canın kendine karşı dürüst ol. Senin tek sorumluluğun kendine karşı olan sorumluluğundur, başkasına değil.

Zeki bir insan risk alır. O alttan alacağına ölmeye razıdır. Elbette gereksiz şeyler için kavga etmeyecektir, o öze ilişkin olmayan şeyler için kavga etmeyecektir ancak esas şeyler söz konusu olduğunda boyun eğmeyecektir.

Ama sen gerekli şeylerle ilgili olarak bile boyun eğdin. Senin Tanrı'ya olan inancın nedir? Sen sadece başkalarına itaat ettin. Tanrı hakkında sen ne biliyorsun? Sen sadece itaat ettin; sen ebeveynlerini izledin ve onlar da kendi ebeveynlerini izledi. Anne babalar zeki olmayan çocuklardan memnundur çünkü onlar itaat eder; onlar itaat etmek zorundadır. Çocuklar şunu öğrenirler; ne yaparlarsa yapsınlar yanlış olacaktır o yüzden de anne babanın tavsiyesini dinlemek daha iyidir.

Binlerce yıldır her toplum çocuklarına, "Anne babanıza saygı duyun" demektedir çünkü çocuklardan korkarlar; onlar anne babalarına saygı göstermeyebilir. Ve ben anne babana saygı gösterme demiyorum. Ben sadece ilk önce kendinize saygı duymak zorundasınız diyorum. Bu saygı sayesinde anne babana, öğretmenine saygı duyabilirsin; herkese saygı duyabilirsin. Şayet kendine saygı duymazsan başka herhangi birisi için göstereceğin saygı sahte olacaktır; derinde bir yerde nefret olacak. Her çocuk anne babasından nefret eder... Derinde şöyle hisseder: "Annem babam benim düşmanlarımdır." O kendi zekâsının nasıl sakatlandığını görebilir.

Bir gece iki çocuğunu yatırdıktan sonra genç bir anne üzerine eski püskü bir bluz ve eski bir pantolon geçirdi ve başını yıkamaya başladı. Başını şampuanlarken çocukların sesinin giderek yükseldiğini ve vahşileştiğini duyabiliyordu. Mümkün olduğunca hızla bitirip başına geniş bir havlu sardı, odalarına fırtına gibi girdi ve çocukları yataklarına geri koyup orada kalmaları için sert bir şekilde uyardı. Ayrılırken iki yaşındaki oğlunun kız kardeşine titrek bir sesle, "bu da kimdi?" dediğini duydu.

Zekâ budur!

Fakat toplum zeki insanlarla ilgilenmez. O arayanlarla ilgilenmez, o askerlerle ilgilenir. O askerler yaratmak ister. Ve sen aptal olmadığın sürece iyi bir asker olamazsın. Aptallığın ne kadar büyükse askerliğin de o kadar iyi olacaktır.

Son asker uçaktan atlayacakken panikledi, çavuşunu yakalayıp tuttu ve dedi ki, "Ya benim ikinci paraşütüm de açılmazsa ne olacak?"

Çavuş gülerek, "Üzülme sen sadece geri gel ben sana yeni bir tane veririm!"

Hayat eğer sürekli bir öğrenme ve keşif ise güzel bir yolculuktur. O zaman onun her anı bir heyecandır. Çünkü her an yeni bir kapı açıyor, her an yeni bir gizem ile temasa geçiyor.

Mürit (disciple) sözcüğü öğrenen anlamına gelir, disiplin (disciple) ise öğrenme süreci demektir. Fakat sözcük kirletilmiştir. Artık disiplin itaat etmek anlamına geliyor. Onlar tüm dünyayı bir izci kampına dönüştürdüler. Yükseklerde bir yerde birisi biliyor; senin öğrenmene gerek yok, sen sadece boyun eğ. Onlar disiplinin anlamını tam zıddına dönüştürdüler.

Öğrenmek otomatik olarak şüpheyi, sorgulamayı, meraklı olmayı, eleştirel olmayı içerir; kesinlikle bir inanan olmayı değil çünkü bir inanan asla öğrenmez. Ama onlar sözcüğü binlerce yıldır bu şekilde kullandı. Ve onlar sadece bir sözcüğü kirletmediler, onlar pek çok sözcüğü kirlettiler. Güzel sözler belli çıkarlar uğruna o kadar

çirkinleştirildiler ki sözcüğün orijinal anlamlarını hayal bile edemezsin... Binlerce yıllık kötüye kullanma.
Onlar, insanların orduda disipline edildiği gibi herkesin disiplin altına alınmasını istiyorlar. Sana emrediliyor ve sen neden olduğunu sormadan yapmak zorundasın. Bu öğrenmenin yolu değil! Ve ta en başından beridir onlar insanların zihnine hikayeler yerleştirdiler; örneğin işlenen ilk günah itaat etmemekti. Adem ve Havva cennetten itaat etmedikleri için kovuldular.
Ben buna binlerce farklı açıdan baktım ama Adem ve Havva'nın günah ya da suç işlemiş olduğunu göremiyorum. Onlar sadece keşif yapıyorlardı. Bir bahçedesin ve meyveleri ve çiçekleri, neyin yenilebilir neyin yenilemez olduğunu keşfetmeye başlıyorsun.
Ve onlara iki ağacı yasakladığı için bunun sorumlusu Tanrı'dır. Ağaçları gösterdi ve; "Bu iki ağaca yaklaşmamalısınız. Biri bilgelik ağacı ve diğeri de ölümsüzlük ağacı." Bir düşün Adem ve Havva olsaydın; Tanrı seni bu iki ağaca gitmek için kışkırtıyor olmaz mıydı? Ve bu iki ağaç bilgelik ve ölümsüzlük ağaçlarıydı; Tanrı niçin bunlara karşı olsun? Eğer o gerçek bir baba olsaydı seni sevseydi onları gösterip şöyle derdi: "Bu zehirli bir ağaç ondan yeme. Ya da "Bu ölüm ağacıdır; ondan bir şey yersen öleceksin." Ama bu iki ağaç gayet iyidir! İstediğin kadar yiyebilirsin çünkü bilge olmak ve sonsuz bir hayatının olması kesinlikle doğrudur.
Her baba çocuklarının bilge ve sonsuz hayata sahip olmasını ister. Bu baba sevgisiz kesinlikle sevgisizmiş gibi gözüküyor. Sadece sevgisiz de değil, şeytanın Havva'ya söylediği gibi, "O sizi bu iki ağaçtan alıkoydu. Nedenini biliyor musun? Nedeni, şayet bu iki ağaçtan yerseniz onunla eşit olacaksınız ve o kıskançtır. O sizin ilahi olmanızı istemez. O sizin Tanrı olmanızı, bilgelikle dolu ve ölümsüz olmanızı istemez."
Ben şeytanın iddiasında yanlış bir şey görmüyorum. O kesinlikle doğrudur. Aslında o insanlığın ilk hamisidir. O olmadan büyük ihtimalle insanlık olmayacaktı: Gautam Buda, Kabir, İsa, Zerdüşt, Lao Tzu olmayacaktı... yalnızca danalar ve eşekler hepsi ot yiyor ve devamlı geviş getiriyor. Ve Tanrı çocukları son derece itaatkâr diye çok mutlu olacaktı.
Ancak bu itaat zehirdir saf zehir. Şeytan dünyadaki ilk devrimci ve evrim, bilgelik, ölümsüzlük kavramlarını düşünen ilk insan sayılmalıdır.

SADECE EMİRLERE UYMAK

Dünyanın her yerinde bütün ordularda milyonlarca insanı makinelere dönüştürüyorlar; elbette senin neler olduğunu anlayamayacağın bir şekilde. Yöntem son derece dolaylıdır.
Her sabah binlerce insanın, "Sağa dön, sola dön, ileri, geri," şeklindeki emirlere uyup, uygun adım yürümesi ne anlama gelir? Bu sirk ne için sürer? Ve bu yıllarca sürer.
Bu senin zekânı yok etmek içindir. Yıllarca, sürekli olarak, anlamsız ve her çeşidinden aptalca emirlere her sabah, her akşam uyarsın ve neden olduğunu dahi sormaman gerekir. Ve bir kimse yıllarca böyle bir eğitimden geçtiğinde bunun doğal etkisi onun neden diye sormayı bırakmasıdır.
Zekânın en temel yaklaşımı sorgulamaktır. Neden diye sormayı bıraktığın an zekân söz konusu olduğunda gelişmeni durdurmuşsun demektir.
Bu İkinci Dünya Savaşı'nda olmuş bir hikaye...
Emekli bir ordu mensubu... O Birinci Dünya Savaşı'nda savaşmıştı ve şeref madalyası verilmemişti. O cesur bir adamdı. Ve şimdi neredeyse 25 yıl geçmişti. Küçük bir çiftliği vardı ve sakin bir şekilde yaşadı. Çiftlikten kasabaya bir kova dolusu yumurta ile gidiyordu ve restorandaki birkaç kişi bu zavallı eski ordu mensubuna şaka olsun diye bir oyun oynadılar. Restorandaki adamlardan biri, "Dikkat!" diye bağırdı. Ve adam da kovayı bırakıp

hazır ola geçti.
Eğitimden geceli 25 yıl olmuştu. Fakat eğitim kemiklere, iliklere, kana işlemişti; o bilinçaltının parçası haline gelmişti. Ne yaptığını tamamen unutmuştu; o neredeyse otomatik, mekanik olarak gerçekleşmişti.
Çok kızmıştı. Ama insanlar dedi ki: "Kızgınlığın doğru değil çünkü biz istediğimiz sözü söyleriz. Kim sana ona itaat etmeni söylüyor?"
Adam, "Benim ona uymaya ya da uymamaya karar verem için çok geç. Benim tüm zihnim bir makine gibi çalışıyor. Bu 25 yıl kayboluverdi. Dikkat sadece dikkat anlamına gelir. Yumurtalarımı mahvettiniz ve ben yoksul bir adamım..." dedi.
Ancak bu dünyanın her yerinde yapılıyor. Ve sadece bugün değil; en başından beri ordular zekâlarını kullanmaya değil emirlere uymaya eğitildiler.
Bir şeyi çok net bir şekilde anlaman gerekiyor: Bir emre uymak ve bir şeyi anlamak birbirine taban tabana zıt iki şeydir. Eğer bir şeyi anlayarak zekân tatmin olursa ve sen buna dayanarak bir şey yaparsan, dışardan bir emre uymuyorsun; sen kendi zekânı takip ediyorsun.
Birinci Dünya Savaşı'nda olan başka bir olay aklıma geldi. Berlin'de bir Alman mantık profesörü orduda istihdam edildi. Asker eksiği vardı ve fiziksel olarak uygun olan herkesin gönüllü olmasını istediler. Yoksa insanları orduya katılmaya zorluyorlardı. Tüm toplumlar, tüm milletler, tüm kültürler bireyin kendileri için var olduğunu kanıksamışlardır tersini değil.
Bana göre tam tersi geçerlidir: toplum birey için vardır, kültür birey için var olur, ülke birey için var olur. Her şey kurban edilebilir ama birey hiçbir şey için kurban edilemez. Birey olmak varoluşun çiçek açmasıdır; hiçbir şey ondan üstün değildir. Fakat hiçbir kültür, hiçbir toplum, hiçbir medeniyet bu basit hakikati kabul etmeye hazır değildir.
Profesör ordu için gönüllü olmaya zorlandı. "Ben savaşacak birisi değilim. Ben tartışabilirim, ben bir mantıkçıyım. Şayet düşmanla birisinin tartışması gerekiyorsa buna hazırım ama savaşmak benim işim değil. Savaşmak barbarcadır," dedi.
Ancak hiç kimse dinlemedi ve o talim alanına götürüldü. Talim başladı ve komutan, "Sola dön!" dedi. Herkes sola döndü ama profesör olduğu yerde kaldı.
Komutan biraz endişelenmişti: "Sorun nedir? Adam sağır olmasın." Bunun üzerine yüksek sesle bağırdı, "Şimdi tekrar sola dön!" Herkes tekrar sola döndü ama bu adam sanki hiçbir şey duymamış gibi olduğu yerde kaldı. İleri, geri...tüm emirler verildi ve herkes de uydu. Bu adamsa sadece olduğu yerde durdu.
O çok ünlü bir profesördü, hatta komutan dahi onu bilirdi. Ona herhangi bir asker gibi davranılamazdı, o insanda belli bir saygı uyandırıyordu. En sonunda talim bitip herkes başladığı yere döndüğünde komutan profesöre gitti ve, "Kulaklarınızla ilgili bir sorununuz mu var? Duyamıyor musunuz?" diye sordu.
"Duyabiliyorum" dedi.
"Peki o zaman niçin orada kıpırdamadan durdunuz? Niçin emirlere uymadınız?" diye sordu komutan.
"Ne anlamı var ki? Herkes tüm bu ileri, geri, sağa ve sola hareketler sonrasında başladıkları duruma geri döndüğünde ne elde ettiler ki?" diye sordu adam.
Komutan: "Bunun bir şey elde etmekle bir ilgisi yok, bunun eğitimle ilgisi var" dedi.
Ancak adam, "Benim herhangi bir eğitime ihtiyacım yok. Bir sürü aptalca şey yaptıktan sonra başladığınız yere geliyorsunuz ve ben bunda hiçbir anlam göremiyorum. Bana niçin sağa değil de sola dönmem gerektiğini açıklayabilir misiniz?"
Komutan bunun üzerine, "Garip hiçbir asker bu tip sorular sormaz," dedi.
Profesör de, "Ben bir asker değil bir profesörüm. Ben burada olmaya mecbur bırakıldım ama siz beni burada zekâma karşı gelen şeyler yapmaya zorlayamazsınız," dedi. Komutan daha yüksek rütbeli komutanına gidip " Bu adamla ne yapmalı? Başkalarının da aklını çeliyor çünkü herkes benimle alay ediyor ve 'Profesör çok iyi yaptınız!'

diyor. Ben bu adamla başa çıkamıyorum. Öyle sorular soruyor ki ve hepsini açıklamak gerekiyor: 'Ben anlamadığım müddetçe, zekâm onu desteklemediği müddetçe yapmayacağım' diyor" dedi.
Rütbesi yüksek olan komutan, "Bu adamı tanıyorum. O çok büyük bir mantıkçıdır. Onun tüm hayatı boyunca aldığı eğitim her şeyi sorgulamaktır. Sen merak etme ben onunla ilgileneceğim" dedi.
Profesörü ofisine çağırıp, "Üzgünüm ama bir şey yapamıyoruz. Silah altına alındınız; ülkenin askerlere ihtiyacı var. Ancak size sorun yaratmayacak bazı işler yaratacağım ve siz de başkaları için sorun yaratmayacaksınız. Benimle birlikte ordu mutfağına gelin," dedi.
Profesörü oraya götürdü ve büyük bir yığın taze bezelye gösterdi. "Buraya oturun. Büyük bezelye tanelerini bu tarafa, küçük bezelye tanelerini de şu tarafa toplayın. Bir saat içinde gelip işlerin nasıl ilerlediğini göreceğim" dedi profesöre.
Bir saat sonra geri geldi. Profesör orada oturuyordu ve bezelyeler de orada, aynı yerde oturuyordu. "Sorun nedir? Hâlâ başlamadınız mı?" diye sordu.
"İlk ve son kez, hepinizin şunu anlamanızı istiyorum, bana şunu açıklamadığınız sürece... Niçin bezelyeleri ayıklamalıyım ki? Zekâm tarafınızdan hakarete uğradığını hissediyor. Ben bezelyeleri ayıklayacak bir ahmak mıyım? Niye buna gerek olsun? Bunun yanında başka zorluklar da var. Burada otururken belki de bir gereksinim vardır dedim ama karar verilmesi gereken bazı sorular var: Büyük olan bezelyeler var ve küçük olan bezelyeler var ama pek çok başka ebatta bezelyeler de var. Onlar nereye gidecek? Bana hiçbir kriter vermediniz?" diye yanıtladı profesör.
Sana hükmetmek, kendi kurallarını sana dikte etmek, insanların hayatlarına kendi fikirlerini dayatmak isteyen insanlar tarafından emirler, disiplinler, talimatlar kullanılmıştır. Ben bu insanları çok büyük suçlular olarak nitelendiriyorum. Kendi fikirlerini birisine dayatmak, belirli bir ideali, bir kalıbı zorla kabul ettirmek şiddettir, saf şiddettir. Onlar zarar verirler.

BİR PANDORA KUTUSU: ZİHİN

İnsanın zihni bir Pandora kutusudur. O en alt seviyedeki yaratıktan, en üstün dahiye kadar tüm evrimi içerir. Onların hepsi insan zihninin içinde aynı anda yaşıyorlar, onların hepsi aynı zamana aittir. Bazı şeyler geçmiş, bazı şeyler şimdi, bazı şeyler de gelecek değildir. Zihin söz konusu olduğunda her şey aynı andadır, aynı zamana aittir.

Bu çok net bir şekilde anlaşılmalıdır çünkü bu anlaşılmadan bölücü inanç sistemleri ve fanatiklik çözülmeden kalır. Ahmak senin içindedir, dâhi de öyle. Elbette ahmak çok daha güçlüdür çünkü onun daha eski bir tarihi var ve dâhinin ise çok küçük ve sabit bir sesi var. Humeyni'den Einstein'a kadar yayılmış durumdasın ve sorun şudur ki içindeki Humeyni çok zavallı bir azınlık olan Einstein'dan çok daha büyük bir çoğunluktur.

İnsan zihnini bir piramit olarak düşün. Temeli Humeynilerle, milyonlarca Humeyni manyaklarıyla doludur. Ve yukarı doğru gittikçe giderek daha az, daha az insan kalır. Zirvede onlar milyonlarca, milyarlarca değil sadece düzinelercedir; ve en tepede ise belki de bir birey vardır. Ancak şunu unutma Humeyni ve Einstein arasındaki fark niteliksel değil sadece nicelikseldir çünkü Humeyni'nin bir kısmı Einstein'dır ve Albert Einstein'ın büyük bir kısmı ise Humeyni'dir. Geçenlerde Albert Einstein'ın beyni ile ilgili üç yıllık araştırmanın sonuçları yayınlandı. Onun beyninin hücrelerini saymak üç yıl aldı. Her beynin içinde hepsi kendine özgü işler yapan milyonlarca hücre vardır: O çok mucizevi bir dünyadır.

Belirli bir hücrenin belirli bir şekilde çalışmasının nasıl olduğu hâlâ bilinmemektedir. Belli bir hücre düşünür, belli bir hücre rüya görür, belli bir hücre şiirselleştirir, belli bir hücre resim yapar. Bu belirli gruba ait hücreleri farklı kılan şey nedir? Kimya ve fizyoloji düşünüldüğünde hepsi birbirinin aynıdır; hiçbir fark yok gibi gözükmektedir. Ancak düşünen hücreler vardır, hayal eden hücreler vardır, matematiksel olan hücreler vardır ve felsefi olan hücreler vardır. Bu tam bir dünyadır.

Albert Einstein'ın beynini üç yıl boyunca saydıktan sonraki sonuçlar çok önemlidir. Ortalama beyinden yüzde yetmiş beş daha çok olan belirli bir tür hücre onun beyninde bulunmuştur. Bulunan bu hücre türünün tek bir fonksiyonu vardır: düşünen hücreleri doyurmak, beslemek. Onun doğrudan bir işlevi yoktur, o düşünen hücreler için bir besindir. Ve bu besleyici hücrelerin Einstein'da sıradan, ortalama insanınkine oranla yüzde yetmiş beş daha fazla olduğu bulunmuştur.

Şimdi, fark nicelikseldir, niteliksel bir fark değildir: Bu fazladan yüzde yetmiş beş hücre sende de yetişebilir. Ve niçin yalnızca yüzde yetmiş beş? Yüzde iki yüz yetmiş beş gelişebilir çünkü bu hücrelerin gelişebileceği çok iyi bilinen ve kabul edilmiş bir olgudur.

Beyaz farede her çeşit hücreyi geliştiriyorlar. Beyaz fare oynayacağı daha çok şey verilirse bu besleyici hücrelerden geliştirmeye başlar çünkü o düşünmek zorundadır. Şayet onu bir labirente koyarsan ve o labirentteki yolunu bulmak zorunda ise —onu içinde bir yerlerde yiyecek gizlenmiş bir kutuya koyarsan ve o yiyeceğe ulaşmak için yolunu bir çok labirentin içinden geçerek yolunu bulmak zorunda ise ve geçtiği yolları hatırlamak zorunda ise— elbette belirli bir düşünme başlamıştır. Ve ne kadar çok düşünürse besleyici hücrelere de ihtiyacı o kadar çok olur.

Doğa sen neye ihtiyaç duyarsan sağlar. Her neye sahipsen herhangi bir Tanrı, kader tarafından verilmemiştir; o senin ihtiyaçların tarafından yaratıldı. Ama tüm bu araştırmadan çıkan bir şey çok şok edici ve sarsıcıydı: Einstein ve Humeyni arasındaki fark sadece nicelikseldi. Ve bu niceliksel fark çok özel bir şey değildi. O yaratılabilirdi: Eski Humeyni'nin sadece satranç oynamaya, iskambil oynamaya başlaması gerekiyor... Elbette o başlamayacak ancak onun satranç ve iskambil oynamaya başlaması başka bir şeydir, onun düşünmesi gerekecek.

Dinler bu çok besleyici hücreleri öldürür çünkü onlar sana inanmanı söyler, inanmak şu demektir: Düşünme, fikirlerle oynama. Kendi kendine bulmaya çalışma. İsa zaten buldu onu, Buda onu çoktan söyledi; niçin gereksiz yere onunla uğraşasın?

O zaman da doğal olarak bir insanı Einstein yapan kısım gelişmez: sen ortalama olarak kalırsın. Ve ortalama demek insanlığın bodrum katı demektir.

Bu nedenle ben insan zihnine bir Pandora'nın kutusu diyorum. Ve başka bir neden daha var çünkü evrimde olan her şey sende izlerini bıraktı. Sen hâlâ karanlıktan korkuyorsun: Bu korku milyonlarca yıllık olmalı. Bunun modern dünya ile hiçbir alakası yoktur. Aslında New York gibi bir yerde karanlık bir köşe bulmak zordur, her şey çok aydınlıktır. İnsanlar aydınlanmamıştır ama her yer öyledir!

Bu karanlık korkusu niçin var? Çünkü modern hayatta karanlıkla korkutucu şekilde karşılaşmıyorsun. Eğer karanlığa rastlarsan o yatıştırıcı, rahatlatıcı, canlandırıcıdır. Ondan korkacağına onu bir şekilde sevmen gerekir. Fakat karanlığı sevme fikri bile çok saçma gözükür. Kalbinin derinliklerinde bir yerde hâlâ karanlıktan korkan mağara adamı vardır. Karanlık korkusu ateş yakma yöntemlerinin keşfedilmediği zamanlardan gelir. O günler karanlık günlerdi ve karanlık neredeyse kötülükle eşdeğerdi. Her yerde kötülük karanlık, siyah olarak resmedilir. Karanlık ölümle eşdeğer hale gelmiştir. Her yerde ölüm siyah olarak resmedilir.

Sebebi çok açıktır: İnsan ateş yakmayı öğrenmeden önce gece en tehlikeli zamandı. Bir gece hayatta kalabildiysen eğer, çok büyük bir iş yapmışsın demektir. Çünkü geceleyin tüm vahşi hayvanlar sana saldırmaya hazırdır. Uyuyamazdın, uyanık kalmak zorundaydın. Sırf vahşi hayvan korkusu seni uyanık tutmak için yeterli idi. Ve onlar hâlâ karanlıkta saldırabilir ve insan çaresizdir.

O yüzden karanlık, kötülük, şeytan ve ölüm ile eş anlamlı hale geldi. Ve korku kalbin o kadar derinine girmiştir ki karanlık tamamıyla bir dönüşümden geçmiş olduğu bugün bile yerinde duruyor. Ve karanlıkta ne vahşi hayvanlar sana saldırır ne de karanlık sana herhangi bir kötülük ya da ölüm getirir. O sadece sakinleştirici bir uyku getirir, günün tüm yorgunluğunu uzaklaştırır; seni yeniden genç, canlı, enerji ile dolu, yarın sabahın güneşine hazır hale getirir. Ancak bizim tavrımız aynı kalır. Bu her şey için böyledir.

Geçmişte tüm evrim süreci boyunca insan tek başına çaresiz olduğu gerçeği yüzünden belirli bir grubun, organizasyonun, toplumun, kabilenin parçası olmuştur. Tek başınasın ve tüm vahşi doğa sana karşı; bununla yüzleşmek zordur. Birlikte, kalabalıkla daha güvende daha korunaklı hissettin.

İnsanın dünyadaki en çaresiz ve zayıf hayvan olduğunu hatırlamak durumundasın. Ve bu çaresizlik ve zayıflık yüzünden tüm medeniyetimiz ve kültürümüz gelişmiştir. O yüzden bunu bir lanet olarak düşünme; o çok büyük, en büyük lütuf olduğunu kanıtlamıştır. Aslanlar bir toplum yaratamaz, aslanlar kültür yaratamaz çünkü bir aslanın gruba ihtiyacı yoktur. O tek başına yeterince güçlüdür. Koyunlar grup halinde hareket eder; aslanlar grup halinde hareket etmez. Her aslanın kendi bölgesinde imparatorluğu vardır. Onların bölgelerini duyurmak için özel bir teknikleri vardır. Bütün hayvanlarda bu vardır; onlar belli bir yere işerler ve onun kokusu başkalarına bunun sınır, çit olduğunu gösterir. O alanın dışında her şey yolundadır; alanın içine tek bir adım at ve tehlike oradadır.

Aslanlar tek başına olmaktan hoşlanır. Bunun tek nedeni onların her türlü düşman için tek başına yeterli olmalarıdır. Şimdi şayet insanı düşünürsen... onun bedeni bir hayvan kadar güçlü değildir. Onun tırnakları bir hayvanı sırf tırnakları ile öldürebilecek kadar güçlü değildir. Onun dişleri, kendi elleri ile öldürdüğü bir hayvanın çiğ etini yiyebilecek kadar güçlü değildir. O ne kendi elleri ile öldürebilir ne de dişleri ile çiğ eti doğrudan yiyebilir. Onun tüm uzuvları diğer hayvanlardan daha zayıftır.

O bir atla ya da bir köpekle ya da bir boğa ile ya da bir kurt ile ya da bir geyikle yarışamaz; o bir zavallıdır! Bu adamların senin Olimpiyat oyunlarına katılmaması iyidir; aksi halde senin muhteşem koşucuların çok komik duruma düşerdi. Sen bir maymun gibi bir ağaçtan diğerine zıplayamazsın. Onlar bir ağaçtan diğerine atlayarak kilometrelerce devam edebilirler; yere değmeye ihtiyaç duymazlar. Sen bir maymunla bile kavga edemezsin insanın yeryüzündeki en zayıf hayvan olduğu kabul edilmek zorundadır. Ve onun bütün davranışlarının, bütün aidiyetlerinin, gruplaşmalarının temeli budur. O kendisinden daha büyük bir şeyin parçası olmak zorundadır;

ancak o zaman kendisini güvende hisseder.
O her türden silah icat etmek zorunda kaldı. Hiçbir hayvan silah icat etmek zorunda kalmamıştır. Buna gerek yok; onların elleri, onların dişleri, onların tırnakları yeterlidir. En eski günlerden itibaren insan silah icat etmek zorunda idi; ilk olarak taşlardan, kayalardan yaptı sonra da zamanla metalden yaptı. Hatta o zaman elinde bir silah olmasına rağmen yakın dövüşte bir aslan ya da bir hayvanla savaşamayacağını kabul etmek zorunda kaldı. Okları icat etmek zorunda kaldı —bu, uzaktan atış yapmak demektir— çünkü yakınlaşmak tehlikeliydi. Bir silahın olabilirdi ama bunun bir file karşı fazla bir yararı olmazdı. O seni ve silahını alıp beraberce yüzlerce metre uzağa atabilirdi. Bir şekilde uzaktan atış yapmak zorunlu hale geldi.
Nükleer silahlara bu şekilde ulaştık. Artık insanı tamamen aradan çıkardık; sen sadece bir düğmeye bas ve roket fırlasın. Roketin nerede olduğunu bilmene gerek yok; o programlandığı yere gitmeye devam eder. O Kremlin'e ulaşacaktır ya da o Beyaz Saray'a ulaşacaktır; bu program içine yerleştirilmiştir. Kimin düğmeye bastığının önemi yoktur kişi kilometrelerce ötede olabilir. O kilometrelerce ötede olmak zorundadır çünkü herkes bir papa değildir, şerbetli değildir. Bunlar geri tepebilir. Roketler Teksas'da bir yerde olabilir ve düğmeler ise Beyaz Saray'da bir yerde olabilir.
İnsan kendisi ile düşman arasında bir mesafe yaratmıştır. Ve sonunda kendisi ile silah arasında da mesafe yaratmak zorunda kaldı.
Çünkü silah da tehlikeli hale geldi. Onu yakında tutmak gereksiz bir risk almaktır.
Ancak her şey çok makul bir şekilde gelişmiştir. İnsan tüm hayvanların fatihi olmuştur. Sadece bu manada, "Kutsanmış olanlar, yeryüzü krallığını miras alacak olan alçakgönüllülerdir." Onlar onu sadece bu anlamda miras almışlardır, ancak başka hiçbir manevi anlamda almamıştır. İnsanın zaafları onun gücünü kanıtlamıştır.
İnsan düşünmek zorundaydı, o bazı şeyleri halletmek zordaydı. Çok büyük sorunlar vardı ve onun doğal yoldan bulabileceği çözümler yoktu; o nedenle de düşünmek var. Düşünmek basitçe senin bir sorunla karşılaştığın anlamına gelir ve doğa sana onun için bir ipucu vermemiştir. Tüm hayyanlara ipucu verilmiştir. Onlar hiçbir sorunla karşılaşmazlar. Onlar ne zaman bir şeyle karşılaşmak zorunda kalsalar, ne yapmaları gerektiğini tam olarak bilirler; o yüzden de düşünme gelişmez. İnsan, onu çevreleyen çok büyük sorunlar varken hiçbir çözüm olmadan bırakılmıştır; o düşünmek zorundaydı.
Milyonlarca yıl boyunca onun düşünen hücreleri giderek daha etkin hale geldi. Ancak tüm bu yolu kat ederken her türden toz toprak, her çeşidinden korkuları topluyordu.
Bu gerekli idi, bundan kaçınılamazdı fakat sorun şu ki zaman geçip gitmiştir, bu yoldan geçmişsindir ama toz toprak hâlâ sana yapışık duruyor.
Artık insan tek başına olabilir. Artık onun için herhangi bir dini gruba, herhangi bir politik ideolojiye —Hıristiyanlık, Hinduizm, Müslümanlık, komünizm, faşizm— fanatik bir şekilde ait olma ihtiyacı yok, buna hiç gerek yok. Fakat çoğunluk eblehlerden oluşur. Onlar geçmişlerini yeniden ve yeniden yaşamaya devam ediyorlar. Tarihin tekerrür ettiği söylenir; insanlığın yüzde doksan dokuzu göz önünde tutulduğunda bu doğrudur, bunun tersi olamaz. O kendini tekrar etmek zorundadır çünkü insanlar geçmişlerine yapışmaya devam ediyorlar ve onlar aynı şeyi tekrar ve tekrar yapmaya devam ediyorlar.
Onlar gruplar halinde kümeleniyor ve bu bir aidiyet olmak zorunda çünkü grup niçin seni içine alma yüküne katlansın? Karşılığında bir şey ödemek zorundasın. Grup niçin senin güvenliğinle ilgilensin? Grup için bir şey yapmak zorundasın; bu senin adanmışlığındır. "Sizin için ölmeye hazırım. Eğer siz benim için ölmeye hazırsanız, ben sizin için ölmeye hazırım," dersin. Bu basit bir pazarlıktır.
Ve onlar niçin fanatik bir şekilde ait oluyorlar? Onlar fanatik bir şekilde ait olmak zorundalar çünkü şayet bilinçli, uyanık olmaya başlarlarsa bunun ne kadar ahmakça bir şey olduğunu görecekler.
Adolf Hitler'in Nazi partisine ait olmaya gerek yok. Ancak Almanya —en iyi eğitilmiş, kültürlü, sofistike; dünyaya en uzun düşünür ve felsefeci listesini vermiş olan ülke— safi ahmak birisinin kurbanı haline gelir. Ve zamanının

en önemli felsefecilerinden birisi olan Martin Heidegger gibi bir adam Adolf Hitler'in takipçisiydi. İnsan buna inanamaz. Dünyanın hiçbir yerinde kıyas kabul etmeyen, onun bütün çağdaşları kıyaslandığında pigmeler gibi gözüken Martin Heidegger gibi bir adam, bunu anlamak mümkün değildir. Heidegger'in düşüncesi o kadar karmaşıktı ki hiçbir kitabını asla bitiremedi. O ilk kısmı yazardı ve tüm dünya ikinci kısmın ortaya çıkmasını beklerdi. Ve o asla ortaya çıkmazdı çünkü bunun basit bir nedeni vardı: İlk bölümün sonunda kendi kendine o kadar çok problem yaratırdı ki artık ne yöne gideceğini, nereye gideceğini, ne yapacağını ya da bunları nasıl çözeceğini bilemezdi. O basitçe sessiz kalıp başka kitaba başlardı!

Ve o tüm hayatı boyunca bunu yaptı. İlk bölüm ortaya çıkar sonra da ikinci, üçüncü bölüm kayıptır hiç bir kitap tamamlanmamıştır. Ancak bu tamamlanmamış parçalar dahi zihnin mucizeleridir.

Onun mantığının incelikleri ve onun yaklaşımındaki derinlik... Bu adam dahi Adolf Hitler'in bir deli olduğunu görememiştir. O da fanatik bir şekilde Adolf Hitler'e bağlanmıştı.

Bu, fanatik bir şekilde ait olma dürtüsü nereden gelir? O senin şüphenden gelir. Sen kendini gerçekten yaptığın şeyin doğru olduğuna ikna edemezsin o yüzden de onu aşırı bir şekilde yapman gerekir. Yüksek sesle bağırmak zorundasın böylece duyabilirsin; başkalarını ikna etmek zorundasın. Böylece sonuçta kendin ikna olabilirsin. Başkalarını kendi dinine döndürmek zorundasın. Böylelikle binlerce insanı dinine döndürdüğünü görünce kendini rahat hissedersin: Söylediklerinde bir hakikat payı olmak zorunda yoksa niçin bu kadar insan ikna olsun? Sen bir aptal olabilirsin ama bunca insan aptal olamaz.

Adolf Hitler'i bir düşünün: Kendisinin bir aptal olduğunu düşünebilir. Ama Martin Heidegger'e ne demeli. O Martin Heidegger'i, ikna etmiştir. Artık başka bir kanıta ihtiyaç yoktur. Bu adam onun söylediklerinin doğru olduğunun yeterli kanıtıdır. Bu birbirini oluşturan bir süreç, kısır bir döngüdür. Çevrende daha çok fanatik, bir şekilde kendini adamış insan olduğunda daha çok ikna olursun ve daha çok ikna olduğunda çevrene daha çok insan toplamaya başlarsın.

Otobiyografisinde Adolf Hitler der ki, ne söylediğinin — doğru ya da yanlış, gerçek ya da değil fark etmez— önemi yok sadece ikna edici bir şekilde tekrar etmeye devam et. Hiç kimse onun rasyonelliğini ve mantığını umursamaz. Dünyada kaç tane insan mantığın ne olduğunu, rasyonelliğin ne olduğunu anlıyor? Sırf kendini kudretli bir şekilde, altını çizerek tekrar etmeye devam et. Bu insanlar ikna edilmenin peşinde, hakikatin peşinde değil. Onlar hakikati bilen bir kimsenin arayışındalar. Ve eğer sen eğer, ama, belki... dersen onlar nasıl senin bildiğini hissedebilirler?

Bu nedenle Jain mistik Mahavira Hindistan'da pek çok takipçi toplayamamıştır. Çünkü o her önermesine belki diyerek başlamıştır. O haklıydı, o kesinlikle doğruydu fakat bu takipçi bulmanın yolu değildir. Takipçiler dahi yavaş yavaş ortadan kayboldu: "Belki... bu adam belkiler hakkında konuşuyor? Belki bir Tanrı vardır?" Senin belkilerine kendini adamış takipçiler toplayabilir misin? Onlar kesinlik ister, onlar bir garanti ister. Mahavira tüm bu ahmaklar için fazlasıyla bilge bir insandır. O insanlara kendi anlayış düzeyi ile aynı kapasiteye sahiplermiş gibi davrandı. Onun söylediği şey Albert Einstein tarafından anlaşılabilirdi çünkü Albert Einstein'in söylediklerinde de bir belki vardır. Görecelilik kuramının tüm anlamı da budur: Hiçbir şey kesinlik içerir şekilde söylenemez, hiçbir şey kesin değildir. Bunun ışık olduğunu söyleyebilir misin? O sadece görecelidir. Daha parlak bir ışıkla kıyaslandığında o çok mat gözükebilir. Bir milyon kere daha parlak bir ışıkla kıyaslandığında, o bir kara delik gibi gözükür, sadece bir karanlıktır. Karanlık nedir? Daha az ışık. Karanlıkta evin içinde mükemmelen hareket eden hayvanlar, kediler vardır. Senin evinde, başka birisinin kedisi bile senin karanlıkta hareket ettiğinden daha iyi hareket edebilir. Sen tökezleyeceksin ama kedinin loş ışığı algılayabilen gözleri vardır.

Baykuş sadece geceleyin görür; gündüz aşırı parlaktır. Baykuşun güneş gözlüklerine ihtiyacı vardır; güneş gözlükleri olmadan göremez, gündüz aşırı parlaktır. Senin için sabahken, baykuş için akşamdır. Şimdi hangisi hangisidir? Baykuşu düşün, o zaman belkinin anlamını kavrayabilirsin; belki akşamdır, baykuş düşünüldüğünde

ise belki sabahtır. Karanlık ilerledikçe baykuş daha iyi görür. Gecenin ortasındayken baykuş için günün ortasıdır. Her şey görecelidir; o yüzden de herhangi bir şeyi kesin olarak söylemek senin aptallığını gösterir. Bu yüzden Mahavira insanlık tarihinde ilk kez, Albert Einstein'dan 25 yüzyıl önce garip bir yaklaşım kullandı. Onun belki için kullandığı sözcük syat'tı. Onun felsefesi syatvad, "belkinin felsefesi" olarak ünlendi. Herhangi bir soru sorabilirdin; seni asla kesin bir biçimde yanıtlamazdı. Belli bir kesinlik ile gelmiş olabilirdin; ayrılacağın zaman daha fazla belirsizlikle onun yanından giderdin. Şimdi, bu adamı kim takip etmek ister?

Adolf Hitler senden bir yara gibi olan belirsizliği aldığı için takip edilecektir. İçerde titriyorsun; bu hayatın ne için olduğunu bilmiyorsun. Ancak birisi biliyor ve sen bu kimseyi izleyebilirsin. Çok büyük bir belirsizlik yükünden kurtulursun. Senin tarafından ihtiyaç duyulan tek şey fanatik bir inançtır.

Fanatik inançlar iki tarafa da hizmet eder. Liderin ona ihtiyacı vardır çünkü o da tıpkı senin gibidir, derinlerde titriyor; hiçbir şey bilmiyor. Onun bildiği tek şey senden daha iyi bağırabileceği, ağzının senden daha iyi laf yapabileceği, en azından biliyormuş gibi poz verebileceği; iyi bir aktör olduğu, çok incelikli bir ikiyüzlü olduğudur. Ancak derinlerde titrediğini bilir. O, korkularından kurtulmasına yardım edecek, bildiğine onu ikna edecek büyük bir takipçi kitlesine ihtiyaç duyar.

Bir gazetecinin öldüğüne ve cennetin kapılarına ulaştığına ilişkin bir hikaye duymuştum. Gazetecilerin oraya gitmemeleri gerekir; bu nasıl olmuş bilmiyorum. Kapıdaki bekçi ona baktı ve "Sen bir gazeteci misin?" diye sordu.

"Elbette ve bir gazete muhabiri olarak her yere girmeye iznim var. Bırak gireyim." Bekçi, "O kadar kolay değil. Her şeyden önce cennette hiç gazetemiz yok çünkü burada hiç haber olmaz; suç yok, alkolikler yok, tecavüz yok. Sadece kurumuş, ezelden ebede kadar donakalmış azizler var. Ne haberi olacak ki? Ama yine de on gazeteciye kadar bir kontenjanımız var ancak o da ta en başından beri dolmuş durumda. Yolun diğer tarafındaki öteki kapıya gitmen gerekecek," dedi bekçi.

Gazeteci de, "Bana küçük bir iyilik yapabilir misin? Yirmi dört saat sonra çıkacağım ama bana bir şans tanı, en azından bir tur. Eğer bana sürekli oturma hakkı olan yeşil kart veremiyorsan, yirmi dört saatlik bir tur için izin verebilirsin. Bu aşırı bir istek değil. Çok uzaklardan geldiğim için bana merhamet göster. Ve bana bir söz ver: Eğer şu içerdeki on gazeteciden bir tanesini benim yerime cehenneme gitmeye ikna edersem, o zaman içerde kalmama izin verir misin?" diye sordu.

"Mesele değil. Birisini diğer tarafa gitmeye ikna edebilirsen onun yerine kalabilirsin. Bizim için fark etmez kontenjan on kişilik," dedi bekçi.

"O zaman bana yirmi dört saat ver," dedi adam. İçeri girdi ve karşılaştığı herkesle konuşmaya başladı. "Cehennemde, şimdiye kadar denenmemiş büyüklükte bir günlük gazete çıkarmaya başlayacaklarını duydunuz mu ve bir baş editöre, editör kadrosuna ve her türden gazeteciye ihtiyaçları var. Haftalık editörler ve edebi kadro... duydunuz mu?

Diğerleri dedi ki, "Hiçbir şey duymadık ama bu harika. Bu çürümüş yerde ta zamanın başlangıcında sadece tek bir nüsha gazete yayınlandı fakat o günden beri hiçbir şey olmadı. Bu nedenle ilk nüshayı tekrar tekrar okuyup duruyoruz, ne yapabiliriz ki? Bu yeni gazete kulağa çok hoş geliyor!" On gazetecinin hepsi de uyarıldı. Ertesi gün yirmi dört saat bittiğinde gazeteci kapıya geri döndü. Bekçi hemen kapıyı kapattı ve İçerde kal!" dedi.

"Niye? diye sordu.

Bekçi, "Sen üçkâğıtçı bir adamsın. Şu on kişi diğer tarafa kaçtı, artık senin gitmene izin veremem. En azından bir gazetecinin burada olması gerekli," dedi.

Gazeteci de, "Ama ben burada kalamam! Beni bırakmak zorundasın!" dedi.

"Sen delirdin mi? Kesinlikle gerçek olmayan şu söylentiyi sen yaydın. Onlar cehennemde muhteşem işlere sahip olacakları fikrine kapıldılar ve heyecanlandılar; ancak sen niye gitmek istiyorsun?" diye sordu bekçi.

Adam, "Kim bilir, belki de ondan bir şeyler çıkar. Burada durup onu kaçıramam. Zaten sen bana engel olamazsın

çünkü benim burada olmamam gerekiyor; ben sadece yirmi dört saatlik bir turistim. Unutma burada sadece yirmi dört saatliğine olacağım bizim anlaşmamızdı. Ve sonra da gidecektim. Beni durduramazsın; kendi sözüne karşı gelemezsin," dedi.
Bekçi, "Söylentiyi sen yaydın; o kesinlikle doğru değil. Ve benim başımı belaya sokma çünkü hiyerarşi, bürokrasi bana, 'Şu on gazeteci nerede? Bütün kontenjan kayıplarda? Nereye kayboldular?' diye soracak,
"En azından hiyerarşiye onları ikna eden adamı gösterebilirim ve onlar kaçtı. Ve bu —cennetten cehenneme kaçan kimse— daha önce hiç başımıza gelmediği için kapıları kapalı tutmuyoruz. Asla hiç kimse kaçmaz; isteyen herkes kapıları açıp dışarı bakabilir bunda sorun yoktur. Cehenneme gitmeyi kim ister? Ve üçüncü bir yer de yoktur. O yüzden de kapılar her zaman açıktı ve onlar da kaçtı. Onlar bana sadece 'Hoşça kal, biz bir daha gelmeyeceğiz' dedi. Seni dışarı bırakamam" diye şansını zorladı.
Ancak gazeteci inatçıydı. "O zaman ben de hemen hiyerarşiye gidip her şeyi ortaya dökerim: burada olmamam gerekir, yeşil kartım yok —ben sadece bir turistim— ve bekçi benim dışarı gitmeme izin vermiyor. Sen iki suç işledin: ilki beni içeri aldın; ikincisi, benim dışarı gitmeme izin vermiyorsun," dedi.
Bekçi anladı; o tamamen haklıydı. "Tamam git. Nüfus sayımı sonsuza dek uzar; burada her şey sonsuza dek uzar. Bu arada belki başka gazeteciler düşer. Ama bu garip, yani sen bizzat kendi yarattığın söylenti tarafından ikna edildin."
"Diğer on gazeteci ona inanıyorsa onun içinde bir şey olmalı. Onun bir kısmı doğru olmalı; aksi taktirde nasıl on gazeteciyi birden cennette cehenneme gitmeye ikna edebilirsin? Bunun içinde mutlaka biraz gerçek payı olmalı," dedi adam.
Lider sürekli, söylediğinin doğru olduğuna tekrar ve tekrar ikna olmaya ihtiyaç duyar. Bunun için artan sayıda kendini adamış insana ihtiyacı vardır. Ve onlar ne kadar fanatik bir şekilde kendilerini adarlarsa onun için o kadar ikna edicidirler. Eğer onlar ölmeye ya da öldürmeye, haçlı seferine gitmeye, cihat yapmaya, kutsal savaşa hazırsa, bu onu kesinlikle ikna eder.
Ve zincirleme bir şekilde onun emin olması takipçileri ikna eder çünkü o daha yüksek sesli, daha inatçı; kesinlikle kendinden emin hale gelir. Eğerler ve amalar onun dilinden yok olur; o her ne derse hakikattir. Ve bu kısır döngü devam eder durur. O lideri fanatik yapar ve takipçiler fanatikleşir. O her iki tarafın da psikolojik ihtiyacıdır; her ikisi de aynı teknededir.
İnsanların emin olmaya ihtiyaçları vardır. Ayaklarının altından devamlı kayan zemin onların hayatını zorlaştırır. O olduğu haliyle yeterince zordur ve her tarafta güvensizlik, her yanda problemler ve cevaplar yok. Bu tam olarak senin ihtiyaç duyduğun malları sağlıyormuş gibi davranan birkaç fırsatçı insana olanak tanır. Liderin ihtiyaç duyduğu yegâne nitelik kalabalıktan her zaman ilerde olmaktır. O devamlı olarak kalabalığın ne yöne gittiğini izlemeli ve ondan ilerde olmalıdır. Bu liderin önderlik ettiği duygusunu kalabalıkta uyandırmaya devam eder.
Liderin sadece onların ne yöne gittiğini izleyip, insanların ruh hallerini sürekli gözetir şekilde kurnaz olması yeterlidir. Rüzgâr nereden esmeye başlarsa gerçek lider asla bu şansı kaçırmaz: O her zaman kalabalığın ilersindedir.
Düşünürlere gerek yoktur çünkü düşünür kalabalığın doğru yönde gidip gitmediğini yahut gittiği yolun doğru olup olmadığını merak etmeye başlayacaktır. Şayet bu şekilde düşünmeye başlarsa o zaman lider olmayacaktır, tek başına olacaktır. Kalabalık nereye gittiklerini merak etmeyi umursamayan bir ahmak ile birlikte harekete geçmiş olacak. Belki cehenneme gidiyor olacaksın ama lider o; o senin önünde. Liderin ihtiyaç duyduğu tek nitelik kalabalığın ruh halini tespit edecek bir beceridir. Bu çok zor değildir çünkü kalabalık her zaman nereye gitmek istediğini, neye ihtiyacı olduğunu yüksek sesle bağırır. Sen sadece biraz uyanık olmalısın ve tüm sesleri bir araya getirmelisin o zaman bir sorun çıkmayacak, kalabalığın ilerisinde olacaksın.
Ve onlar her ne isterse vaat etmeye devam et. Hiç kimse senin vaatlerini yerine getirmeni beklemeyecek, onlar

sadece onlara vaat edileni istiyor. Kim senden vaatlerini yerine getirmeni istiyor ki? Sen vaat etmeye devam et ve onların bir gün senin yakana yapışıp vaatlerin hakkında talepte bulunacağından endişe etme. Onlar asla bunu yapmayacak çünkü onlar ne zaman yakana yapışsa, onlara daha büyük vaatlerde bulunabilirsin.

Ve insanların hafızaları çok zayıftır. Beş yıl önce vaat ettiğin şeyi kim hatırlar? Beş yıl içerisinde köprünün altından çok sular aktı, kimin umurunda? Beş yılda çok şey değişti. Endişelenme, sen daha büyük ve daha büyük vaatlerde bulunmaya devam et.

Ve insanlar bu vaatlere inanır, insanlar inanmak ister. Onların umutlar dışında başka hiçbir şeyleri yoktur. Bu yüzden liderler afyon, umut vermeye devam ederler ve insanlar bağımlı hale gelir.

Politik, dini ya da diğer türden organizasyonlara ve gruplara fanatik bir şekilde ait olma diğer tüm uyuşturuculardaki gibi bir çeşit bağımlılıktır. Bir Hıristiyan Hıristiyanlarla çevrili olduğunda kendisini evinde hisseder. Bu bir bağımlılıktır, psikolojik bir uyuşturucudur. Kendi kalabalıklarının dışından bir kişiyi görünce insanların psikolojisinde bir şey ansızın sarsılmaya başlar: Bir soru işareti belirir. İsa'ya inanmayan bir insan var: "İsa'ya inanmamak mümkün mü? İsa'ya inanmadan hayatta kalmak mümkün mü?" Şüpheler, kuşkular...

Onlar niçin kızar? Onlar kızgın değil, onlar gerçekte korkuyor. Ve korkuyu gizlemek için kızgınlığı yansıtmak zorundalar. Kızgınlık her zaman korkuyu gizlemek içindir.

İnsanlar her türden stratejiyi kullanır. Gözyaşlarını durdurmak için kahkaha atacak insanlar vardır. Kahkaha atarken unutacaksın, unutacaklar... ve gözyaşları saklı kalabilir. Kızgınlıkta korkuları gizli kalır.

Onlar son derece fanatik, savunmada... Onlar inançlarının kendi deneyimleri olmadığını bilir ve bir yabancının kazıyabileceğinden, derinlemesine kazabileceğinden, yarayı gözlerinin önüne serebileceğinden korkarlar. Onlar bir şekilde bunu örtmeyi başarmıştır: Onlar Hıristiyan'dırlar ve İsa kurtarıcıdır, yegâne kurtarıcıdır, tek kurtarıcıdır ve onlar kutsal kitaba sahiptir ve Tanrı onlarla birliktedir o halde korkulacak ne vardır? Onlar konforlu bir psikolojik yuva yaratmıştır ve ansızın zücaciye dükkânındaki bir boğa gibi içeri senin inandığın şekilde inanmayan bir yabancı girer.

Öğretmenlerimden birisi beni çok sevdi. Lise yıllarımda o benim çok yakın olduğum öğretmenlerden birisi idi. O yüzden üniversiteye gittikten sonra tatillerde memleketime geri döndüğümde onu görmeye giderdim.

Bir gün bana, "Seni bekliyorum. Artık tatil olduğunu ve senin geleceğini bilerek seni beklemem çok garip. Ve senin gelişin tıpkı taze bir meltem gibi. Bu geçmiş yaşımda sen bana yeniden gençliğimi ve gençlik hayallerimi hatırlatıyorsun. Ancak sen geldiğinde korkuyorum ve Tanrı'ya dua etmeye başlıyorum: 'O gelir gelmez gitmesini sağla!' Çünkü sen bende kuşku uyandırıyorsun; sen benim en büyük şüphemsin. Sırf seni görmek benim tüm şüphelerimi uyandırmaya başlamak için yeterli. Bir şekilde onları aşağıda tutuyorum ama seninle birlikte bu çok zor," dedi.

"Sadece senin evime gelmenin yeterli olması çok garip ve benim tüm bastırma çabalarım başarısız oluyor tüm şüphelerim ayağa kalkıyor. Tanrıyı tanımadığımı biliyorum ve dualarımın nafile olduğunu biliyorum; onları duyacak hiç kimse yok. Ama yine de onları günde üç kez yapmaya devam ediyorum: Sabah, öğlen, akşam. Fakat sen burada iken her gün yaptığım gibi huzur içinde dua edemiyorum."

"Ama ben senin dualarını hiç bozmadım!" dedim.

Bana, "Sen onları bozmuyorsun. Ama eğer ben dua ediyorsam ve sen sadece burada oturuyorsan... imkânsız. Ansızın yaptığım şeyin aptalca olduğunu biliyorum ve senin ne düşündüğünü de biliyorum. Bu aptal moruğun aynı şeyi yapmaya devam ettiğini düşünüyor olmalısın... Gözlerinden biliyorum ki bu yaptığım zekice değil. Ve sorun şu ki en derinde seninle aynı fikirdeyim. Fakat artık çok yaşlıyım ve değişemem. Korku geliyor. Duramıyorum. Pek çok kez niye dua etmekten vazgeçmiyorum diye düşündüm. Ama yetmiş beş yıldır dua etmekteyim..." dedi.

O zaman doksan iki yaşında olmalıydı. "Çok uzun zamandır dua ediyorum ve şimdi ölüm zamanı geldiğinde bırakmak? Ve kim bilebilir... Eğer Tanrı gerçekten varsa ve bu çocuk da etraftaysa, o zaman şapa oturacağım:

Şayet son anda dua etmeyi bırakırsam Tanrı'nın önünde utancımdan yerin dibine girerim. O yüzden tüm hayatım boyunca nasıl olsa bunu yaptım yanlış da olsa doğru da olsa bırak devam edeyim diye düşünüyorum. Eğer yanlışsa hiçbir şey kaybetmem. Nasıl olsa artık emekliyim, bütün gün serbestim. Ve eğer Tanrı varsa bu son derece iyi bir şey: Dualarım işe yaramış demektir."

"Bunun bir yararı yok. Tanrı varsa bile bu çeşit dua bir işe yaramaz. Tanrı'yı kandırabileceğini mi düşünüyorsun? Sana sormayacak mı? Eğer o yoksa iyi ve eğer o varsa en azından ona dua ettiğini söyleyebileceğin düşüncesi ile dua ediyordun. Tanrı'yı kandırabileceğini mi sanıyorsun?" dedim.

"Sorun da burada. Bu yüzden lütfen gelme diyorum sana! Onu bırakamıyorum ve onu samimi bir şekilde de yapamıyorum. Ve şimdi sen üçüncü bir problem yarattın: Bunu yapsam bile bir faydası yok! Çünkü sen haklısın: Eğer Tanrı varsa şu basit şeyi, bu yaşlı adamın onu kandırmaya çalıştığını bilecek" dedi.

"Bu dua etmemekten çok daha kötü. En azından dürüst ol ve dürüst olmanın herhangi bir şekilde dine karşı olduğunu sanmıyorum. Sadece dürüst ol; eğer hissetmiyorsan bırak onu!" dedim.

"Seninle birlikte yeniden genç ve güçlü hissetmeye başlıyorum. Ama sen gittiğinde yeniden yaşlıyım, ölüm çok yakında ve şu an atları değiştirmenin zamanı değil. Kişi suya düşebilir. Yaptığın şeye devam etmek daha iyi... ne olacaksa bırak olsun. Sadece devam et. Ve ben tek başıma değilim; iki yüz milyon Hindu benimle beraber. Önemli olan bu, iki yüz milyon Hindu benimle birlikte."

"Evet bu doğru. İki yüz milyon Hindu seninle birlikte ve ben tek başınayım. Ancak tek bir kişi senin iki yüz milyon Hindu'nun desteğini eğer o bir yalana dayanıyorsa yok edebilir. Sen yanlış bir yol seçtin; beni asla dinlememeliydin!" dedim.

Fanatizm budur: Sana karşı gelen hiçbir şeyi dinleme. Kimse bir şey söylemeden önce o kadar yüksek sesle bağırmaya başla ki sadece kendi sesini duyasın. Sadece kendi kitabını oku, sadece kendi kiliseni, kendi tapınağını, kendi sinagogunu dinle.

Fanatizm seni şüphelerden koruyacak basit bir stratejidir. Ancak şüpheler koruma altına alınabilseler de yok edilemezler. Ve artık buna ihtiyaç da yok. İnsan bu aşamalardan kalabalığa ihtiyaç duyduğu zamanlarda geçti. O artık bir birey olabilir. Bu senin kulüplerin olmayacak, toplulukların olmayacak anlamına gelmez ama fanatik bir şekilde ait olmaya gerek yok.

Bir Rotaryen olabilirsen; bu ona fanatik bir şekilde kendini adayacağın, Rotary kulüp için öleceğin anlamına gelmez. Bu gerçekten muhteşem bir şehitlik olurdu; birisi Rotary kulüp için ölüyor! Rotary kulüp için, Lions kulüp için ölmek zorunda değilsin... Hıristiyanlık, Müslümanlık, Hinduizm, komünizm, sosyalizm için ölmene gerek yok. İnsanlarla kaynaşabilirsin, insanlarla diyalog kurabilirsin. Seninle aynı kafa yapısında insanlarla buluşabilir, onlarla birlik olabilirsin ama bunun için yaygara koparmaya gerek yoktur. Haçlı seferi yok, kutsal savaş yok...

Evet bir millet olarak kalabilirsin ama şu harita üzerinde yaratmış olduğun sınırlardan fazlaca yapmana gerek yok. Onlar sadece haritadadır, onları toprakta da görmeye başlama. Senin körleştiğin nokta budur.

Pek çok ulus olması gayet iyi bir şeydir ama pek çok deliliğin olmasına gerek yok. İnsanlar kendi yöntemleri ile ibadet edebilirler, kendi yöntemleri ile dua edebilirler, kendi kitaplarına sahip olabilirler, kendi peygamberlerine sahip olabilirler. Bu son derece iyidir, bunda bir sorun yoktur. Ama bunu başka insan evlatları için bir problem haline getirme.

Bu senin kişisel bir şeyindir. Sen bir şeyden hoşlanıyorsun, belli bir parfümü tercih ediyorsun: Gayet iyi; şayet birisi ondan hoşlanmıyorsa bu onu senin düşmanın yapmaz. Bunlar tercihlerdir; bir kimse farklılaşabilir. Ve farklılaşmak uzlaşmayacak çelişkiler anlamına gelmez, o sadece şeylere farklı bir bakış açısı, farklı şekilde hissetmek anlamına gelir.

Hiçbir fanatizme gerek yok, hiçbir aidiyete gerek yok. Şayet dünyada hiçbir aidiyet, fanatizm olmadan organizasyonlara sahip olabilirsek o güzel bir dünya olacaktır. Organizasyonların kendisi kötü değildir. Aidiyet

olmayan, fanatik tavırlar olmayan organizasyonlar basitçe düzenli bir dünya oluşturur. Bir düzene kesinlikle gerek vardır. Milyonlarca insanın olduğu bir yerde düzen olmadan yaşayamazsın. Ben bu düzeni bir "komün" olarak adlandırdım. Ben onu sırf organizasyondan, siyasi partiden, dini tarikattan farklı kılmak için "komün" olarak adlandırdım. Ben onu sadece benzer görüşlere sahip insanların tüm farklılıkları ile birlikte dostça yaşayabileceği bir yer olan "komün" olarak adlandırdım.

Onların komün olmak için kendilerini adamak anlamına gelecek olan farklılıklarını silmelerine gerek yoktur. Onların farklılıkları kabul edilir, bunlar bu bireylerin nitelikleridir.

Ve pek çok farklı nitelikler, beceriler, yaratıcılıklar, duyarlılıklar birbirini sakatlamadan, birbirini yok etmeden pek çok insanda bir araya geldiğinde aslen komünü zenginleştirir. Tam tersine onlar birbirlerine mükemmel bireyler haline gelmek için, kendine has bir birey olmak için yardım ediyorlar...

PİRAMİDİN DIŞINA ATLAMAK

Bir soru: İnsanlık piramidinin Ayetullah Humeyni ve Albert Einstein'ı içerdiğini ve ikisi arasında niteliksel bir fark olmadığını söylediğini duyunca şok oldum. Üçüncü bir alternatif yok mu?

Ben de şok oldum ancak kişi gerçek karşısında çaresizdir. Ayetullah Humeyni ve Albert Einstein arasında niteliksel bir fark olmadığı bir hakikattir; azıcık da olsa niteliksel bir fark olma olasılığı olsaydı bunu duyurmaktan memnun olurdum. Bu her ikisinin de aynı çeşit insan olduğu anlamına gelmez.

Ayetullah Humeyni bir delidir. Albert Einstein bir dâhidir, insanlığın üretmiş olduğu en keskin zekâdır. O nedenle ikisinin aynı çeşit insan olduğunu söylemiyorum. Ama ne yapabilirim? Onlar aynı aralığa aitler. Ayetullah en düşük sıradadır, Albert Einstein en yüksektedir ama fark sadece derecelerdedir; o aynı piramittir.

Ayetullah Humeyni, Adolf Hitler, Joseph Stalin, Benito Mussolini, Mao Tse-tung; onların hepsi Albert Einstein, Bertrand Russel, Jean Paul Sartre, Kari Jaspers kadar insandırlar.

Onların hepsi tek bir insanlığa, tek bir zihne aittirler. Ancak Ayetullah Humeyni ve onun şürekası hastadır. Zihin aynıdır ama hasta bir zihindir, ters yüz olmuştur. Albert Einstein ve Bertrand Russel sağlıklıdır. O aynı zihindir ama doğru biçimdedir; olması gerektiği şekildedir.

Ancak onların iki ayrı kategoriye ait olduğunu söyleyemem; bu bir yalan olur. Bu teselli edici olur; şok olmazdın, ben şok olmazdım, herkes mutlu olurdu. Fakat böylesi aptal bir teselli için hakikati yok etmek kimseye yardım etmeyecek.

Fakat niçin bir taraftan bakıyorsun? Göz önünde bulundurulması gereken pek çok mevzu var. Niçin bunu çok büyük bir ferahlama olarak görmüyorsun? Sen yalnızca tek bir şeyi düşündün, bu yüzden şok oldun. Ben de şok oldum ama ben aynı zamanda heyecanlandım, mutluluktan uçtum.

Sen sadece bir şeyi, Albert Einstein'ın Ayetullah Humeyni'nin seviyesine düştüğünü düşündün ama niçin diğer olasılığı Ayetullah Humeyni'nin Albert Einstein seviyesine yükseltilebileceğini göremiyorsun? Ben bu delirmiş insanlar için muhteşem bir olasılığın kapısını açıyorum. Ve bu delirmiş insanlar insanlığa hükmetmiştir; bir şey yapılmak zorunda. İnsanlık olduğu haliyle kötü, şeytani değil ama bir Ayetullah Humeyni tüm bir ülkeyi çılgınlığa, ahmaklığa sürükleyebilir.

Bu insanların kendi çılgınlıklarını ve aptallıklarını saklamak için kullandıkları isimler, sözcükler, ilkeler güzeldir. Ayetullah Humeyni her gün Kuran-ı Kerim'e atıfta bulunur. Onun okumasına gerek yoktur; o onu, tüm Kuran-ı Kerim'i hatmetmiştir. O devamlı olarak Kuran-ı Kerim'den alıntılar yapar. Ve onu dinleyenler ve izleyenler onun İslâm'ın başarısına yardımcı olmak için gönderilmiş bir peygamber, bir Allah'ın elçisi olduğuna inanır. Tüm dinlerin inandığı şey budur: Şayet onlar başarılı olursa, sadece o zaman insanlık için bir gelecek vardır; aksi

taktirde bir gelecek yoktur, insanlık bitmiştir. Ve onun yaptığı şey çok barbarca, çok çirkin, çok insanlık dışıdır... İnsanlar devamlı katlediliyor, devamlı kafaları uçuruluyor. İnsanlar binlerce izleyicinin önünde meydanlarda ölene kadar dövülüyor; ve bu İslâm'ın başarısıdır diye tüm bu destekçiler zevkten çılgına dönüyor.

Ayetullah Humeyni İslâm prensiplerine dayanılarak yapılan her şeyin doğru olduğunu söyler. Başka bir yol; neyin yanlış, neyin doğru olduğunu belirleyecek başka bir kriter yoktur. Bir insanın kafasını kesmek İslâm'a uygundur. Şayet bir insan Müslüman olmaya istekli değilse öldürülmesi daha iyidir. Bir Müslüman olmadan yaşamak ölmekten beterdir çünkü ölüm onun hayat tarzını değiştirebilir. Muhtemelen bu bedende, bu zihindeyken Müslüman olma kapasitesine sahip değildir, o halde bu beden ve zihin yok edilmelidir. Bunlar onun kurtuluşu için engeldir. Ve, bir İslâm'ın neferi tarafından öldürülmenin kendisi bile onur verici bir şeydir. Gurur duymalısın: Sen muhteşem bir ölüme kavuştun. Muhteşem bir hayata kavuşamadın ama muhteşem bir ölümün oldu. O yüzden İslamcı katiller tarafından öldürülen kişi şanslıdır. Ve onu öldüren insanlar da büyük bir sevap işliyorlar çünkü onların adama yardım etmekten, onun varlığını dönüştürmekten başka bir motivasyonları yok. Onlar bu insan için Allah'a giden yolu temizleyip paklıyorlar. Onlar Allah için çalışıyorlar: onlar cennette birer aziz olarak doğacaklar. O halde iki taraf da yararlanıyor. Her iki taraf da son derece yararlanıyorsa, manevi olarak yarar sağlıyorsa bir şey nasıl yanlış ve kötü olabilir?

İnsanların kurnazlığını görüyor musun? Ancak bu Ayetullah seninle aynı zihni taşıyor, sadece o biraz kafayı yemiş. Fakat o onarılabilir.

Bu dünyanın her yerinde oluyor... Daha birkaç gün önce Aziz Peter'in bazilikasından —Cristendom'daki en yüksek kilise— bir kadın atlayıp intihar etti. Kimse nedenini bilmiyor ve muhtemelen kimse de asla bilemeyecek. Fakat bunu duyduğumda bu kadının önemli bir şeyi ortaya koyduğu duygusu bana aniden geldi. Tüm insanlık Aziz Peter'in bazilikasından atlayarak ölecek. Bu kadın bir öncü. O basitçe bunun tüm insanlığın başına geleceğini söyledi. Ve onlar —papa, kardinaller, piskoposlar, rahipler— bunun olmasını yüreklendirmek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar.

Çok saygın bir hümanist, Katolik bir rahibe olan Judith Vaughan Katolik kilisesinden kovuldu. O, Kaliforniya'da yoksul, terk edilmiş, reddedilmiş kadınlar için bir barınma evi işletiyordu. Ve o binlerce kadına yardım etti. Ama onun tüm hayatı boyunca yaptığı işlerin hiçbir önemi yok; o sadece küçük bir hata, Hıristiyan bürokrasisinin gözünde bir hata yaptı. Kürtaj haklarını savunan bir gazete ilanını imzaladı. Gazete bu ilanı savunan kişilerin onu imzalayarak gazeteye geri göndermesini istemişti, bu sayede tüm Hıristiyanların kürtaj hakkına karşı olmadığını söyleyebileceklerdi. Rahibe Judith imzaladı; ve bu çok büyük bir günahtır.

Bu kadın tüm hayatı boyunca çalıştı, binlerce kadına hizmet etti, bütün Kaliforniya'da saygı görüyordu ve o kadınların problemlerini —kürtaj, çocuklar, yetimler— onu kiliseden kovan bu ahmaklardan çok daha iyi anlıyordu. Onu sadece kiliseden kovmakla kalmayıp, onun fakir kadınlar, acı çeken kadınlar için yaratmış olduğu barınma evine girmesini de engellediler. Ona kiliseye ya da barınma evine girme izni vermiyorlar ve o artık bir rahibe değil. Hiç kimse onun hümanist şeyler yapmasını umursamıyor.

Daha çok nüfus daha çok problem demektir; ve sen var olan problemleri dahi çözemiyorsun. Her çocuk kendisi ile birlikte binlerce problem getirir. Şimdiden dünyanın kaldırabileceğinden daha çok insan dünyaya gelmiştir. Amerika gibi ülkeler dahi yeryüzünden çoktan silinmiş olması gereken sorunlara sahiptir; Ya üçüncü dünya, fakir dünyaya ne demeli? Afrika, Latin Amerika, Asya; bu ülkelere ne demeli?

Amerika'da milyonlarca ve milyonlarca okuma yazmayı bilmeyen yetişkin var. Dünyanın en zengin —teknolojik olarak, bilimsel olarak, kültürel olarak, her yönden zirvedeki— ülkesinde milyonlarca yetişkin hâlâ eğitimsizdir, bir gazete okuyamıyor. Ve sen hâlâ yeni insanlar getirmeye devam ediyorsun? Basit problemleri bile çözemiyorsun; ve daha karmaşık problemler de var.

Bhopal'deki gaz patlamasında binlerce insan öldü. Hamile olup ölmeyen bütün kadınlar sonradan çocuk

doğurmaya başladı. Binlerce çocuk annesinin karnından ölü ya da sakat ya da kör ya da kötürüm olarak geliyordu. Canlı doğan birkaç tanesi altı hafta içinde öldü. Doktorlar ve bilim adamları gazın cenini bu kadar ağır bir şekilde etkileyebileceğini düşünmüyorlardı. Ve bu sadece küçük bir patlamaydı. Senin nükleer ve atomik patlamaların gerçekleşmeye başladığında bunun seni nasıl etkileyeceği hayal bile edilemez. O sadece seni etkilemeyecek; seni takip eden kuşakları da etkileyecek. Tüm insanlığın geleceğini etkileyecek.

Bu problemleri kim yaratıyor? Zihin. Aynı zihin onları çözebilir.

O yüzden Ayetullah Humeyni ve Albert Einstein aynı çizgiye ait dediğimde...eğer sen yalnızca Albert Einstein'ın Ayetullah Humeyni gibi olduğunu düşünürsen şoka gireceksin. Ancak eğer Ayetullah Humeyni'nin de Albert Einstein'ın kapasitesine sahip olabileceğini düşünürsen o zaman benim gibi heyecanlanacaksın.

Fakat ben sadece zihin piramidi hakkında konuştum. Zihnin dışına çıkmış insanlardan, meditasyon yapanlardan bahsetmedim. Onlar her ikisinden de nitelik olarak farklıdır.

Bir meditasyon insanı Ayetullah Humeyni'den olduğu kadar, Albert Einstein'dan da aynı mesafededir çünkü o zihnin kendisinden çok uzaklardadır.

Piramit sadece zihnin içindeki insanlar içindir, o yüzden kendini sıkıntıya sokma. Piramidin dışına atlayabilirsin; hiç kimse seni orada olmaya zorlamıyor. Onun içinde ya da dışında olmak senin kararındır. Bir izleyici olabilirsin. Piramidin dışında dur ve sürüp giden tüm bu saçma oyunu izle.

Ben piramidin bir parçası değilim. Bu yüzden piramit hakkında konuşabilirim, onu her açıdan tüm detayları ile tanımlayabilirim çünkü ben sadece bir izleyiciyim. Piramidin etrafında dolanabilirim, onun tüm yüzlerini görebilirim. Onun en aşağıdaki derinliklerini görebilirim, onun en yüksek tepelerini görebilirim çünkü ben onun içinde değilim.

Eğer onun içindeysen onu bütünlüğü ile izlemen mümkün olmaz; onun dışında olmak zorundasın. Ve böyle insanlar asırlardır vardı; çok az ama bunun bir önemi yok: Tek bir kimse bile piramitten kaçabilirse bu olasılığı kanıtlamak için yeterlidir ve ondan pek çok kişi kaçmıştır.

Senin tarafından birazcık çaba, birazcık uyanıklık ve zihnin dışına çıkabilirsin çünkü piramit katı bir şeyden yapılmamıştır; tuğlalar düşüncelerden yapılmadır. Sen bir düşünce duvarı ile çevrilisin. Onun dışına gelmek çok kolaydır. Duvarda bir delik açmana bile gerek yok, bir kapı açmana bile gerek yok. Sen sadece sessizce dur ve duvar gerçekten var mı ya da sadece öyle mi gözüküyor bak.

Doğu'da ona serap diyorlar; o sadece gerçekmiş gibi gözükür. Onun yakınına geldiğinde, ona daha iyi baktığında, o daha da çok kaybolmaya başlar. Düşünceler bu dünyadaki en maddi olmayan şeylerdir; içlerinde maddeye ilişkin hiçbir şey yoktur.

Senin düşüncelerin tıpkı hayaletler gibidir. Sen, asla onlarla karşılaşmaya çalışmadan, asla kendini onlara doğru döndürüp onlara bakmadan, basitçe onlara inanmaya devam edip duruyorsun. Durup baktığın her düşüncenin eriyip gitmesi seni şaşırtacaktır. O senin onu izler halde olman karşısında ayakta kalamaz.

O yüzden üçüncü bir alternatif vardır. Ayetullah Humeyni ya da Albert Einstein olmana gerek yok. Albert Einstein iyi bir adamdır ama iyi ve kötü aynı madalyonun iki yüzüdür. Aziz ve günahkâr aynı madalyonun iki yüzüdür; cennet ve cehennem, Tanrı ve şeytan aynı madalyonun iki yüzüdür. Biri diğeri olmadan var olamaz.

Ama üçüncü bir alternatif vardır —her ikisi de olman gerekmiyor— ve bu gerçekten kendin olmaktır.

Zihin piramidinin dışında olmak kendi varlığının tapınağına girmektir.

Piramit ölüler içindir aslen piramitler Mısırlı kral ve kraliçelerin mezarlarıydı. Onlar mezarlıktır. Ve ben zihin için piramit sözcüğünü kullandığımda bunu bilerek kullandım. Zihin de ölü şeylerin, geçmiş anıların, deneyimlerin, gölgelerin...tüm gölgelerin mezarlığıdır. Ancak yavaş yavaş onlar öyle kalın hale gelir ki senin etrafında karanlık bir perde yaratırlar.

Eğer kendi gölgenden kaçmak istersen ne yapman gerektiğini düşünüyorsun? Koşmak mı? Gölgen sen nereye gidersen git seni takip edecek, seninle birlikte olacak; o senin gölgen. Ve bir gölgenin varlığı mevcut değildir; o

bir hayalettir. Ondan kurtulmanın tek yolu geri dönüp onun herhangi bir maddiyatı olup olmadığını bulmaya çalışmaktır. Hiçbir şey yok orada! O saf negatifliktir. O sadece senin güneş ışıklarının yolu üzerinde durman yüzünden güneş ışıklarının içeri girememesidir. Ve güneşin yokluğu gölgeyi oluşturur.

Senin düşüncelerinle ilgili durum da tam olarak budur. Sen gözlemci olmadığın için sen sessiz olmadığın için, hiçbir çarpıtma olmadan şeyleri net bir şekilde göremediğin için düşünceler farkındalığın yerini alıyor. Sen farkında olmadıkça düşünceler devam edecek. Zihin sen değilsin o başka birisidir: Sen sadece bir gözlemcisin. Ve sadece birkaç anlık izleme seni piramidin dışına hiç savaşmadan, hiç mücadele etmeden, hiç çaba sarf etmeden çıkmaya hazır hale getirecek. Sen sadece ayağa kalk ve dışarı çık.

İnsanlar avuntu verici olan her şeye inanmaya devam ediyorlar. Onların hayaletleri, onların tanrıları, onların cennetleri ve cehennemleri; bunlar hep sadece avuntudur. Onların azizleri, kutsal insanları, ilahları; hepsi avuntudur. Hakiki bir insan tüm bu çürümüş pisliğin dışına çıkmak için cesarete ihtiyaç duyar. Ve onun dışına çıkmanın tek yolu kendi düşünce süreçlerine tanık olmandır. Ve o kolaydır, o dünyadaki en kolay şeydir. Onu sadece bir kez yapmak zorundasın ama onu bir kez bile asla denemezsin ve onun en zor şey olduğunu düşünüp dururusun.

Ben de onun çok zor bir şey olduğunu düşünüyordum çünkü her kitapta okuduğum, herkesin bana söylediği şey buydu; o, o kadar zor ve büyük bir olaydı ki bir insanın zihinsizlik durumuna gelmesi hayatlar sürerdi. Herkes bunu söylediğinde ve bunun tek bir istisnası dahi olmadığında senin de ona inanmaya başlaman çok doğaldır.

Ama ben biraz eksantriğim. Benim mantığım sıradan yolu takip etmez, o zikzak yapar. Bir kez herkesin ona çok zor dediğini, tüm kutsal kitapların ona zor dediğini fark ettiğimde aklıma gelen ilk şey onu kimsenin denememiş olduğuydu. Aksi taktirde farklı fikirler olurdu. Birisi onun zor olduğunu söylerdi; birisi onun bundan daha da zor olduğunu söylerdi; birisi onun daha az zor olduğunu söylerdi. Dünyanın her tarafından onun zor olduğu konusunda anonim bir destek olması imkânsızdır. Tek olasılık onu kimsenin denememiş olduğuydu. Ama hiç kimse kendi cehaletini itiraf etmek istemez. O zaman en iyi yaklaşım onun zor olduğu, çok zor olduğu; hayatlar boyunca sürdüğü kolektif kabulüyle aynı fikirde olmaktır.

Bu fikri terk ettim. "O, bu hayatta olmak zorunda; aksi taktirde onun olmasına hiçbir hayatta izin vermeyeceğim onunla mücadele edeceğim," dedim. "Ya şimdi ya hiç" benim değişmez yaklaşımım oldu ve "Ya şimdi ya hiç" diye karar verdiğim gün o gerçekleşti. O günden beridir insanların nasıl aptal yerine konduğu beni şaşırtıyor.

En basit şey en imkânsız şey yapılmıştı ve en basit şey üçüncü alternatif için kapıyı aralar.

O seni piramidin dışına çıkartır: Sen artık bir zihin değilsin. Ve o zaman sadece kim olduğunu biliyorsun. Ve onu bilmek elde etmeye değer olan tek şeyi elde etmektir.

ZİHİNDEN ZİHİNSİZLİĞE

Bir kimse entelektiyle özdeşleştiğinde entelektüellik doğmuştur; bir kimse efendi olarak kalır, entelekt ile özdeşleşmezse zekâ doğar. Entelekt aynıdır. Her şey senin onunla özdeşleşmiş mi, yoksa onu aşmış mı olduğuna bağlıdır. Şayet onunla özdeşleşmişsen bu entelektüelliktir; şayet özdeşleşmemişsen zekâdır.

Zekâ son derece önemlidir, entelektüellik ise bir engeldir. Entelektüellik bilimin dünyasında dahi bir engeldir. Entelektüellik en iyi ihtimalle sana, akademisyenler; içinde hiçbir madde bulunmayan düşünce sistemlerini devamlı bir şekilde ören ve dokuyup duran sözel insanlar verir.

Bilimsel keşiflerde zekâ nesnel dünyaya odaklanmalıdır; ruhsal arayışlarda ise zekâ içe dönmelidir. O aynı zekâdır, sadece yönü değişir. Bilimde nesne, dışsal nesnedir arayışın hedefi; ruhsal diyarlarda ise maceran senin öznelliğin, senin içselliğindir. Zekâ aynıdır.

Eğer bir entelektüel olursan bir bilim adamı olmayacaksın. Bilimin tarihini ya da bilimin felsefesini yazacaksın ama kendi başına bir bilim adamı, bir kâşif, bir mucit, bir gezgin olmayacaksın. Sen sadece bilgi topluyor olacaksın. Evet bunun da belli bir faydası vardır; dış dünya düşünüldüğünde toplanmış bilginin dahi sınırlı bir faydası vardır. Ancak onun iç dünyada hiçbir yararı yoktur. O bir engeldir; onun ruhsal deneyimde negatif bir etkisi vardır.

Entelekt ne bir engeldir ne de bir köprüdür; entelekt nötrdür. Onunla özdeşleş, o bir engel haline gelir; onunla özdeşleşme, o bir köprüdür. Ve meditasyon olmadan kendi aşkın doğanı bilemezsin.

Bilimde konsantrasyon yeterlidir; en fazla bir şey üzerine düşünmeye ihtiyaç vardır. Manevi dünyada meditasyon tek yoldur. Konsantrasyona ihtiyaç yoktur; onun bir yararı yoktur, o pozitif bir engeldir. Bir şey üzerine düşünmenin de bir yararı yoktur; o meditasyon halinde olmamanın avuntusudur, onun zavallı bir yedeğidir. Meditasyon —sadece meditasyon— içsel devrimi getirebilir.

Meditasyon zihnin dışına çıkmak demektir, zihne dışardan bakmaktır. Mutluluktan sarhoş olmanın tam karşılığı budur: dışında durmaktır. Zihnin dışında durmak seni mutluluktan sarhoş eder, sana saadet getirir. Ve muhteşem bir zekâ serbest kalır. Zihinle özdeşleştiğinde çok zeki olamazsın çünkü bir araçla özdeşleşmiş oldun, araç ve onun sınırlamaları tarafından hapsedildin. Ve sen sınırsızsın; sen bilinçsin.

Zihni kullan ama o olma. Onu diğer makineleri kullanır gibi kullan, zihin güzel bir makinedir. Eğer onu kullanabilirsen sana hizmet edecek; eğer onu kullanamazsan ve o seni kullanmaya başlarsa tehlikelidir, yok edicidir. Onun senin başına iş açması, bela çıkarması, acı çektirmesi ve perişan etmesi kaçınılmazdır. Çünkü bir makine kör bir şeydir. Onun gözleri yoktur, onun kavrayışı yoktur.

Zihin göremez; o sadece onun içine konan şeyleri tekrar edip durur. O bir bilgisayar gibidir; önce onu beslemelisin. Senin sözde eğitimin budur, onu sürekli besliyorsun. Sonra o senin içinde çok büyük bir hafıza deposu haline geliyor, böylece sen ne zaman bir şey hatırlamaya ihtiyaç duysan o bunu sağlıyor. Ancak sen efendi olarak kalmalısın ki onu kullanabilesin; yoksa o seni yönlendirmeye başlar.

Araban tarafından götürülme; sen sürücü olarak kal. Yöne sen karar vermek zorundasın, hedefe sen karar vermelisin. Hıza, ne zaman çalışacağına ve ne zaman duracağına sen karar vermek zorundasın. Kontrolü kaybettiğinde ve araba kontrolü ele geçirip kendi başına gitmeye başladığında sen hapı yuttun. Ben bilgiye tamamıyla karşı değilim. Bilgi hafızada saklanıyorsa iyidir ve ne zaman ihtiyaç duyarsan onu kolayca bulabilirsin. O sadece ona ihtiyaç duymadığın zaman da kendisini senin üzerine fırlatıyorsa tehlikelidir. Seni bir şey yapmaya zorladığında, sen bir kurban olduğunda o tehlikelidir. Aksi taktirde o güzeldir. O güzel bir araçtır ama o kötü bir varış noktasıdır.

İncil okulunda öğretmen sınıfa sorular soruyordu. Jenkins'e döndü: "Jericho'nun duvarlarını kim yıktı?"

"Lütfen efendim," dedi Jenkins. "Ben değildim."

Öğretmen çok rahatsız olmuştu. Okul müdürüne gidip dedi ki, "Biraz önce Jenkins'e Jericho'nun duvarlarını kim yıktı diye sordum ve o da ben değilim dedi. Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Müdür de, "Jenkins ailesini yıllardır tanırım eğer o ben değilim diyorsa o değildir," dedi.
Şimdi öğretmen daha da fazla rahatsız olmuştu. Eğitim bakanını aradı ve dedi ki "Sınıfta bir çocuğa, 'Jericho'nun duvarlarını kim yıktı' diye sordum ve o da ben değilim dedi. Sonra da okul müdürüne bu çocuğu şikâyet etmeye gittim. O da bu aileyi yıllardır tanıyorum ve eğer çocuk bunu yapanın kendisi olmadığını söylediyse bu doğrudur dedi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?"
Bakan bir saniye sessiz kaldı, "Dinle, senin okulundan gelen şikâyetlerden bıktım. Duvarlarını tamir ettir ve şayet daha fazla şikâyet olursa bu okulu kapatacağım!"
Bilgi kendi içinde kötü değildir; Jericho'nun duvarlarını kimin yıktığını bilmek zorundasın! Ancak eğer bilgi giderek zihninde daha güçlü hale gelmeye devam ederse ve sen onun düğmesini kapatamazsan, zihni rahat bir hale sokamazsan o zaman zihin çok bitkin, yorgun, sıkıntılı, tükenmiş hale gelir. Bu halde iken nasıl zeki olabilirsin senin enerjilerin dağılmıştır. Zekâ taşar haldeki enerjilere ihtiyaç duyar. Zekâ sağlığa, bütünlüğe ihtiyaç duyar.
Meditasyon yapan bir kişi başka herkesten daha zeki olacaktır. Ve meditasyon yapan kişi zihnini nesnel olarak ve öznel olarak kullanabilecektir. O içeriye, dışarıya hareket edebildiği kadar kolaylıkla yönelebilecektir. O daha esnek olacaktır. O ustadır. O arabayı ileri doğru götürebilir. O arabayı geriye doğru götürebilir.
Ford ilk arabasını yaptığında onun geri vitesi yoktu. Eve dönmek zor bir problemdi. Çevreden dolaşmak zorundaydı, sadece eve dönmek için uzun yolu kullanmak zorundaydı. Garajını birkaç metre dahi geçmiş olsan garaja geri dönemezdin; geri vites yoktu. Sonradan eklendi.
Meditasyon sana bir geri vites verir. Normalde o sende yoktur ve dünyanın etrafında tekrar ve tekrar tur atıp durmak zorundasın ve buna rağmen evinin nerede olduğunu bulamazsın. Geri gelemezsin, içeri giremezsin; sadece nasıl dışarı çıkabileceğini biliyorsun. Meditasyon yapan bir kimse daha esnek hale gelir. Onun hayatı daha zenginleşir.
Ben, geçmişte din adına kendi içine kapanıp sabitlenen insanların tarafında değilim; bu da diğer uçtur. Bazı insanlar dışa dönük olarak sabitlenmiştir; tepki olarak bazıları da içe kapanık olarak sabitlenmiştir. Her ikisi de ölü gelir. Hayat esnek olana aittir, dışa dönüklükten içe dönüklüğe hareket edebilen ve içe dönüklükten dışa dönüklüğe evine girer ve çıkar gibi kolaylıkla hareket edebilene aittir.
İçerde çok soğuk olduğu zaman dışarıya, güneşe çık; çok sıcak olduğunda barınağın içine, evin serinliğine gir ve bir problem yoktur. O bu kadar basittir. Meditasyon dış dünyanın karşısında olmak demek değildir. O geçmişte böyleydi, bu nedenledir ki din başarısız olmuştur, o başaramamıştır; o hiçbir şekilde başarılı olamamıştır. Hayat akışa, akıntıya aittir. Ne zaman sabit hale gelirsen bir şeye dönüşürsün. Keşişlerin içe dönüklerdi; onlar dış dünyaya gözlerini kapadı. Bilimin ilk adımları, Doğu'da atılmış olmasına rağmen biz bilimi geliştiremedik. Matematik Hindistan'da geliştirildi. Teknolojiye doğru ilk adımlar Çin'de atıldı. Ancak orada durdu çünkü Doğu'daki en büyük insanlar içe dönük olarak sabitlendiler; onlar nesnel dünyaya ilgilerini yitirdiler, nesnel olana kendilerini tamamen kapattılar. Bu senin bütün potansiyelinin sadece yarısı oluyor. Batı tam zıddını yapmıştır: O sonuna kadar dışa dönük hale gelmişti, o nasıl içeri girileceğini bilmez. O bir "iç" olduğuna inanmaz, o bir ruh olduğuna inanmaz. O insanın davranışına inanır, insanın manevi varlığına değil. O insan davranışı üzerinde çalışır ve onun mekanik olduğunu söyler, onun içinde kimsenin olmadığını söyler. İnsan bir robot halini almıştır eğer ruhu bilmezsen insan robot haline gelir. O sadece milyonlarca yıl içerisinde gelişmiş —uzun, upuzun evrim yolculuğu— bir makine olarak anlaşılmıştır. Fakat o sadece gelişkin bir makinedir.
Adolf Hitler'in bu kadar çok insanı bu kadar kolayca öldürmesi zor olmadı çünkü eğer insan bir makine ise insanları öldürmekte yanlış olan nedir? Eğer kol saatini parçalarsan suçluluk hissetmezsin; o ne kadar gelişkin olursa olsun o sadece bir kol saatidir. Eğer onu yok etmeye karar verirsen o senin kararındır kimse buna karşı çıkamaz. Mahkemeye bir katil olarak götürülemezsin.
Stalin milyonlarca insanı, vicdanında hiçbir sızlama olmadan kolaylıkla öldürebilmiştir. Bunun basit nedeni,

Marksizm'in ruhun olduğuna inanmamasıdır. İnsan maddeden başka bir şey değildir; bilinç yalnızca maddenin bir yan ürünüdür. Bu bir aşırı uçtur. Bilim Batı'da gelişti ama maneviyat ortadan kalktı. Doğu'da maneviyat gelişti ama bilim kayboldu. Her iki şekilde de insan yoksul kalır ve potansiyelinin sadece yarısını yaşar. Benim çabam, bilimselliği ve maneviyatı birlikte olan bütün insanı yaratmaktır.

Büyük, uyuz bir köpek bir anne kedi ile yavrularını tehdit ediyordu. Onları bir çitin köşesinde sıkıştırdı. O zaman kedi arkaya doğru çekilip arka ayakları üzerinde yükseldi ve yüksek sesle hırlayıp havlamaya başladı. İrkilen ve kafası karışan köpek geri döndü ve çitten koşarak uzaklaştı, kuyruğu bacaklarının arasına sıkıştı. Yavrularına dönerek anne kedi tırnaklarını çıkardı ve dedi ki "Şimdi yabancı dil bilmenin avantajını gördünüz mü?"

Ben insanların iki dil konuşmasını istiyorum. Onlar bilimi mümkün olduğunca derinden bilmeliler. Onlar bilimi de meditasyonu bilmeleri gerektiği kadar derin bir şekilde bilmeliler. Onlar zihni de meditasyon kadar iyi bilmeliler. Onlar nesnel dünyanın dilini bilmeliler —bu bilimdir— ve onlar aynı zamanda öznel dünyanın dilini de bilmelidir: bu maneviyattır.

Sadece öznel ve nesnel olan arasında köprü kurabilen kişi, Doğu ve Batı arasında köprü kurabilen kişi, materyalist ve maneviyatçı arasında köprü kurabilen kişi bütün bir insan olabilir. Dünya bütün insanı bekliyor. Eğer yakın zamanda bütün insan gelmezse, o zaman insanlığın bir geleceği yoktur. Ve bütün insan sadece derin, yoğun zekâ aracılığıyla gelebilir.

Ben entelektin karşısında değilim, ben zekânın karşısında değilim; ben entelektüelliğin karşısındayım. Zihninle özdeşleşme. Her zaman tepelerde bir gözcü olarak kal —bedene, zihne bir tanık, dışsal ve içsel olana bir tanık; bu sayede sen hem içsel ve hem dışsal olanı aşabilir ve her ikisi de olmadığını bilebilirsin— sen her ikisinin de ötesindesin.

DÜŞÜNCEDEN ANLAYIŞA

Düşünmek anlayışın olmamasıdır. Anlamadığın için düşünüyorsun. Anlayış geldiğinde düşünce yok olur. Bu kör bir adamın yolunu el yordamı ile bulması gibidir; gözlerin varken ellerini kullanmazsın onu görürsün. Anlamak gözlere sahip olmak gibidir; görürsün ellerinle aramazsın. Düşünmek ellerinle aramaktır; neyin ne olduğunu bilmemektir. Düşünmeye, tahmin etmeye devam edersin.

Düşünce sana doğru cevabı veremez çünkü düşünce sadece bilineni tekrar edebilir. Düşüncenin bilinmeyen hakkında bir görüşü yoktur. Hiç bilinmeyen hakkında düşünmeyi denedin mi? Onun hakkında nasıl düşüneceksin? Sadece halihazırda bildiğin şeyler hakkında düşünebilirsin; o tekrardır. Onun hakkında tekrar tekrar düşünmeye devam edebilirsin, eski düşünceler hakkında yeni kombinasyonlar yapabilirsin ama gerçekte hiçbir şey yeni değildir.

Anlayış tazedir, yenidir. Onun geçmişle hiçbir ilgisi yoktur. Anlayış şimdi ve buradadır. O gerçeğe ilişkin bir kavrayıştır.

Düşüncede sorular ve sorular vardır; cevaplar yoktur. Bazen bir cevap bulmuş gibi hissetsen bile bu sadece insanın şu ya da bu şekilde karar vermek zorunda kalmasındandır. O gerçekten cevap değildir ama eyleme geçmek için karar vermek zorundasın, o yüzden de bazı cevaplara tutunmak gerekir. Ve şayet cevabına derinlemesine bakacak olursan, onun içinden bin bir tane sorunun yükseldiğini göreceksin.

Anlayışın hiç sorusu yoktur ama sadece cevapları vardır çünkü onun gözleri vardır.

Düşünce ödünç alınır. Senin tüm düşüncelerin sana başkaları tarafından verildi. Bak: Sana ait olan, hakikaten sana ait olan, senden doğmuş olan tek bir düşünce var mı? Onların hepsi ödünç alınmadır. Kaynakları biliniyor ya da bilinmiyor olabilir ama hepsi ödünç alınmıştır. Zihin bir bilgisayar gibi işler fakat bilgisayar senin ona verdiğin

bilgileri cevaplayabilir. Bütün bilgileri senin sağlaman lazım; o zaman sana cevabı verebilir. Zihnin yaptığı da budur.

Zihin biyolojik bir bilgisayardır. Sen devamlı olarak bilgi, veri, enformasyon toplarsın ve bir soru ortaya çıktığında zihin bu koleksiyondan cevabı sana sağlar. O gerçek bir yanıt değildir; o yalnızca ölü geçmişten çıkar.

Anlayış nedir? Anlayış saf zekâdır. Bu saf zekâ orijinal olarak senindir; sen onunla birlikte doğarsın. Hiç kimse sana zekâ veremez. Bilgi sana verilebilir, zekâ değil. Zekâ senin kendi keskinleşmiş varlığındır. Derin meditasyon aracılığıyla kişi kendi varlığını keskinleştirir. Meditasyon sayesinde kişi ödünç alınmış düşünceleri bırakır, kendi varlığına sahip çıkar, kendi orijinalliğine sahip çıkar; kendi çocukluğuna, masumiyetine, tazeliğine sahip çıkar. Bu tazelik içinden eyleme geçtiğinde anlayışla eylemde bulunursun. Ve o zaman verdiğin tepki tamdır, şimdi ve buradadır; ve tepki meydan okuma yüzündendir geçmiş yüzünden değil.

Mesela birisi sana bir soru soruyor; sen ne yaparsın? Sen hemen zihnin içine gider ve cevabı bulursun. Tüm bilgini toplamış olduğun zihnin bodrumuna gidip cevabı orada bulursun. O zaman o düşünmektir.

Birisi sana bir soru sorar ve sen sessizleşirsin; sorunun içine nüfuz eden gözlerle bakarsın; hafızanın içine değil de sorunun içine. Soruyla yüzleşirsin, soruyla karşılaşırsın. Eğer bilmiyorsan bilmediğini söylersin. Örneğin birisi Tanrı var mı yok mu diye sorar. Sen hemen, "Evet Tanrı vardır" dersin. Bu cevap nereden geliyor? Senin hafızandan mı? Senin Hıristiyan hafızandan, Hindu hafızandan, Müslüman hafızandan mı? O zaman bu tamamen faydasız, yarasızdır. Şayet senin komünist bir hafızan varsa "Hayır Tanrı yoktur" diyeceksin. Eğer bir Katolik hafızan varsa "Evet, bir Tanrı vardır" diyeceksin. Eğer bir Budist hafızan varsa, "Tanrı yoktur" diyeceksin. Fakat bu cevaplar hafızadan geliyor. Şayet sen anlayışı olan bir kişi isen basitçe soruyu dinleyeceksin, sorunun derinine ineceksin. Basitçe izleyeceksin. Eğer bilmiyorsan, "Bilmiyorum" diyeceksin. Eğer biliyorsan sadece o zaman bildiğini söyleyeceksin. Ve ben "Şayet biliyorsan," dediğimde aydınlandıysan demek istiyorum.

Anlayışa sahip bir insan doğrudur. Eğer "Bilmiyorum," diyorsa onun cehaleti zihnin bilgisinden daha kıymetlidir çünkü en azından onun cehaleti, onun cehaletini kabullenişi hakikate daha yakındır. En azından o rol yapmıyor, o bir ikiyüzlü değil.

İzle ve tüm cevaplarının hafızandan geldiğini göreceksin. O zaman hafızanın işlemediği ve saf bilincin işlediği yeri bulmaya çalış. Anlayış budur.

Bir gün...

Doktor hastanın odasına girdi. Beş dakika sonra bir tornavida istedi, sonra hastasının yanına gitti. Beş dakika daha sonra yeniden dışarıda idi ve bir keski ile çekiç istedi.

Çılgına dönen koca daha fazla dayanamadı. Suçlayıcı bir şekilde, "Allah aşkına doktor, karımın sorunu ne?" diye sordu.

"Henüz bilmiyorum," dedi doktor. "Çantamı açamıyorum"

Bazen "Bilmiyorum" dediğin zaman bu anlayışından kaynaklanmak zorunda değildir. Bu belki de basitçe senin çantanı açamamandır. Belki de hafızanı açamıyorsundur. Ya da hafızanda bir şey bulamıyorsundur; zamana ihtiyacın vardır. "Bilmiyorum. Bana zaman tanıyın, biraz düşüneyim," diyorsundur. Düşünüp ne yapacaksın? Eğer biliyorsan biliyorsundur; bilmiyorsan bilmiyorsundur. Ne hakkında düşüneceksin? Ama sen "Bana zaman tanı onun hakkında düşüneceğim," diyorsun. Sen ne diyorsun? Diyorsun ki, "Zihnimin bodrumuna gitmem ve araştırmam gerekecek. Ve orada yıllar boyunca o kadar çok çöplük birikti ki bulmak zordur ama elimden gelenin en iyisini yapacağım."

Meditasyon yap ve bu bodrumdan özgürleş. Bodrum kullanışsız değildir; o kullanılabilir. Ancak o senin anlayışının yerine geçmemeli.

Anlayış sahibi birisi şeylerin içine doğrudan bakar. Onun kavrayışı doğrudandır. Fakat o tüm bilgi birikimini kavrayışının sana ulaşmasına yardım etmek için kullanabilir. O biriktirmiş olduğu şeyleri, sana aktarmaya çalıştığı her şeyi netleştirmek için kullanabilir. Ancak onun aktarmak istediği şey kendisinindir. Sözler ödünç

alınmış olabilir, lisan ödünç alınmış olabilir —ödünç alınmak zorundadır— kavramlar ödünç alınmış olabilir ancak sana aktarmaya çalıştığı değil. Taşıyıcı hafızadan gelecektir ama taşınan onun kendi kavrayışı olacaktır.
Ve açıktır ki, anlayışa sahip olmayan kişi pek çok düşüncenin kurbanı olacaktır çünkü ona bir merkez verecek herhangi bir kavrayışı yoktur. Onun birbiri ile ilişkisiz, hatta birbirine taban tabana zıt; birbiri ile çatışan, birbirine karşı çok derin uzlaşmazlıkları olan düşüncelerden oluşma bir kalabalığı vardır. Onun zihnin içinde uğuldayan bir düşünce kalabalığı —bir grup bile değil, bir toplum bile değil de bir kütle— vardır. O yüzden şayet düşüncelerinle çok ileri gidersen bir gün delireceksin. Çok fazla düşünce delilik yaratabilir.
İlkel toplumlarda delilik çok enderdir. Bir toplum ne kadar medeniyse o kadar çok insan delirir. Hatta medeni toplumlarda entelektiyle çalışan insanlar daha çok delirir. Maalesef bu böyledir ama gerçek budur: Diğer tüm mesleklere nazaran daha çok psikanalizci delirir. Niçin? Çok fazla düşünmek. Çok fazla çelişkili düşünceyi bir arada yönetmek çok zordur. Onları yönetmeye çalışırken senin tüm varlığın bir kaosa dönüşür.
Anlayış tektir, anlayış merkezidir. O basittir; düşünceler çok komplekstir.
Kılıbık bir koca bir psikiyatra gitmiş ve tekrar tekrar bir karabasan gördüğünü söylemiş.
"Her gece," demiş, "on iki güzel kadınla birlikte bir adaya düştüğümü rüyamda görüyorum."
"Bunda bu kadar berbat olan şey ne ki?" diye sormuş psikiyatr.
"Siz hiç on iki kadını memnun etmeye çalıştınız mı?"
Sorun buydu: on iki kadını nasıl mutlu edersin? Tek bir kadını bile memnun etmek çok zorken.
Düşünmek çevrendeki binlerce ve binlerce kadını memnun etmek gibidir. Kişi doğal olarak delirir. Anlayış çok basittir: Sen sadece tek bir kavrayışla evlisin ama bu kavrayış bir ışık, bir el feneri gibi çalışır. Ne zaman el fenerini bir şeye odaklasan gizemler açığa çıkar. Ne zaman el fenerini odaklarsan karanlık kaybolur.
Gizli kalmış anlayışını bulmaya çalış. Ve bunun yolu zihni bırakmaktır. Ve düşünceyi bırakmanın iki olasılığı vardır: Ya meditasyon ya sevgi.

TEPKİDEN YANITA

Tepki düşüncelerden gelir ve yanıtsa anlayıştan. Tepki geçmişten gelir; yanıtsa her zaman şimdidedir. Fakat normalde biz tepki veririz; biz içerde her şeyi zaten hazır tutarız. Birisi bir şey yapıyor ve biz sanki bir düğmeye basılmış gibi tepki veriyoruz. Birisi seni aşağılar ve sen kızarsın. Bu daha önce olmuştu ve bu hep bu şekilde olmuştu. O neredeyse bir düğme halini almıştır: birisi basar ona, sen öfkelenirsin. Bir anlık bekleme yoktur, onun değişik bir durum mu olabileceğine bakacağın bir an dahi yok. Seni aşağılayan kişi haklı olabilir. Belki o sana bir hakikati göstermiştir ve sen bu yüzden hakarete uğramış hissediyorsun. Ya da o kesinlikle haksızdır, yahut o sadece iğrenç bir insandır ama o kişinin içine bakmak zorundasın; eğer o haklı ise ona teşekkür etmelisin çünkü o sana bir şey göstermiştir. O sana şefkat göstermiştir, senin kalbine bir hakikat getirerek dostça davranmıştır. Belki bu canını yakar ama bu onun hatası değildir.
Ya da o basitçe aptal, cahildir. Senin hakkında hiçbir şey bilmeden bir şeyler yumurtlamıştır. O zaman kızmaya gerek yok; o basitçe haksızdır. Tamamıyla yanlış bir şeyi hiç kimse umursamaz. İçinde bir miktar hakikat olmadığı sürece o seni asla rahatsız etmez. Ona gülebilirsin, onun tüm saçmalığına. O komiktir.
Ya da bu kişi sadece berbat birisidir ve o öyledir. O herkese saldırıyordur. O halde sana özel bir şey yapmıyor; o sadece kendisi oluyor, hepsi bu. Bu durumda aslında hiçbir şey yapmaya gerek yok. Sadece o bu türden bir insan.
Birisi Buda'ya küfür etti. Onun müridi Ananda, "Ben çok kızıyordum ve sen ise sessiz kaldın. En azından benim bir şey söylememe izin vermeliydin; onu hizaya getirirdim," dedi.

Buda dedi ki, "Beni şaşırtıyorsun. Önce o beni şaşırttı ve şimdi de sen beni şaşırtıyorsun. O her ne dediyse basitçe alakasızdı. Onun bizimle hiçbir bağlantısı yoktu, öyleyse ona niye bulaşalım? Ama sen beni daha çok şaşırtıyorsun: Sen çok rahatsız oldun, kızgın görünüyorsun. Bu aptalca. Birisinin hatası için kendini cezalandırmak aptalcadır. Sen kendini cezalandırıyorsun. Sakinleş. Kızmak için bir neden yok çünkü kızgınlık ateştir. Niçin kendi ruhunu yakıyorsun? Eğer o bir hata işlediyse, niçin kendini cezalandırıyorsun? Bu aptalca." Ama biz tepki veririz.
Bir gün ...
Adamın biri arkadaşlarından birine şöyle diyordu, "Karımı memnun etmek için sigara içmeyi, içki içmeyi ve kumar oynamayı bıraktım."
"Bu onu çok mutlu etmiş olmalı," dedi arkadaşı.
"Yo yapmadı. Artık benimle ne zaman konuşmaya kalksa söyleyecek hiçbir şey bulamıyor."
İnsanlar hayatlarını mekanik, robotça yaşıyorlar. Eğer karın sigarayı bırakman için sürekli başının etini yiyorsa ve sen bırakırsan onun mutlu olacağını düşünüyorsan yanılıyorsun. Eğer sigara içiyorsan mutsuzdur ve eğer sigarayı bırakırsan da mutsuz olacaktır çünkü o zaman senin başının etini yemek için bir mazeret bulamayacaktır.
Bir kadın bana kocasının mükemmel olmasını istemediğini söylemişti. "Niye?" diye sordum. "Çünkü dırdır etmeyi seviyorum," dedi. Eğer kocan mükemmel olursa ne yapacaksın? Basitçe kafan karışacak.
Kendini izle, başkalarını izle ve ne kadar mekanik bir şekilde davrandıklarını gör; bilinçsiz, uyurgezer.
Tepki zihne aittir. Yanıtsa zihinsizliğe aittir.

İNANÇTAN İMANA

İnanç zihne aittir, düşünceye aittir; iman zihinsizliğe, farkındalığa, anlayışa aittir.
Bir gün bir dağ köyünde avcı rehberine şöyle dedi, "Bu çok tehlikeli bir uçuruma benziyor. Bir uyarı tabelası dikmemiş olmaları şaşırtıcı."
"İki yıl boyunca bir tane vardı," diye belirtti yerli rehber, "ama hiç kimse uçurumdan düşmedi o yüzden onlar da onu kaldırdı."
İnanç kördür; sen inanırsın çünkü sana inanman söylendi, ancak o asla derine gitmez çünkü onun duruma ilişkin kavrayışı yoktur.
Çünkü o sana takılmış olan gereksiz bir yaka kartıdır. O senin içinden yeşermedi, o senin anlayışının içinden yeşermiş bir şey değil. O sadece ödünç alınmıştır, o nedenle senin varlığına asla nüfuz etmez. Birkaç günlüğüne onu taşırsın ve onun yararsız olduğunu ve hiçbir şey olmadığını görünce onu bir kenara atarsın. Hıristiyan olmayan Hıristiyanlar var; Hindu olmayan Hindular var. Onlar sırf şu hiç kullanmamış, şu hiç saygı göstermemiş oldukları inançları yüzünden Hindu'durlar. Onlar Hıristiyan, Hindu, Müslüman olduklarını düşünürler ama inancını yaşamamışsan nasıl bir Müslüman olabilirsin?
Fakat hakikat inancın yaşanamaz olduğudur. Şayet bir kimse daha uyanık, hayatı izler, hayatın içine girer hale gelmeye başlarsa, o zaman yavaş yavaş iman yükselir. İman senindir; inanç ise başkasına aittir. İnançları bırak ki iman ortaya çıksın. Ve inançlar tarafından tatmin olma, yoksa iman asla ortaya çıkmaz.

SEMPATİDEN ŞEFKATE

Sempati zihne aittir: Birisinin başının belada olduğunu, mutsuz olduğunu hissedersin; birisinin mutsuz olduğunu

düşünürsün ve yardım etmek zorunda kalırsın. Sana yardım etmen, hizmet etmen, görev edinmen, iyi bir insan olman, iyi bir vatandaş olman, şu olman, bu olman öğretildi. Sana öğretildi, o nedenle de sempati duyarsın.
Şefkatin senin öğretilerinle hiçbir alakası yoktur. Şefkat empati olarak gelir, sempati olarak değil. Şefkat diğer kişiyi olduğu gibi görebildiğinde ortaya çıkar: O kişiyi öylesine tam olarak görebilirsin ki onu hissetmeye başlarsın. Aynı durumda hissetmeye başlarsın.
Bir gün Ramakrishna Dakshineshwar yakınlarında Ganj'ın bir kıyısından diğerine gidip duruyordu. Diğer kıyıda birkaç kişi bir balıkçının etrafını sarmış ve adamı dövüyorlardı. Ramakrishna nehrin ortasındaydı. Ağlamaya ve gözlerinden yaşlar dökmeye başladı ve, "Durun beni dövmeyin," diye bağırmaya başladı. Teknede, etrafında oturmakta olan müritleri olanlara inanamadı: "Kim seni dövüyor?" dediler. "Ne yapıyorsun? Delirdin mi?" O da, "Bakın! Karşı kıyıda beni dövüyorlar," dedi.
O zaman baktılar: adamı dövüyordu birileri. Ve Ramakrishna, "Sırtıma bakın!" dedi. Sırtını açtı; sırtında izler vardı, kanıyordu. İnanmak imkânsızdı. Müritler alelacele karşı kıyıya gidip dayak yemiş olan adamı yakaladılar ve sırtını açıp baktılar: Tam olarak aynı izler vardı.
Empati budur; kendini o kadar bütün bir şekilde başkasının yerine koyarsın ki onun başına gelen şeyler sana da olmaya başlar. O zaman şefkat ortaya çıkar. Ancak tüm bu haller hep zihinsizliğe aittir.

İLETİŞİMDEN BİR OLMAYA

Zihinsel, entelektüel, kavramsal iletişim zihne aittir. Bir olmak ise zihinsizliğe, derin sessizliğe; sözel olmayan bir enerji transferine; hiçbir araç olmadan, ansızın, bir kalpten diğer bir kalbe sıçramaya aittir.
Temel, en özdeki şey şunu hatırlamaktır —çünkü o böler, o bütün dünyayı iki dünyaya böler— şayet sen düşüncelerin ekranı içinden bakıyorsan o zaman tek bir dünya içinde yaşıyorsundur. Düşüncelerin dünyası inancın, düşüncenin, sempatinin dünyasıdır. Şayet temiz gözlerle, bulutsuz gözlerle bakıyorsan senin algının bir netliği vardır. O saftır, şeyleri onların üzerine bir şey yansıtmadan sadece olduğu gibi görüyordur. O zaman senin anlayışın vardır, o zaman meditasyonun vardır. O zaman tüm dünya değişir. Ve sorun şudur ki zihin seni kandırabilir. O sempati yaratır, o sahte para yaratır: Şefkat yerine sempati yaratır. Sempati sahte paradır. İman yerine sahte bir para olan onun inancı vardır.
Unutma zihin ikâme etmeye çalışır. Sende bir şey mi eksik? Zihin onun yerine ikâme etmeye çalışıyor. Çok uyanık ol çünkü zihnin yapacağı her şey sahte olacaktır. Zihin en büyük sahtekârdır, var olan en büyük dolandırıcıdır. O seni yatıştırmaya çalışır, o buna yardım eder, o sana sahte bir şey verir ki bu sayede artık gerçek için yanıp tutuşmazsın.
Örneğin eğer gündüz oruç tuttuysan gece olunca, yiyecekleri, muhteşem restoranlarda akşam yemeği yediğini, kralların saraylarındaki ziyafetlere davet edildiğini ve güzel yemekler yediğini rüyanda göreceksin. Niçin? Tüm gün boyunca aç kaldın, şimdi de açlık yüzünden uyumak zorlaştı; zihin onun yerine bir şey, bir rüya yaratır. Bunu hiç fark etmedin mi? Gece mesanen dolar ve tuvalete gitmek istersin ama eğer uykun bölünecekse zihin hemen tuvalette olduğun bir rüya yaratır. O zaman uyumaya devam edebilirsin. O sana yerine geçecek bir şey verir. Yerine geçecek şey bir avuntudur. O gerçek değildir ama bir anlığına yardımcı olur.
O yüzden zihnin avuntularına dikkat et. Gerçeği ara çünkü yalnızca gerçek seni tatmin edebilir. Avuntular asla tatmin edici olamazlar. Rüyalarında ne kadar istersen o kadar yemek yiyebilir, onun kokusundan, tadından, renginden her şeyinden zevk alabilirsin fakat o besleyici olmayacak. İnanç sana imanın kokusunu, tadını, rengini verebilir. Onun keyfini çıkarabilirsin ama seni beslemeyecek. Sadece iman besleyebilir.
Her zaman anımsa: Seni besleyen şey gerçektir ve sana sadece bir teselli veren şey ise çok tehlikelidir. Bu

avuntu yüzünden gerçek besinin peşine düşmeyeceksin. Şayet rüyalarda yaşamaya başlarsan ve gerçek besin yemezsen, o zaman yavaş yavaş kabız olacaksın, kaybolacaksın, kuruyacaksın ve ölü olacaksın.
O yüzden hemen harekete geç: Ne zaman zihin sana bir avuntu vermeye çalışırsa, onu dinleme. O harika bir satıcıdır, harika bir akıl çelicidir. O seni ikna eder, der ki, "Bu şeyler ucuz. İmanı bulması çok zordur çünkü hayatını riske etmelisin; inanç çok kolaydır, çok ucuzdur. Onu bedavaya edinebilirsin." Aslında pek çok insan hazırda bekler; eğer onların inançlarını kabul edersen onunla birlikte sana daha fazlasını vermeye razıdırlar: Hıristiyan ol, Hindu ol, Müslüman ol. İnsanlar sana ihtişamlı bir hoş geldin ve saygı ve saygınlık vermeye hazırdır. Her şey mevcuttur: sen sadece onların inancını kabul et. İnanç sadece ucuz değildir, sana onunla birlikte daha fazla şey de verir.
İman asla ucuz değildir; tehlikelidir. Anlayış asla ucuz değildir; tehlikelidir. Gerçek tehlikelidir. Tüm hayatını riske sokmalısın. O cesaret ister.

EFENDİ VE KÖLE

Çok eski bir öykü duymuştum:
Bir kral hizmetkârlarının birisinden çok memnundu. O krala kendisini adamıştı, o kadar çok adamıştı ki hayatını kral için feda etmeye her zaman hazırdı. Kral son derece memnundu ve o kralın hayatını kendi hayatını riske ederek pek çok kez kurtarmıştı. O kralın muhafızıydı.
Bir gün kral kendisini adamdan çok memnun hissederken dedi ki: "Eğer herhangi bir şey arzularsan, eğer herhangi bir isteğin varsa sadece bana söyle ve ben onu yerine getireceğim. Benim için o kadar çok şey yaptın ki minnetimi sana asla gösteremem, asla sana geri ödeyemem ama bugün istediğin her şeyi, ne olursa olsun yerine getirmek isterim."
Hizmetkâr dedi ki, "Siz şimdiden bana çok şey verdiniz. Her zaman sizinle birlikte olmaktan son derece mesudum; başka bir şeye ihtiyacım yok."
Ancak kral ısrar etti. Hizmetkâr, "Gerek yok," dedikçe kral daha çok ısrar etti. En sonunda hizmetkâr, "Madem öyle tamam. Yirmi dört saatliğine beni kral yapın ve siz de muhafız olun" dedi.
Kral biraz endişeliydi, korkmuştu ama o sözünün eriydi ve arzuyu yerine getirmek zorundaydı. O nedenle yirmi dört saatliğine o muhafız oldu ve muhafız da kral oldu. Ve muhafızın ne yaptığını biliyor musun? Yaptığı ilk şey kralın öldürülmesini, ölümle cezalandırılmasını emretmekti! Kral, "Ne yapıyorsun?" dedi.
"Kes sesini! Sen sadece bir muhafızsın ve başka bir şey değilsin. O benim arzum ve artık kral benim!" dedi.
Kral öldürüldü ve hizmetkâr sonsuza kadar kral haline geldi. Kölelerin efendi olmak için kendi dolambaçlı yolları vardır. Zihin en güzel, en karmaşık, en gelişkin mekanizmalardan birisidir. O sana çok iyi hizmet etti, o sana çok iyi hizmet etmeye devam ediyor. Onun hizmetleri nedeni ile sen de hayatında aynı hikâyeyi tekrarladın; herkes aynı hikâyeyi tekrarladı. Sen zihni efendi yaptın ve şimdi efendi sana tıpkı bir köle gibi davranıyor.
Sorun budur; zihnin fırlatılıp atılması değil. Eğer zihni fırlatıp atarsan delireceksin. Zihin olmadan yapabileceğin tek meslek vardır ve o da politikadır!
Bir gün adamın biri —bu gelecekten bir hikâye olmalı— bir hastaneye gitmiş çünkü beyni bir trafik kazasında zarar görmüş ve yenisi ile değiştirmek istemiş. Cerrahtan mevcut olan tüm beyinleri ona göstermesini istemiş. Cerrah ona etrafı gezdirmiş; pek çok beyin varmış. İlk beyin bir profesöre bir matematikçiye aitmiş. Fiyatını sormuş: elli dolar. Adam şaşırmış: Meşhur bir matematikçi, bir Nobel sahibi sadece elli dolar! Sonra bir müzisyen varmış ve onunki sadece otuz dolarmış. Derken bir işadamının beyni ve o sadece yirmi dolarmış. Bu böyle sürüp gitmiş. En sonunda bir politikacının beynine gelmişler; beş bin dolarmış! Adamın aklı karışmış. "Bu niye bu kadar

pahalı?" diye sormuş. Cerrah da, "Çünkü o hiç kullanılmadı," demiş.
Sahip olduğun zihnin hepsine ihtiyacın olacak; sadece onun efendisi ol. Kullan onu ve onun tarafından kullanılma.
Ve meditasyon tamamen buna ilişkin bir şeydir: Zihinden uzaklaşmanın, zihinden üstte olmanın, zihni aşmanın, "Ben zihin değilim"i bilmenin sanatıdır. Bu zihni bir kenara atman gerektiği anlamına gelmez. Zihin olmadığını bilmek seni yeniden efendi yapar. O zaman zihni kullanabilirsin. Şu an zihin senin ellerinde değil.

BİLİNEN, BİLİNMEYEN, BİLİNMEZ OLAN

Zekâ, hakkında hiçbir şey bilmediğin şeylerin içini net bir şekilde kavramaktır. Hafıza sadece senin tarafından bilinen şeylerde işe yarar. Ancak hayat bilineni, bilinmeyeni ve bilinemez olanı içerir. Bilinen söz konusu olduğu sürece hafıza yeterlidir.
Senin üniversitelerinin ve tüm eğitim sistemlerinin yaptığı şey budur: Onlar basitçe senin hafızanı giderek daha çok bilgi ile besliyorlar ve senin hafıza sistemin tarafından bilinen şeylerin cevabını hemen verebileceksin. Bu cevap senin zeki olduğunu kanıtlamaz.
Zekâ sadece sen bilinmeyenle, önceden hakkında hiç bir anıya sahip olmadığın, hiç bilgiye, hiç veriye sahip olmadığın şeylerle karşılaştığın zaman bilinir. Bilinmeyenle karşılaştığın zaman, belirleyici olan odur. Nasıl karşılık veriyorsun?
Zekâ yeni durumlara yanıt verebilme kapasitesi anlamına gelir. O senin varlığından gelir —zihin sadece bir araçtır— ona ait olmadan zihnin ne olduğuna ilişkin bir tür farkındalık senin varlığının içinden gelir. Zekâ tanığın niteliğidir; o zihni izler ve zihne yön verir. Bir hikâye:
Öğrenci Doko ustasına geldi ve sordu "Hangi zihin durumunda hakikati aramalıyım?"
Usta yanıtladı, "Zihin yoktur, o yüzden onu herhangi bir hale sokamazsın ve hakikat yoktur ve dolayısıyla onu arayamazsın."
Doko, "Eğer zihin yoksa ve hakikat yoksa niçin tüm bu öğrenciler her gün senin önüne gelip çalışıyorlar?" dedi.
Usta etrafına bakındı, "Ben kimseyi görmüyorum."
Soruyu soran: "O zaman sen kime öğretiyorsun?"
"Benim dilim yok o zaman nasıl öğretebilirim?" diye yanıtladı usta.
Bunun üzerine Doko üzgün bir şekilde, "Seni izleyemiyorum; seni anlayamıyorum," dedi.
Usta da, "Ben kendi kendimi anlamıyorum," dedi.
Hayat öylesine bir gizemdir ki onu kimse anlayamaz ve kim onu anladığını iddia ederse o sadece cahildir. O ne dediğini bilmiyordur, o ne saçmaladığını bilmiyordur. Eğer sen bilge isen anlayacağın ilk şey şudur: hayat anlaşılamaz. Anlamak imkânsızdır. Sadece bu kadarı; yani anlamanın imkânsız olduğu anlaşılabilir. Bu güzel Zen öyküsünün söylediği şey budur.
Usta, "Ben kendi kendimi anlamıyorum" der. Eğer gidip aydınlanmış olanlara sorarsan onların cevabı bu olacaktır. Fakat gidip aydınlanmamış olanlara sorarsan sana pek çok yanıt vereceklerdir, pek çok doktrinler önereceklerdir; onlar çözülemeyecek olan gizemi çözmeye çalışacaktır. O bir bulmaca değildir. Bir bulmaca çözülebilir, bir gizem doğası gereği çözülemez; onu çözmenin bir yolu yoktur. Sokrates der ki, "Ben gençken çok şey bildiğimi düşünüyordum. Yaşlandığımda, bilgelikte olgunlaştığımda hiçbir şey bilmediğimi anladım."
Sufi ustalarından Cüneyt'in yeni bir genç adamla çalıştığı söylenir. Genç adam Cüneyt'in içsel bilgeliğinin farkında değildi ve Cüneyt öylesine sıradan bir hayat yaşıyordu ki bir Buda'nın yakınında olduğunu fark etmek için çok hassas gözlere ihtiyaç vardı. O sıradan bir işçi gibi çalıştı ve yalnızca görebilenler onu ayırt edebilirdi. Buda'yı

fark etmek çok kolaydı —o bir Bodhi ağacı altında oturuyordu; Cüneyt'i fark etmek çok zordu— o bir işçi gibi çalışıyordu, bir Bodhi ağacının altında oturmuyordu. O her açıdan kesinlikle sıradandı.

Genç bir adam onunla birlikte çalışıyordu ve bu genç adam sürekli olarak bilgisini gösteriyordu, o yüzden Cüneyt ne yaparsa yapsın, "Bu yanlış. Bu şu şekilde yapılır, öyle daha iyi olur," derdi. O her şeyi bilirdi. En sonunda Cüneyt güldü ve dedi ki, "Genç adam, bu kadar bilecek kadar genç değilim."

Bu gerçekten önemli bir şey. O der ki, "Bu kadar bilecek kadar genç değilim." Sadece genç bir adam bu kadar aptal, bu kadar deneyimsiz olabilir. Sokrates, "Gençken çok fazla şey biliyordum. Olgunlaştığımda, deneyim sahibi olduğumda tek bir şeyin farkına vardım; ben tamamıyla cahildim," derken haklıydı.

Hayat bir gizemdir; bunun anlamı onun çözülemeyeceğidir. Ve onu çözme çabalarının tümü anlamsızlaştığında gizem senin üzerine doğar. O zaman kapı açıktır; o zaman sen davetlisin. Bilen birisi olarak hiç kimse ilahi olana giremez; bir çocuk, cahil, hiç bir şey bilmeyen olarak gizem seni kucaklar. Bilen bir zihin ile sen kurnazsın, masum değilsin. Kapı masumiyettir.

"Ben kendim de anlamıyorum," dediğinde bu Zen ustası haklıdır. O çok derin, gerçekten derin, mümkün olan en derin cevap idi. Ancak bu hikâyenin en son kısmıdır. En baştan başla...

Mürit Zen ustasına gelip, "Hangi zihin durumunda hakikati aramalıyım?" diye sordu. Usta, "Zihin yoktur, o yüzden onu herhangi bir hale sokamazsın ve hakikat yoktur ve dolayısıyla onu arayamazsın," dedi.

Zihin var olmayan ancak öyleymiş gibi gözüken bir yanılsamadır ve o kadar çok öyle gözüken bir şeydir ki sen kendini zihin zannedersin. Zihin mayadır zihin sadece bir hayaldir, zihin sadece bir yansımadır...nehrin üzerinde yüzen bir sabun köpüğüdür. Güneş yükseliyor, ışınlar köpüğün içine sızıyor; bir gökkuşağı yaratılıyor ve onun içerisinde hiçbir şey yok. Köpüğe dokunduğunda patlar ve her şey ortadan kaybolur —gökkuşağı, güzellik— hiçbir şey kalmaz geride. Sadece boşluk sonsuzla bir olur. Orada sadece bir duvar vardı, köpükten bir duvar. Senin zihnin sadece köpükten bir duvardır; içerde senin boşluğun; dışarıda benim boşluğum. O sadece bir köpük, onu patlat ve zihin kaybolur.

Usta, "Zihin yoktur, o yüzden sen hangi halden bahsediyorsun?" dedi. Bunu anlamak zordur. İnsanlar bana gelip, "Biz sessiz bir zihin durumuna ulaşmak istiyoruz" der. Onlar zihnin sessiz olabileceğini düşünürler; zihin asla sessiz olamaz. Zihin karmaşa, rahatsızlık, hastalık demektir; zihin gergin, mutsuz ruh hali demektir. Zihin sessiz olamaz. Sessizlik olduğunda zihin yoktur. Sessizlik geldiğinde zihin kaybolur; zihin varsa artık sessizlik yoktur. O yüzden nasıl ki sağlıklı bir hastalık olamazsa, sessiz bir zihin de olamaz. Sağlıklı bir hastalık mümkün müdür? Sağlık varsa hastalık kaybolur. Sessizlik manevi sağlıktır; zihin manevi hastalıktır, manevi rahatsızlıktır.

O nedenle sessiz hiçbir zihin olamaz ve bu mürit soruyor: "Hangi türden, hangi çeşidinden; hangi zihin durumunu elde etmeliyim?" Nokta, nokta, nokta. Usta der ki, "Zihin yoktur, o nedenle herhangi bir hale erişemezsin." O yüzden lütfen bu yanılsamayı bırak; yanılsamanın içindeki bir duruma ulaşmaya çalışma. Bu tıpkı sanki gökkuşağının içinde seyahat etmek isteyip de bana, "Gökkuşağında yolculuğa çıkmak için hangi adımları izlemeliyim?" diye sorman gibidir. Ben de, "Gökkuşağı yok. Gökkuşağı sadece bir görüntü, o yüzden atılacak bir adım yok" derim. Bir gökkuşağı sadece görünür; o orada değildir. O bir gerçeklik değildir, o gerçeğin yanlış bir yorumudur.

Zihin senin gerçekliğin değildir; o yanlış bir yorumdur. Sen zihin değilsin, sen asla bir zihin olmadın, sen asla zihin olamazsın. Senin sorunun budur; sen var olmayan bir şeyle kendini özdeşleştirdin. Sen bir krallığa sahip olduğuna inanan bir dilencisin. O, krallığı hakkında, onu nasıl yöneteceğiyle, ona nasıl hükmedeceğiyle, anarşiyi nasıl önleyeceğiyle o kadar meşgul ki. Krallık yok ama o endişeli.

Chuang Tzu bir seferinde bir kelebek olduğunu rüyasında gördü. Sabah olduğunda epey bir depresyona girdi. Arkadaşları sordu; "Ne oldu? Seni hiç böyle dertli görmemiştik." Chuang Tzu, "Kafam karıştı, kayboldum, anlayamıyorum. Gece rüyamda bir kelebek olduğumu gördüm," dedi.

Arkadaşları güldü. "Hiç kimse rüya gördüğü için rahatsız olmaz. Uyandığında rüya kaybolur, o halde niye rahatsız

oldun?"
"Önemli olan bu değil. Şimdi kafam karıştı: Şayet Chuang Tzu rüyasında bir kelebek olabiliyorsa, şimdi bir kelebeğin de uykuya dalmış ve rüyasında Chuang Tzu olduğunu görüyor olması mümkündür," dedi. Eğer Chuang Tzu rüyada bir kelebek olabiliyorsa, neden diğeri de olmasın? Kelebek rüya görebilir ve Chuang Tzu olabilir. O halde gerçek nedir; ya Chuang Tzu kelebek olduğu rüyasını gördü, ya da kelebek Chuang Tzu olduğunu rüyasında görüyor? Gerçek nedir? Gökkuşakları vardır. Rüyanda bir kelebek olabilirsin. Senin şu hayat dediğin daha büyük rüyada da sen bir zihin oldun. Uyandığında, uyanmış bir zihin durumunu elde etmezsin, zihinsizlik haline erişirsin, zihinsiz olursun.
Zihinsizlik ne anlama gelir? Bunu izlemek zordur. Ancak, bazen bilmeden sen ona ulaştın. Onun farkında olmayabilirsin. Bazen öylece sıradan bir şekilde, hiçbir şey yapmadan otururken zihinde hiç düşünce yoktur çünkü zihin sadece bir düşünme sürecidir. O bir cisim değildir, sadece bir işlemdir. Benim konuştuğum şu salonda sen oturuyorsun. Burada bir kalabalık olduğunu söyleyebilirim ama gerçekten kalabalık gibi bir şey var mıdır? Kalabalığın bir cismi var mıdır yoksa sadece bireyler mi vardır orda? Bireyler teker teker gidecekler, o zaman geriye bir kalabalık kalacak mı? Bireyler gittiğinde kalabalık yoktur.
Zihin tıpkı kalabalık gibidir; düşünceler bireylerdir. Ve düşünceler sürekli orada oldukları için sürecin maddi olduğunu düşünüyorsun. Her bir düşünceyi bırak ve en sonunda hiçbir şey kalmaz.
Zihin diye bir şey yoktur, sadece düşünce vardır.
Düşünceler o kadar hızlı hareket eder ki düşünceler arasındaki aralıkları göremezsin. Ana aralık her zaman oradadır. Bu aralık sensin. Bu aralıkta ne Chuang Tzu vardır ne de kelebek; çünkü kelebek bir çeşit zihindir ve Chuang Tzu da bir çeşit zihindir. Bir kelebek düşüncelerin farklı bir kombinasyonudur, Chuang Tzu yine düşüncelerin değişik bir kombinasyonudur ama her ikisi de zihindir. Zihin yokken sen kimsin; Chuang Tzu mu, kelebek mi? Her ikisi de değil. Ve ruh hali nedir? Sen aydınlanmış bir zihin durumunda mısın? Eğer aydınlanmış bir zihin durumunda olduğunu düşünüyorsan bu yine bir düşüncedir ve düşünce varsa sen yoksun. Bir Buda olduğunu hissediyorsan bu bir düşüncedir. Zihin araya girmiştir; şimdi düşünce süreci oradadır, yine gökyüzü bulutlandı, mavilik kayboldu. Artık sonsuz maviliği göremezsin.
İki düşünce arasında uyanık olmaya çalış; aralığın içine bak, aradaki boşluğa. Hiç zihin görmeyeceksin; senin doğan budur. Düşünceler gidip geldiği için onlar rastlantısaldır ama içsel boşluk her zaman kalır. Bulutlar toplanır ve gider, kaybolur —onlar rastlantısaldır— ama gökyüzü kalır. Sen gökyüzüsün.
Bir gün bir arayan bir Sufi ustası olan Beyazıt'a gelip sordu, "Usta ben çok öfkeli bir insanım. Çok çabuk öfkeleniyorum; gerçekten çıldırıyorum ve bir şeyler yapıyorum. Sonradan böyle şeyler yaptığıma inanamıyorum bile; kendimi kaybediyorum. Peki bu ökeyi nasıl bırakabilirim, onu nasıl aşabilirim, onu nasıl kontrol edebilirim?"
Beyazıt müridin başını ellerinin arasına aldı ve gözlerinin içine baktı. Mürit biraz rahatsız olmuştu ve Beyazıt da, "Şu öfke neredeymiş? Onu içerde görmek isterdim" dedi.
Mürit rahatsız bir şekilde güldü ve dedi ki: "Şu an öfkeli değilim. Bazen öyle oluyor." Bunun üzerine Beyazıt, "Arada bir olan bir şey senin doğana ait olamaz. O bir kazadır. O gelir ve gider. O bulutlar gibidir; o halde niye bulutlar için endişeleniyorsun? Sürekli orada olan gökyüzünü düşün" dedi.
Bilincin, atmanın, Benliğin tanımı budur: her zaman orada olan gökyüzü. Gelip giden her şey alakasızdır; ondan rahatsız olma; o sadece bir duman. Orada sonsuza dek duran gökyüzü asla değişmez, asla farklı olmaz. İki düşünce arasına bırak kendini, o, her zaman iki düşünce arasındadır. Onun içine bak ve ansızın fark edeceksin ki zihinsizliğin içindesin.
O yüzden Usta, "Zihin yoktur, o yüzden zihnin bir durumu da yoktur. Sen ne saçmalıyorsun," derken haklıdır.
Ancak saçmalığın da kendi mantığı vardır. Eğer bir zihnin olduğunu düşünmeye başlarsan, "durumlar" şeklinde düşünmeye başlarsın; cahil bir zihinsel durum, aydınlanmış bir zihinsel durum. Bir kez zihni kabul edersen, bir

kez yanılsamayı kabul edersen onu bölümlere ayırıp durman kaçınılmazdır. Ve bir kez zihnin var olduğunu kabul edersen şunu ya da bunu aramaya başlarsın.

Zihin sadece sen bir şeyleri aramaya devam edersen var olabilir. Niçin? Aramak arzudur, aramak geleceğe doğru yönelmektir, aramak hayaller yaratır. O yüzden bazıları güç, politika arıyor, bazıları zenginlikler, krallıklar arıyor ve sonra bazıları hakikati arıyor. Ama aramak oradadır ve aramaktır sorun, ne aradığın değil. Nesnenin asla bir önemi yoktur, herhangi bir nesne işe yarar. Zihin herhangi bir nesneye tutunabilir. Herhangi bir mazeret onun var olması için yeterlidir.

"Bir zihin durumu yoktur çünkü bir zihin yoktur. Ve hakikat yoktur, o halde sen neden bahsediyorsun? Arayış olamaz," diyor usta.

Bu şu ana kadar verilmiş en ihtişamlı mesajlardan biridir. O çok zordur; mürit bir hakikat olmadığını kavrayamaz. Bir hakikat yoktur derken bu usta ne demek istiyor? Hakikatin olmadığı anlamına mı geliyor?

Hayır, o hakikat olamaz derken, bunu, bir arayan olan senin için söylüyor. Arayış her zaman hakiki olmayana götürür. Sadece arayışta olmayan bir zihin olanı fark edebilir. Ne zaman ararsan olanı kaçırırsın. Arayış her zaman geleceğe yönelir, arayış şimdi ve burada olamaz. Şimdi ve buradayken nasıl arayabilirsin? Şimdi ve burada sen sadece olabilirsin. Arayış arzulamaktır —gelecek araya girer, zaman araya girer— ve şu an, şu şimdi ve burada kaçırılır. Hakikat şimdi buradadır.

Bir Budaya gider ve, "Tanrı var mıdır?" diye sorarsan hemen reddedecektir: "Tanrı yoktur" der. Eğer vardır derse bir arayan yaratır; eğer Tanrı var derse, sen aramaya başlarsın. Aranacak bir Tanrı varken nasıl sessiz kalabilirsin? Onu bulmak için nereye koşmalısın? Başka bir illüzyon yarattın.

Milyonlarca hayattır şunun ya da bunun, şu nesnenin ya da bu nesnenin, şu dünyanın veya bu dünyanın ardında bir arayan oldun ama hep bir arayan. Şimdi sen bir hakikat arayanısın ve usta sana hakikat yoktur diyor. O aramanın üzerinde durduğu tüm temeli altından alıyor, tam üzerinde durduğun, zihninin üzerinde durduğu yeri altından çekiveriyor. O basitçe seni uçuruma yuvarlıyor.

Soruyu soran, "O zaman niye tüm bu arayanlar senin etrafında? Şayet aranacak hiçbir şey ve hakikat yoksa, bu kalabalık niye?" dedi. Bu kişi esas noktayı kaçırmaya devam etti. Usta etrafına baktı ve, "Ben kimseyi göremiyorum, burada hiç kimse yok" dedi. Soruyu soran olayın özünü kaçırmaya devam etti çünkü entelekt her zaman ıskalamaya devam eder. Bakabilirdi. Gerçek buydu: hiç kimse yoktu.

Eğer aramıyorsan yoksun çünkü aramanın kendisi sana egoyu verir. Tam şu an kimseyi, hiçbir şeyi aramıyorsan, o zaman burada değilsin; bir kalabalık yoktur. Eğer ben hiçbir şey öğretmiyorsam —çünkü öğretilecek hiçbir şey yok, öğretilecek hiçbir hakikat yok— şayet ben hiçbir şey öğretmiyorsam ve sen hiçbir şey öğrenmiyorsan, burada olan kim? Boşluk ve boşluğun arınmış saadeti mevcuttur. Birey kaybolur ve o okyanussal bilince dönüşür.

Bireysel zihinler yüzünden bireyler vardır. Farklı bir arzuya sahipsin, bu nedenle komşundan farklılaşırsın. Arzular ayrımları yaratır. Ben bir şey arıyorum ve sen de başka bir şey arıyorsun; benim yolum seninkinden ayrılır, benim hedefim seninkinden farklılaşır. Bu nedenle senden farklılaşırım. Şayet ben aramazsam ve sen aramazsan hedefler kaybolur, yollar artık yoktur. O zaman nasıl olur da zihinler var olur? Fincan kırıldı. Benim çayım sana akar ve senin çayın bana akar. O okyanussal bir varoluşa dönüşür.

Usta etrafına baktı ve, "Ben kimseyi göremiyorum, burada hiç kimse yok" dedi.

Fakat entelekt ıskalamaya devam eder durur. Soruyu soran, "O zaman kime öğretiyorsun? Kimse yoksa öğrettiklerin kimler?" dedi. Ve usta da, "Benim dilim yok, o halde nasıl öğretebilirim?" dedi. O hâlâ nasıl uyanık olunacağına, nasıl bakılacağına ilişkin ipuçları veriyor ama soruyu soran kendi zihninin içinde hapis olmuştur. Usta onun kafasına vurmaya, onu çekiçlemeye devam ediyor; sırf onu zihninden dışarı çıkarmak için onunla saçma sapan konuşuyor.

Orada olmuş olsaydın, usta tarafından değil soruyu soran tarafından ikna edilebilirdin. Soruyu soran kesinlikle haklı gözükürdü. Bu usta saçma, çılgın gözükürdü. O konuşuyordu! Ve, "Dilim yok, o halde nasıl konuşabilirim?"

diyordu.
"Bana bak, benim bir şeklim yok. Bana bak ben bedenli değilim. Beden sana gözükebilir ama ben bu değilim, o halde nasıl konuşabilirim?" diyordu.
Zihin sürekli kaçırmaya devam eder. Zihnin gizemi buradadır. Onu it, o yine kendini toparlar; ona vur ve bir anlığına bir sinme, titreme olur ama o tekrar kendini oluşturur.
Sen hiç, bir Japon oyuncak bebeği gördün mü? Ona daruma bebeği diyorlar. Onu istediğin şekilde at —altüst, tersyüz— ne yaparsan yap bebek bir Buda oturuşunda oturur. Alt kısmı o kadar ağırdır ki hiçbir şey yapamazsın. İstediğin şekilde at onu ve bebek yine de Buda oturuşunda oturur. Daruma ismi Bodhidharma'dan gelir; Japonya'da Bodhidharma'nın ismi Daruma'dır. Bodhidharma zihninin tıpkı bu oyuncak gibi olduğunu söylemiştir. Onu atar, tekmelerdi ama o ne yaparsa yapsın bebeği rahatsız edemezdi; alt kısmı çok ağırdı. Sen onu baş aşağı at ve onun doğru tarafı yukarı şekle gelecektir.
O yüzden bu usta itmeye devam etti. Biraz salladı ve bebek tekrar dimdik oturdu, meselenin özünü kaçırdı. En sonunda, soruyu soran çaresizce, "Anlayamıyorum, takip edemiyorum," dedi. Ve nihai darbeyi vurdu usta, "Ben de kendimi anlamıyorum," dedi.
Öğretilecek hiçbir şey olmadığını çok iyi bilerek öğretmeye devam ediyorum. Bu nedenle sonsuza kadar devam edebilirim. Öğretilecek bir şey olsaydı çoktan bitmiş olurdum. Budalar sürekli devam edebilirler çünkü öğretilecek hiçbir şey yok. Bu sonu olmayan bir hikâye, asla bir sonuca ulaşmaz, o yüzden de ben devam eder dururum. Ben hiçbir zaman bitmeyeceğim; bir sonu olmadığı için hikâyem bitmeden sen bitebilirsin.
Birisi bana soruyordu, "Her gün konuşmayı nasıl sürdürebiliyorsun?" diye. "Çünkü öğretilecek hiçbir şey yok" dedim. Bir gün ansızın; benim konuşmadığımı, benim öğretmediğimi hissedeceksin. Hakikat olmadığı için öğretilecek bir şey olmadığını fark ettin.
Ben sana ne disiplini veriyorum? Hiç. Disipline sokulmuş bir zihin yine zihindir; hatta daha fazla inatçı, daha fazla dik kafalı; disipline sokulmuş zihin daha aptaldır. Git ve dünyanın her yanındaki disipline sokulmuş rahiplere bir bak; Hıristiyan, Hindu, Jain. Ne zaman tam olarak disipline sokulmuş bir insan görsen, onun ardında ahmak bir zihin görürsün. Akış durmuştur. Sen ne dersen yapmaya hazır olduğu bir şeyleri bulmakla ilgilenir. Eğer ona, "Bir saatliğine başının üzerinde dur" dersen, başının üzerinde durmaya hazırdır. Bunun nedeni arzudur. Şayet Tanrı'ya başının üzerinde saatlerce durarak ulaşılacaksa buna hazırdır ama ona ulaşmak zorundadır.
Ben sana herhangi bir şeyi elde etmek, herhangi bir arzu vermiyorum; elde edilecek hiçbir şey ve ulaşılacak hiçbir yer yok. Bunu fark edersen, tam şu an ona ulaşmışsındır. Tam şu an sen mükemmelsin; yapılacak hiçbir şey yok, değiştirilecek hiçbir şey yok.
Bu yüzden usta, "Ben de kendimi anlamıyorum" dedi. "Ben de kendimi anlamıyorum" diyecek bir usta bulmak zordur. Bir usta bildiğini iddia etmek zorundadır, ancak o zaman sen onu takip edersin. Bir usta sadece bildiğini değil, sadece kendisinin bildiğini; başka kimsenin bilmediğini iddia etmek zorundadır: "Tüm diğer ustalar yanlıştı. Bir tek ben biliyorum." O zaman sen takip edersin. Sen kesinlikle emin olmak zorundasın, o zaman bir takipçi olabilirsin. Kesinlik sana evet işte bu adam duygusu verir ve eğer takip edersen ulaşacaksın.
Bir hikâye anlatacağım. Bir gün sözde ustalardan biri seyahat ediyordu. Her köye gidip, "Ben erdim, ben ilahi olanı biliyorum. İsterseniz gelin beni takip edin" diye ilan ederdi.
İnsanlar, "Pek çok sorumluluk var. İnşallah bir gün seni takip edebiliriz" derdi. Onun ayaklarına dokunurlardı, ona hizmet ederlerdi, ona saygı gösterirlerdi ama hiç kimse onu takip etmezdi çünkü bir kimsenin ilahi olanın peşine düşmekten önce yapması gereken pek çok başka şeyi vardı. Her şeyin bir sırası vardı. İlahi olan her zaman sonuncuydu ve sonuncusu asla gelmezdi çünkü ilkler sonsuz sayıdaydı; onlar asla bitmezdi. Ama bir köyde, bir çılgın adam —o deliydi, yoksa bu ustayı kim takip ederdi— "Peki. Tanrıyı buldun mu?" diye sordu.
Bu çılgın adama bakınca usta biraz çekindi —çünkü bu adam tehlikeli görünüyordu, onu izleyip sorun çıkarabilirdi

— ama tüm köyün önünde reddedemedi ve "Evet" dedi.
Çılgın adam, "Tamam şimdi beni kabul et. Seni en sonuna kadar takip edeceğim. Ben kendim de Tanrı'ya ulaşmak istiyorum" dedi. Sözde usta çok rahatsız olmuştu ama ne yapabilirdi ki? Çılgın adam onu izlemeye başladı, onun tam bir gölgesi haline geldi. Bir yıl geçti. Çılgın adam, "Ne kadar uzakta, bu tapınak ne kadar uzakta?" diye sordu. "Acelem yok ama ne kadar zamana ihtiyaç var?" Bu zamana kadar usta fazlasıyla rahatsız olmuş ve bu adamdan sıkılmış haldeydi. Bu çılgın adam onun yanında yatıyor, onunla birlikte hareket ediyordu; onun gölgesi olmuştu. Ve onun yüzünden artık ikna edici olma olasılığı kayboluyordu. Ne zaman bir köyde, "Beni takip edin" dese korkuyordu çünkü bu adam ona bakıp, "Ben seni takip ediyorum usta ve hâlâ ulaşamadım" derdi.
İkinci yıl geçti, üçüncü yıl geçti; altıncı yıl geçti ve çılgın adam dedi ki: "Hiçbir yere ulaşamadık. Biz sadece farklı köylere gidiyoruz ve sen insanlara 'Beni takip edin' diyorsun. Ben takip ediyorum; sen ne dersen yapıyorum, o yüzden disipline uymadığımı söyleyemezsin."
Çılgın adam gerçekten çılgındı; ona ne söylenirse yapardı. O nedenle usta onu yeterince çok çabalamadığı konusunda kandıramazdı. En sonunda bir gece usta ona, "Senin yüzünden ben kendi yolumu kaybettim. Seninle tanışmadan evvel emindim; artık değilim. Şimdi lütfen beni bırak" dedi.
Ne zaman kendinden emin birisi varsa ve sen yeterince çılgınsan takip etmeye başlarsın. "Ben kendim de bilmiyorum. Ben kendim de anlamıyorum" diyen türden bir adamı izleyebilir misin? Bu adamı takip edebilirsen ulaşacaksın. Şayet bu adamı takip etmeye karar verdiysen zaten ulaşmış durumdasın çünkü kesinlik isteyen, bilgi isteyen şey zihindir. Zihin ayrıca dogmatik iddialar da ister, o nedenle şayet "Ben kendim de bilmiyorum," diyen bir adamı izlemeye hazır olabilirsen arayış bitmiştir. Artık bilgi talep etmiyorsun.
Bilgi talep eden birisi olmayı isteyemez. Bilgi çöplüktür; olmaksa hayattır. Bilgi talep etmeye bir son verdiğinde hakikat hakkında soru sormayı bırakırsın çünkü hakikat bilginin hedefidir. Eğer var olanı sorgulamazsan ama sessiz, zihinsiz olabilirsen; var olan sana açılır.
Her şey mevcuttur, mevcut olmuştur; onu asla kaçırmadın. Fakat senin arayışın yüzünden —gelecek, hedef yüzünden— bakamıyorsun. Hakikat seni sarmalıyor, sen onun içinde var oluyorsun. Tıpkı balığın okyanusun içinde var olması gibi sen de hakikatin içinde var oluyorsun. Tanrısallık bir hedef değildir, Tanrısallık şimdi ve burada olan şeydir. Bu ağaçlar, bu esen rüzgârlar, bu hareket eden bulutlar, gökyüzü, sen, ben; Tanrısallık budur. O bir hedef değildir.
Zihni ve Tanrı'yı bırak. Tanrı bir nesne değildir, o bir birleşmedir. Zihin bir birleşmeye direnir, zihin teslimiyete karşıdır; zihin çok kurnaz ve hesapçıdır.
Bu hikâye güzeldir. Sen sorgulayansın. Sen bilgi almaya, gizemi çözmeye geldin ve ben sana sürekli diyorum ki bir zihin durumu yok çünkü zihin yok. Hakikât yok o yüzden hiçbir arayışın anlamı yok. Tüm arayış faydasızdır; arayış denen şey aptalcadır. Ara ve kaybedeceksin. Arama ve o oradadır. Koş ve ıskalayacaksın. Dur; o her zaman orada. Ama anlamaya çalışma; ol.
Cahil ol, bir çocuk gibi ol. Sadece bir çocuğun kalbi öte tarafın kapılarını çalabilir ve yalnızca bir çocuğun kalbi işitilir.

KUTUNUN DIŞINDA; KOŞULLANMALARIN ZİNCİRİNİ KIRMAK

Her türden koşullanma zehirdir. Bir kimsenin kendisini Hindu olarak düşünmesi kendisini tüm insanlığın karşısında düşünmesi demektir. Birisinin Alman, Çinli olduğunu düşünmesi insanlığa karşı olduğunu düşünmesidir, dostluk değil düşmanlık terimleri ile düşünmesidir.

Kendini bir insan olarak düşün. Şayet birazcık zekân varsa kendini basit bir insanoğlu olarak düşün. Ve zekân birazcık daha geliştiğinde insan sıfatını dahi bırakacaksın; kendini bir varlık olarak, sadece bir varlık olarak düşüneceksin. Ve varlık her şeyi içerir; ağaçlar ve dağlar ve nehirler ve yıldızlar ve kuşlar ve hayvanlar.

Büyü, kocaman ol. Niye tünellerin içinde yaşıyorsun? Niçin küçücük, karanlık, siyah deliklerin içinde sürünüyorsun? Ama sen büyük ideolojik sistemlerin içinde yaşadığını düşünüyorsun. Sen büyük ideolojik sistemler içinde yaşamıyorsun çünkü büyük ideolojik sistemler diye bir şey yok. Bir insanoğlunu içine alabilecek kadar büyük bir fikir yoktur; var olmak hiçbir kavramın içine sığmaz. Tüm kavramlar sakatlar ve kafa karıştırır.

Bir Katolik olma ve bir komünist olma sadece bir insanoğlu ol. Tüm bunlar zehirdir, tüm bunlar önyargıdır. Ve çağlar boyunca bu önyargıların içinde hipnotize edildin. Onlar senin kanının, senin kemiğinin, senin iliğinin parçası oldular. Bu zehirlenmeden kurtulmak için çok uyanık olmak zorunda kalacaksın.

Bedenin zihnin kadar zehirlenmemiştir. Beden basit bir olgudur, kolaylıkla temizlenebilir. Eğer vejetaryen yiyecekler yemiyorsan bundan vazgeçebilirsin, bu çok büyük bir şey değildir. Ve eğer et yemeyi bırakırsan üç ay içinde vücudun vejetaryen olmayan yiyecekler tarafından yaratılmış olan tüm zehirden tamamıyla özgürleşecektir. Bu basit bir şeydir. Fizyoloji karmaşık değildir.

Ancak psikoloji ile birlikte problem ortaya çıkar. Bir Jaina rahibi asla zehirlenmiş, vejetaryen olmayan herhangi bir yiyecek yemez. Fakat onun zihni hiç kimsenin olmadığı kadar Jainizm tarafından kirletilip zehirlenmiştir.

Gerçek özgürlük tüm ideolojilerden özgür olmaktır. Hiçbir ideoloji olmadan basitçe yaşayamaz mısın? Bir ideolojiye ihtiyaç var mı? Niçin bir ideolojiye bu kadar ihtiyaç var? Ona ihtiyaç vardır çünkü o senin aptal kalmana yardım eder, ona ihtiyaç vardır çünkü o senin zeki olmadan kalmana yardım eder. Ona ihtiyaç vardır çünkü o sana kullanıma hazır cevaplar sağlar ve sen onları kendi başına bulmak zorunda kalmazsın.

Gerçekten zeki bir insan hiçbir ideolojiye tutunmayacaktır; niçin yapsın ki? O kullanıma hazır cevapların yükünü taşımayacaktır. O yeterince zekâya sahip olduğunu bilir bu sayede hangi durum ortaya çıkarsa çıksın ona yanıt verebilecektir. Niçin geçmişten gereksiz yükler taşınsın? Onu taşımanın anlamı nedir?

Ve aslında geçmişten ne kadar çok şey taşırsan şimdiki ana o kadar az yanıt verebileceksin çünkü şimdiki an geçmişin tekrarı değildir, o her zaman yenidir; her zaman, her zaman yenidir. O asla eski değildir; bazen eskimiş gibi gözükür ama eski değildir, bazı temel farklar vardır.

Hayat asla kendini tekrar etmez. O her zaman tazedir, her zaman yenidir, her zaman gelişir, her zaman keşfeder, her zaman yeni maceralara doğru yol alır. Senin kullanıma hazır eski cevapların yardımcı olmayacak. Aslında onlar seni engelleyecek; senin yeni durumu görmene izin vermeyecek. Durum yeni olacak ve cevapsa eski olacak.

Bu yüzden sen hayatın içinde bu kadar aptal gözüküyorsun. Fakat aptal kalmak ucuz gibi gelir. Zeki olmak çaba ister, zeki olmak gelişmek zorundasın demektir ve gelişmek acı vericidir. Zeki olmak devamlı olarak uyanık ve farkında olmak zorundasın demektir; uykuya dalamazsın, bir uyurgezer olarak yaşayamazsın.

Ve zeki olmanın birkaç tehlikesi daha vardır. Zeki olmak çok zordur çünkü aptal kalabalıklarla birlikte yaşamak zorundasın. Kör insanlarla yaşayıp gözlere sahip olmak tehlikeli bir durumdur; onların senin gözlerini yok etmesi kaçınılmazdır. Onlar sana tolerans gösteremez, sen onlar için bir tehditsin.

Bu yüzden İsa çarmıha gerilir, Sokrates zehirlenir, Hallaç-ı Mansur öldürülür, Sarmad'ın kafası koparılır. Bunlar yeryüzünde yaşamış olan en zeki insanlardı ve biz onlara karşı nazik olduk mu? Sokrates'in zekâsındaki bir adam niçin öldürülmek zorundadır? O dayanılmaz hale geldi. Onun varlığı o kadar tehdit edici hale geldi. Onun gözlerinin içine bakmak aynaya bakmak demekti. Ve biz o kadar çirkiniz ki çirkin olduğumuzu kabul etmektense,

çirkinliğini unutup aynayı yok etmek ve dünyadaki en güzel insan olduğu rüyasını tekrar yaşamaya başlamak daha kolaydı.
Sokrates'i yok ettik çünkü o bir aynaydı. Dolayısıyla insanlar sıradan kalmanın, aptal kalmanın daha iyi olacağına karar verdi.
Daha bir gün önce bir haber okuyordum. İngiltere'deki bazı psikologlar büyük politikacıların en yüksek pozisyonlara gelene kadar zekâlarının çoktan kaybolmaya başlamış olduğunu keşfetmişler. Seksen dört yaşında bir adamın başbakan olduğunu bir düşün! Bu psikologlar tüm dünyayı bunun tehlikeli olduğu konusunda uyarmıştır. Altmış, yetmiş, seksen yaşını geçmiş insanlar başbakan ve başkan oluyor. Bu dünya için tehlikeli çünkü onların çok fazla güçleri vardır ve çok az zekâları kalmıştır.
Fakat bu psikologlar benim sana söylemek istediğim başka bir şeyin farkında değiller. Aslında bu insanlar artık zeki olmadıkları için başbakan ve başkan olmayı seçerler. İnsanlar zeki kişileri sevmez. İnsanlar kendi gibi gözüken, onlar gibi olan insanlardan hoşlanır; onların yabancı olmadıklarını hissederler. Zeki insanlar garip olacaktır.
Sokrates'i başbakan olarak seçecek herhangi bir ülke düşünemiyorum; imkânsızdır. O çok farklıdır, onun hayata yaklaşımı çok farklıdır, onun olayları kavrayışı çok derindir. Hiçbir ülke bunun bedelini ödeyemez ya da hiçbir ülke onu başbakan yapacak kadar cesur olamaz çünkü o kaos yaratır. O her şeyi baştan değiştirir çünkü her şeyin en baştan değişmesi gerekir.
Bu çürümüş toplum toptan yok edilmelidir; ancak o zaman yeni bir toplum yaratılabilir. Restore etmenin yararı yoktur. Aynı eskimiş yıkıntıları yüzyıllardır restore edip duruyoruz. Artık destek yok, artık restorasyon yok, artık boya-badana yok! Gereken tek şey onu yerle bir etmek ve yeni bir toplum yaratmaya başlamak. Yeni bir insanlık meydana getirelim; Homo Novus. Yeni bir şey, yeni bir zihin, yeni bir bilinç doğuralım.
İnsanlar donuk, ölü kimseleri iktidara getirir çünkü onlarla güvende hissedersin. Ülkeler ortalama zekâda insanları iktidara seçer çünkü onlar, onların geleneklerini, göreneklerini, önyargılarını kurtaracaktır. Onların zehirlerini koruyacaktır. Onları yok etmektense onları zenginleştirecek ve güçlendirecektir.
Zeki olmayan insanları güçlü konumlara getirmek kesinlikle tehlikelidir. Ve o giderek daha tehlikeli hale geliyor çünkü onların daha çok ve daha çok gücü ve çok daha az zekâsı vardır. Fakat bu neden böyle olur? Bunun ardında ince bir mantık var. İnsanlar değişmek istemez. Değişim zordur, değişim güç bir şeydir.

FARKLI TÜRDEN BİR İTAATSİZLİK

Benim itaatsizlikten ne kastettiğimi anlamak önemlidir. O sözlüklerde bulacağın itaatsizlik değildir. Benim itaatsizlik fikrim ne yapılacağının söylenmesinden nefret etmek ya da sana söylenenin tam tersini yapmak, tepki içinde olmak değildir.
İtaatin zekâya ihtiyacı yoktur. Tüm makineler itaat eder; hiç kimse bir makinenin itaatsiz olduğunu duymamıştır. İtaat basittir de. Seni tüm sorumlulukların ağırlığından kurtarır.
Tepki vermene gerek yok, sen sadece söyleneni yapmak durumundasın. Sorumluluk emrin geldiği yerde kalır. Bir anlamda çok özgürsün: Eylemin yüzünden eleştirilemezsin.
İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Nurnberg mahkemelerinde Adolf Hitler'in pek çok üst düzey adamı basitçe kendilerinin sorumlu olmadığını ve suçlu hissetmediklerini söylediler. Onlar sadece itaat ediyordu; onlara ne söylendi ise yaptılar ve onlar yapabileceklerinin en iyisini yaptılar. Aslında onları sorumlu tutmak ve onları suçlamak, onları cezalandırmak, onları darağacına göndermek bana göre adil değildi. O adalet değil intikamdı.

Adolf Hitler savaşı kazanmış olsaydı o zaman Churchill'in insanları, Roosevelt'in insanları, Stalin'in insanları ya da onların kendileri aynı durumda olacak ve aynı şeyi söyleyecekti; onlar sorumlu değillerdi.

Şayet Stalin mahkemede duruyor olsaydı onun Komünist Partisi'nin yüksek iradesinin emirleri olduğunu söyleyecekti. Onun sorumluluğu değildi o, onun kararı değildi; o kendi başına hiçbir şey yapmamıştı. O nedenle eğer birisini cezalandırmak istersen emrin kaynağını cezalandır. Fakat sen tüm dinlerin öğrettiği ve tüm dünya liderlerinin öğrettiği bir şeyi; itaati yerine getirmiş olan bir kişiyi cezalandırıyorsun.

İtaatin bir basitliği vardır; itaatsizliğin biraz daha yüksek düzeyde zekâya ihtiyacı vardır. Herhangi bir salak itaat edebilir; aslında sadece salaklar itaat edebilir. Zekâsı olan bir kişinin niçin diye sorması kaçınılmazdır: "Niçin onu yapmam gerekiyor?" Onun sonuçlarını ve nedenlerini bilmediğim sürece bu işin içine girmeyeceğim." O zaman o sorumludur.

Sorumluluk bir oyun değildir. O hayatın en hakiki —tehlikelidir de— yollarından birisidir. Ancak o itaatsiz olmak adına itaat etmemek anlamına da gelmez. Bu da aptalca olacaktır.

Sufi mistik Nasreddin Hoca hakkında bir hikâye vardır. En başından beri onda bir terslik olduğu düşünülmüştü. Anne babasının başı dertteydi. "Sağa doğru git," diyecek olsalar o sola giderdi. En sonunda yaşlı babası onu umursamaktansa eğer sola gitmesini istiyorsa sağa gitmesini söylemenin daha iyi olacağını düşündü; onun sola gitmesi kesindi.

Bir gün nehri geçiyorlardı. Eşeğin sırtına yüklenmiş büyük bir şeker çuvalı taşıyorlardı ve çuval sağa doğru eğilmişti dolayısıyla kayıp nehre düşme tehlikesi vardı. Eşeğin üzerinde dengede durmak zorundaydı. Ancak Nasretteddin'e çuvalı sola doğru itmesini söylemek şekeri kaybetmek anlamına gelirdi; o çuvalı sağa doğru iterdi.

O yüzden babası Nasretteddin'e, "oğlum çuval kayıyor; sağa doğru it," dedi. Ve Nasreddin onu sağa doğru itti. "Bu garip ilk defa itaat ettin!" dedi babası. Nasreddin de, "sen de ilk kez beni kandırıyordun. Senin onu sola itmemi istediğini biliyordum; kendi gözlerimle onun ne tarafa gitmesi gerektiğini görebiliyordum. Böyle ince numaralarla beni itaat eder hale getiremezsin," dedi.

Fakat sadece itaat etmenin tersine gitmek zekânı yükseltmez. Aynı düzlemde kalırsın. İtaat ya da itaatsizlik ama zekâda bir değişiklik yok.

Bana göre itaat etmemek büyük bir devrimdir. Bu her koşulda kesin bir hayır anlamına gelmez. O basitçe onu yapmaya ya da yapmamaya, onun yararlı mı yararsız mı olduğuna karar vermek demektir. O sorumluluğu üzerine almaktır. Kişiden ya da ne yapılacağının söylenmesinden nefret etmek önemli değildir çünkü bu nefretin içinde itaatkâr ya da itaatsiz olarak davranamazsın; çok bilinçsizce davranırsın. Zekice davranamazsın.

Sana bir şey yapman söylendiğinde sana bir karşılık verme fırsatı tanınır. Belki senden istenen şey doğrudur; o zaman yap onu ve senden onu doğru zamanda yapmanı isteyen kişiye minnettar ol. Belki o doğru değildir o zaman onu netleştir. Kendi nedenlerini ileri sür, niçin doğru değil. Sonra onun istediği şeyin yanlış yönde gitmek olduğunu o kişinin görmesine yardımcı ol. Fakat nefretin yeri yoktur. Eğer doğru ise severek yap. Eğer doğru değilse o zaman daha da çok sevgiye ihtiyaç vardır çünkü o kişiye yanlış olduğunu söylemek, o kişiye izah etmek zorunda kalacaksın.

İtaatsizliğin yolu durağan değildir; her emre karşı çıkmak ve o kişiye karşı kızgın hissetmek ve nefret etmek ve intikam almak. İtaatsizliğin yolu büyük bir zekânın yoludur. O nedenle nihai olarak mesele itaat ya da itaatsizlik değildir. Özüne indirgendiğinde o basitçe zekâ sorunudur; zeki olarak davranmaktır. Bazen itaat etmen gerekecek ve bazen de, "Özür dilerim yapamayacağım," demek zorunda kalacaksın. Ama nefret etmeye gerek yok, öfkeye, intikama gerek yok. Şayet nefret, öfke ya da intikam ortaya çıkarsa bu aslında sana söylenen şeyin doğru olduğunu ancak itaat etmenin senin egonu incittiği anlamına gelir. Bu incinme duygusu nefret olarak, öfke olarak ortaya çıkar.

Fakat mesele senin egon değildir; mesele senin yapmak zorunda olduğun eylemdir. Ve sen bütün zekânı onu

anlamak için ortaya çıkartmak zorundasın. Şayet doğruysa o zaman itaat et; eğer değilse itaatsiz ol. Ama bir çelişki yoktur, incinmiş duygular yoktur.
Eğer itaat ediyorsan kolaydır; kimseye açıklama yapmaya ihtiyaç yok. Ancak eğer itaat etmiyorsan o zaman bir açıklama borcun var. Ve belki de senin açıklaman doğru değildir. O zaman geri adım atıp onu yapmak zorundasın.
Kişi zeki bir şekilde yaşamalıdır; hepsi bu. O zaman yaptığı her şey kendi sorumluluğudur.
Büyük entelektüeller dahi zekice yaşamazlar. Bu çağın en büyük entelektüellerinden biri olan Martin Heidegger, Adolf Hitler'in takipçisiydi. Ve Adolf Hitler'in yenilgisinden sonra ve onun hayvanlığının, canavarlığının, katilliğinin, saldırganlığının ortaya serilmesinden sonra Martin Heidegger bile geri adım atıp "Ben sadece ülkenin liderini takip ediyordum" diyebilmiştir.
Ancak bir felsefecinin ülkenin liderini takip etmek gibi bir işi yoktur. Aslında bir felsefecinin temel görevi ülkenin liderlerine rehberlik etmektir, onların rehberliğine girmek değil. Aktif politikanın dışında olduğu için onun görüşünün diğerlerinkinden daha net olması gerekir. O dışardan bakıyor, eylemin içine girmiş olanlardan daha iyi bazı şeyleri görebilir.
Fakat sorumluluğu başkasının üzerine atmak kolaydır...
Şayet Adolf Hitler zaferi kazansaydı Martin Heidegger'in, "O zaferi kazandı çünkü benim felsefemi izledi," diyeceğinden eminim. Ve Martin Heidiegger Adolf Hitler'e kıyasla çok daha büyük bir entelekti. Adolf Hitler sadece bir geri zekâlıydı. Ama güç...
Bizler güçlü olanı izlemek üzere yetiştirildik; baba, anne, öğretmen, din adamı, Tanrı. Özünde kim güce sahipse onun haklı olduğu bize söylendi: "Kudretli olan haklıdır ve sen onu izlemek zorundasın." O basittir çünkü hiç zekâya gerek duymaz. O basittir çünkü sen asla sorumlu tutulamazsın, her ne olduysa bunun senin sorumluluğun olduğu hiçbir şekilde sana söylenemez.
Dünyanın her tarafındaki ordularda yıllar süren eğitim boyunca sadece tek bir şey öğretilir ve o da itaattir. İkinci Dünya Savaşında Almanya'da iyi insanlar vardı; ancak onlar toplama kamplarının başındaydılar! Onlar iyi babalar, iyi kocalar, iyi arkadaşlardı. Onları aileleriyle, arkadaşlarıyla kulüpte görenler bu insanların her gün binlerce Yahudi'yi katlettiklerini hayal edemezdi. Ve onlar kendilerini suçlu falan hissetmiyorlardı çünkü o yukardan gelen bir emirdi sadece. Onların tüm eğitimi emre itaat etmek zorunda olduklarından ibaretti. Onların kanı, kemiği, iliği haline gelmişti bu: emir geldiğinde itaat tek seçenektir.
İnsanlık bugüne kadar böyle yaşamıştır ve ben bu yüzden itaat en büyük suçlardan birisidir diyorum çünkü tüm diğer suçlar ondan doğar. O seni zekândan alıkoyar, o seni karar verme yetinden alıkoyar, o seni sorumluluk almaktan alıkoyar. O seni bir birey olarak yok eder. O seni bir robota çevirir.
O nedenle ben tamamen itaatsizlik taraftarıyım. Ancak, itaatsizlik sadece itaate karşı değildir, itaatsizlik itaatin ve sözlüklerde tanımlanan sözde itaatsizliğin üzerindedir, itaatsizlik basitçe senin zekânın dışavurumudur: "Sorumluluğu alıyorum ve kalbimin ve varlığımın doğru olduğunu hissettiği her şeyi yapacağım. Zekâma karşı gelen hiçbir şeyi yapmayacağım."
Çocukluğumdan üniversiteye kadar tüm yaşamım boyunca itaatsiz olduğum için suçlandım. Ve ben, "Ben itaatsiz değilim. Ben sadece kendi zekâmla neyin doğru olduğunu, neyin yapılması gerektiğini bulmaya çalışıyorum. Ve onun tüm sorumluluğunu alıyorum. Eğer bir şey yanlış giderse o benim hatamdır. Bana yapmamı söylediği için kimseyi suçlamak istemiyorum" diye ısrar ettim. Ancak o anne-babam için, öğretmenlerim, profesörlerim için zor bir şeydi.
Okulumda şapka giymek sorunluydu ve ben liseye şapkasız girdim. Hemen öğretmen, "Şapkanın zorunlu olduğundan haberin var mı, yok mu?" diye sordu.
"Şapka gibi bir şey zorunlu olamaz. Başına bir şey koymak nasıl zorunlu olabilir? Kafa zorunludur ama şapka

değil. Ve ben kafayla geldim; belki de siz sadece şapkayla gelmişsinizdir," dedim.
O da, "Sen garip bir tipsin. Okul yönetmeliğinde hiçbir öğrencinin okula şapkasız giremeyeceği yazıyor" dedi.
"O zaman bu yönetmelik değişmeli. O insanlar tarafından yazıldı, Tanrı tarafından değil; ve insanlar hata yapabilir" dedim.
Öğretmen buna inanamadı. "Senin derdin ne? Niçin sadece bir şapka takamıyorsun?" dedi.
"Sorun şapkada değil; ben onun niçin zorunlu olduğunu, bunun sonuçlarını, onun nedenlerini bulmaya çalışıyorum. Eğer siz bunu açıklayamıyorsanız beni müdüre götürebilirsiniz ve bunu tartışabiliriz," dedim. Beni müdüre götürmek zorunda kaldı.
Hindistan'da Bengalliler en zeki insanlardır; onlar şapka takmaz. Ve Pencaplılar en aptallardır, basit insanlardır ve onlar türban takarlar. Bu nedenle müdüre, "Duruma bakarsak; Bengalliler hiç şapka takmıyorlar ve onlar ülkedeki en zeki insanlardır ve Pencaplılar ise sadece şapka takmakla kalmayıp çok sıkı bir türban da takıyorlar ve onlar en aptal insanlardır. Eğer bunun gerçekten zekâ ile bir ilgisi varsa bu riski almasam daha iyi olacak," dedim.
Müdür beni dinledi ve dedi ki "Bu çocuk inatçı ama söylediği şey anlam ifade ediyor. Bunu hiç düşünmemiştim; bu doğru. Ve biz yönetmeliği zorunlu olmaktan çıkarabiliriz. Şapka takmak isteyen takabilir; takmak istemeyen içinse buna gerek yok çünkü onun öğrenmekle bir ilişkisi yok."
Öğretmen buna inanamadı. Geri dönerken bana "Sen ne yaptın?" diye sordu.
"Ben bir şey yapmadım, ben sadece durumu anlattım. Ben kızgın değilim, ben şapka giymeyi çok istiyorum. Eğer onun zekâya yardım ettiğini hissediyorsan niye bir tane giyesin? İki şapka, üç şapka, şapka üzerine şapka giyebilirim şayet benim zekâma yardımı olacaksa...kızgın değilim. Fakat onun değerini kanıtlamak zorundasın" dedim.
Hâlâ onun sözlerini hatırlarım, öğretmen de bana dedi ki "Hayatın boyunca başın belada olacak. Hiçbir yere uyum sağlayamayacaksın."
"Buna bir itirazım yok ama ben bir ahmak olmak ve her yere uyum sağlamak istemiyorum. Uyumsuz ama zeki olmak iyidir. Ve ben okula zekâyı öğrenmeye geldim o yüzden zeki bir şekilde uyumsuz olabilirim! Lütfen beni bir daha birey olmaktan makinenin dişlisi yapmaya çalışmayın" dedim. Ve ertesi günden itibaren şapkalar kayboldu; sadece öğretmen şapka ile gelmişti. Ve sınıfa ve okula bakınca...çünkü şapkaların zorunlu olmadığı yeni kural konmuştu ve tüm diğer öğretmenler ve hatta müdür bile şapkasız gelmişti. Çok aptal görünüyordu. Ben de ona, "Hâlâ vakit var. Onu çıkarıp cebine koyabilirsin" dedim. Ve o da yaptı!
"Doğru. Eğer herkes şapkaya karşı ise...ben sadece kurala uyuyordum" dedi.
O nedenle unutma ben itaatsizlikten bahsederken itaatin yerine itaatsizliği koymayı kastetmiyorum. Bu seni daha iyi yapmayacak. Sadece onun sana bağlı olduğunu, hayatındaki tüm eylemlerde senin belirleyici faktör olman gerektiğini netleştirmek için itaatsizlik sözcüğünü kullanıyorum. Ve bu muhteşem bir güç verir çünkü ne yaparsan yap onu belli bir rasyonel destekle yaparsın. Sadece zekice yaşa.
Eğer sana bir şey söylenirse onun doğru mu yanlış mı olduğuna karar ver. O zaman suçluluk duygularından uzak durabilirsin. Aksi taktirde onu yapmazsan suçlu hissedersin; yaparsan yine suçlu hissedersin. Eğer yaparsan uşaklık ettiğini, kendini ifade etmediğini, kendin olmadığını hissedeceksin. Ve eğer yapmazsan, yine kendini suçlu hissetmeye başlayacaksın çünkü belki de o yapılması gereken şeydi ve sen onu yapmıyorsun.
Tüm bu beceriksizliklere gerek yok. Sadece basit ol. Şayet senden bir şey istenirse zekice yanıt ver. Ve zekân neye karar verirse versin şu ya da bu şekilde onu yap; ama sorumlu sensin. O zaman suçluluk söz konusu değildir.
Şayet onu yapmayacaksan onu niçin yapmayacağını o kişiye açıkla. Ve kızmadan açıkla çünkü kızgınlık basitçe senin zayıf olduğunu, gerçekten zekice bir yanıtın olmadığını gösterir. Kızgınlık her zaman bir zayıflık göstergesidir. Sadece düz bir şekilde ve basitçe her şeyi açıkla; belki de diğer kişi senin haklı olduğunu görüp

sana minnettar olur. Yahut, belki de diğer kişi seninkinden daha iyi nedenlere sahiptir; o zaman sen ona müteşekkir olursun çünkü o senin bilincini yükseltmiştir.
Hayatta zekânı, bilincini yükseltecek her fırsatı kullan.
Normalde yaptığımız şey her fırsatı kendimize cehennem yaratmak için kullanmaktır. Sadece sen acı çekersin ve senin perişanlığın yüzünden başkalarına da acı çektirirsin. Ve pek çok insan bir arada yaşarken eğer birbirleri için sefalet yaratıyorlarsa bu katlanmaya devam eder. Dünya böylelikle bir cehenneme dönüşmüştür.
O hızla değişebilir.
Sadece temeldeki bir şey anlaşılmalıdır, zekâ olmadan cennet yoktur.

MASUMİYETİN ZEKÂSI

Bir çocuk saf zekâdır çünkü çocuk henüz kirletilmemiştir. Bir çocuk temiz bir sayfadır, üzerinde hiçbir şey yazılı değildir. Bir çocuk saf boşluktur, tabula rasa.
Toplum hemen bir Hıristiyan, Katolik, Hindu, Müslüman, komünist olduğunu yazmaya başlar. Toplum hemen üzerine Bhagavadgita, Kuran, İncil yazmaya başlar. Toplum bekleyemez. Eğer çocuğun zekâsı dokunulmadan kalırsa toplum, onun asla herhangi bir köleliğin, bir hükümdarlık yapısının parçası olmayacağından korkar. O ne hükmedecektir ne de hükmedilecektir. O ne sahip olacaktır ne de sahip olunacaktır. O saf başkaldırı olacaktır.
Onun masumiyeti hemen bozulmak zorundadır. Onun kanatları kesilmeli, ona dayanacağı koltuk değnekleri verilmelidir ki asla kendi ayakları üzerinde yürümeyi öğrenmesin böylelikle bir şekilde bağımlı olarak kalsın.
Başta çocuklar ebeveynlerine bağımlıdır ve anne babalar bundan çok hoşlanır. Çocuklar ne zaman bağımlı olurlarsa anne babalar çok iyi hisseder. Hayatları anlam kazanmaya başlar: Onlar birtakım yeni insanlara gelişmesi için, birtakım güzel insanlara gelişmesi için yardım ettiklerini biliyorlar. Onlar anlamsız değiller. Onlar yaratıcı olmanın gururunun tadını çıkarıyor. O gerçek yaratıcılık değil ama en azından bir şey yaptıklarını, bir şeyle meşgul olduklarını söyleyebilirler. Onlar kendi problemlerini bir çocuk yetiştirmenin heyecanı içinde unutabilirler. Ve çocuklar onlara ne kadar bağımlı ise kendilerini o kadar mutlu hissederler. Yüzeyde çocuklarının bağımsız olmasını istediklerini söyleseler de bu sadece yüzeyde kalır. Gerçekten bağımsız bir çocuk anne babaları üzer. Onlar bağımsız çocuktan hoşlanmazlar çünkü bağımsız çocuk onlara ihtiyaç duymaz. Bugün eski kuşakların yüzleştiği en büyük problemlerden biri budur: Modern çağdaki çocuklar onlara bağımlı değil ve onlar sana bağımlı olmadığı için onları bir şeylere zorlayamazsın. Onlara ne yapılması ve ne yapılmaması gerektiğini söyleyemezsin, onların efendisi olamazsın. Eski kuşak çok acı çekiyor. İnsanlık tarihinde ilk kez yaşlı kuşak tamamen boş, anlamsız hissediyor çünkü onların tüm meşgalesi gitmiştir ve onların çocuk yetiştirme zevki dağılmıştır. Aslında onlar çocuklarını mahvediyor olabilecekleri için kendilerini suçlu, korkmuş hissediyor. Kim bilebilir? Yaptıkları şey doğru şey olmayabilir.
Anne babalar çocuklarının zekâsını yok ediyorlar çünkü onları köleleştirmenin tek yolu budur; sonra öğretmenler, okul, kolej, üniversite aynı şeyi yapar. Kimse başkaldırı istemez ve zekâ başkaldırmaktır. Kimse sorgulanmak istemez, kimse otoritesinin sorgulanmasını istemez ve zekâ sorgulamaktır. Zekâ saf şüphedir. Evet bir gün bu saf şüpheden güven doğar ama şüpheye karşı değil; o sadece şüphe aracılığıyla doğar.
Bir çocuğun annesinin karnından gelmesi gibi güven şüphenin içinden gelir. Şüphe güvenin anasıdır. Gerçek güven sadece şüphe, sorgulama, araştırma aracılığıyla gelir. Bizim inanç olarak bildiğimiz sahte güven ise şüpheyi öldürerek, sorgulamayı yok ederek, araştırmayı, soruşturmayı yok ederek, insanlara kullanıma hazır hakikatler vererek gelir.
Politikacılar çocukların zekâsı ile ilgilenmez çünkü liderler sırf insanlar aptal olduğu için liderdir. Ve insanlar çok

aptal olduğunda aptal liderler bulacaktır. İnsanlar o kadar aptaldır ki onlara liderlik edecekmiş gibi yapan herhangi birisinin tuzağına düşmeye hazır olacaktır. Çocuklar saf zekâ ile doğarlar ve bizler henüz ona saygı duymayı başaramadık. Çocuklar dünyadaki en çok sömürülmüş sınıftır; hatta kadınlardan bile çok. Kadınların özgürleşmesinden sonra er ya da geç çocukların özgürleşmesi gelecektir; o çok daha fazla gereklidir. Erkekler kadınları köleleştirdi ve erkekler ve kadınlar çocukları köleleştirdi. Ve çocuklar çok çaresiz oldukları için doğal olarak sana güvenmek zorundadır. Çocuğun çaresizliğini sömürmek çok zavallıca bir şeydir. Ancak şimdiye kadarki ebeveynler zavallıydı. Onların isteyerek ya da bilinçli olarak böyle olduğunu söylemiyorum ama yaptıklarını neredeyse bilinçsizce, bilmeden yapıyorlar. Bu yüzden dünya böylesi bir sefalet içinde, dünya böylesi bir karmaşa içinde. Bilinçsizce, bilmeden her kuşak gelecek kuşağı yok etmeye devam ediyor.

Tuzağın dışına kaçmaya çalışan ilk kuşak bu ve bu tamamıyla yeni bir tarihin başlangıcıdır. Ancak çocuklar kesinlikle son derece zekidir. Sadece çocukları izle, gözlerinin içine bak, yanıt verme tarzlarına bak.

Küçük Papo hayvanat bahçesinde babası ile birlikte olmaktan çok keyif alıyor gibiydi. Ancak aslanlara bakıyorlarken çocuğun yüzü bir şeyden sıkılmış gibi bir hal aldı ve babası ona neler olduğunu sordu. "Şey baba merak ediyordum da... Eğer aslan kafesi kırıp seni yerse eve gitmek için hangi numaralı otobüse binmem gerek?"

Sadece çocukları izle, daha gözlemci ol.

Bir öğretmen küçük çocuklardan oluşan sınıfına Eski Ahit'ten en beğendikleri hikâyenin resmini çizmesini istedi. Küçük bir oğlan eski bir arabayı süren bir adam resmetti. Arka koltukta her ikisi de küçük elbiseleriyle iki yolcu vardı. "Hoş bir resim," dedi öğretmen. "Fakat ne hikâyesi anlatıyor?"

Genç sanatçı soruya şaşırmış gibiydi. "Şey..." diye açıkladı. "İncil'de Tanrı'nın Adem ile Havva'yı cennet bahçesinden kovduğu söylenmiyor mu?"

Onların zekâsı için hiçbir kanıta ihtiyaç yok! Sen sadece etrafa bir bak; çocuklar her yerdeler, yalnızca bak.

Başka bir hikâye duydum...

Başka bir okulda öğretmen çocuklara aynı soruyu sormuştu: canlarının istediği herhangi bir hikâyenin resmini yapmalarını istedi. Bu çocuk araba yerine bir uçak çizdi. Uçağın dört tane penceresi vardı. Bir pencereden, Allah Baba dışarı bakıyordu, diğerinden Kutsal Ruh, üçüncüsünden İsa Mesih bakıyordu. Ancak öğretmenin kafası karışmıştı ve "Bu üçünü anlayabiliyorum ama dördüncüsü kim?" diye sordu.

"Bu Pilot Pontius!" dedi çocuk.

Kimse çocukları izlemez. Aslında herkes onların sadece bir baş belası olduğunu düşünür. Onlar dinlenilmemeli, sadece gözetlenmelidir; çağlar boyunca inanılan şey bu olmuştur. Onların ne istediği kimin umurunda? Onların ne dediğine kim kulak asıyor? Kim dinliyor?

Bir çocuk nefes nefese kalmış ve hızla nefes alır halde eve koşmuş ve annesine, "Ne oldu biliyor musun? Bir kaplan okuldan eve kadar beni kovaladı! Bir şekilde başardım; çok hızlı koşmak zorunda kaldım!" demiş.

Anne, "Bana bak, sana milyonlarca defa abartmamanı söyledim; milyonlarca kez abartmamanı! Ve şimdi yine başlıyorsun! Sokakta bir kaplan mı buldun? Nerede kaplan"?" diye sormuş.

Küçük bir köpek!

Anne baktı ve, "Bu bir kaplan mı? Şunu çok iyi biliyorsun ki bu bir köpek! Yukarı çık ve Tanrıya dua et ve af dile!" dedi.

Çocuk gitti. Birkaç dakika sonra geri geldi. Ve anne, "Dua ettin mi? Tanrı'ya sordun mu?" diye sordu.

"Evet, 'Tanrım beni affet! Bu küçük köpeği bir kaplan gibi düşünmek tamamen benim yanlışımdı' dedim. Ve Tanrı da, 'Endişelenme! Onu ilk gördüğümde ben de onu bir kaplan sanmıştım' dedi"

Çocukların muazzam bir zekâsı vardır ama çağlar boyudur onların bunu geliştirmesine izin verilmemiştir.

Çocuklara hiçbir şeyin empoze edilmediği ama Tanrı vergisi zekâlarını güçlendirecek yeni türden bir eğitim sistemi yaratmak zorundayız. Neredeyse hiçbir faydası olmayan bilgilerle doldurulmamalılar. Çocukların

zihinlerine atıp durduğumuz bilgilerin yüzde doksan dokuzu aptalcadır, salakçadır. Fakat bu bagaj, bu yük yüzünden çocuk asla ağırlıklardan özgürleşemeyecektir.

Ben bir üniversitede profesör idim ve ilkokuldan üniversiteye kadar bir öğrenciydim. Benim kendi gözlemim odur ki çocukların üzerine fırlatıp durduğumuz bilgilerin yüzde sekseni son derece gereksizdir; hiçbir yararı yoktur. Ve sadece gereksiz değil zararlıdır da, pozitif bir şekilde zararlıdır.

Çocukların daha çok eğitim sistemimizin şu anki temeli olan tekrarcılığa değil, icatçı olmasına yardım edilmeli. Tüm eğitim sistemimiz ezberciliğe göre düzenlenmiştir. Şayet bir çocuk diğerlerinden daha iyi tekrarlıyorsa, o zaman onun daha zeki olduğu düşünülür. Aslında sadece daha iyi bir hafızası var, daha iyi bir zekâ değil. Neredeyse her zaman iyi bir hafızaya sahip bir adamın iyi bir zekâya sahip olmadığı ve tam tersi görülmektedir.

Albert Einstein'ın iyi bir hafızası yoktu. Newton, Edison ve pek çok muhteşem buluşun sahipleri gerçekten çok şeyi unuturlardı.

Fakat bizim tüm eğitim sistemimizin merkezi hafızadır, zekâ değil. Hafızayı daha çok ve daha çok bilgiyle doldur, adamı bir makineye çevir! Üniversitelerimiz insanların birer makineye indirgendiği fabrikalardır. Seni bir makine yapmak uğruna yirmi beş yıl —hayatının üçte biri— çöpe gitti! Ve sonradan seni yeniden çözmek, seni yeniden bir insanoğlu haline getirmek çok zordur.

Benim işim de bu. Buraya makine olarak; son derece katı, pek çok anıyla, bilgiyle dolu, bilgili halde, kesinlikle kafanın içinde, oraya asılmış olarak gelirsin. Kalbinle ve tüm varlığınla bütün temasını yitirmişsindir. Seni kalbe doğru ve varlığına doğru çekmek gerçekten zor bir görevdir. Ancak daha iyi bir dünyada buna gerek kalmayacak. Eğitim insanların daha çok ve giderek daha çok zeki hale gelmelerine yardım etmeli, daha çok ve daha çok ezberci değil. Şimdi o bir ezberdir: Sana söylenen saçmalık her neyse kafana sokuşturursun ve sınav kâğıdına kusarsın; ve ne kadar iyi kusarsan o kadar iyi notlar alırsın. Hatırlaman gereken sadece tek bir şey var: tam olarak ezberci olmak. Hiçbir şey ekleme, hiçbir şey silme, bir şey icat etme, orijinal olma.

Orijinallik öldürülür, ezbercilik onurlandırılır. Ve zekâ ise sadece orijinalliğin onurlandırıldığı bir atmosferde gelişebilir.

Masumiyet senin doğanın ta kendisidir. O olmak zorunda değilsin; halihazırda osun. Sen masum doğdun. Masumiyetinin üzerine katman katman koşullanma dayatıldı. Masumiyetin bir ayna gibidir ve koşullanma ise toz katmanları gibi. Aynayı elde etmeye gerek yok, ayna zaten orada; veya daha doğrusu burada. Ayna kayıp değil, o sadece toz katmanları arkasında gizli.

Kendi doğana ulaşmak için bir yol izlemene gerek yok çünkü kendi doğanı terk edemezsin, başka bir yere gidemezsin. Bunu istesen bile imkânsızdır. Doğanın tam tanımı budur; Doğa arkada bırakılamayacak, vazgeçilemeyecek olan anlamına gelir ama onu unutabilirsin. Onu yitiremezsin fakat o unutulabilir.

Ve olan şey tamamen budur. Ayna kayıp değildir ama unutulmuştur; çünkü o artık ayna olarak iş görmüyor. Onda bir hata olduğundan değil, sadece onu kaplayan toz katmanları var. Gereken tek şey onu temizlemek, toz katmanlarını kaldırmaktır.

Masum hale gelme süreci gerçekte bir oluş süreci değildir, o kendini keşfetme sürecidir. O bir keşiftir elde etmek değildir. Yeni bir şey elde etmezsin, her zaman olduğun şeye basitçe ulaşırsın. O unutulmuş bir lisandır.

Bu pek çok kez olur: Yolda birisini görürsün onu hatırlarsın, yüzü tanıdık gelir. Birden onun adını da bildiğini hatırlarsın. "Tam dilimin ucunda," dersin ama hâlâ sana gelmiyordur. Ne oluyor? Eğer sadece dilinin ucunda ise o halde niçin söyleyemiyorsun? Onu bildiğini bilirsin ama onu yine de hatırlayamazsın. Ve daha çok uğraştıkça giderek zorlaşır çünkü çaba sarf etmek seni daha da gerginleştirir ve gergin olduğunda kendi doğandan uzaklaşırsın. Zaten orada olan şeyden daha da uzaklaşırsın. Rahat olduğunda daha yakınsındır; tamamen rahatladığında ise o kendiliğinden yüzeye çıkacaktır.

O yüzden çok çabalarsın ama gelmez sonra da unutursun. Bir süre sonra banyoda uzanırken ya da havuzda yüzüyorken o adamın ismini hatırlamaya bile çalışmıyorken ansızın su üstüne çıkıverir. Ne oldu? Hatırlamaya

çalışmıyordun ve rahattın. Rahat olduğunda genişsin, gergin olduğunda daralırsın; ne kadar gerginsen o kadar darsın. Seninle ve içinde olan sen arasındaki geçit o kadar daralır ki hiçbir şey, tek bir isim bile geçemez.

Tüm büyük bilimsel buluşlar bu gizemli yoldan yapılmıştır; bu son derece bilimsel olmayan yoldan diyelim.

Madam Curie, bir matematik problemi üzerinde üç yıldır kesintisiz çalışıyordu ve ne kadar çabalarsa çözüm o kadar uzak gözüküyordu. O tüm yolları denedi ama hiçbirisi çalışmadı, hiçbir şey olmuyordu. Ve çok derinde bir yerde, belli belirsiz bir duygu vardı, "Çözüm var. Ben saçma sapan bir şey için mücadele etmiyorum." Bu duygu alttan alta her zaman akmaya devam etti; o nedenle çabalamaktan da vazgeçemedi. Yoruluyordu; üç yıl tek bir problem için harcamıştı. Fakat derinde bir yerde birisi ona, "Çözüm mümkün. Bu çalışma faydasız değil devam et" diyordu. Ve o inatla devam etti, ısrar etti. Tüm diğer projeleri bıraktı, kendisini tek bir probleme tamamen zorladı. Ama ne kadar çabaladıysa, o da o kadar imkânsız hale geldi.

Bir gece aşağı-yukarı Gautama Buda'nın başına gelen şeyin aynısı onun başına da geldi; elbette problemler farklıydı ama süreç aynıydı. Buda aydınlanmaya ulaşmak için altı yıl mücadele etti ve hiçbir şey elde edemedi. Sonra bir gece tüm çabayı bıraktı, uyumaya gitti ve sabaha doğru en son yıldız kaybolurken aydınlandı.

Madam Curie, proje fikrini bıraktığı o gece bu bölümü kapattı. "Bu kadar yeter! Bir problem için üç yıl harcamak çok fazla." Çözülmeyi bekleyen pek çok başka problem vardı. Zihninde bitmişti. Buna rağmen içindeki bu anlayış sürekli bir uğultu gibi hâlâ duruyordu. Ama o yeterince onu takip etmişti, artık zamanı gelmişti. İnsanın sınırlı vakti var; bir problem için üç yıl çok fazlaydı. İsteyerek bu fikirden vazgeçti. Onun için bu proje kapanmıştı. Bir daha asla bu problemle meşgul olmayacak şekilde uyumaya gitti.

Ve sabahleyin uyandığında şaşırmıştı. Masasının üzerindeki bir kâğıt parçasında kendi el yazısı yazılmış ile çözüm duruyordu. Gözlerine inanamadı. Bunu kim yapmıştı? Hizmetçi yapmış olamazdı; matematik hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Ve Madam Curie onu üç yıldır yapamamışken hizmetçi nasıl yapmış olabilirdi? Ve evde başka hiç kimse yoktu. Ve hizmetçi geceleyin içeri girmemişti, kapılar içerden kilitli idi. Yakından baktı ve kendi el yazısını tanıdı.

Sonra ansızın bir rüyayı hatırladı. Rüyada uyandığını ve masaya gidip bir şey yazdığını görmüştü... Yavaş yavaş rüya netleşti. Yavaş yavaş geceleyin yapmış olduğunu hatırladı. O bir rüya değildi, onu gerçekten yapmıştı. Ve çözüm buydu! Üç yıl boyunca sıkı bir şekilde mücadele ediyordu ve hiçbir şey olmuyordu; ve projeyi bıraktığı gece o gerçekleşti. Ne olmuştu? O rahatlamıştı. Bir kez çabalamayı bıraktığında gevşersin, dinlenirsin, yumuşarsın, genişlersin, açık hale gelirsin. O onun içinde idi, yüzeye çıktı. Zihni gergin olmadığında yüzeye çıktı.

Masumiyet oradadır sen sadece onu unuttun; sana unutturuldu. Toplum kurnazdır. Yüzyıllar boyunca insan eğer kurnazsa bu toplumda hayatta kalabileceğini öğrenmiştir; ne kadar kurnazsan o kadar başarılı olacaksın. Tüm politika oyunu bundan ibarettir: kurnaz ol, diğerlerinden daha kurnaz ol. Kimin daha çok kurnaz olabileceği sürekli bir mücadele ve yarışmadır. Kurnaz olan kim olursa o daha başarılı, daha güçlü olacaktır.

Yüzyıllar süren kurnazlıktan sonra insan tek bir şey öğrenmiştir: masum kalmak tehlikelidir, hayatta kalamayacaksın. O yüzden anne babalar çocuklarını masumiyetlerinin içinden çıkartmaya çalışır. Öğretmenler, okullar, kolejler, üniversiteler seni daha kurnaz, daha uyanık yapma işi için var olurlar. Onlar buna zekâ deseler bile o zekâ değildir.

Unutma zekâ masumiyetin karşısında değildir. Zekâ masumiyetin tadıdır, zekâ masumiyetin güzel kokusudur. Kurnazlık masumiyetin karşısındadır. Ve kurnazlık, uyanıklık zekâ ile eş anlamlı değildir. Fakat zeki olmak içe doğru muhteşem bir yolculuk gerektirir. Hiçbir okul, hiçbir kolej, hiçbir üniversite yardım edemez. Ebeveynler, din adamları, toplum bunların hepsi dışa dönüktür; onların hiçbirisi içe doğru gitmene yardım edemez. Ve Budalar çok enderdir. Aralarında çok zaman vardır. Herkes bir Buda olacak kadar şanslı değildir. Sadece bir Buda senin zeki bir kişi olmana yardım edebilir. Ancak senin ilkokul öğretmenin ve lise öğretmenin ve üniversite profesörün olacak kadar çok sayıda Buda bulamazsın; bu imkânsızdır.

O nedenle zekânın yerine geçecek bir şey vardır. Kurnazlık zekânın yedeğidir; çok zavallı bir yedeğidir unutma. Ve sadece zavallı bir yedek değil, onun tam zıddıdır da.
Zeki insan kurnaz değildir, kesinlikle zekidir ama onun zekâsı masumiyetini el değmeden korur. Onu sıradan şeyler için satmaz. Kurnaz insan ruhunu küçük şeyler için satmaya hazırdır.
Judas İsa'yı sadece otuz gümüş paraya sattı; sadece otuz gümüş paraya. Ve bir İsa satılabilir. Judas çok zeki olduğunu düşünmüş olmalı ama o basitçe kurnazlık yapıyordu. Eğer kurnaz sözcüğünü sevmezsen ona uyanık diyebilirsin; bu sadece aynı şey, aynı çirkin şey için iyi bir isimdir.
Toplum seni kurnaz olmaya hazırlar ki bu sayede bu var oluş kavgasında, bu hayatta kalma mücadelesinde yarışmaya muktedir olasın. Bu bir kafa koparma yarışması, herkes birbirinin gırtlağına sarılıyor. İnsanlar başarılı olmak için, ünlü olmak için, başarı, ün ve şan merdivenini tırmanmak için her şeyi yapmaya hazırdır. Onlar seni bir atlama taşı olarak kullanmaya hazırdır. Sen de kurnaz olmadıkça basitçe kullanılacak, maniple edileceksin. O nedenle toplum her çocuğu kurnaz olmak için eğitir. Ve bu kurnazlık katmanı senin masumiyetini gizliyor.
Masumiyet elde edilmek zorunda değildir o zaten oradadır. Bu yüzden o olmak diye bir şey söz konusu değildir o senin varlığındır. O yalnızca keşfedilmelidir; ya da yeniden keşfedilmelidir. Başkalarından öğrendiğin her şeyi unutmak zorundasın ve hemen masum olacaksın.
Bu nedenle ben ödünç alınmış tüm bilgiye karşıyım. İncil'den alıntı yapma, Gita'dan alıntı yapma. Papağan gibi davranma. Sadece ödünç bilgilere dayanarak yaşamaya devam etme. Kendi zekânı aramaya ve bulmaya başla. Negatif bir süreç gerekli; o viya negativa aracılığıyla edinilebilir. Bu Buda'nın yoludur. Sana verilen her şeyi inkâr etmek zorundasın. "Bu benim değil; o nedenle onun üzerinde bir iddiam yok. Doğru olabilir, doğru olmayabilir. Kim bilir? Başkaları onun öyle olduğunu söylüyor; benim deneyimim olmadığı sürece ne hemfikir olurum ne de olmam. Ne inanacağım ne de inanmayacağım. Ne bir Katolik ne de bir komünist olmayacağım; ne bir Hindu ne de bir Müslüman olmayacağım. Basitçe hiçbir ideolojiyi takip etmeyeceğim" demek zorundasın. Çünkü kimi izlersen izle kendi etrafında toz topluyorsun. İzlemeyi bırak.
[...] Benim işim sana bir şey öğretmek değil senin kendini keşfetmene yardım etmektir. Sadece tüm bilgiyi bırak. Bu acıtır çünkü bu bilgiyi çok uzun süredir taşıyorsun ve bu bilgi ile, derecelerinle, yüksek lisansınla ve doktoranla ve doçentliğinle böbürlenip duruyorsun. Ve sen tüm bu derecelerinle övünüp duruyorsun. Ve ansızın ben sana tüm bu saçmalığı bir kenara at diyorum.
Tıpkı bir çocuk gibi basitçe. Doğduğun zamanki gibi yeniden bir çocuk ol, Tanrı'nın seni bu dünyaya gönderdiği gibi. Bu aynaya benzeyen haldeyken olanı yansıtabileceksin. Masumiyet bilmeye giden yoldur. Bilmenin kapısıdır. Bilgi engeldir ve masumiyetse köprüdür.

CANLI OLMA ARMAĞANI

Sen asla anne baban, öğretmenlerin, komşuların ve toplum tarafından olduğun şekilde kabul edilmedin. Herkes seni geliştirmek için, seni daha iyi yapmak için çalışıyordu. Herkes insanın başına gelmesi mümkün olan defoları, hataları, yanlışları, zayıflıkları, kırılganlıkları işaret ediyordu. Hiç kimse senin güzelliğini vurgulamadı, hiç kimse senin zekânı vurgulamadı, hiç kimse senin görkemini vurgulamadı.
Sadece canlı olmak öylesine büyük bir armağandır ki ancak hiç kimse hiçbir zaman sana varoluşa müteşekkir olmanı söylemedi. Tam aksine herkes homurdanıyor, şikâyet ediyordu. Doğal olarak hayatının en başından beri seni çevreleyen her şey, olman gereken şey olmadığını sürekli işaret ederse, olman gereken ve izlemen gereken büyük idealler vermeye devam ederse... Senin oluşun asla onurlandırılmaz. Senin geleceğin onurlandırılır; şayet

güçlü, saygın, zengin, entelektüel, sıradan birisi değil bir şekilde meşhur birisi olabilirsen.
Sana karşı olan sürekli koşullanma sende, "Olduğum halimle bir şey eksik. Başka bir yerde olmalıyım, burada değil. Olmam gereken yer burası değil, daha yüksek, daha güçlü, daha baskın, daha saygın, daha çok tanınan bir yerde olmalıyım," düşüncesini yarattı.
Senin başın, senin zihnin, onların senin nasıl olman hakkındaki düşünceleri doğrultusunda pek çok şekilde pek çok insan tarafından döndürüldü. Kötü bir niyet yoktu. Anne baban seni sevdi, öğretmenlerin seni sevdi, toplumun senin birisi olmanı istedi. Onların niyetleri iyiydi ancak onların anlayışları çok sınırlıydı. Onlar bir gülü bir papatya yapmayı ve bunun tersini başaramayacaklarını unuttular.
Yapabileceğin tek şey güllerin daha büyük, daha renkli, daha hoş kokulu olmasına yardım etmektir. Rengi ve hoş kokuyu dönüştürecek tüm elementleri —ihtiyaç duyulan gübreyi, doğru toprağı, doğru zamanda doğru sulamayı — verebilirsin ama gül goncalarının nilüfer üretmesini sağlayamazsın. Ve şayet sen gül goncalarına, "Nilüfer üretmek zorundasın" fikrini vermeye başlarsan —elbette ki nilüferler güzel ve büyüktürler— yanlış bir koşullanma veriyorsun. Bu gonca sadece hiçbir zaman nilüfer üretememekle kalmayacak; onun tüm enerjisi yanlış bir yola yönlendirileceği için gül bile üretmeyecek çünkü gül üretecek enerjiyi nereden bulacak? Ve onun nilüfer, gül üretmeyeceği meydana çıktığında elbette zavallı gonca kendisini devamlı boş, engellenmiş, çıplak, değersiz hissedecektir.
İnsanların başına gelen şey budur. Hep iyi niyetlerle insanlar senin zihnini çeliyor. Daha iyi bir toplumda, daha çok anlayış sahibi insanlarla hiç kimse seni değiştirmeye çalışmayacak. Herkes senin kendin olmana yardım edecek; ve kendin olmak dünyadaki en zengin şeydir. Kendin olmak hayatını anlamlı, önemli yapacak her şeyi, doymuş hissetmek için ihtiyacın olan her şeyi sana verir. Sadece kendin olmak ve doğana uygun şekilde gelişmek hayatını doygunluğa eriştirir.
Gerçek zenginlik budur. Gerçek güç budur.
Herkes kendisi olarak gelişirse bütün yeryüzünün muazzam dayanıklılıkta, entelektte ve eve dönmüş olmanın verdiği bir tamamlanmışlık, bir coşku sahibi olan güçlü insanlarla dolu olduğunu bulacaksın.

KAPATMA DÜĞMESİNİ KEŞFETMEK

Biraz mesafeli ol, zihni izle, nasıl çalışıyor ve mesafeli ol. İzlemek otomatik olarak mesafe oluşturur. O nedenle yeniden ve yeniden Budalar ısrar eder; izle. Gece ve gündüz izle. Yavaş yavaş bilinçliliğinin olduğunu görmeye başlayacaksın ve zihin sadece senin için mevcut olan bir araçtır. O zaman onu ihtiyaç olduğunda kullanabilirsin ve ihtiyaç olmadığında düğmeyi kapatabilirsin. Şu an düğmeyi nasıl kapatacağını bilmiyorsun; o her zaman açık. Bu senin odanda her zaman açık olan bir radyo gibidir ve sen onu nasıl kapatacağını bilmiyorsun; o yüzden radyo açık uyumak zorundasın ve binlerce kez duymuş olduğun her türden şarkıyı, reklamı çalarak bağırmaya devam ediyor. Ama sen onu nasıl kapatacağını bilmiyorsun. Bütün gün yoruluyorsun pek çok kez radyonun gürültüsünden kurtulmak istiyorsun ama yapamıyorsun çünkü onu nasıl kapatacağını bilmiyorsun. Bu nasıl kapatacağını bilmediğin için ışıklar açık uyumak gibidir.
Freud Viyana'ya ilk kez elektrik geldiğinde köyden bir arkadaşının onu ziyarete geldiğini hatırladığını söyler. Freud, ziyaretçisine çok misafirperver davrandı, onu uyuyacağı odaya götürdü ve onu orada bıraktı ve iyi geceler diledi.
Köylü tek bir şeye; elektriğe yani elektrik lambasına çok şaşırmıştı. O bir gaz lambasını yakmayı, bir mumu söndürmeyi biliyordu ama bu elektrik ampulü ile ne yapması gerekiyordu? Bildiği her şeyi denedi: Sandalyenin

üzerinde durup pek çok kez üfledi ama hiçbir şey olmuyordu. Onu her açıdan inceledi; bir deliği, hiçbir şeyi yoktu.
Duvarın üzerinde bir düğme olduğunu nereden hayal edebilirdi? O hiç elektrik görmemişti bunu hayal etmek onun için mümkün değildi. Ancak o gidip Freud'a ya da başka birisine sormaya çekiniyordu çünkü onun bir aptal olduğunu düşüneceklerdi... "Işıkları bile kapatamıyorsun; ne biçim bir insansın." Utanç duyguları içinde ışıklar açık olarak uyumaya çalıştı. Uyuyamadı. Pek çok kez ayağa kalkıp sandalyenin üzerinde yeniden denedi. Bütün gece bu böyle devam etti; ışık yüzünden uykusu gelmedi; çok fazla ışık, çok parlak ışık; hiç bu kadar parlak ışık görmemişti. O mumları biliyordu ama ampul yüz tane mumu odaya getirmiş olmalıydı. Sabahleyin yorgunluktan ölüyordu.
"Çok yorgun görünüyorsun, uyuyamadın mı?" diye sordu Freud.
"Artık bunu gizlemenin bir anlamı yok çünkü burada üç gün kalacağım; bu ampul beni öldürecek. Ona bakmak bile tüylerimi diken diken ediyor. Onu nasıl kapatmalı?" dedi.
Freud onu duvara götürdü ve düğmeyi gösterdi. Adam denedi, açtı ve kapadı ve kahkahayı bastı. "Bu kadar basit bir şey ve ben bütün bir gece denedim ama onu bulamadım!" dedi.
O tüm hayatı boyunca deneyebilirdi ve hiçbir zaman düğme ile ışığı ilişkilendiremeyebilirdi.
Senin başına gelen şey de buna benzer bir şey; zihnin devamlı açık. Zihnin, sen doğduğun andan itibaren çalışmaya başlayıp seyircilerin önüne çıkana kadar sürekli çalışan muazzam bir mekanizma olduğu söylenir; o zaman ansızın durur, o zaman ona bir şey olur. Aksi taktirde sen ölene kadar devam eder. Ve çok az insan seyirciler önünde durmak zorunda kalır, o yüzden de zihin engellenmeden devam eder ve seni son derece yorgun, bitkin, yıpranmış, can sıkıntısı içinde bırakır. Ve o devamlı aynı şeyleri tekrar eder durur.
Niçin insanların canı çok sıkkın? Hayat sıkıcı değil, unutma. Hayat her zaman için muazzam bir gizemdir, o her zaman şaşırtıcıdır, o her zaman yenidir, o sürekli kendisini yeniliyor. Yeni yapraklar geliyor, eski yapraklar ayrılıyor; yeni çiçekler beliriyor, eski çiçekler kayboluyor. Ancak sen hayatı göremezsin çünkü sürekli kendi zihninden sıkılıyorsun. O binlerce kez söylediği şeyi tekrarlamaya devam ediyor. Sen sırf nasıl düğmeyi kapatacağını bilmediğin için çok yorgun görünüyorsun.
Zihnin çöpe atılmasına gerek yok, zihnin kendi yerine konması gerekiyor. O çok güzel bir köle fakat çok çirkin bir efendidir. Dizginleri eline al ve efendi ol. Ve yapacağın ilk şey, atacağın ilk adım zihinden kendini ayırmak. Onun sen olmadığını gör, mesafe oluştur; ne kadar büyük bir mesafe olursa onun düğmesini kapatma becerisi de o kadar büyük olur.
Zihni kapattığında karşılaşacağın mucizelerden birisi de zihnin daha taze ve daha zeki hale gelmesidir. Bir düşün: doğduğun günden itibaren sen ölene dek zihin çalışmaya devam eder. Ve kimse bilemez belki de sen mezardayken dahi çalışıyor olabilir çünkü o zaman da bazı şeyler olmaya devam ediyor. Sen mezardayken bile tırnaklar büyümeye devam eder, saçlar uzamaya devam eder. Bu demektir ki bazı mekanizmalar hâlâ sürüyor. Ölü bir bedende dahi tırnaklar ve saçlar büyümeye devam ediyor yani bir şeyler hâlâ çalışıyor. Zihnin kendisi değil de; belki bazı bölgesel mekanizmalar. Belki de bedenin büyük zihnini destekleyecek bölgesel küçük zihinleri vardır; büyük zihnin ajanları gibi. Belki bu küçük ajanlar baştaki büyük adamın öldüğünden henüz haberdar değildir ve eski şeyleri yapmaya devam ederler! Onlar başka bir şey bilmez o yüzden de eski işlerini yapmaya devam ederler. Saçlar büyümeye devam eder, tırnaklar büyümeye devam eder. Ve sadece küçük, bölgesel zihinler, minizihinler!
Zihin doğru yerine yerleştirilmeli ve ihtiyaç olduğunda kullanılmalı. Tıpkı ihtiyaç duyduğunda bacaklarını kullanman gibi; ihtiyacın olmadığında bacaklarını kullanmazsın. Eğer bir sandalyede otururken bacaklarını aşağı yukarı hareket ettirmeye devam edersen insanlar senin deli olduğunu düşünür. Zihinde olan şey tam olarak budur ve sen hâlâ deli olmadığını mı düşünüyorsun? Meditasyon halindeki bir farkındalık kapatma düğmesini bulmak için gelir. Ne zaman zihni kapatmak istese basitçe, "Şimdi sesini kes," der ve hepsi budur. Zihin sessiz

kalır ve muhteşem bir sessizlik içerde hüküm sürer. Ve bu anlarda zihin de dinlenebilir; aksi taktirde her şey çok yorucu hale gelir.
Her şey yorar, her şey yorulur; metaller bile yorulur. Ve senin zihnin çok hassas dokulardan yapılmıştır, o kadar hassastır ki tüm varoluşta ondan daha hassas bir şey yoktur. Senin küçücük kafatasının içinde milyonlarca küçük tel işliyor. Onlar o kadar incedir ki, saç tellerin beyninde işleyen sinirlerle kıyaslandığında çok kalın kalırlar, yüz binlerce kat daha kalındırlar. Bu kadar hassas bir olgu ama biz onu nasıl kullanabileceğimizi bilmiyoruz. Onun dinlenmeye ihtiyacı var.
Bu yüzden meditasyon halindeki bir insan daha zeki olur, daha akıllı olur. Ne zaman yaparsa onun içinde bir sanat gizlidir. Ne zaman dokunacak olsa altına dönüştürür.
Meditasyonla birlikte olan zihin bir lütuftur, aksi durumdaysa bir lanettir. Varlığına meditasyonu ekle ve lanet ortadan kalkar ve lanetin kendisi bir kutsamaya dönüşür; o kılık değiştirmiş bir lütuftur.

BASİT OLMAK

Basitlik idealler olmadan yaşamaktır, idealler karmaşa yaratır; idealler sende bölünmeler ve dolayısıyla karmaşa yaratır. Başka birisi olmakla ilgilendiğin an karmaşık hale gelirsin. Olduğun kişi olarak kendinden hoşnut olmak basitliktir. Gelecek karmaşa getirir; tamamen şimdide olduğunda basitsin.
Basitlik yoksul bir hayat yaşamak anlamına gelmez. Bu tamamen aptallıktır çünkü kendisine yoksul bir hayatı empoze eden kişi basit falan değildir. O bir ikiyüzlüdür. Yoksulluğu empoze etme ihtiyacı derinlerde tam zıddı için yanıp tutuştuğu anlamına gelir; aksi taktirde empoze etme ihtiyacı niçin olsun? Kendine belirli bir karakteri empoze ediyorsun çünkü sen onun tam tersisin.
Öfkeli insan şefkatli hale gelmek ister; saldırgan kimse barışçıl olmak ister. Eğer saldırgan değilsen saldırgan olmamak için çabalamayacaksın. Ne için? Kendisine yoksulluğu empoze eden kişi kendi özüne göre değil, kendi doğallığına göre değil, basitçe başkalarına göre bir hayat yaşamaya çalışıyor demektir. Ve başkalarına göre yaşamak asla basit olmak demek değildir.
Başkalarına göre yaşamak taklitçi bir hayat yaşamak demektir. O plastik bir hayat olacak: Yüzeyde bir şey olacaksın ve derinde ise onun tam zıddı. Ve sadece derinler önemlidir, yüzey asla önemli değildir. Yüzeyde bir aziz derinde ise bir günahkâr olacaksın. Ve bu senin hakkında belirleyici olacak şeydir çünkü Tanrı sadece senin derinliğinle temas kurar, yüzeyinle değil.
Yüzey toplumla temas halindedir, varoluş derinlikle temastadır. Varoluş sadece senin ne olduğunu bilir, o asla senin oynadığın rolü bilmez. Varoluş asla senin eylemlerini bilmez. Çok büyük bir aziz, bir mahatma rolü oynayabilirsin ama varoluş hiçbir zaman onu bilmeyecek çünkü sahte olan hiçbir şey hakkında bilgi sahibi değildir. Sahte olan her şey varoluşun dışında gerçekleşir. O sadece gerçeği, gerçek seni bilir. Basitlik sadece her kim isen, muazzam bir kabul içinde, hiçbir amaç olmadan, hiçbir ideal olmadan kendin olman demektir. Tüm idealler çöplüktür; hepsinden kurtul.
Basit olmak cesaret ister. O cesaret ister çünkü devamlı bir başkaldırı içinde olacaksın. O cesaret ister çünkü senin çevrende var olan sözde, çürümüş topluma asla uyum sağlamayacaksın. Sürekli bir yabancı olacaksın. Basit olacaksın ve basitliğin güzelliği vardır. Kendinle tamamen uyum içerisinde olacaksın. İçinde hiçbir çatışma olmayacak, içinde hiçbir çatlak olmayacak.
İdeal bölünme getirir. İdeal ne kadar büyükse bölünme o kadar büyük olacaktır. İdeal gelecekte bir gün, belki bu hayatta ya da başka bir hayatta çok büyük bir aziz olacağın anlamına gelir. Bu zaman içinde sen bir

günahkârsın. O senin umut etmeyi sürdürmene yardım eder. O senin yüzeye; yarın her şeyin iyi olacağına, yarın olman gerektiği şekilde olacağına inanmaya devam etmene yardım eder. Bugüne katlanılabilir. Onu görmezden gelebilirsin, ona dikkat etmek zorunda değilsin, ona hiç dikkat etmek zorunda değilsin, gerçek şey yarın olacak. Ancak yarın hiç gelmez. O her zaman bugündür.., o her zaman bugündür.

Ve ideallerle yaşayan kişi gerçeği kaçırmaya devam eder çünkü gerçek şimdi ve buradadır. Şimdi ve burada olmak basit olmaktır: Ağaçlar gibi olmaktır, şimdiburada, bulutlar gibi olmaktır, şimdiburada, kuşlar gibi olmaktır, şimdiburada; Budalar gibi olmaktır, şimdiburada. İdeal yarına ihtiyaç duyar. Basitlik bir ideal değildir. İnsanlar basitlikten de bir ideal yaratmıştır; bu insana özgü bir aptallıktır.

Basitlik asla bir ideal olamaz çünkü hiçbir ideal basitlik yaratamaz. Seni zehirleyen ve seni karmaşık hale sokan, seni bölen, içinde iki kişi —sen olan ve olmak isteyeceğin— yapan idealdir. Artık orada sürekli bir savaş, bir iç savaş olacak.

Ve sen kendinle savaşırken —saldırgan kişi saldırgan olmamaya çalışıyor, çirkin insan güzel olmaya çalışıyor ve bu böyle sürüp gidiyor— sürekli olarak olmadığın bir şey olmaya çabalarken enerjin bu çatışmada dağılır, enerjin kaçar. Ve enerji hazdır. Ve enerjinin olması canlı olmak, taze olmak, genç olmaktır.

İnsanların yüzlerine bak, ne kadar donuk gözüküyor. Onların gözlerinin içine bak onların gözleri tüm parlaklığını ve derinliğini yitirmiştir. Onların mevcudiyetini hisset ve hiçbir yayılım; onlardan akan bir enerji hissetmeyeceksin. Tam tersine sanki onlar seni emiyorlarmış gibi hissedeceksin. Taşan bir enerji olmaktansa onlar kara deliklere dönüşmüştür: Seni emerler, senin enerjini sömürürler. Onlarla birlikte olmak seni daha da yoksullaştırır. Bu nedenle kalabalık bir yere gittiğinde ve geri döndüğünde yorgun, bitkin hissedersin, tükenmiş hissedersin, dinlenmek ihtiyacı duyarsın. Niçin kalabalığın içinde olduktan sonra sanki bir şeyi kaybetmiş gibi hissedersin? Kesinlikle bir şey kaybedersin çünkü kalabalık kara delikler içerir. Ve bir kalabalık ne kadar zeki değilse, ne kadar kütle halindeyse, o kadar tükenmiş hissedeceksin.

Bu yüzden tek başınayken, sessizce otururken, kimse ile birlikte değilken —muazzam bir bekârlık halinde, tek başınayken— kişi yeniden dolar, gençleşir. Bu yüzden meditasyon seni gençleştirir, daha canlı yapar. Varoluşla bir şeyleri paylaşmaya başlarsın. Artık enerjin donmuş değildir; akmaya başlar. Yıldızların olduğu gibi, bir çeşit dansın içindesin. İçinden bir şarkı yükselir.

Fakat kalabalığın içinde her zaman kaybedersin. Meditasyonun içinde ise her zaman kazanırsın. Niçin? Meditasyonda ne olur? Meditasyonda basit hale gelirsin: Artık gelecek senin ilgi alanında değildir. Meditasyon tamamen bununla ilgili bir şeydir: geçmiş ve gelecekle ilgiyi kesmek, şimdi ve burada olmaktır. Sadece bu an mevcuttur. Ve ne zaman bu gerçekleşirse —gün doğumuna bakmak ya da gökyüzünde dolaşan beyaz bir buluta bakmak ya da sessizce, bir ağaçla birleşmek, onunla birlikte olmak ya da kanatlanmış bir kuşu izlemek— ne zaman geçmiş ve geleceği tamamen unuttuğunda ve şimdiki an seni ele geçirdiğinde; bu an seni bütünüyle ele geçirdiğinde gençleşmiş hissedersin. Niçin? Bölünme, idealler tarafından yaratılan bölünme kaybolur. Bu anın içinde teksin, bütünleşmiş; hep berabersin.

Basitlik bir ideal değildir; kendine basitliği empoze edemezsin. Bu yüzden Mahatma Gandhi gibi insanların basit olduğunu asla söylemem. Değillerdir, olamazlar. Basitlik onların idealidir, onu elde etmeye çalışıyorlar. Basitlik gelecekte, çok uzaklarda bir hedeftir ve onlar çok çaba sarf ediyor, çok zorlanıyorlar ve çok büyük bir gayret içindeler. Gayret içindeysen nasıl basitlik yaratabilirsin? Basitlik basitçe olan şey demektir. Gayret sarf ederek varoluşu geliştirmeye çalışıyorsun.

Varoluş olduğu hali ile mükemmeldir, onun geliştirilmeye ihtiyacı yoktur. Sözde azizler devamlı kendilerini geliştirmeye çalışırlar; şundan vazgeç, bundan vazgeç, şunu bastır, bunu empoze et, şu iyi değil, bu iyi değil... Devamlı çaba ve bu çabanın içinde onlar kaybolur.

Basitlik bir çabasızlık halidir; o alçakgönüllülüktür. Ukalalığa karşı yaratılan alçakgönüllülük değil, egoya karşı yaratılan alçakgönüllülük değil, kibirli zihne karşı yaratılan alçakgönüllülük değil. Hayır, alçakgönüllülük kibrin

zıddı değildir, alçakgönüllülük basitçe kibrin olmamasıdır. Bu noktayı anlamaya çalış. Eğer alçakgönüllülüğün kibrine karşı ise, eğer kibrini, egonu, ukalalığını bırakmak için uğraştıysan, o zaman yaptığın şey bastırmaktır. Şimdi alçakgönüllülüğün hakkında gururlanacaksın; şimdi ne kadar alçakgönüllü olduğunu mevzu etmeye başlayacaksın. Olan şey budur. Sadece sözde alçakgönüllü insanlara bir bak: onlar devamlı alçakgönüllü olduklarını ilan ediyorlar. Gerçekten alçakgönüllü insanlar alçakgönüllü olduklarını bilmeyecektir; nasıl onu mevzu etsinler? Alçakgönüllü bir kişi artık bir kişilik değildir. Alçakgönüllü kişi bir fana halindedir: Alçakgönüllü kişi çözülmüştür. O artık sadece bir mevcudiyettir. Alçakgönüllülük bir mevcudiyettir, bir kişilik özelliği değildir; bir özellik değil sadece bir mevcudiyettir. Başkaları onu hissedecektir ama sen kendin onu hissedemeyeceksin. Basitlikteki durum da budur.

Basitlik bir felsefeye göre değil, Jainizm'e, Budizm'e, Hinduizm'e göre değil, herhangi bir felsefeye göre değil anbean spontane bir şekilde yaşamaktır. Ne zaman bir felsefeye göre yaşarsan kendine ihanet etmişsindir, kendine düşman olmuşsundur. Basitlik kişinin kendisi ile derin bir dostluk içinde olması, hayatını rahatsız etmeyen bir fikir olmadan yaşaması demektir.

Bu kesinlikle cesaret ister çünkü devamlı olarak güvencesizlik içinde yaşıyor olacaksın. İdeallerle yaşayan insan güvencededir. O öngörülebilir; onun güvencesi budur. Yarın ne yapacağını biliyor. Belli bir durum ortaya çıkarsa ona vereceği tepkinin öyle bir şey olduğunu bilir. O her zaman emindir. Basit bir insan yarın ne olacağını bilmez, bir sonraki an ne olacağını bilmez çünkü kendi geçmişinden hareket etmeyecektir. Kendi mevcut farkındalığından karşılık verecektir.

Basit kişinin "karakteri" yoktur, sadece karmaşık kişinin karakteri vardır. İyi ya da kötü, önemli olan bu değildir. İyi karakterler ve kötü karakterler vardır ama her ikisi de karmaşıktır. Basit kişi karaktersizdir, o ne iyidir ne de kötü ancak onun hiçbir iyi insanda olmayan, hiçbir kötü insanın asla sahip olamayacağı bir güzelliği vardır. Ve iyi ve kötü çok da farklı değildir; onlar aynı madalyonun iki yüzüdür. İyi kimse onun arkasında kötüdür ve kötü kimse onun arkasında iyidir.

Azizlerin her zaman rüyalarında günah işlediğini bilmek seni şaşırtacaktır. Eğer senin sözde azizlerinin rüyalarına bakarsan çok şaşıracaksın. Onlar ne türden rüyalar görürler? Bu onların bastırılmış zihinlerinin kabarması, rüyalarında yüzeye çıkmasıdır. Günahkârlar her zaman rüyalarında aziz olduklarını görürler. Günahkârlar en güzel rüyalara sahiptir çünkü onlar tüm yaşamları boyunca günah işliyorlar. Onlar tüm bu şeylerden yorgun düşmüştür. Artık reddedilen kısım onlara rüyalarında konuşur.

Rüyalarda reddedilen kısımlar sana konuşur, bilinçaltı seninle konuşur: Bilinçaltı senin reddettiğin kısımdır. Unutma, bilincinde iyiysen, bilincinde iyi bir karakter meydana getirdiysen kötü olacaksın: reddettiğin her şey senin bilinçaltın olacak ve tam tersi...

Basit insanın bilinci, bilinçaltı olmaz; onun bölünmesi yoktur. O basitçe farkındadır. Onun tüm evi ışıkla doludur. Onun tüm varlığı yalnızca bir şey bilir: Farkındalık. O hiçbir şeyi reddetmedi dolayısıyla bir bilinçaltı yaratmadı. Bu anlaşılması gereken bir şeydir.

Sigmund Freud ve Carl Gustav Jung ve Alfred Adler ve diğerleri bilinç ve bilinçaltının doğal şeyler olduğunu düşünüyor. Onlar öyle değildir. Bilinçaltı medeniyetin bir yan ürünüdür. Bir insan ne kadar medeni ise bilinçaltı o kadar büyük olur çünkü medeniyet demek baskı demektir. Baskı demek varlığının bazı parçalarının ışığa çıkmasını reddetmen, onları karanlığa itmen, onları bodruma atıp bir daha asla onlarla karşılaşmak istememen anlamına gelir.

İnsanlar cinselliğini, kızgınlığını, saldırganlığını bodruma atmış ve kapıları da kilitlemiştir. Fakat saldırganlık, seks, kızgınlık ve bunun gibi şeyler kilitlenemez. Onlar hayalet gibidir. Onlar duvarların içinden geçebilirler, onları engellemenin bir yolu yoktur. Eğer onları gündüz vakti engellemeyi başarırsan geceleyin gelecekler, onlar rüyalarında hayalet olarak çıkacaklar.

İnsanlar bilinçaltı yüzünden rüya görürler. Bir kişi ne kadar medeni ise o kadar çok rüya görür. Aborjinlere, doğal insanlara git —hâlâ birkaçı hayatta— ve onların pek fazla değil, çok ender, arada bir rüya gördüklerini bilmek seni şaşırtacak. Yıllar geçer ve onlar hiç rüya gördüklerini bildirmez. Onlar rüya olmadan basitçe uyurlar çünkü onlar hiçbir şeyi bastırmadılar. Onlar doğal olarak yaşamaktalar.

Basit kimse bilinçaltına sahip olmayacak, basit kimse rüyalara sahip olmayacak ama karmaşık kişi rüyalara sahip olacak.

Senin başına gelen şey budur. Bir gün oruç tutarsan geceleyin rüyanda bir ziyafet olacak. Oruç rüyada ziyafet yaratır. Ve gün boyunca ziyafet çeken insanlar oruç tutmayı düşünmeye başlayabilir; onlar her zaman onu düşünür. Sadece zengin ülkeler oruç tutmakla ilgilenir hale gelir. Amerika oruç tutmakla, diyet yapmakla ve böyle şeylerle ilgilenir. Yoksul bir ülke oruç tutmayı düşünemez. Yoksul bir ülke her zaman oruç tutuyor, her zaman diyet yapıyor, her zaman yeterince beslenmiyordur. Sadece zenginler oruç tutmayı düşünür. Hindistan'da Jainalar en zengin topluluktur; onların dininde oruç tutma vardır. Müslümanlar en fakir olanlardır, onların dininde oruç vardır. Fakir bir adam dini bir günü kutladığında ziyafet verir. Zengin bir adam dini bir günü kutlarken oruç tutar.

Bundaki mantığı görebilirsin. Biz telafi etmeye devam ederiz. Rüya telafi edicidir, o senin uyanık hayatını telafi eder. Basit adam rüya görmeyecektir, basit adamın herhangi bir bilinçaltı olmayacaktır.

Basit adam basit olacaktır. O anbean nasıl yaşanacağına ilişkin bir fikri olmadan yaşayacaktır; onun bir yaşam felsefesi olmayacaktır. O kendi zekâsına güvenecektir. Bir felsefeye sahip olma ihtiyacı nedir? Niçin bir kimsenin felsefesi olmalı? Bu şekilde o sana rehberlik eder. Bu şu anlama gelir eğer aptalsan bir hayat felsefesine ihtiyaç duyarsın ki bu sayede o sana rehberlik etsin. Eğer zekiysen hiçbir hayat felsefesine ihtiyaç yoktur. Zekâ kendi kendine yeterlidir, kendi kendini aydınlatır.

Kör bir adam rehberlik ister: "Kapı nerede? Hangi yönde ilerlemeliyim? Dönüş nerede?" Sadece kör bir adam hareket etmeden önce kendisini hazırlar. Gözleri olan adam basitçe hareket eder çünkü o görebilir. Kapı geldiğinde bilecektir ve dönüş geldiğinde bilecektir. Gözlerine güvenebilir.

Ve manevi dünyada da durum budur. Zekâna güven, hayat felsefelerine güvenme; yoksa aptal olarak kalacaksın. İnsanlığın büyük bir kısmı aptal olarak kaldı çünkü onlar hayat felsefelerine güvendi; Hıristiyan, Hindu, Müslüman.

Yine çok büyük öneme sahip bir şey hatırlanmalıdır: Her çocuk zeki doğar. Zekâ birkaçının sahip olduğu ve birkaçının sahip olmadığı bir şey değildir. Zekâ hayatın kendi hoş kokusudur. Hayat ona sahiptir; eğer canlıysan zekisin. Ancak ona asla güvenmezsen o yavaş yavaş hayatından kaybolmaya başlar. Şayet bacaklarını kullanmazsan koşma becerini yitireceksin. Eğer üç yıl boyunca gözlerini kullanmazsan ve bir göz bandı ile durursan körleşeceksin. Duyularını sadece onları sürekli kullandığın zaman canlı tutabilirsin.

Zekâ doğal bir olgudur; her çocuk zeki doğar. Çok az insan zeki olarak yaşar. Ve çok az insan zeki olarak ölür. İnsanların yüzde doksan dokuzu tüm hayatları boyunca aptal kalır. Ve onlar başlangıçta aptal değillerdi. O halde ne olur? Onlar asla zekâlarını kullanmazlar. Onlar küçük birer çocukken anne babalarına ve onların rehberliğine güvenirler.

Daha iyi bir dünyada anne babalar eğer gerçekten çocuklarını seviyorlarsa onların kendi zekâlarına güvenmelerini öğretecekler. Daha iyi bir dünyada anne babalar çocuklara mümkün olduğunca bağımsız, kendi başlarına olmalarına yardım edecekler.

Sonra onlar okuldaki öğretmenlerine, sonra da kolejde ve üniversitede profesörlerine güvenmek zorundalar. Hayatlarının üçte biri geçtiğinde tamamen aptallaşmış olarak üniversiteden çıkarlar. Hayatlarının üçte birinde onlara başka birisine güvenmeleri öğretilmiştir: Bu şekilde onların zekâlarının çalışması engellenmiştir. Küçük çocuklara bak, ne kadar zekiler, ne kadar canlılar, ne kadar tazeler, ne kadar muazzam bir şekilde öğrenmeye

hazırlar. Ve yaşlı insanlara bak donuk, yavlan, tek bir şey öğrenmeye karşı, bildikleri şeylere tutunan, bilinenlere tutunan, hiçbir maceraya çıkmaya asla hazır olmayan.

Daha iyi bir dünyada çocuklar mümkün olan en kısa sürede kendi başlarına bırakılır; anne babanın tüm gayreti çocuklarının zekâlarını kullanmasını sağlamak olmalıdır. Ve şayet doğru bir eğitim varsa —eğer o eğitimse ve yanlış eğitim değilse— tüm gayret çocuğu kendi zekâsına doğru tekrar ve tekrar geri döndürmek olacaktır ki bu sayede o işlesin, onu kullanabilsin. Başlangıçta çok etkili olmayabilir bu doğrudur —öğretmen doğru cevaba sahip olabilir ve şayet çocuk kendi cevabı üzerinde çalışmak durumunda kalırsa cevap çok doğru olmayabilir— ancak önemli olan bu değildir. Cevap çok da doğru olmayabilir, kitaplarda verilen cevaplarla paralel olmayabilir ama o zeki olacaktır. Ve bu gerçekte en önemli kısımdır.

Çocukları izle ve devamlı şaşıracaksın. Ancak biz onların zekâsını yok etmeye başlarız çünkü biz doğru cevapla çok fazla ilgiliyiz; zeki cevapla değil doğru cevapla. Bu yanlış şeyle ilgilenmektir. Bırak cevap biraz zekice olsun, bırak cevap birazcık orijinal olsun, bırak cevap çocuğun kendisine ait olsun. Doğru olana çok fazla takılma, o kadar acele etme; doğru kendiliğinden gelecektir. Bırak çocuk onu arasın, bırak o kendi kendine tökezlesin. Niçin bu kadar acele ediyoruz?

Biz basitçe çocuğun zekâ gelişimini bırakıyoruz; doğru cevabı veriyoruz. Sadece bir düşün: Tüm süreç çocuğun asla cevabı kendi kendine bulmasına izin vermemektir. Ona cevabı biz veririz. Cevap dışardan verildiğinde zekânın gelişmesine gerek yoktur. Çünkü zekâ sadece cevabı kendisi bulmak zorunda kaldığında gelişir.

Fakat biz doğru fikrine çok fazla takıntılıyız. Hiçbir yanlış asla yapılmamalı. Neden olmasın? Ve hiç hata yapmayan kişi asla gelişemez. Gelişim arada bir senin yanlış yola sapabilmeni, etrafta aptalca dolanmanı, takılmaya başlamanı, yanlış bile olsalar orijinal bir şeyler bulabilmeni gerektirir. Doğru olana kendi çabaların, kendi gelişimin tarafından getirilmelisin; o zaman zekân vardır.

Basit olmak zeki olmak demektir. Basitlik zekâ, idealler olmadan yaşamak, rehberler olmadan, harita olmadan sadece anbean hiç güvence olmadan yaşamak demektir. Bizim doğruya ilişkin ilgimiz ve yanlıştan korkumuz güvenlik korkusundan başka bir şey değildir. Doğru bizi güvenli kılar, yanlış bizi güvensiz kılar ama hayat güvencesizliktir. Hiçbir yerde güvence yoktur. Banka hesabında para olabilir ama banka her an batabilir. Karın ya da kocan olduğu için güvencen olabilir ama karın seni her an terk edebilir, âşık olabilir; ya da kocan ölebilir.

Hayat güvencesizdir. Güvence bizim kendi etrafımızda yarattığımız bir illüzyondur, rahat bir illüzyon. Ve bu illüzyon yüzünden kendi zekâmızı öldürürüz. Basit bir şekilde yaşamak isteyen insan, güvencesizlik içinde yaşamak zorunda kalacaktır, hiçbir şeyin güvencede ve kesin olmadığı bilinmedik bir yolculukta olduğumuz, nereye gittiğimiz hakkında hiç kimsenin emin olamayacağı ve nereden geldiğimiz hakkında kimsenin emin olamayacağı gerçeğini kabul etmek zorunda kalacaktır. Aslında aptal insanlar haricinde hiç kimse emin olma illüzyonuna sahip değildir. Ne kadar zeki isen o kadar emin değilsindir. Ne kadar zeki isen o kadar çekingensindir. Çünkü hayat engindir. Hayat çok büyüktür, ölçülemez, gizemlidir. Nasıl emin olabilirsin? Belirsizlik içinde yaşamak, güvencesizlik içinde yaşamak basitliktir. İdealler olmadan, karakter olmadan geçmişte köklenmemiş bir hayat, gelecek tarafından motive edilmemiş bir hayat; tamamıyla şimdi ve burada bir hayat yaşamak.

KENDİ ÜZERİNE IŞIMAK

Gautama Buda'nın yeryüzündeki son sözleri: Kendi üzerine bir ışık ol idi. Başkalarını izleme, taklit etme çünkü izlemek, taklit etmek aptallık yaratır. Sen muazzam bir zekâ olasılığı ile doğdun. Sen içinde bir ışıkla doğdun. İçindeki küçük, durgun sesi dinle ve bu sana rehberlik edecek. Başka hiç kimse sana rehberlik edemez, hayatın için başka hiç kimse bir model olamaz çünkü sen kendine özgüsün. Tam olarak senin gibi olan bir kimse asla olmadı ve hiç kimse bir daha tam olarak senin gibi olmayacak. Bu senin gururundur, senin ihtişamındır. Sen hiçbir şekilde yerine konulamazsın. Sen sadece kendinsin ve başka hiç kimse değilsin.

Başkalarını izleyen kişi sahteleşir, mekanikleşir, yapaylaşır. Başkalarının gözünde çok büyük bir aziz olabilir ama derinde o basitçe aptaldır ve başka bir şey değildir. O belki çok saygı duyulan bir karakterdir fakat bu sadece yüzeydedir hatta yüzeyde dahi değildir. Bunu biraz kazı ve içerde tamamıyla başka bir kişi; dışarıda görünenin tam zıddı olduğunu görmek seni şaşırtacak.

Başkalarını izleyerek güzel bir karakter oluşturabilirsin ama güzel bir bilince sahip olamazsın ve güzel bir bilince sahip olmadığın sürece asla özgür olamazsın. Hapishanelerini değiştirmeye devam edebilirsin, esaretliğini, köleliğini değiştirmeye devam edebilirsin. Bir Hindu ya da bir Müslüman ya da bir Hıristiyan ya da bir Jaina olabilirsin; bunun sana bir yararı olmayacak. Bir Jaina olmak demek Mahavira'yı model olarak izlemek demektir. Artık Mahavira gibi hiç kimse yoktur ya da olamaz. Mahavira'yı izleyerek sen sahte bir varlık olacaksın. Tüm gerçeği yitireceksin, tüm samimiyeti yitireceksin, kendine karşı hakiki olmayacaksın. Yapay, doğal olmayan hale geleceksin ve yapay olmak, doğal olmamak sıradan olanın, aptal olanın, ahmak olanın yoludur.

Buda bilgeliği kendi bilincinin ışığı ile yaşamak olarak tarif eder ve o aptallığı başkalarını takip etmek, başkalarını taklit etmek, başka bir insanın gölgesi olmak olarak tanımlar.

Gerçek bir usta ustalar yaratır takipçiler değil. Gerçek usta seni kendine döndürür. Onun tüm gayreti seni kendisinden bağımsızlaştırmaktır çünkü yüzyıllardır bağımlıydın ve o seni hiçbir yere götürmedi. Sen hâlâ ruhun karanlık gecesi içerisinde tökezlemeye devam ediyorsun. Sadece senin manevi ışığın gündoğumu olabilir. Sahte usta seni onu izlemeye, onu taklit etmeye, kendisinin karbon kopyası olmaya ikna eder. Gerçek usta senin bir karbon kopyası olmana izin vermeyecektir, o senin orijinal olmanı ister. O seni seviyor! Nasıl seni taklitçi yapabilir? O sana şefkat duyuyor, o senin tamamıyla özgür olmanı ister; tüm dışsal bağımlılıklarından tamamıyla özgür olmanı ister.

Fakat sıradan bir insanoğlu özgür olmak istemez. O bağımlı olmak ister. O birisinin ona rehberlik etmesini ister. Niçin? Çünkü o zaman o tüm sorumluluğu başka birisinin omzuna yükleyebilir. Ve ne kadar çok sorumluluğu başka birisinin omzuna yüklersen zeki hale gelme olasılığın o kadar küçülür. Sorumluluk, sorumluluğun meydan okumasıdır bilgeliği yaratan.

Kişi, hayatı tüm problemleri ile kabul etmek zorundadır. Kişi hayatın içinden korunma olmadan geçmek zorundadır; kişi kendi yolunu aramalı ve bulmalıdır. Hayat kendini bulmak için bir fırsat, bir meydan okumadır. Ancak ahmak zor olan yoldan gitmek istemez, ahmak kestirme yolu tercih eder. "Buda onu elde etti; ben niye uğraşayım? Onun davranışlarını izleyeceğim ve taklit edeceğim. İsa ona ulaştı, o halde niçin ben aramaya çalışayım? Ben sadece İsa'nın bir gölgesi olabilirim. O nereye giderse gitsin sadece onu takip edebilirim," der kendi kendine.

Ancak başka birisini takip ederek nasıl zeki olacaksın? Zekânın patlama yapması için hiçbir şans tanımayacaksın. Onun meydan okuyan bir hayata, maceracı bir hayata, riske etmeyi bilen bir hayata ve zekânın ortaya çıkması için bilinmeyenin içine nasıl girileceğini bilen bir hayata ihtiyacı var. Ve sadece zekâ seni kurtarabilir başkası değil. Senin kendi zekân, senin kendi farkındalığın senin nirvanan haline gelebilir. Kendi üzerine bir ışık ol ve bilge olacaksın; başkaları senin liderlerin, rehberlerin olsun ve aptal kalacaksın ve senin olan hayatın hazinelerini kaçırmaya devam edeceksin.

SEMPTOMLAR, ATLAMA TAŞLARI VE AYAĞA TAKILAN TUĞLALAR

SORULARA YANITLAR

Bilgisayarlar insan zekâsının yaptığı işi üstlenebilir mi?

Soru çok ciddi gözükmeyebilir ama o mümkün olan en ciddi sorulardan biridir. Anlaşılması gereken ilk şey bunun gerçek olacağıdır. Ondan kaçınma olasılığı yoktur. Ondan kaçmak için bir neden de yoktur. Belki de ben dünyada mekanik beyinlerin insan zekâsının işini üstlenmesini kesinlikle destekleyen tek kişiyim. Benim böyle garip bir şeyi desteklememin sebepleri çok açıktır.

Her şeyden önce bizim insan zihni dediğimiz şeyin kendisi bir biyolojik bilgisayardır. Sadece onunla birlikte doğmuş olman pek bir şey fark ettirmez. Çok daha etkin, çok daha zeki, çok daha kapsamlı; daha iyi bir bilgisayar beynine yerleştirilebilir.

Her yeni şeyden rahatsız olan insanlar her zaman vardır. Her yeni şeye şiddetle karşı çıkan dinler, kiliseler vardır. Çünkü her yeni şey insan hayatının tüm yapısını değiştirir. Örneğin bilgisayar tüm tarih boyunca, insanların ortaya koyduğu aptallığı değiştirebilir. Bilgisayarların savaş çıkaracağını sanmıyorum ya da insanları sömüreceğini ya da siyah ve beyaz, kadın ve erkek arasında ayrımcılık yapacağını.

Bunun da ötesinde efendi her zaman sensin bilgisayar değil. Bilgisayarın programını her zaman değiştirebilirsin. Bilgisayar sadece biyolojik olarak sende mevcut olmayan muazzam olasılıklar sunan muhteşem bir araçtır. İnsanın asla hayal etmemiş olduğu şeyleri yapabilirsin. Bilgisayar Albert Einstein'dan binlerce kez üstün olabilir. Doğaldır ki bilgisayar her gün değişmeyen, çok daha gerçek, çok daha sağlam temelli bir bilim üretebilir çünkü yeni keşifler olmaya devam ediyor ve eski keşifler eskiyor. Bilgisayar gerçeğin tam merkezine ulaşabilir.

Sen ne istersen sana sunabilir. O senin ellerindeki bir araçtır. Tehlike değildir.

Ve o tüm entelektüel, zihinsel işleri yapıyor olacağı için benim sana söylediğim olasılığı kimse göremiyor: Sen sadece meditasyonun içinde rahatlamak için serbest kalacaksın. Bilgisayar bir kenara konulabilir. Bilgisayar tüm düşünmeyi yapabilir; senin sürekli gereksiz bir şekilde gevezelik yapmana gerek kalmaz. Ve bilgisayar Hıristiyan değildir, Hindu değildir, Müslüman değildir. O basitçe insan bilinci tarafından yaratılmış mekanik bir alettir. Ve sonuçta o insan bilincinin en üst potansiyeline ulaşması için yardımcı olabilir.

Fakat her yeni şeye karşı çıkılacaktır çünkü her yeni şey eski şeylerin modasını geçirir. Eski fabrikalar kapanacak, eski endüstriler kapanacak. Dünyada pazara asla sunulmayan bir çok buluş var çünkü onların patentleri işleri onlardan etkilenecek insanlar tarafından satın alınır. Ve bilim adamlarının kendi fikirlerini hayata geçirecek paraları yoktur.

İnsanlığın daha konforlu, daha coşkulu olmasına, daha iyi elbiselere, daha iyi yiyeceklere sahip olmasına yardım edebilecek yüzlerce buluş vardır. Ancak onlar asla gün yüzü göremeyecek çünkü bu yeni şeyler pazara çıkarsa harabeye dönecek insanlar vardır. Ve yeni şeyler doğal olarak korku yaratır.

Fakat bugün fabrika robotlar tarafından çalıştırılıyor. Onlar asla yorulmuyor onlar asla emekli olmuyor, onlar maaşlarına zam istemiyor; sendikalar oluşturmuyorlar, greve gitmiyorlar. Onlar bulabileceğin en hoş insanlar. Ve onlar gece gündüz yirmi dört saat çalışıyorlar. Onların verimliliği mükemmel, yüzde yüz. Fakat onlar bir tehlikedir çünkü insanlar işsiz kalıyor. Şimdi bu işsiz insanlar sorun çıkaracaktır onlar robotları istemiyorlar. Fakat ben tamamen robotlardan yanayım. Herkes olmalı ve maaş verilmeli; çalışmadığı için.

Robotlar işi yapıyor sense maaş alıyorsun. Ve hayat saf bir coşkuya dönüşür.

O zaman sen meditasyon yapabilirsin, dans edebilirsin, şarkı söyleyebilirsin, dünya turuna çıkabilirsin. Sorun çıkıyor çünkü biz çözüme odaklanamıyoruz. Çözüm basittir. Sana para ödeniyordu çünkü sen üretiyordun. Şimdi robot daha çok üretiyor, çok daha verimli oluyor ve ona para ödenmiyor. Senin işsiz, aç, yoksul kalmana gerek yok. Bu çok basit bir aritmetik: Sana para ödenmeli; daha çok para ödenmeli çünkü sen yüz kat daha çok üreten

bir robota yerini bıraktın. O halde gelirin iki katına çıkarılsa bile kayıp yoktur.
Ve şayet tüm dünya çalışmazsa ve keyfini çıkaracak kadar parası olursa zannediyor musun ki birileri orduya katılacaktır? İnsanlar karnavallara, sirklere katılacaktır... Her çeşidinden kutlamalar yapılacak. Ama savaşa hiç gerek yok... Ve şayet savaş kesin bir ihtiyaç ise robotlar var bırak onlar savaşsın. Hiç kimse kazanmayacak. Her iki tarafta robot; hiç kimse ölmeyecek. Her gün birkaç parçası eksik olarak geri gelecek; onları tamir et ve geri gönder. Savaş dahi çok büyük bir keyif olabilir; zafer ya da yenilgi söz konusu olmayacak.
Fakat insanlar korkar onlar insanların acı çekmediği bir dünyayı hayal bile edemezler. Senin takıldığın şey bilgisayarların, zekânın yerini alacak olması. Onlar zekâda çok daha üstün olacaklar ancak bir şeyi unutma: Bu bilgisayarlar senin elindedir. Sen onların elinde değilsin, o nedenle bir sorun yok.
Bugüne kadar sen senin için gereksiz bir ağırlık olan hafızanı kafanda taşıyarak yaşadın. Yirmi beş yıl okullarda, üniversitelerde, kolejlerde öğrenim görmek; doktoralar, doçentlikler... Ne yapıyorsun? Bir bilgisayar yaratıyorsun ancak eski modası geçmiş bir yöntemle; küçük çocukları ezberlemeye zorlayarak. Buna gerek yok. Bilgisayar her şeyi yapabilir sadece bilgi girilmesi gerekir.
Tıp bilimi hakkında her şeyi bilen bir bilgisayar satın alabilirsin. Tıp fakültesine gitmene gerek yok sen sadece bilgisayara sor ve cevap anında oradadır. Senin hafızana güven olmaz. Ve bilgisayar her zaman yeni bilgilerle beslenebilir çünkü her gün yeni keşifler yapılıyor. Bilgisayar üniversitenin ana bilgisayarına bağlanabilir. O nedenle senin alanını ilgilendiren her yeni keşif senin hiç uğraşmana gerek kalmadan bilgisayarına yüklenebilir. O orada bekler, sen bir sorgulama yaparsın ve bilgisayar sana söyler.
Her türlü hafızaya sahip çok boyutlu bilgisayarların ya da sadece tarih, insanlığın tüm tarihi olan tek boyutlu bir bilgisayar olabilir. Şimdi, sen insanlığın bütün tarihine sahip olamazsın. Sokrates'in Xanthippe ile hangi tarihte evlendiğini biliyor musun? Bilgisayar sana anında söyleyebilir. Bu talihsiz tarih... Sokrat'ın zehri bu kadar kolay kabul etmesinin nedeninin karısı olduğundan şüpheleniyorum çünkü hayat o kadar işkence halindeydi ki; ölüm bundan daha kötü olamazdı.
Sen ne kadar hatırlayabilirsin ki? Hafızanın bir limiti vardır. Ama bilgisayar neredeyse sınırsız miktarda şeyi, hatırlayabilir. Ve daha pek çok olasılık vardır: Bir bilgisayar başka bir bilgisayarla birleşebilir ve yeni buluşlar, yeni ilaçlar, yeni sağlık yöntemleri, yeni yaşam yolları ortaya çıkarmayı başarabilirler.
Bilgisayarlar canavarlar olarak anlaşılmamalı. Çok muhteşem bir lütuf vardır. Ve insan entelektinin yapmış olduğu şey çok küçüktür. Bir kez bilgisayar devraldığında çok fazla şey yapılabilir: Kimsenin aç kalmasına gerek olmayacak, kimsenin yoksul olmasına gerek yok, kimsenin hırsız olmasına gerek yok, hiç kimsenin yargıç olmasına gerek yok çünkü bunların hepsi aynı mesleğe aittir; yargıçlar ve hırsızlar, suçlular ve kanun yapıcılar. Hiç kimsenin yoksul olmasına gerek yoktur ve hiç kimsenin zengin olmasına gerek yoktur. Herkes refah içinde olabilir.
Fakat büyük ihtimalle hiçbir devlet bunun olmasına izin vermeyecek. Hiçbir din bunun olmasına izin vermeyecek. Çünkü bu onların kutsal metinlerine uymayacaktır, bu onların doktrinlerine uymayacaktır. Hindular eski hayatında kötü eylemler yaptığın için acı çekmen gerektiğine inanırlar. Kimse geçmiş hayatlar hakkında bir şey bilemez. Onlar sefaleti, yoksulluğu, hastalığı ortadan kaldıracak hiçbir buluşu kabul edemezler. Çünkü o zaman reenkarnasyon ve iyi ve kötü eylemlerin cezalandırılması ve ödüllendirilmesi teorisine ne olacaktır? Hinduizmin tüm doktrini basitçe anlamsızlaşacaktır.
Genç bir adam üniversiteden yüksek lisans derecesi alarak geldi. Babası onu bekliyordu çünkü hayatı boyunca çalışmaktan yorgun düşmüştü. Oğullarının üçü tıp fakültesinde okuyordu; en azından bir tanesi geri gelirse onun yerini alabilir ve diğer ikisini destekleyebilirdi. Ve genç adam hemen şunu söyledi, "Senin çalışmana gerek yok. Sen dinlen ve rahatla ben icabına bakarım." Ve üçüncü gün babasına yaklaşıp, "Baba senin otuz yıldır tedavi etmekte olduğun kadını iyileştirdim" dedi.
"Seni ahmak! Senin eğitimini ve diğer iki kardeşininkini karşılayan kadın buydu. Onu bu halde ben tutuyordum.

O, o kadar zengin ki hasta olmayı karşılayabilir. O fakir değil."
Zengin olmak ve hasta olmak çok tehlikelidir. Yoksul olmak ve hasta olmak çok tehlikeli değildir. Kısa sürede iyileşeceksin çünkü fazla para ödeyemezsin. Aksine doktora "Yazmış olduğun reçetedeki ilaçlar, diyet ne olacak? Benim hiç param yok," diyebilirsin. Doktor da "Bunu iyileştirip ondan kurtulmak daha iyi olacak," diye düşünecektir. Ancak zengin bir adam hasta olduğunda bu doktorun zihninde çok garip bir ikileme neden olacak: Onu iyileştirmek ya da onu sürüncemede bırakmak çünkü o ne kadar sürüncemede kalırsa sen o kadar çok para kazanırsın. Onu iyileştirirsen bu parayı alamazsın.
Ancak bilgisayarlar başarabilirse o zaman pek çok meslek etkilenecek. Ve onu engelleyecek meslekler bunlardır; onlar bin bir tane bahane üretecek: Tanrı asla bir bilgisayar yaratmadı, bilgisayarlar tehlikelidir çükü onlar senden zekânı alacaklar.
Sen zekânla ne yapıyorsun? Mutsuz oluyor, kıskanç oluyorsun. En azından bilgisayarlar kıskanç olmayacak ve mutsuz olmayacak. Zekânla ne yapıyorsun? Yok etmek, her çeşidinden savaş, her türden şiddet.
Bilgisayarlar sana tüm hayatın boyunca sürecek komple bir tatil verebilir. Rahatlayabilirsin. Rahatlamayı öğrenmek zorunda kalacaksın çünkü hepiniz işkolik olmayı öğrendiniz. Binlerce yıldır, çalış, çalış, çok çalış! Bilgisayarlar senin çalışmakla ilgili bütün koşullanmanın karşısına çıkacaktır. Tembellik ilk kez manevi bir nitelik haline gelecek: En tembel olanlar kutsanmışlardır, bu gezegenin krallığı onlarındır. Ve kendi tembelliklerinin içinde isterlerse güzel bahçeler yapabilirler. Sırf zevk için, bir amaç için değil. Resim yapabilirler; satmak için değil de sadece renklerin içinde, renkleri karıştırarak, renklerin dansı ile mutlu olmak için. Müzik yapabilirler; parasal bir neden için değil, bir iş olarak değil sadece keyifli bir coşku için.
İnsanların cennette, hayatta bulmayı hayal ettikleri şey bu gezegende gerçek olabilir. O kadar uzağa gitmeye gerek yok. Ve hiç kimse yolu bilmiyor ve hiç kimse henüz oraya gitmedi. Ve oraya gitmiş olanlar bir kart bile bırakmadı: Biz vardık! Ne kadar cimri insanlar; sadece bir yılbaşı kartı... Ancak cennet yaratılmak zorundadır; varoluşta bir cennet yoktur. O insanın farkındalığından, bilincinden ortaya çıkmak zorundadır.
Bilgisayar da insanın yaratıcılığının bir parçasıdır. Onunla rekabet etmeye gerek yok; efendi sensin. Ve ilk defa bilgisayar ve sen ayrısınız. Bütün mistiklerin sana öğrettiği şey budur sen ve zihin ayrısınız. Fakat bu zordur çünkü zihin kafanın içindedir ve bilinç ona çok yakındır o nedenle binlerce mistik bunu öğretiyor ama kimse dinlemiyor. Mesafe çok büyük değil fakat bilgisayarlarla mesafe çok net olacak; hiçbir mistiğin sana söylemesine gerek kalmayacak.
Herkesin kendi cebinde kendi bilgisayarı olacak ve onun ayrı olduğunu bilecek. Ve kişi düşünmekten özgürleşecek; bilgisayar onu yapıyor. Bir şey düşünmek istiyorsun, bilgisayara düşünmesini söyle. Eğer eski alışkanlığın gevezelik yapmak gelirse içinden bilgisayara "Gevezelik yap" de ve o gevezelik yapmaya başlayacak. Fakat sen ilk defa Budaların bahsetmekte olduğu şey olabilirsin; sadece farkında, sessiz, huzurlu, bir bilinç havuzu.
Bir bilgisayar farkında olamaz. Bir bilgisayar entelektüel olabilir, bir bilgisayar bilgili olabilir; bir bilgisayar öylesine bilgili olabilir ki dünyadaki tüm kütüphanelerde bulunan tüm bilgileri içerebilir. Cebinde taşıyabileceğin tek bir bilgisayar. O milyonlarca insanı hatırlama gibi gereksiz bir şeyden kurtarabilir. Milyonlarca insanı öğretmekten ve öğrencilere eziyet etmekten uzak tutabilir. Sınavlar ve tüm aptalca şeyler kaybolacak.
Bilgisayar gerçekleşmiş olan en büyük olaylardan biri olabilir. O kuantum sıçrayışı olabilir. O geçmişten ve geçmişin tüm koşullanmalarından kopuş olabilir.
Hymie Goldberg "Hayatınızın fırsatı!" yazan bir gazete ilanına yanıt verir. Ona adres verilir ve kendisini yaşlı adam Finkelstein ile yüz yüze bulur.
"Aradığım şey," diye açıklar yaşlı Fink, "benim tüm endişelerimi duyacak bir kimse. Senin işin benim tüm önemsediğim şeyleri sırtlamak olacak."

"Bu bayağı bir iş," der Hymie. "Ne kadar ödeyeceksiniz?"
"Benim tüm endişelerimi kendi endişen yapmak için, yılda yirmi bin dolar alacaksın," der yaşlı Fink.
"Tamam, ne zaman ödemeyi yapabilirsiniz?" diye sorar Hymie.
"Aha!" der Fink. "Senin ilk endişen bu."
Niçin insanlık küresel intihar yolunda yürümek için çok istekli görünüyor?
Sebep çok açıktır. İnsanlar hayatlarının hiçbir anlamı olmadığını, mutsuzluk dışında bir şey olmadığını; kaygı dışında, acı dışında, hayatın sunduğu hiçbir şey olmadığını fark etmiştir.
Bireyler her zaman intihar etmiştir. Ve şaşıracaksın: İntihar etmiş insanlar her zaman normal insanlardan biraz daha akıllıdır. Psikologlar tüm diğer mesleklere nazaran iki kat daha çok intihar eder. Ressamlar, şairler, felsefeciler ya deliririler ya intihar ederler. Aptalların ne intihar ettikleri ne de delirdikleri görülmüş bir şey değildir. Aptallar hiçbir zaman intihar etmemiştir çünkü onlar anlam, önem, amaç hakkında düşünemezler bile. Onlar pek de düşünmezler; onlar basitçe yaşarlar, onlar bitkisel hayattadırlar. Zekâ ne kadar yüksekse tehlike o kadar çoktur. Çünkü o seni ne kadar yüzeysel, tamamıyla boş bir hayat yaşadığının farkına vardırır. Tutunacak hiçbir şey yok. Biliyorsun ki yarın bugünün bir tekrarı olacak o yüzden devam etmenin ne anlamı var?
Bireyler intihar etmiştir çünkü sadece bireyler belli bir zekâ, hayatın herhangi bir anlamı olup olmadığını anlama aşamasına gelmiştir. Artık tarihte ilk kez dünyanın her yanındaki milyonlarca insan hayatın anlamsız olduğunu hissettikleri bir olgunluğa ermiş durumdadır. Bu nedenle insanlık toplu bir intihara doğru gidiyor. Devam etmek için bir neden gözükmüyor; ne için? Hayatını yaşadın ve hiçbir şey bulamadın. Artık çocukların yaşayacak ve onlar da hiçbir şey bulamayacak: Kuşaklar ve kuşaklar, elinde sadece boşluk var; tatmin yok, doyum yok.
Ancak bana göre bu insana muazzam bir fırsat veriyor. Sadece çok yüksek düzeyde zekâya sahip insanlar, intihar etti ve delirdi çünkü onlar bu aklını yitirmiş dünyada yaşayamadı. Onlar kendilerini etraflarında sürüp giden her türden deliliğe adapte edemediler. Onlar dağıldıklarını hissettiler; onların deliliği buydu. Ancak aynı türden insanlar aydınlanmıştır da.
O halde bunlar zekânın üç olasılığıdır. Zeki insan ya ne olduğunu, niye olduğunu, niçin şunu ya da bunu yapması gerektiğini anlayamadığı için delirir; ya da bunun onu delirttiğini fark edip hayatına bir nokta koyar, intihar eder. Batıda olan şey çoğunlukla budur.
Doğuda aynı türden insanlar başka bir şey denediler; delilik değil, meditasyon. Batı bu anlamda yoksuldur. O meditasyonun zenginliğini bilmez. O meditasyonun senin tüm hayat görüşünü dönüştüreceğini bilmez; o sana muazzam bir anlamlılık, güzellik, saadet verir. Hayat kutsal bir şeydir onu yok edemezsin.
Doğudaki intihar oranı Batıdakiyle kıyaslandığında çok düşüktür, Doğudaki deliren insanların oranı Batıdakiyle kıyaslandığında çok düşüktür ve buna bir bakmak zorundasın. Ve bir şey daha var: Ve doğuda deliren insanlar çok zeki değillerdir. Onlar psikolojik olarak hastadır. Onları çıldırmaya iten şey zekâları değildir, o zihinlerinde bir şeylerin eksik olmasındandır. Belki yedikleri doğru değildir, zihinlerinin olgunlaşmasına yardım etmiyordur. Onların vejetaryenliği zekâlarının gelişimi için kesinlikle ihtiyaç duyulan belli proteinler yönünden eksiktir.
O nedenle Batıdaki ve Doğudaki delilik tamamıyla farklıdır. Doğudaki delilik psikolojik bir şeydir: Onlarda belirli şeyler eksiktir, onların gelişimi eksik kalmıştır, zihinleri gelişebilecekleri şekilde gelişememektedir.
Doğuda intihar eden insanlar da Batıda intihar edenlerden farklıdır. Doğuda insanlar açlık yüzünden, yoksunluk yüzünden, hayatlarını idame ettiremedikleri için ve hayatın bir eziyet haline gelmesi yüzünden intihar ederler. O nedenle arada niteliksel bir fark vardır.
Fakat Doğudaki zeki insanlar her zaman meditasyona yönelmiştir. Her ne zaman hayatın bir anlamı olmadığını hissettiklerinde, onun anlamını kendi içlerinde aramışlardır; meditasyonun yolu da budur. Onlar hayatın, sevginin tam kaynağını bulmaya çalışmıştır ve bulmuşlardır da. İçeriye doğru bakan herkesin onu bulması kaçınılmazdır. O uzaklarda bir yerde değil, o senin içindedir. Sen onu her zaman taşıyorsun!
Batı entelektüelleri anlamı dışarıda arıyor; ve dışarıda bir anlam yoktur. Onlar saadeti dışarıda arıyorlar. Unutma

güzellik bakan kişinin gözlerindedir; o dışarıda bir yerde değildir. Ve aynı şey anlamlı olmakta, saadette, kutsama için de geçerlidir. O senin görüşündedir, o senin içindedir. Ona sahip olduğunda onu tüm varoluşa yansıtabilirsin. Ancak ilk olarak onu kendi içinde bulmalısın.

Şayet Jean-Paul Sartre, Marcel Proust, Martin Heidegger, Ludwig Wittgenstein, Bertrand Russel gibi insanlar Doğuda doğmuş olsalardı, onların hepsi aydınlanmış varlıklar olurdu. Ancak Batıda hepsi muazzam bir şekilde içlerinde acı, mutsuzluk taşıdı. Onlar hayattaki anlamın tamamen rastlantısal ve anlamsız olduğunu ve coşkunun tamamen bir hayal, bir umuttan ibaret olduğunu; gerçekte var olmadığını buldular.

Batının meditasyona ihtiyacı var. Doğunun ilaca ihtiyacı var; o bedeninden hasta. Batı ruhundan hasta. Bir kez sorunu net bir şekilde anlarsak... Şimdi dünyada tehlikede olan Doğu değildir; en kötü ihtimalle Etiyopya'daki gibi açlıktan ölebilirler. Fakat bu dünya için tehlike değildir. Aslında bir açıdan açlık çeken Doğu ölerek dünyaya yardım ediyor. Dünyanın nüfusunu azaltıyor. Sen bilmesen bile herkesi daha zengin yapıyor. Her gün bin tane Etiyopyalı ölüyor; onların bir şekilde senin rahatını artırdığını göremeyebilirsin ama onlar bunu yapıyor çünkü eğer dünyanın nüfusu azalırsa insanlar daha konforlu, daha rahat, daha çok coşku ile yaşayabilirler.

Sorun Doğu'dan kaynaklanmıyor sorun Batı'dan kaynaklanıyor. Sorun Batı entelektüellerinin hayattan bıkmış olmasıdır. Bu yüzden entelektüellerde nükleer silahlara karşı, bir üçüncü dünya savaşına karşı gerçek bir direnç yoktur. Aslında öyle görünüyor ki hayat anlamsız olduğu için derinde Batı zihni bir şekilde bunun bir an önce olmasını umut ediyor.

Eğer politikacılar tüm dünyayı yok etmeyi başarabilirse, bu senin intihar etme riskini almandan çok daha kolaydır. Sen olmak ya da olmamak ikilemine düşmeyeceksin. Kendini yok edip yok etmemeyi düşünmek zorunda kalmayacaksın. Yarın her şey daha değişik olabilir mi diye düşünmek zorunda kalmayacaksın. İntihar etmek bireysel bir sorumluluktur fakat küresel bir savaş, nükleer bir savaş; tüm sorumlulukların ortadan kalkar. O senin yaptığın bir şey değildir, o sadece oluyor.

Niçin Batı aydınları gerçekten nükleer silahlara karşı savaşmıyor? Aydınların bir parçası olan bilim adamları niçin hâlâ hükümetlere hizmet etmeye devam ediyor? En basit yol nükleer silahları yaratan tüm bilim adamlarının istifa etmesidir. "Bu kadarı yeter. Yeryüzündeki hayatı yok edecek silahları artık yaratamayız" demeleri gerekir. Ve şairler, filozoflar, ressamlar; protesto etmiyor gibiler. Onlar sadece taraftar haline geldiler. Bunun ardında bir mantık yok. Batılı insanlık zamanla her şey hakkında taraftar haline getirildi.

Sen futbol oynamazsın ama profesyonel, işi bu olan yirmi iki kişi futbol oynar. Ve milyonlarca insan sadece taraftardır ve onlar o kadar heyecanlanır ki… oturdukları yerde zıplarlar, bağırır, çağırırlar. Şayet stadyumda değillerse aynı tepkileri vererek evlerinde televizyon ekranlarının karşısında oturuyorlar. Başka birisi oynuyor ve sen sadece bir taraftarsın.

Ortalama bir Amerikalı günde beş ila altı saat televizyona bakıyor; altı saatliğine bir taraftar oluyor; bir katılımcı değil. Sonra taraftar olduğun filmler vardır, ve sonra taraftar olduğun boks maçları vardır. Öyle görünüyor ki hayatla temasını yitirmiş gibisin. Sen basitçe başkalarının yaşadığını görüyorsun; senin hayatın sadece izlemektir. Birisi satranç dünya şampiyonasında yarışıyor ve sen izliyorsun. Sen kendin satranç oynayamaz mısın? Sen kendin futbol oynayamaz mısın?

Bu çok uzak değildir, bu şimdiden oluyor...sen kendi karınla, kız arkadaşınla sevişmiyor olacaksın; başka birisi sevişecek ve sen izleyip, zıplayıp, "Hah! Muhteşem! Devam et!" diyeceksin.

Hayatın tümünü senin adına yaşaması için onu başkalarına terk ettin ve sonra da hayatın anlamının nereye gittiğini, niçin canlı hissetmediğini, hayatında niçin bir önem duygusu olmadığını soruyorsun. Taraftarlar önemli olamazlar; sadece her olayın içine tamamen girmiş, yoğun bir şekilde girmiş katılımcılar öyledir.

O nedenle belki de Batılı aydınlar üçüncü dünya savaşı televizyondan ilan edildiğinde izleyecek taraftarların durumundadır. Radyo dinleyen, gazete okuyan... Fakat bir şey yapacak mısın, yapmayacak mısın?

Yapmaktır senin özsuyunun akmasını sağlayan. Şayet sadece izliyorsan senin kendi özsuyun kuruyacaktır. Sen sadece bir iskelete dönüşürsün.
Batının dünyadaki eğitimli, çok büyük aydınların büyük bir kısmına sahip olması beni şaşırtıyor ama onlar hiçbir şey yapmıyor, onlar hiçbir eyleme geçmiyor. AİDS yayılıyor ve sen sadece izliyorsun. Devletlerin nükleer silahları yığıyor, senin cenaze ateşinin odunlarını yerleştiriyor ve sen sadece izliyorsun.
Sadece bir taraftar olma hipnoz altında olma halinden çıkartılmak zorundasın. Nükleer silahları yapan çok fazla sayıda insan yok. Sadece birkaç tane bilim adamı nasıl yapıldığını biliyor. "Hayır, biz ölümün hizmetkârları olmayacağız" diyemezler mi?
Ve tüm şairler ve tüm ressamlar ve büyük Nobel ödülü kazanmış olanlar, aktörler, müzisyenler, dansçılar; ne yapıyorlar? Çok büyük bir protesto olmalı; tüm nükleer silahlar Pasifik'in dibini boylamak. Her kim ona "pasifik" ismini koymuşsa gelecek hakkında büyük bir içsel kavrayışa sahip olmalı. Artık bırakalım bu isim bir gerçekliğe dönüşsün.
Fakat sorun şudur ki, sen hayatta bir anlam, içinden yükselen bir coşku, seni sarmalayan bir tazelik hissedemezsen hayat için kavga edemezsin. Ve insanlık tarihinde ilk kez hayat uğrunda savaşılmak zorundadır.
Meditasyon gerekli atmosferi yaratacaktır. O seni eyleme, sevgiye, anlama geri döndürecek. Ve o zaman doğal olarak bir şey yapılması için zamanın geldiğini göreceksin. Bu güzel dünya ölmemeli.
Bu kendine has, çok küçük bir gezegen. Hiçbir sınır tanımayan bu engin evrende bu küçücük gezegen tektir; tektir çünkü burada kuşlar şarkı söyler, çiçekler açar bu yerde, hayat yeni bir seviyeye; bilince ulaştı burada. Ve birkaç insanda bilinç Omega noktasına değdi: aydınlanma.
Bu dünyayla kıyaslandığında tüm evren ölüdür. O çok büyüktür, engindir ancak tek bir gül dahi en büyük yıldızdan daha kıymetlidir.
Bu dünyayı yok etmek isteyen kişi evrimleşmekte olan çok kendine has bir şeyi yok etmek istiyordur. Ve bu bilinçlilik haline gelebilmek milyon yıl almıştır. Sadece birkaç kişi dahi en nihai mutluluk ve saadete erişmiş olsa da bu bile bu dünyayı en muhteşem hazine yapmaya yeter.
Milyonlarca güneş sistemi vardır ama hiçbir güneş sistemi bir Gautama Buda, bir Lao Tzu, bir Bodhidharma, bir Kabir ortaya koyduğunu iddia edemez. Bu dünya son derece muhteşem bir şey yapmıştır, o tüm evreni zenginleştirmiştir. O yok edilemez.
Savaş durdurulmalı; bunu yapmak bizlerin ellerindedir. Sadece bir taraftar olma. Sefaletinin içinde kalmaktansa kendi içindeki yaşam kaynaklarını ve gizemleri bulmaya başla. Tüm dünyayı kurtarmanın tek yolu budur.

Kendimi içinde bulduğum pek çok sosyal konuyla başa çıkamıyorum. Bir psikiyatrın yardımına mı ihtiyacım var?

Zihninde hiçbir yanlış yok. Aslında bu durum belli bir zekâya sahip herkeste olur. Bu sende bir şeyin eksik olduğu anlamına gelmez, bu senin ortalama zekâdan daha fazlasına sahip olduğun anlamına gelir.
Bu sorun bir şeyin eksikliğinden değil, bir şeyin fazlalığındandır: Senin ortalamadan daha çok zekân var.
Zihin biraz daha çok zekiyse asla tatmin olmaz çünkü o daha iyi durumlar hayal edebilir; sorun budur. Eğer yerde bin rupee bulursan ve aptalsan tatmin olabilirsin! Ancak zeki bir adam nasıl tatmin olsun? O iki bini, üç bini, beş bini düşünür; her neye sahipse daha fazlasını hayal eder.
Güzel bir kadının var; zeki bir adam daha güzelini düşünmeye başlar, fantezi kurmaya başlar. Bir ahmak tatmin olur çünkü hayal edemez... o daha iyi bir durum dahi hayal edemez, o yüzden niçin tatmin olmasın, nasıl tatmin olmasın?
O nedenle psikiyatrlar yardım edemezler çünkü sende yanlış bir şey yok! Bir şeyi düzeltemezler çünkü yanlış hiçbir şey yok. Senin ortalamadan daha çok zekân var. Artık bu zekâyı kendi sorunlarına daha derinlemesine uygulamak zorunda kalacaksın. Bir başkasının yardımını istemektense, kendi zekânı sorunlarına uygulamak

durumunda kalacaksın.
Örneğin, belli bir şeyden tatmin olmadığında, niçin tatmin olmadığının çok farkına var; tüm tatminsizliği gör, ona derinlemesine gir. Katman, katman tüm kapıları aç her durumu, her ruh halini incele. Farkındalık sana yardım edecektir çünkü sende zekâ var ve zekâ farkındalığa dönüştürülebilir.
Öğütler işe yaramayacaktır; birisinin, "Tatmin oluver," demesi sana yardım etmeyecek; bunu yapamazsın. Kendi ruh hallerinin derin analizlerine girmen gerekecek. O nedenle ne zaman tatmin olmamış hissedersen yanlış hiçbir şey yoktur; anlaşılması gereken ilk şey yanlış hiçbir şey olmadığıdır! Kendini şanslı hissetmelisin çünkü aptal olabilirdin; aptal insanlar bu soruna asla sahip olmazlar, ahmakların hiçbir sorunu yoktur. Bir sorun iyi bir şeyin göstergesidir.
Ve sen hayat hakkında düşündüğünde, hayatın farkına vardığında...hayatın anlamı yok, nasıl onunla tatmin olunur ki? Şayet bunun için yavaş, yavaş derinlemesine girersen, hayatta herhangi bir tatminin mümkün olmadığını hissetmeye başlarsın. O zaman en temeldeki hakikatin üzerine kapaklanıp düşersin; hayatın anlamı yoktur. Sonra kişi içine dönebilir; o zaman dışarıya gitmeye gerek yoktur çünkü dışarıda bir anlam olasılığı yoktur. Orada sadece kaygı ve cefa vardır.
Ve senin gibi insanlar intihar ediyor. Hayat çok ağır geldiğinde ve her şey tatminsizlik yarattığında ve hiçbir şey mutluluk getirmediğinde, kişi, "Yaşamaya devam etmenin ne anlamı var? O zaman kendini yok et!" diye hisseder. Senin gibi insanlar ya intihar eder ya da çok büyük arayan haline dönüşürler; her ikisi de olasılık dahilindedir. Şayet kendilerini yok etmezlerse içlerine doğru yönelmeye başlarlar ve yeni bir hayat yaratırlar. Duyular aracılığıyla sunulan hayat anlamsızdır ancak bu mevcut olan tek hayat değildir. Çok daha muhteşem, çok daha ihtişamlı bir hayat daha vardır ve bu içe yönelik bilinçliliğin hayatıdır.
O nedenle sen bir arayan haline geliyorsun, sen onun kapısındasın, bu yüzden hasta olduğunu lütfen düşünme. Şayet bu tanımlamalarla düşünmeye devam edersen hasta hissetmeye başlayacaksın, kendini hasta olduğun konusunda hipnotize edeceksin. Sen hasta falan değilsin. Bu fikri tamamen terk et! Asla bir psikiyatra gitme çünkü eğer gidersen, var olmasa dahi sende yanlış bir şey bulacaklardır. Onu bulmak zorundalar; onlar da yaşamak zorunda, o yüzden birisi geldiğinde onda yanlış bir şey bulup onu tedavi etmek zorundadırlar.
Sende yanlış bir şey olmadığını derinlemesine görebiliyorum. Sadece bir açıdan ortalamadan daha fazla zekâya sahip olduğun için talihsizsin. Bu durumda sen ondan mutsuzluk da çıkartabilirsin, saadet de çıkartabilirsin; bu sana bağlıdır.

Kendimden usandım, iç dünyamla dış dünya arasında hiçbir bağlantı hissetmiyorum.
Pek çok şey ilgimi çekerdi ama artık onlarla bir bağ hissetmiyorum.

Her zeki insanın hissedeceği budur. Can sıkıntısı kişinin zekâ için ödediği bedeldir. Bu negatif bir şey olarak algılanmamalı. Bu iyidir, bunu anlamanın içinde onu aşmak da mümkün hale gelir. Şayet bıkmadıysan, kendini asla aşamazsın. Kutsanmış olanlar hakikaten bıkkın olanlardır çünkü aşabilirler. Elbette aşmak zor ve meşakkatli bir iştir; kolay değildir. O Everest'e tırmanmak gibidir —zor bir şeydir— ama bir kez usandığında, o zaman zorluğun içinde dahi bir meydan okuma vardır.
O yüzden ilk olarak bunun hakkında endişelenme; bunun böyle olması iyidir. Ve bunu negatif bir şey olarak hissetme; bu zekânın parçasıdır ve sen zeki bir insansın o yüzden doğaldır ki can sıkıntısı hisseder olman kaçınılmazdır.
Ve ikinci olarak...
Bıkkın olmaya başladığında doğal olarak nasıl içe yöneleceğini merak etmeye başlarsın çünkü sen dış dünyadan bıktın, bildiğin her şey dışarıda. Bugün eski bir kral hakkında bir hikaye okuyordum; adı Bhartirhari.
O kral olduğunda vezirlerini çağırıp onlara, "Benim kuralım ve bu aynı zamanda benim emrim olacak: Her şeyi bir kez denemek istiyorum ama asla ikinci kez değil. Yani aynı yemek bana bir daha sunulmayacak aynı kadın

bana bir kez daha getirilmeyecek; her şey sadece bir kez!" dedi.
Yılın sonuna doğru gelip dediler ki, "Daha fazlası mümkün değil. Yapabileceğimiz her şeyi yaptık. Artık delirmek üzereyiz; yeni şeyler bulamıyoruz!"
Kral da, "Tamam; her şeyden vazgeçiyorum!" dedi. Ve sonra bir sannyasin oldu. "Artık bitti! Her şeyi bir kez tattım, ikinci kez tatmanın ne anlamı var? Ben o kadar aptal değilim! Bir kez iyidir —artık onun tadını biliyorum— fakat onun tadını tekrar etmenin anlamı ne?" dedi.
Bu hikayeyi seviyorum... bu son derece güzel.
Zeki bir insan böyle olacaktır! O yüzden endişelenecek bir şey yok; bunun için ciddileşme. Bu iyidir, bıkmak tamamen iyidir. Kendisinden bıkmış hissetmeyen insan yanlış bir haldedir; onlar tehlikededir, onlar asla değişmeyecek. Onların değişmesine gerek yok. Onlar tekerleğin içinde dönüp duracaklar; onlar mekanik insanlardır. Bıkkın hissetmen sendeki ilk bilinç ışınıdır. Bu bıkkın hisseden kişi kimdir? Bu farkındalık sensin; ilk farkındalık ışını budur. Bugüne kadarki yaşama şeklin ve bu güne kadar yapmış olduğun şeyler anlamsızdır.
Şimdi ikinci şey... Dışarısı neredeyse bittiğinden şimdi sorun ortaya çıkar; nasıl içe yönelmeli? Eğer içe girmek için mücadele edersen, içerde olmayacak. Eğer içeri girmek için çaba sarf edersen içerde olmayacak çünkü çabayla yaptığımız her şey bizi dışarı götürür; gayret sarf ederek yapılan her şey dışa doğru yönelir.
İçe gitmek gevşemektir, kendi haline bırakmaktır; başka yolu yoktur. Rahatladığında içe gidersin, bir şey yapmaya başladığında dışarı gidersin. Yapmak dışarı gitmek demektir, yapmamak içeri girmektir. Bu nedenle o zordur. Şayet yapılacak bir şey olsaydı, sana, "Şunu yap ve içerde olacaksın" derdim. Bunun yapmakla bir alakası yok. Sabırlı olmayı öğrenmek zorunda kalacaksın, sonsuz düzeyde sabırlı olmayı öğrenmek zorunda kalacaksın.
Ve sadece oturmaya başla. Ne zaman vaktin olursa gözlerin kapalı olarak bir şey yapmadan otur. Dışarıdan bıktın mı? Yavaş, yavaş dış dünyanın rüyaları kaybolmaya başlayacak çünkü rüyaların devam etmesi için bir neden yok.
Yemeği düşünmeyeceksin; eğer hâlâ yemeği düşünüyorsan, şundan emin ol ki henüz bıkmamışsındır. Eğer kadınları düşünüyorsan, şunu çok iyi bil ki henüz bıkmamışsındır. Rüyaların sana gerçekten bıktığını mı yoksa hâlâ sürüncemede kalan ilgi alanların var mı gösterecektir. Şayet sürüncemede kalmış bir ilgin varsa onu da bitir; bunun bir mahsuru yoktur. Şayet gerçekten bıktıysan enerjinin kendiliğinden içeriye doğru yöneldiğini hissetmeye başlayacaksın. Hiçbir şey yapmıyorsun, sen sadece orada oturuyorsun ve o içeri giriyor, içeriye yağıyor.
Ve bu içeri doğru yönelimden senin merkezin ortaya çıkacak. Bu içe yönelmişlikten yeni ilgi alanları, yeni coşkular, yeni bir tarz, yeni bir hayat tarzı gelecek. Onu üretemezsin; senin üretebileceğin her şey eskinin tekrarı olacaktır...belki biraz daha orasından burasından düzeltilmiştir ama fazlaca bir fark yaratmayacak. O nedenle pasif olarak oturmaya başla ve daha çok pasif meditasyonlar yap.

İşimde her zaman kendime güvenimi kaybedeceğimden korkuyorum.

Aslında bizim düşündüğümüz kadar çok kendimize güvene ihtiyacımız yoktur.
Kendine güven bazıları için çok büyük bir nitelik olabilirken, bazıları için bir engel teşkil edebilir. Mesela, aptal insanlar her zaman zeki olanlardan daha çok kendilerine güvenirler. Aptallığın belli bir kendine güveni vardır. Aptal insanlar daha inatçıdır ve onlar kör oldukları için, göremedikleri için, herhangi bir yere; meleklerin bile ayak basmaya korktuğu yerlere balıklama dalarlar.
Zeki bir kimsenin bir miktar çekingen olması kaçınılmazdır. Zekâ çekingendir. Bunun basitçe anlamı şudur; milyonlarca fırsat vardır, milyonlarca alternatif vardır ve kişi seçmek zorundadır. Her seçim rastlantısaldır, o nedenle belirli bir kendine güvensizlik kaçınılmazdır. Ne kadar zeki olursan, bunu o kadar çok hissedeceksin.
O nedenle her kendine güven iyi değildir. Kendine güvenin yüzde doksan dokuzu aptalcadır. Sadece yüzde bir

iyidir ve yüzde bir hiçbir zaman kesin değildir. Bu yüzde bir her zaman çekingendir çünkü gerçekten çok fazla alternatif vardır. Sen her zaman hangisinin doğru yol olduğunu gerçekten bilmeden dört yol ağzında duruyorsun. Nasıl kendine güvenebilirsin? Niçin kendine güvenli olmayı bekliyorsun?

Tüm yollar nerede ise aynı gözüküyor fakat kişi seçmek zorundadır. Bu bir kumarbazın seçimidir. Ancak hayat böyle bir şeydir; ve bu şekilde olması iyidir. Şayet her şey çok net, önceden planlanmış, prefabrike olsaydı o zaman sadece sana talimatlar verilirdi —"sağa dön ve sola dön ve şunu yap ve bunu yap"— kendine güven olacaktı ama bunun ne yararı olabilirdi? Heyecan kaybolurdu. O zaman hayatta hiç ışık olmazdı. O ölü bir rutin olurdu.

Hayat her zaman heyecan vericidir çünkü her adım başka bir yol ayrımı getirir... tekrar pek çok yol var, yeniden seçmek zorundasın. Titremeye başlarsın. Seçim doğru mu olacak, yanlış mı olacak? O zaman nasıl doğru bir şekilde emin olunabilir? Doğru bir şekilde kendine güvenli olmak tüm alternatifler hakkında düşünmektir ve ne hissedersen hisset diğerlerinden daha iyidir...

Kesin iyi ve kesin yanlışı isteme. Hayatta böyle bir şey yoktur. Bu sadece bir yüzdedir; biri diğerinden biraz daha iyidir. Hayat iyi ve kötü halinde iki kutba bölünmez, iyi ve kötü arasında bin bir tane durum vardır. O halde etrafına nesnel, sessizce, hissederek bakın, her olasılığı gör, endişelenme ve diğerlerinden biraz daha iyi hissettiren ne varsa ona devam et. Bir kez yönelmeye karar verdiğinde tüm diğer olasılıkları unut çünkü artık önemi yok. O zaman güvenli bir şekilde devam et.

Gerçekten zeki kendine güven budur. O çekingenliği tamamen yok etmez. O çekingenliği kullanır. O alternatifleri yok etmez. Alternatifler oradadır. O tüm alternatifler üzerinde mümkün olduğunca, sessizce, insanca düşünüp taşınır.

Bunlar yollardır. Pek çoğu sağa gidiyor; onlar onun daha iyi olduğunu düşünüyor. Sen hâlâ sola gitmenin iyi olduğunu hissediyorsun, o nedenle elbette ki bir çekingenlik olacaktır çünkü pek çok zeki insan ters yönde hareket ediyor. Nasıl kendinden emin olabilirsin? Burada yalnız değilsin. Pek çok zeki insan bu yolda gidiyor ve sen hâlâ bunun senin için doğru olmadığını hissediyorsun.

Yol ayrımında dur, düşün, meditasyon yap ancak bir kez karar verince tüm diğer alternatifleri unut; hareket et. Bir kez hareket etmeye karar verdiğinde orada tüm enerjine ihtiyaç vardır. Bölünme ve zihninin yarısının diğer alternatifleri düşünmesine izin verme. Kişi çekingenliği böyle kullanmak durumundadır.

Ve senin doğru olduğun kaçınılmaz bir kesinliğe sahip değildir. Benim söylediğim bu değildir. Kesin olmanın bir yolu yoktur. Yanlış olabilirsin ancak tüm yolu, ta en sonuna kadar takip etmediğin sürece bunu bilmenin bir yolu yoktur.

Fakat benim anlayışım kişinin doğru şekilde düşünebilmesidir. Düşünmenin kendisi sana gelişim sağlar. Yolda ilerlersin; doğru ya da yanlış olması alakasızdır. Hareketin kendisi sana gelişme sağlar. Bana göre mesele nereye gittiğin değildir. Bana göre önemli olan şey senin takılıp kalman değil gidiyor olmandır.

Bu yol çıkmaz bir yola ulaşsa da ve hiçbir yere seni götürmese de ve geri dönmek zorunda kalsan da endişelenecek bir şey yok. İyi ki gittin. Hareket etmenin kendisi sana pek çok deneyim sağladı. Yanlış bir yol biliyorsun. Şimdi eskisine kıyasla yanlış olanı tanıyorsun. Artık neyin sahte olduğunu biliyorsun; bu senin hakikati bulmana yardım edecek.

Sahte olanı sahte olarak bilmek muhteşem bir deneyimdir çünkü bu bir kimsenin yavaş yavaş hakikatin ne olduğunu bilmesinin tek yoludur. Hakikati hakikat olarak bilmenin yolu sahteyi sahte olarak deneyimlemekten gelir. Ve bir kimse doğru yola ulaşmadan önce pek çok yanlış yoldan geçmek zorundadır.

O nedenle benim için eğer sen cehenneme doğru gidiyorsan seni kutsarım çünkü cehennemi bilmenin başka bir yolu yoktur. Ve şayet sen cehennemi bilmezsen cennetin ne olduğunu asla bilmeyeceksin. Karanlığa git çünkü bu ışığı bilmenin yoludur. Ölümün içine git çünkü bu hayatı bilmenin yoludur.

Önemli olan tek şey bir yerde takılmamaktır. Öyle yol ayrımında çekingen bir şekilde, bir yere gitmeden durma.

Çekingenliği alışkanlık haline getirme.
Kullan onu; o iyi bir araçtır. Tüm alternatifleri düşün. Düşünme, çekingenlik yapma demiyorum. Gözün bantlı olduğu için bir sorun yokmuş gibi ve başka yolların var olduğunu bilmeyen aptal bir adam gibi gözü kara bir şekilde hareket etme. Bu yüzden aptal insanlar daha çok kendine güvenlidir ama onlar dünyaya çok zarar vermişlerdir. Dünya eğer daha az kendine güvenli insanlar olsaydı, daha iyi olacaktı.
Adolf Hitlerlere bir bak. Onlar son derece kendine güvenliler. Onlar Tanrı'nın onlara tüm dünyayı değiştirmek için büyük bir iş verdiğini düşünüyorlar. Onlar aptal insanlardır ama çok güvenlidirler. Buda bile Adolf Hitler kadar kendinden emin değildir çünkü Buda aptal değildir. O hayatın karmaşıklığını anlar. O Hitler'in düşündüğü kadar basit değildir fakat o sadece saldırır ve insanlar onu takip eder.
Niçin pek çok insan böyle aptal liderleri takip eder? Niçin pek çok insan politikacıları izlemeye devam eder? Ne olur? Bir politikacının zeki olması çok ender gerçekleşir. Çünkü eğer o zeki ise bir politikacı olmayacaktır. Zekâ asla böyle aptalca şeyleri seçmez. Fakat niçin pek çok insan onları takip eder.
Sebep insanların pek kendine güvenli olmamasıdır. Onlar nereye gideceğini bilmezler, o nedenle onlar bir Mesih'i, birisinin onlara şu doğru yol demesini ve bunu çok kesin bir şekilde, onların korkularını dağıtacak kadar takıntılı bir kesinlikle söylemesini beklerler. Onlar, "Evet, lider burada. Şimdi onu izleyeceğiz. İşte doğru adam; ne kadar kendine güvenli" derler.
Liderin—aptallık yüzünden olan— kendine güveni büyük bir topluluğun onu izlemesine yardım eder çünkü insanların cesareti, kendine güveni azdır. Onlar takılmıştır. Onlar hareket etmekten korkar. Onlar çekingenlikleri yüzünden nerede ise donakalmıştır. Onlara ışık tutabilecek ve onların kendi korkularının ve güvensizliklerinin onlara sorun çıkarmamasını sağlayacak kadar kendine güvenli birisine ihtiyaç duyarlar. Artık bu adamla birlikte hareket edebilirler. "Evet, biz kendimize güvenli değiliz, sen öylesin. Senin kendine güvenin bizimkinin yerini alabilir" diyebilirler.
O nedenle kendine güven her zaman bir erdem değildir.
Zekâ her zaman bir erdemdir. O yüzden zekâda ısrar et. Bazen o seni çekingen, sinirli yapacaktır. Bu böyle olmak zorundadır... bu doğaldır. Hayat çok karmaşıktır ve kişi sürekli bilinmeyene doğru hareket eder. Nasıl bir kimse emin olsun? Bu talebin kendisi dahi saçmadır.
O nedenle zekâ senin hedefin olsun ve sonra da çekingenlik, gerginlik, her şey yaratıcı bir şekilde kullanılabilir.

Zihnimin hâlâ çok çocukça olduğunu görebiliyorum. Ne yapabilirim?

İnsanın farkında olması gereken şeyler vardır. Farkındalığın kendisi dönüşüm getirir; farkında olduktan sonra değişimi yapmak için bir şey yapman gerekmez.
Zihninin çocukça olduğunu görerek, zihin olmadığını da görebilirsin; öyle olmasaydı zihni çocukça gören kim oluyor? Zihnin ötesinde bir şey var; tepelerdeki gözcü.
Sen sadece zihne bakıyorsun. Kimin baktığını tamamen unutmuşsun. Zihni izle ama izleyeni de unutma çünkü senin gerçekliğin gözcünün içinde merkezlenmiştir, zihinde değil. Ve gözcü her zaman tamamen yetişkin, olgun, merkezindeki bir bilinçliliktir. Onun gelişmeye ihtiyacı yoktur.
Ve bir kez zihninin, senin tanık olan ruhunun elindeki bir araç olduğunun farkına vardığında, artık sorun kalmamıştır; zihin doğru şekilde kullanılabilir. Artık efendi uyanmıştır ve uşağa ne yapılması gerekiyorsa emredilebilir.
Normal haldeyken efendi uyuyordur. Biz gözcüyü unuttuk ve uşak efendi hale geldi. Ve uşak bir uşaktır; kesinlikle o pek zeki değil.
Sana basit bir gerçeğin hatırlatılması gerekiyor: Zekâ izleyen bilince aittir; hafıza ise zihne aittir.
Hafıza başka bir şeydir; hafıza zekâ değildir. Ancak tüm insanlık yüzyıllardır kandırılıyor ve dolaylı olarak hafızanın zekâ olduğu söyleniyor. Senin okulların, senin kolejlerin, senin üniversitelerin senin zekânı bulmaya

çalışmıyor; onlar kimin daha çok anımsayabileceğini bulmaya çalışıyor.
Ve artık biz şunu çok iyi biliyoruz ki hafıza mekanik bir şeydir. Bir bilgisayarın hafızası olabilir ama bir bilgisayarın zekâsı olamaz. Bir bilgisayar seninkinden daha iyi bir hafızaya sahip olabilir. İnsanın hafızası çok güvenilir değildir. Unutabilir, karıştırabilir, tıkanabilir. Bazen sen, "Hatırlıyorum, tam dilimin ucunda" dersin. Garip o senin dilinin ucunda, o halde niye söylemiyorsun?
Ama sen gelmiyor diyorsun, "Dilimin ucunda ... bildiğimi biliyorum ve çok uzakta değil; çok yakın." Ancak yine de bir engel, çok ince bir engel —sadece bir tül olabilir— o yüzeye çıkmasını engelliyor. Ve ne kadar çalışırsan o kadar gerginleşir, hatırlamak olasılığı o kadar küçülür. En sonunda onu tamamen unutursun, başka bir şey yapmaya başlarsın —bir bardak çay yapmak ya da bahçede bir kuyu kazmak— ve ansızın o oradadır çünkü rahatlamıştın, onu tamamen unutmuştun, gerginlik yoktu. O ortaya çıktı.
Fakat binlerce yıl boyunca sanki hafıza zekâymış gibi bir yanlış anlama sürmüştür ve hâlâ sürmeye devam etmektedir. Öyle değildir. Arabistan'da, Çin'de, Yunanistan'da, Roma'da, tüm eski ülkelerde olduğu gibi Hindistan'da, tüm eski diller hafızaya dayanır zekâya değil. Tek bir zerre zekâ olmadan çok büyük bir Sanskrit akademisyeni olabilirsin; zekâya gerek yok, sadece hafızan mükemmel olmalı. Tıpkı bir papağan gibi... papağan ne söylediğini anlamaz ama o kesin bir doğrulukla, doğru telaffuzla onu söyleyebilir. Ona istediğin her şeyi öğretebilirsin. Tüm eski diller hafızaya dayanır.
Ve dünyadaki tüm eğitim sistemi hafızaya dayanır. Sınavlarda öğrencilere onların zekâsını gösterecek sorular sormazlar ama onların hafızasını, kitaptan ne kadarını hatırlayacağını gösterecek bir şeyler sorarlar. Senin geri kalmış, gelişmemiş zihninin sebeplerinden birisi budur. Sen hafızanı senin zekânmış gibi kullandın; son derece tehlikeli bir yanlış anlamadır. Çünkü kutsal kitapları bilirsin ve hatırlarsın ve alıntı yapabilirsin; yetişkin olduğunu, olgunlaştığını, bilgili olduğunu, bilge olduğunu düşünmeye başlarsın. Senin hissettiğin sorun budur.
Ben bir hafıza insanı değilim. Ve benim buradaki çabam sende bir meydan okumayı kışkırtıp bu sayede senin zekâya doğru ilerlemendir.
Ne kadar anımsadığının hiçbir yararı yoktur. Önemli olan şey kendini ne kadar deneyimlemiş olduğundur ve manevi dünyayı deneyimlemek için çok büyük bir zekâya ihtiyacın var; hafızanın bir yararı yoktur. Evet, sen eğer bir akademisyen, bir profesör, bir pundit olmak istersen, kutsal metinleri hatırlayabilirsin ve çok şey bildiğin için büyük bir gurur duyabilirsin. Ve başka insanlar da senin çok bildiğini düşünecek. Ve derindeyse senin hafızan cahillikten başka bir şey değildir.
Benim önümde cahilliğini gizleyemezsin. Mümkün olan her yoldan senin cehaletini önüne getiririm çünkü er ya da geç cehaletini yakalar, ondan kurtulursun. Ve ödünç alınmış bilginin kıyaslandığında sadece ahmakça olduğunu bilmek o kadar güzel bir deneyimdir ki.
Japonya başpiskoposu hakkında bir şeyler duymuştum. Bir Zen ustasını Hıristiyanlığa döndürmek istedi. İç dünya hakkında hiç bir şey bilmeden anlamadan ustaya gitti. Büyük bir sevgi ve saygıyla kabul edildi.
İncil'ini açtı ve Dağdaki Vaaz'ı okumaya başladı. Zen ustasını etki altında bırakmak istedi: "Biz bu adamı izliyoruz. Bu adam hakkında, bu sözler hakkında ne düşünüyorsun? " Sadece iki cümle okumuştu ve Zen ustası dedi ki, "Bu kadarı yeterli. Sen iyi bir adamı takip ediyorsun ama o da başka iyi adamları takip ediyor. Ne sen biliyorsun, ne de o biliyor. Sen evine dön." Başpiskopos şok olmuştu. "En azından hepsini bitirmeme izin vermeliydiniz" dedi.
Zen ustası "Burada saçmalık yoktur. Eğer sen bir şey biliyorsan söyle. Kitabı kapat! Çünkü biz kitaplara inanmıyoruz. Sen varlığında hakikatin kendisini taşıyorsun ve sen onu ölü kitapların içinde mi arıyorsun? Eve dön ve içine bak. Eğer içerde bir şey bulursan o zaman gel. Eğer burada tekrar ettiğin satırların İsa Mesih'ten geliyor olduğunu düşünüyorsan yanılıyorsun" dedi.
İsa Mesih sadece Eski Ahit'i tekrar ediyor. O tüm hayatı boyunca insanları "Ben Yahudilerin son peygamberiyim" diye ikna etmeye çalıştı. O asla Hıristiyan sözcüğünü duymamıştı, o asla Mesih sözünü duymamıştı. O bir Yahudi

doğmuştu, o bir Yahudi olarak yaşamıştı, o bir Yahudi olarak öldü. Ve o tüm hayatı boyunca Yahudileri, "Ben Musa'nın söz verdiği peygamber, kurtarıcıyım. Geldim" diye ikna etmeye çalıştı.

Yahudiler onu affetmiş olmalılar... Yahudiler kötü insanlar değildir. Ve Yahudiler saldırgan insanlar da değildir. Yahudiler kadar zeki hiçbir insan saldırgan olmaz. Nobel ödüllerinin yüzde kırkı Yahudilere gider; nüfuslarına oranla bu inanılmaz bir şeydir. Nobel ödüllerinin nerdeyse yarısı Yahudilere gider ve diğer yarısı da dünyanın geri kalanına. Bu kadar zeki insanlar İsa kendi deneyimlerinden bahsetse onu çarmıha germezdi. Ancak o kendi deneyimi olmayan; hepsi ödünç alınmış şeyler söylüyordu. Evet, onlar kendisininmiş gibi yapıyordu.

Yoksa İsa kimse için bir sorun yaratmıyordu. O birazcık bir baş belasıydı. Tıpkı Yehova Şahitleri ya da Hare Krishna insanları gibi; onlar biraz baş belasıdır. Eğer seni yakalarlarsa seni hiç dinlemeden her türden bilgeliği, tavsiyeyi sana vermeye başlayacaklardır. Ve sen ilgilenmiyorsun, sen başka bir iş için gidiyorsun, yalnız kalmak istiyorsun. Fakat onlar seni kurtarmaya kararlılar. Senin kurtarılıp kurtarılmamayı istemenin bir önemi yok; sen kurtarılmak zorundasın.

Bir gün Allahabad'da Ganj'ın yakınlarında oturuyordum ve güneş batmaktaydı. Bir adam suyun içinden "Beni kurtarın! Beni kurtarın!" diye bağırmaya başladı. Ben kimseyi kurtarmakla ilgilenmiyordum. O yüzden her tarafa bakındım...eğer onu kurtarmakla ilgilenen birisi varsa, ilk şansı ona bırakmak gerekirdi. Ancak hiç kimse yoktu, o nedenle atlamak zorunda kaldım.

Ve zorlukla...o ağır, şişman bir adamdı. Hindistan'da; Allahabad ve Varanasi'de bulabileceğin en şişman adamdı: Brahminler, Hindu rahipleri yemek dışında bir şey yapmazlar. Bir şekilde onu dışarıya çektim. Ve o öfkelendi: "Niçin beni dışarıya çektin?"

"Bu da ne demek şimdi! Yardım istiyordun, 'Beni kurtarın!' diye bağırıyordun" dedim.

"Onun nedeni benim ölümden korkmaya başlamamdı. Fakat aslında ben intihar ediyordum" dedi.

"Özür dilerim. Senin intihar ettiğin konusunda hiçbir fikrim yoktu" dedim.

Adamı geri ittim! Ve tekrar, "İmdat!" diye bağırmaya başladı.

"Şimdi başka birisinin gelmesini bekle. Burada oturup senin intihar etmeni seyredeceğim" dedim.

"Sen ne biçim bir adamsın? Ölüyorum!" dedi.

"Öl! Bu senin kendi işin!" dedim.

Fakat seni kurtarmayı kafaya koymuş insanlar var.

Zen ustası başpiskoposa, "İsa eski kehanetleri tekrar ediyordu. Sen İsa'yı tekrar ediyorsun. Tekrar etmenin kimseye yardımı olmayacak. Senin kendi deneyimine ihtiyacın var; yegâne kurtuluş, yegâne özgürlük budur" dedi.

Zihninin bir çocuk gibi, olgunlaşmamış bir şekilde davrandığını anlamaya başlaman iyidir. Çocukça, olgunlaşmamış zihni kimin gözlediğini de unutma ve gözcüyle birlikte ol. Tüm bağlarını zihinden çekip al —çünkü zihin sadece bir mekanizmadır— ve zihin mükemmel bir şekilde işlemeye başlayacaktır. Bir kez senin gözcün uyanık olduğunda, zekân ilk defa gelişmeye başlayacak.

Zihnin işi, çok iyi yapabilecek olduğu hafızadır. Ancak zihin toplum tarafından kendi işi olmayan zekâ ile ağırlaştırılmıştır. Bu onun hafızasını sakatlamıştır. O seni daha zeki yapmamıştır, o sadece senin hafızanı hata yapabilir, bozulabilir hale getirmiştir.

Her zaman hatırla: Gözlerin görmek içindir, gözlerinle dinlemeye çalışma. Aksi taktirde delirmiş bir hale geleceksin. Gözlerin tamamıyla iyiyken, kulakların tamamıyla iyiyken, sen onu yapmaya yaramayan bir mekanizmayla bir şey yapmayı deniyorsun.

Şayet senin gözcün netse, o zaman beden kendi işlevlerine dikkat eder, zihin kendi işlerine dikkat eder, kalp kendi işlerine dikkat eder. Kimse başkasının işine karışmaz.

Ve hayat bir ahenge, bir orkestraya dönüşür.

Bazen hafızamı kaybediyormuşum gibi aklımın bulandığını hissediyorum.

Hafıza bir gün tamamen gitmek zorundadır. Şayet kayboluyorsa bu iyiye işarettir. Hafızadan arınmış olmak geçmişten arınmak demektir ve geçmişten arınmış olmaksa gelecek için tamamıyla açık ve ona hazır hale gelmektir. Hafıza gelecek için değildir, hafıza geçmişindir; o her zaman bir mezarlıktır. Ve gelecek ise hayata, zekâya, sessizliğe, meditasyon halinde olmaya aittir. O hafızaya ait değildir.

Bir insan aydınlandığında, o hafızadan çalışmaz, o doğaçlama olarak çalışır. Ve hatta aydınlanmaya doğru giden yolda dahi, yavaş, yavaş doğaçlama hafızanın yerini almaya devam eder. Hafıza zeki olmayan insanların yoludur. Gerçekliğe anında karşılık veremeyen kişi bir hafıza sistemine ihtiyaç duyar ki bu sayede tüm cevapları, eski durumları; eskiden yaptığı şeyleri hatırlayabilsin. Ancak o zaman karşılık artık bir karşılık değildir; o bir tepki halini alır. Ve tüm tepkiler senin ötende olan durumlar için yeterli olmaz çünkü durumlar sürekli olarak değişir ve hafızandaki cevaplarsa değişmez. Onlar sadece ölmüş mallardır. Onlar aynı kalırlar.

Bu yüzden bir insan yaşlandıkça yetişmekte olan yeni kuşakla temasını yitirdiğini fark eder. Hata yeni kuşakta değildir, hata hafıza dışında bir şey bilmeyen yaşlı adamdır ve hafıza geçmişe aittir ve geçmiş artık orada değildir. Yeni kuşak şimdiki zamana daha çok karşılık verir; çatışmayı yaratan budur. Eski kuşaklar her zaman eski cevaplar, eski kutsal metinler, eski azizler ister; ne kadar eski iseler o kadar gerçektir.

Bütün dinler kendi kitaplarının en eski olduğunu kanıtlamaya çalışır. Bunu kanıtlamaya çalışmaları gariptir. Ve onların gururu eskiliğindedir. Aslında ne kadar eski iseler o kadar kullanışsızdırlar çünkü onlar gerçekle temasını tamamen kaybetmiştir. Bilge, canlı ve bilinçli insan duruma karşılık verir. Aksi taktirde cevaplar yetersiz kalır ve hayat giderek daha çok bir çöplüğe döner.

O nedenle endişelenecek bir şey yok, o nedenle şayet hafızanı kaybediyor ve aynı paralelde zekânın kabardığını hissetmiyorsan endişelenmene gerek yok. Onu hissetmeyeceksin. Zekâ o kadar incedir ki onun ayak seslerini duymayacaksın. Ancak yavaş yavaş varlığının tümünü dönüştürecek ve ansızın iş tamamlandığında derin bir uykudan uyanacaksın ve kendini yeni bir varlık olarak, yeniden doğmuş olarak göreceksin.

Giderek keskinleşmeye, daha zeki olmaya başlarsan enerjiyi nereden elde edeceksin? Hafızaya yatırılmış ve içerde olan enerjinin geri çekilmesi gerekir ve bunun hiçbir mahsuru yoktur. Normal iş hayatında hafızaya sahip olmamak belki tehlikeli olabilir. Ancak şayet dünyadaki dâhilere bakacak olursan, tüm bu dâhilerin ortak noktasının anımsama hataları olduğuna şaşıracaksın.

Edison birkaç üniversiteye ders vermek üzere tura gidiyordu. Karısına elveda diyordu ve hizmetçi kadın da orada duruyordu. Karısı olduğunu düşünerek hizmetçiyi öptü ve hizmetçisi olduğunu düşünerek karısına el salladı. Onu almaya gelen arabanın sürücüsü olan bitene inanamadı.

"Efendim, unuttunuz, karıştırdınız. El salladığınız kadın karınızdı ve diğer kadın da hizmetçiydi" dedi.

"Aman Tanrım! Sorun yok arabadan inip olayı düzeltebilirim" dedi. Karısını öptü, hizmetçiye el salladı ve dedi ki "En temel şeyleri unuttuğum çok sık oluyor."

Bir seferinde George Bernard Shaw trenle seyahat ediyordu. Biletçi geldi ve Bernard Shaw her tarafa baktı, neredeyse sinir krizi geçiriyordu bilet bulunamadı. "Üzülmeyin efendim. Sizi tanıyorum, sizi bütün dünya tanır. Bilet valizinizde bir yerlerde olmalı ve ben bir tur daha atıp geleceğim, o zaman gösterirsiniz. Ve hatta o zaman da göstermezseniz endişelenmeye gerek yok" dedi. Adam Bernard Shaw'un ona söylediği şeyi duymaya hazır değildi: "Sen çeneni kapat. Sorunumu anlamıyorsun. Seni umursayan kim? Sorun şu ki eğer biletimi bulamazsam o zaman nereye gideceğimi bilmiyorum demektir. O biletin üzerinde yazıyordu. Bu durumda sen mi benim için karar vereceksin? Başım büyük dertte, bilet bulunmak zorunda."

Biletçi şaşkınlıktan küçük dilini yutmuş olmalıydı; bu çok garip bir durumdu. Shaw biletsiz olarak yakalanmaktan endişelenmiyordu, onun endişesi çok daha derindi. Şimdi soru onun nereye gittiğiydi? Ve bileti bulamadığı için bir sonraki trenle eve dönmek zorundaydı. Nereye gittiği aklına gelmedi.

Fakat çoğunlukla, her an zekâya ihtiyaç vardır, hafızaya değil. Benim anlayışım insanlığı daha bilinçli, daha

uyanık, daha aydınlanmış yapmak istiyorsak önemi hafızadan uzaklaştırmalıyız; zekâya önem vermeliyiz.
Ancak üniversiteler için, profesörler için pedagoglar için hafızaya önem vermek daha basittir. Sen sadece beş tane soru sor ve eğer kişi kitapları hatırlayabiliyorsa, onları cevaplayabiliyorsa...
Benim kendi profesörüm çok endişeliydi —çünkü beni çok severdi— çünkü ben hiçbir zaman tarif edilen kitapları umursamadım. Ve o çok önemsiyordu bu durumu: "Kitaplarda yazılanları tam olarak cevaplamazsan, bu hepimiz için çok büyük bir şok olacak. Tüm üniversitenin zirvesine çıkacak kapasitedesin ama bu davranış şeklinle sınıfını bile geçemeyeceksin."
"Endişelenmeyin" dedim. Ama o, o kadar önemsiyordu ki kaldığım yurda sabahleyin gelip sınav salonuna götürürdü. Benim gidip gitmeyeceğimden, gitmeyi hatırlayıp hatırlayamayacağımdan emin olamıyordu. Ben içeri gelene kadar orada durup bekliyor ve tüm hocalara, "Bir gözünüz bu öğrencinin üzerinde olsun üç saat geçmeden onun dışarı çıkmasına izin vermeyin çünkü bir saat içinde cevaplayıp çıkabilir. Burada üç saat durmaya ve soruları cevaplamaya onu zorlayın" derdi.
"Bu garip..." dedim. Ancak sınav hocaları onu dinlediler çünkü o aynı zamanda edebiyat fakültesinin dekanıydı.
Tüm profesörlerim, rektör yardımcısı, herkes üniversite birincisi olduğum ve altın madalya aldığım için şaşırmışlardı. Hiç kimse bunu beklemiyordu. Ancak bir rastlantı; Allahabad üniversitesinin en meşhur profesörlerinden birisi Profesör Ranade... Onun hayatı boyunca sadece iki kişiye yüz üzerinden doksan verdiği biliniyordu. Bu ikisi de en alt limitteydi. Yoksa ondan geçme notu almak bile çok zordu. Ve o sadece bir profesör olarak değil bir aziz olarak da bilinirdi. Muhteşem kavrayışa sahip önemli kitaplar yazmıştı; onun entelektüel birikimi hakkında kimsenin bir şüphesi yoktu. Bir rastlantı olarak benim kağıtlarım onun eline ulaşmış. Ve o rektör yardımcısının bana gösterdiği bir not düşmüş çünkü profesör Ranade, "Bu öğrenciye gösterilmeli," yazmış. "Sen hayatımda benim arzumu gerçekleştirmiş olan tek kişisin. Ben her zaman ezberlenmiş cevaplardan nefret ettim; senin cevapların o kadar taze ve o kadar kısa, o kadar öze yönelik.
Sen ezber adamı değilsin. Ben sana yüz puan vermek istedim ama bu biraz şüphe uyandırabilirdi; seni kayırıyormuşum gibi gözükebilirdi. Bu yüzden sana doksan dokuz veriyorum. Ancak ne zaman Allahabad'a gelecek olursan seninle tanışmak isterim. Bir profesör olarak hayatım boyunca süren kariyerimde seni bekliyordum. Ben bu türden cevaplar istedim. Ben bu cesareti istedim; soruyu cevaplamaktansa sen soruyu sorguladın ve soruyu tamamıyla darmadağın ettin. Cevaplamadın çünkü cevaplanacak bir şey yok; soru saçma. Ve sen bir soruyu cevapladığında esas noktayı cevaplıyorsun. Ben kendini tekrar eden, uzun cevaplar okumak istemiyorum. Onları herkes yazıyor, hiç kimse zekâsını kullanmıyor" demiş.
O hafızanın sadece mekanik bir şey olduğu gerçeğinin farkında idi; zekâ senin gerçek hazinendir. Ve artık bu kesin bir gerçek haline geldi. Gelecekte hafıza pek kullanılmayacak çünkü sorulabilecek tüm cevaplara sahip küçük bir bilgisayarı cebinde taşıyabilirsin. Saçma soruları bile... Örneğin Sokrates'in hangi gün evlendiği gibi. Ya da ok ve yayı kullanan ilk adam kimdir? Her şey kullanıma hazır olabilir. Bilgisayardan her cevabı alabilirsin.
Ve bilgisayarlar o kadar küçük olabilir ki onları cebinde taşıyabilirsin. Onlar o kadar küçük olabilir ki onlardan kendine bir kol saati yapabilirsin. Dışardan bir kol saati gibi gözükecek ama altında istediğin tüm cevapları taşıyor olacak. Sen sadece soruyu sor ve cevap orada.
Hafızan için endişelenmene gerek yok. Gerekli olan zekâdır. Ve tüm enerji zekâya doğru yönelmelidir. O seni çok hafif hissettirecek. Ve hafıza söz konusu olduğunda sadece bir not defteri kullan. Gerekli, temel olan her şeyi not al. Bir kayıp yok. Bu anlamda bir kayıp asla olmaz.
Paddy, Sean ve Mike bir gün avdayken bazı izlerin üzerine geldiler. Onlara yakından baktıktan sonra Paddy, "Bunlar ayı izleri" dedi.
"Hayır hayır" dedi Sean, "bunlar geyik izi."
"Hey Mike," diye ikisi de sordu, "ne olduklarını düşünüyorsun?"

Ancak o cevap veremeden üçüne de tren çarptı. Seni kurtaracak olan zekâdır hafıza değil.

Nasıl âşıklar daha zekice davranabilir?

Birisi ile derin bir ilişkiye girdiğinde büyük bir tek başına kalma ihtiyacı doğar. Bitmiş, tükenmiş, yorgun hissetmeye başlarsın; keyifli bir yorgunluk, mutlu bir yorgunluk ama her heyecan tüketicidir. İlişki kurmak son derece güzeldir ama şimdi tek başına olmak istersin. Bu sayede kendini toparlar, bu sayede yeniden taşmaya başlar, bu sayede kendi varlığının içinde köklenirsin.

Aşkın içinde diğerinin varlığının içine yöneldin, kendinle temasını yitirdin. Boğuldun, sarhoş oldun. Şimdi yeniden kendini bulman gerekiyor. Ancak tek başına olduğunda yeniden aşk ihtiyacı yaratıyorsun. Bir süre sonra öylesine dolacaksın ki paylaşmak isteyeceksin, o kadar taşacaksın ki kendini içine akıtacak, kendini verecek birisini bulmak isteyeceksin. Aşk tek başınalığın içinden doğar.

Tek başına olmak seni aşırı doldurur. Sevgi senin armağanlarını kabul eder. Sevgi seni boşaltır bu sayede sen yeniden dolabilirsin. Ne zaman sevgi tarafından boşaltılırsan tek başınalık seni beslemek, seni entegre etmek için oradadır. Ve bu bir ritimdir.

Kadınını ya da erkeğini de bu ritimden haberdar et. İnsanlara hiç kimsenin günde yirmi dört saat boyunca sevemeyeceği öğretilmeli; dinlenme dönemlerine ihtiyaç vardır. Ve hiç kimse emir üzerine sevemez. Sevgi kendiliğinden olan bir olgudur: O ne zaman olursa olur ve o ne zaman olmazsa olmaz. Onunla ilgili bir şey yapılamaz. Şayet bir şey YAPARSAN sahte bir şey, bir rol yaratacaksın.

Gerçek sevgililer, zeki sevgililer birbirlerini bu olgudan haberdar edeceklerdir: "Tek başıma olmak istediğimde bu seni reddediyorum anlamına gelmez. Aslında senin sevgin nedeni ile benim tek başıma olmam mümkün hale geldi." Ve senin kadının bir gece, birkaç gün tek başına kalmak isterse incinmiş hissetmeyeceksin. Reddedildiğini, sevginin kabul edilmediğini ve hoş karşılanmadığını söylemeyeceksin. Onun birkaç gün tek başına kalma kararına saygı duyacaksın. Aslında mutlu olacaksın! Sevgin o kadar çoktu ki boş hissediyor; şimdi onun tekrar dolması için dinlenmesi gerekiyor.

Zekâ budur.

Normalde sen reddedildiğini düşünürsün. Kadınına gidersin ve eğer o seninle birlikte olmak istemiyorsa ya da sana çok sevgi göstermiyorsa büyük bir reddedilme hissedersin. Egon incinir. Bu ego çok zeki bir şey değildir. Tüm egolar ahmakçadır. Zekâ hiç ego bilmez; zekâ basitçe olguyu görür, niçin kadının seninle birlikte olmak istemediğini anlamaya çalışır. Seni reddetmiyor —seni çok sevmiş olduğunu, seni çok sevdiğini bilirsin— ancak şu an onun yalnız olmak istediği bir andır ve eğer onu seviyorsan onu yalnız bırakacaksın; ona eziyet etmeyeceksin, seninle sevişmeye onu zorlamayacaksın.

Ve eğer erkek tek başına kalmak isterse kadın, "Artık benimle ilgilenmiyor; belki başka kadınlarla ilgilenmeye başlamıştır" diye düşünmeyecek. Zeki bir kadın erkeği tek başına bırakacaktır, bu sayede o kendi varlığını bir araya toplayabilir, bu sayede paylaşabileceği enerjisi olur. Ve bu ritim, gece ve gündüz, yaz ve kış gibidir; sürekli değişir.

Ve şayet iki kişi gerçekten saygılıysa —ve sevgi her zaman saygılıdır, o her zaman karşıdakinin önünde saygıyla eğilir; o çok ibadet gibi, dua etmek gibi bir ruh halidir— ondan sonra yavaş yavaş birbirinizi daha çok ve daha çok anlayacaksınız. Ve diğerinin ve kendinin ritminin farkında olacaksın. Ve kısa süre sonra sevgi yüzünden, saygı yüzünden ritimlerinizin giderek daha yakın ve daha yakın olduğunu bulacaksınız: Sen sevgi dolu hissettiğinde, o da hissedecek. Bu yerleşir. Bu kendiliğinden yerleşir. Bu senkronizasyondur.

Hiç gözledin mi; iki gerçek sevgiliyle karşılaştığında onlarda pek çok şeyin benzer olduğunu göreceksin.

Gerçek sevgililer kardeşmiş gibi olurlar. Şaşıracaksın; kardeşler bile bu kadar benzemezler. İfadeleri, yürüyüş şekilleri, konuşma tarzları, mimikleri; iki sevgili benzeşirler ve aynı zamanda da çok farklıdırlar. Bu doğal olarak gerçekleşmeye başlar. Sırf birlikte olmak, yavaş yavaş birbiri ile uyumlu hale gelmek. Gerçek sevgililer birbirine

bir şey söyleme ihtiyacı duymaz; diğeri hemen anlar, sezgisel olarak anlar.
Şayet kadın üzgünse, bunun böyle olduğunu söylemeyebilir ama erkek anlar ve onu yalnız bırakır. Şayet erkek üzgünse kadın anlar ve onu yalnız bırakır; onu yalnız bırakmak için bir mazeret bulur. Aptal insanlar tam zıddını yapar: Onlar asla birbirlerini yalnız bırakmazlar; onlar sürekli olarak, birbirlerini yorarak ve canını sıkarak, asla diğerine var olacağı bir alan bırakmadan birliktedir.
Sevgi özgürlük verir ve sevgi diğerinin kendisi olmasına yardım eder. Sevgi çok paradoksal bir olgudur. Bir yandan seni iki bedende tek bir ruh yapar; diğer yandan sana bireylik ve kendine özgü olmayı sağlar. Sizin küçük benliklerinizi bırakmanıza yardımcı olur ama sizin yüksek benliğinizi bulmanıza da yardım eder. O zaman sorun yoktur: Sevgi ve meditasyon iki kanattır ve birbirini dengeler. Ve ikisinin arasında sen gelişirsin.

Bazen zekâm hakkında şüpheleniyorum.

Zeki olmayabileceğini düşünmeye başlama, sonra ne olacak? Herkes zeki doğar. Zekâ herkesin içinde var olan bir niteliktir; tıpkı herkesin nefes alarak doğması gibi, herkes zeki doğmuştur.
Bazı insanların zeki doğduğunu ve bazılarınınsa olmadığı fikri külliyen yanlıştır ve bu pek çok insanı insanlığından uzaklaştırıyor. Bu çok aşağılayıcı, saldırgan bir şeydir. İfade tarzları değişken de olsa herkes zeki doğar. Birisi müzikte zekidir, diğeri matematikte zekidir fakat eğer matematiği kriter yaparsan o zaman müzisyen zeki gözükmez. Şayet onları matematiğin kriter olduğu bir sınava sokarsan müzisyen sınavı veremez. Kriteri değiştir, bırak müzik kriter olsun ve ikisini de müziğin belirleyici olacağı bir sınava sok, o zaman matematikçi aptal görünür.
Biz belirli kriterler seçmişiz; bu yüzden pek çok insan aptal olarak etiketlenmiştir; onlar öyle değildir. Ben aptal olan tek bir kişiye rastlamadım —bu gerçekleşmez— ancak onun zekâsı değişik türden bir zekâdır. Şiir iş hayatındakinden farklı türden bir zekâ ister. Bir şair bir işadamı olamaz ve bir işadamı bir şair olmayı çok zor bulacaktır. Politikacı olmak için bir çeşit zekâya ihtiyaç varken, ressam olmak için başka türden bir zekâya gerek vardır. Ve milyonlarca olasılık vardır.
Unutma: Herkes zeki doğar, yani bu hiç kimseyi dışarıda bırakmıyor. Sen sadece kendi zekânı bulmak zorundasın; onun nerede olduğunu. Ve bir kez kendi zekânı bulmuşsan netleşeceksin.
İnsanlar kafaları karışık bir şekilde yaşıyorlar çünkü kendileriyle ilgili yanlış fikirlerle yaşıyorlar. Birisi sana —bir öğretmen, bir profesör, bir işçi— zeki olmadığını söylemiş. Ancak onların kriterleri sadece seçilmiş kriterlerdir; onların kriterleri her şeye uygulanamaz. Üniversiteler henüz evrensel değildir. Onlar her türden zekâya izin vermezler, onlar zekânın tüm oluşumlarını kabul etmiyorlar.
Bir kez kendi zekânı kabul edip ona saygı duymaya başladığında netleşeceksin; o zaman sorun kalmayacak.
Şair iyi bir işadamı olamadığı için kendini aptal hissediyor. Şimdi bu kafa karışıklığı yaratır. O kendi kendine aşağılık duygusu hissetmeye, kendine saygı duymamaya, utanmaya başlar. İş hayatında başarılı olmaya çalışır ama olamaz. Bu onun etrafında büyük bir sis yaratır. Şayet o bir şair olduğunu ve bir işadamı olmaması gerektiğini ve başarılı bir işadamı olmanın onun için bir intihar olduğunu, onun şiirde başarılı olması gerektiğini anlayabilirse... Onun zekâsı budur ve onun zekâsı kendi tarzında çiçek açmalıdır. Onun hiç kimseyi taklit etmemesi gerekir. Belki toplum bunun için para vermeyecek çünkü şiire bombalara olduğu kadar ihtiyaç yoktur. Sevgiye nefrete olduğu kadar çok ihtiyaç yoktur.
Bu nedenle filmlerde, radyoda, televizyonda cinayete izin verilir; ona müstehcen denmez. Fakat sevişmek müstehcendir. Bu toplum nefretle yaşar, sevgiyle değil. Birisi cinayet işlerse bunda bir sorun yoktur. Şayet birisi kalbine bir bıçak saplarsa ve kan çeşme gibi akarsa bunda herhangi bir sorun yoktur. Ancak birisi seni kucaklarsa, seni öperse, seni severse toplum korkar.
Cinayetin değil de sevginin müstehcen olması, sevgililerin ayıplanıp askerlerin ödüllendirilmesi, savaşın doğru, aşkınsa yanlış olması gariptir.

Eğer zekânı kabul edebilirsen, eğer kendini kabul edebilirsen netleşeceksin, kesinlikle netleşeceksin; tüm bulutlar dağılacak.

Kendi zekâmın gelişimini nasıl destekleyebilirim?

Öncelikle giderek daha fazla küçük şeylerde uyanık olmaya başla. Yolda yürürken daha uyanık olmaya çalış. Yolda yürümek gibi basit bir işlemde hiçbir farkındalığa ihtiyaç duymazsın. Çok iyi yürürsün ve aptal kalmaya devam edebilirsin. Herkesin yaptığı budur. Aptallık seni pek de engellemez. Küçük şeylerden başla. Duş alıyorsun, uyanık ol; suyun altında duruyorsun çok uyanık hale gel. Serin su üzerine akıyor, vücut bundan keyif alıyor... uyanık ol, ne olduğunun bilincine var, rahat ama bilinçli ol.

Ve bu farkındalık anları tekrar tekrar, bin bir çeşit yoldan getirilmeli: Yemek, konuşmak, bir arkadaşla konuşmak, beni dinlemek, meditasyon yapmak, aşk yapmak. Her durumda daha çok ve daha çok uyanık olmaya çalış. Bu zordur, bu kesinlikle zordur ama bu imkânsız değildir. Yavaş yavaş toz yok olacak ve senin ayna gibi olan bilincin kendisini gösterecek; zeki hale geleceksin.

O zaman zeki olarak yaşa. Sen öylesine kafan karışık, öylesine aptal bir şekilde yaşıyorsun ki bu şekilde yaşayan birisini görmüş olsan hemen onun aptal olduğunu söylerdin. Fakat sen aynısını yapıyorsun. Ancak bir şekilde kişi kendi hayatına bakmamayı başarabilir.

Bana bir adam geldi ve dedi ki, "Ne yapmalıyım Osho? İki kadına birden âşık oldum." Şimdi bir tanesi yeterlidir, bir tanesi yeterince zararlıdır ama o iki kadına birden âşık olmuş. İkisi de mücadele ediyor ve o da ezilmiş ve diyor ki, "Perişan haldeyim. İkisi de benim için kavga ediyor." Ve doğal olarak her iki taraftan da darbe yiyor! Ve eğer ben ona "Birini seç" dersem o bunun zor olduğunu söylüyor. Bu bir kişinin iki ata birden binmesi demektir. Hayatını mahvedeceksin. İki kadını ya da iki erkeği aşk objesi olarak seçmek kaçınılmaz olarak seni böler. İki parçaya bölünmeye başlarsın.

Bu aptalca. Olayın içine bakmak çok basittir. Belki bazen zordur —o zordur— ama o zaman bile kişi seçmek zorundadır. Aynı anda tüm yönlere doğru gidemezsin.

Eğer hayatına bakarsan ne kadar zekice olmayan bir şekilde davrandığını bulacaksın. Bir kitap okursun ve bilgi toplamaya başlarsın ve bildiğini düşünmeye başlarsın. Tanrı sözcüğünü öğrendin ve Tanrı'yı bildiğini düşünüyorsun. Tartışmaya hazırsın; sadece tartışmak değil, öldürmeye ve ölmeye de hazırsın. Kaç tane Müslüman, kaç tane Hindu, kaç tane Hıristiyan sadece kitaplarda okudukları bir şey için öldürülmüştür! Son derece aptal insanlar. Biri Kuran için savaşıyor, diğeri Gita için savaşıyor, ötekisi İncil için savaşıyor; kitaplar için savaşıyorsun ve yaşayan insanları öldürüyorsun ve son derece değerli hayatı kurban ediyorsun! Sen ne yapıyorsun?

Fakat insan aptalca şekillerde davranmıştır. Sırf diğer herkes aynı şekilde davranıyor diye bu onu zeki kılmaz. Eğer onların hepsi aptalsa bu seni zeki yapmaz çünkü sen onları takip ediyorsun.

Bir gün bir kuş sürüsü gökte uçuyordu ve bir kuş diğerine, "Niçin biz sürekli bu aptal lideri takip ediyoruz?" diye sordu.

Ve diğeri dedi ki, "Bilmiyorum. Duyduğuma göre bir tek onda harita varmış."

Harita! Hiç kimsenin haritası yok. Ama sen Papa'yı, Shankaracharya'yı, panditi, politikacıyı izlemeye devam ediyorsun ve onların haritası olduğunu düşünüyorsun, bildiklerini düşünüyorsun. Sadece onların hayatlarına bak; onlar ne biliyor? Onlar belki de senden çok daha fazla aptallar. Sadece onların ne kadar zeki olmayan bir şekilde yaşadıklarına bak. Onların hayatlarını izle. Mutlular mı? Hayatlarında bir dans var mı? Hayatlarında hoş kokular var mı? Sadece onlara baktığında bir dinginliğin üzerine yağdığını hissediyor musun? Bu tarz şeyler hiç yok. Sadece bir kitapları var ve onları yıllarca okudular ve çalıştılar diye onları takip etmenin bir anlamı yoktur.

Bir bilgi kişisi değil, bilmekte olan bir kişi ol. Sonra zekice yaşa.

Bana göre zekâ temel ahlaktır, temel erdemdir. Şayet zeki isen kimseye zarar vermeyeceksin çünkü bu

aptalcadır. Şayet zeki isen kendine zarar vermeyeceksin çünkü bu aptalcadır. Hayat çok kıymetlidir, onun boşa harcanmaması gerekir; o derin bir kutlama, derin bir şükran içinde yaşanmalıdır.

Ve kişi çok dikkatli ve uyanık olmak zorundadır çünkü bir an geçtiğinde o sonsuza kadar gitmiştir. O asla geri dönmeyecek. O yüzden şayet onu aptallıkla harcarsan çok büyük bir fırsatı harcıyorsun demektir. Her anı öylesine tam, öylesine farkında olarak yaşa ki sonradan asla onu yaşamadığın için; onu daha fazla yaşayabilirdin, ondan daha çok zevk alabilirdin diye hayıflanma. Zekâ şudur: Hayatı o kadar tam bir şekilde yaşa ki asla pişmanlık olmasın. Kişi her zaman tatmin olmuştur. Kişi her zaman en üst düzeyde yaşadığını bilir.

SONSÖZ

MEDİTASYON ARACILIĞIYLA ZEKÂYI YENİDEN KEŞFETMEK

Zihinde bir düğme vardır. Bu düğmenin adı gözlemci olmak, farkındalık, tanıklıktır. Şayet zihne tanık olmaya başlarsan durmaya başlar. Tanıklık geliştikçe, giderek daha çok ve daha çok gizli bir anahtarın farkına varmaya başlarsın, zihin kolaylıkla durdurulabilir. Ve o an, zihni saatlerce kapatabildiğin zaman büyük bir özgürleşmedir. Ve o geri geldiğinde, sen onu geri çağırdığında gençleşmiş, tazelenmiş olarak geri gelir.

Bu nedenle meditasyon yapanların diğer insanlardan daha zeki olması kaçınılmazdır. Eğer öyle değillerse onların meditasyonu sahtedir, o zaman onlar meditasyonun ne olduğunu bilmiyorlardır; onlar meditasyon adıyla başka bir şey yapıyorlardır. Meditasyon halindeki bir insanın daha duyarlı, daha zeki, daha yaratıcı, daha sevgi dolu, daha şefkatli olması kaçınılmazdır. Bu nitelikler kendiliğinden gelişir ve tüm sır tek bir şeydedir: Zihni durdurmayı öğren. Zihni durdurmayı bildiğin an sen efendi olursun ve o zaman zihin güzel bir mekanizmadır. Onu kullanmak istediğinde kullan, ona ihtiyacın yokken onu kapat.

Meditasyon nedir? O uygulanabilecek bir teknik midir? O senin harcaman gereken bir efor mudur? O zihnin elde edebileceği bir şey midir? Değildir.

Zihnin yapabileceği hiçbir şey meditasyon olamaz; o zihnin ötesindeki bir şeydir, orada zihin tamamıyla çaresizdir. Zihin meditasyona sızamaz; zihnin bittiği yerde meditasyon başlar. Bu unutulmamalı çünkü hayatımızda ne yaparsak yapalım zihnimizle yaparız; ne elde edersek zihnimiz aracılığıyla elde ederiz. Ve sonra içimize doğru döndüğümüzde yine teknikler, metotlar, eylemler şeklinde düşünmeye başlarız çünkü tüm hayat boyunca edindiğimiz tecrübeler bize her şeyin zihin tarafından yapılabileceğini gösterir. Evet. Meditasyon haricinde her şey zihin tarafından yapılabilir; meditasyon dışında her şey zihin tarafından yapılır. Çünkü meditasyon bir kazanım değildir; o zaten mevcuttur, o senin doğandır. O elde edilmek zorunda değildir; onu sadece tanımak gerekir, o sadece anımsanmalı. O seni orada bekliyor; sadece içe bir dönüş ve o orada mevcut. Onu her zaman ve her zaman taşımaktasın.

Meditasyon senin doğanda vardır; o sensin, o senin varlığın, onun senin yaptıklarınla bir ilgisi yok. Ona sahip olamazsın, ona sahip olunmaz. O bir şey değildir. O sensin. O senin varlığın.

Bir kez meditasyonun ne olduğunu anladığında her şey çok netleşir. Aksi taktirde karanlıkta dolanmaya devam edersin. Meditasyon bir netlik halidir, bir zihin hali değildir. Zihin bir kafa karışıklığıdır. Zihin asla net değildir. Olamaz. Düşünceler senin çevrende bulutlar yaratır; onlar ince bulutlardır. Onlar tarafından bir sis yaratılır ve netlik kaybolur. Düşünceler yok olduğunda etrafında artık bulutlar olmadığında, sen basit varlığının içinde iken netlik gerçekleşir. O zaman çok uzakları görebilirsin; o zaman varoluşun en sonunu görebilirsin; o zaman senin bakışın nüfuz eder, varlığın özüne kadar nüfuz eder.

Meditasyon görüşün net, tamamıyla net olmasıdır. Onun hakkında düşünemezsin. Düşünmeyi bir kenara atmak zorundasın. Ben, "Düşünmeyi bir kenara atmalısın," dediğimde çabucak yapmalısın sonucu çıkarma çünkü dili kullanmak zorundayım. O yüzden "Düşünmeyi kenara at" diyorum. Ama eğer bırakmaya başlarsan ıskalayacaksın çünkü yine onu bir eyleme indirgeyeceksin.

"Düşünmeyi bir kenara at" basitçe hiçbir şey yapma demektir. Otur. Bırak düşünceler kendi kendine yerleşsin. Bırak zihin kendiliğinden kalksın. Sen sadece duvara bakarak, sessiz bir köşede hiç bir şey yapmadan otur. Gevşemiş. Rahat. Çabasız. Hiçbir yere gitmeden. Sanki uyanık bir şekilde uykuya dalıyorsun; sen uyanıksın ve rahatlıyorsun ama tüm beden uykuya dalıyor. Sen içerde uyanık kalıyorsun ama tüm beden derin bir rahatlamaya giriyor.

Düşünceler kendiliğinden sakinleşir, onların arasına atlamana gerek yok, onları düzeltmene gerek yok. O tıpkı bir akıntının çamurlu hale gelmesi gibidir... ne yaparsın? Onun içine atlayıp akıntının netleşmesine yardım etmeye mi çalışırsın? Onu daha çok bulandırırsın. Sen sadece kıyıda otur. Bekle. Yapılacak bir şey yok. Çünkü ne yaparsan yap akıntıyı daha çok bulandıracaksın. Eğer birisi akıntıdan geçtiyse ve ölü yapraklar yüzeyi kapladıysa

ve çamur yükseldiyse sadece sabır gerekir. Sen sadece kıyıda otur. Hiçbir şey yapmadan izle. Ve akıntı akmaya devam ettikçe ölü yapraklar uzaklaşacak ve çamur çökmeye başlayacak çünkü sonsuza kadar asılı kalamaz.
Bir süre sonra ansızın farkına varacaksın; akıntı yeniden kristal gibi netleşti.
Ne zaman zihninden bir arzu geçse akıntı bulanır. O yüzden sadece otur. Hiçbir şey yapmaya çalışma. Japonya'da bu "sadece oturmak" Zazen olarak adlandırılır; sadece oturmak ve hiçbir şey yapmamak. Ve bir gün meditasyon gerçekleşir. Onu sen kendine getirmedin sana o geldi. Ve o geldiğinde onu hemen tanırsın; o her zaman orada idi ama sen doğru yönde bakmıyordun. Hazine seninle birlikteydi ama sen başka bir yerle meşguldün: Düşüncelerde, arzularda, bin bir tane şeyin içindeydin. Sen yalnızca tek bir şeyle ilgili değildin... Ve o şey senin kendi varlığındı.
Unutma meditasyon sana daha çok ve daha çok zekâ getirecek, sonsuz zekâ, parlak bir zekâ. Meditasyon seni daha canlı ve duyarlı yapacak; hayatın daha zengin hale gelecek.
Sadece oturarak meditasyona girebilirsin ama o zaman sadece oturmak ol; başka hiçbir şey yapma. Eğer sadece oturmak olabilirsen o meditasyon haline gelir. Tamamıyla oturmanın içinde ol; hareketsizlik senin tek hareketin olmalı. Esasen Zen sözcüğü sadece oturmak, hiçbir şey yapmamak anlamına gelen Zazen sözcüğünden gelir. Şayet sadece oturabilirsen, zihninle bir şey yapmadan ve bedeninle bir şey yapmadan, o meditasyona dönüşür; ama o zordur.
Sen başka bir şey yaparken çok kolaylıkla oturabilirsin ama sadece oturuyorken ve hiçbir şey yapmıyorken bu bir soruna dönüşür. Bedenin içindeki her lif hareket etmeye başlar; her damar, her kas hareket etmeye başlar. İnce bir titremenin başladığını hissedersin; daha önceden hiçbir zaman farkında olmadığın vücudun içindeki pek çok noktanın farkına varacaksın. Ve sadece oturmayı ne kadar çok denersen içinde o kadar çok hareket hissedeceksin. O nedenle oturmak sadece daha önceden başka şeyler yaptıysan kullanılabilir.
Sadece yürüyebilirsin bu daha kolaydır. Sadece dans edebilirsin, hatta bu daha kolaydır. Ve daha kolay olan diğer şeyleri yaptıktan sonra, o zaman oturabilirsin. Buda pozisyonunda oturmak gerçekten yapılması gereken en son şeydir. O asla başlangıçta yapılmamalıdır. Sadece tamamen hareketle özdeşleştiğini hissetmeye başladıktan sonra hareketsizlikle de özdeşleştiğini hissetmeye başlayabilirsin.
O nedenle ben asla insanlara sadece oturarak başlayın demem. Başlamanın kolay olduğu yerden başla yoksa gereksiz pek çok şeyi hissetmeye başlayacaksın; var olmayan şeyleri.
Eğer oturmakla başlarsan içerde çok fazla rahatsızlık hissedeceksin. Ne kadar oturmaya çalışırsan o kadar çok rahatsızlık hissedeceksin; sadece delirmiş zihninden başka bir şeyin farkına varmayacaksın. Bu depresyon yaratacak, kendini köşeye sıkışmış hissedeceksin. Mutluluk hissetmeyeceksin; aksine deli olduğunu hissetmeye başlayacaksın. Ve bazen gerçekten delirebilirsin.
Şayet "sadece oturmayı" samimi bir gayretle yaparsan gerçekten delirebilirsin.Yalnızca insanlar gerçekten samimi olarak denemediğinden delirme çok sık gerçekleşmiyor. Bir oturma pozisyonu ile içinde çok fazla delilik olduğunu bilmeye başlarsın. Eğer samimiysen ve devam edersen delirebilirsin. Bu daha önceden oldu, pek çok kez oldu; o yüzden ben asla üzüntü, depresyon, sıkışmışlık duygusu yaratan hiçbir şey önermiyorum. Senin deliliğinin çok fazla farkına varmanı sağlayacak hiçbir şeyi asla önermiyorum. İçindeki deliliğin farkına varmaya hazır olmayabilirsin; belli şeyleri sırasıyla bilmene izin verilebilir. Bilmek her zaman iyi değildir; kendisini, senin onu hazmetme kapasiten geliştikçe yavaş yavaş ortaya çıkarmalı.
Ben senin deliliğinle başlayacağım oturma pozisyonuyla değil. Senin deliliğine izin vereceğim eğer çılgınca dans edersen içinde zıddı gerçekleşir. Çılgın bir dans ile içindeki sessiz bir noktanın farkına varmaya başlarsın; sessizce oturarak deliliğinin farkına varmaya başlarsın. Zıt kutup her zaman farkındalık noktasıdır. Çılgınca, ağlayarak, kaotik nefesle dans etmekle senin deliliğine izin veriyorum. Ondan sonra daha ince bir noktanın, içinde daha derindeki sessiz ve hareketsiz, yüzeydeki çılgınlığın tersi olan bir noktanın farkına varacaksın. Çok mutlu hissedeceksin; merkezinde içsel bir sessizlik var. Fakat eğer sadece oturuyorsan içerdeki çılgın birisidir;

dışarıda sessizsin ama içerde delisin.
Eğer aktif bir şeyle başlarsan —pozitif bir şeyle, canlı, hareket eden— daha iyi olacak; o zaman içsel bir hareketsizliğin geliştiğini hissetmeye başlayacaksın. Bu geliştikçe senin için bir oturma pozisyonu ya da bir yatma pozisyonu; daha sessiz meditasyonlar mümkün hale gelecek.
Hareketle, eylemle başlayan bir meditasyon tekniği başka yönlerden de yardımcı olacak. O bir duygusal boşalıma dönüşecek. Sadece oturduğunda kendini engellenmiş hissedersin; zihnin hareket etmek ister ve sen sadece otursun. Tüm kaslar tersine döner, tüm sinirler tersine döner. Senin için doğal olmayan bir şeyi kendi kendine dayatmaya çalışıyorsun; o zaman kendini dayatan ve dayatılan olarak ikiye bölüyorsun. Ve gerçekte zorlanan ve baskı altına alınan kısım daha orijinal olan kısımdır; o zihninin baskı kuran kısmından daha büyük bir parçadır. Ve büyük parçanın kazanması kaçınılmazdır.
Baskı yapan kısım gerçekten atılmalıdır, baskı gören kısım değil. O senin içinde bir birikim yarattı çünkü onu devamlı olarak baskılıyorsun. Tüm yetiştirilme tarzı, tüm medeniyet, eğitim baskıcıdır. Değişik bir eğitimle, daha bilinçli bir eğitimle, daha farkında anne babalarla çok kolay bir şekilde atılabilecek olan pek çok şeyi bastırmaktasın. Zihnin içsel mekanizmasının daha iyi anlaşılmasıyla toplum senin pek çok şeyi atmana izin verebilirdi.
Örneğin bir çocuk kızgınken biz ona, "Kızma" deriz. O kızgınlığı bastırmaya başlar. Yavaş yavaş anlık olan bir şey kalıcı hale gelir. Artık o kızgın davranmayacaktır ama kızgın kalacaktır. Biz anlık olan pek çok kızgınlığı biriktirmiş durumdayız; hiç kimse bastırılmadığı sürece sürekli olarak kızgın olamaz. Kızgınlık gelip ve giden anlık bir şeydir: Eğer ifade edilirse o zaman artık kızgın değilsindir. O nedenle ben çocuğun kızgın olmasına daha otantik olarak izin verirdim. Kızgın ol ama onun derininde ol; onu bastırma.
Elbette sorunlar olacaktır. Eğer biz "Kızgın ol" dersek o zaman sen gidip birisine kızacaksın. Fakat bir çocuğa şekil verilebilir; ona bir minder verilebilir ve "Mindere kız. Mindere şiddet uygula" denilebilir. En başından çocuk kızgınlığın dönüştürüldüğü bir şekilde yetiştirilebilir. Ona birtakım nesneler verilebilir: o nesneyi kızgınlığı geçene kadar fırlatabilir. Dakikalar içinde, saniyeler içinde kızgınlığı dağılacaktır ve o biriktirilmeyecektir.
Sen kızgınlığı, seksi, şiddeti, hırsı, her şeyi biriktirdin. Şimdi bu birikim senin içinde bir deliliktir. O orada, içindedir. Şayet herhangi bir baskıcı meditasyona başlarsan —örneğin sadece oturmak gibi— sen bunların hepsini bastırıyorsun, onun açığa çıkmasına izin vermiyorsun. O yüzden ben bir duygusal boşalımla başlıyorum. Öncelikle bırak bastırılmışlık havaya fırlatılsın; ve sen öfkeni havaya atabildiğinde olgunlaşmışsındır.
Şayet ben tek başıma sevgi dolu değilsem, ben sadece sevdiğim birisiyle sevgi dolu olabiliyorsam, o zaman gerçekte henüz ben olgun değilimdir. O zaman ben sevecen olmak için dahi başka birisine bağımlıyım; birisi orada olmalı ki ben sevecen olayım. O zaman bu sevgi sadece çok yüzeysel bir şey olabilir; o benim doğam değildir. Odada tek başımayken sevgiyle dolu değilsem, o halde sevme niteliği çok derine inmemiştir; o benim varlığımın bir parçası olmamıştır.
Sen giderek daha az bağımlı oldukça, daha çok ve daha çok olgunlaşırsın. Şayet tek başına kızabilirsen, daha olgunsun demektir. Kızmak için herhangi bir nesneye ihtiyaç duymazsın. O yüzden duygusal boşalmayı başlangıçta bir zorunluluk haline getirdim. Her şeyi gökyüzüne, boşluğa, hiçbir nesne bilincinde olmadan fırlatmalısın.
Kızmak istediğin kimse olmadan öfkelen. Bir neden bulmadan ağla; kahkaha at, gülünecek hiçbir şey olmadan. O zaman tüm birikmiş şeyleri atabilirsin; onu öylece atabilirsin. Ve bunun yolunu bir kez bildin mi, tüm geçmişin ağırlığından kurtulursun.
Dakikalar içerisinde tüm hayatın, hatta hayatların ağırlığından kurtulabilirsin. Eğer her şeyi atmaya hazırsan, eğer deliliğinin ortaya çıkmasına izin verebilirsen, dakikalar içerisinde çok derin bir temizlenme olur. Artık arındın; yeniden bir çocuksun, taze, masum. Şimdi masumiyetinin içinde oturma meditasyonu yapılabilir —

sadece oturma ya da sadece uzanma ya da herhangi bir şey— çünkü artık içeride oturmayı rahatsız edecek o deli kişi yoktur.

Temizlenmek ilk şey olmalı —duygusal bir boşalım— aksi taktirde nefes egzersizleriyle, sadece oturmayla, yoga asanaları, pozisyonları uygulamakla sadece bir şeyleri bastırıyorsun.

Sessizlik sana geldiğinde, seni kapladığında o sahte bir şey değildir. Onu sen üretmiyordun; o sana gelir, o senin başına gelir. Tıpkı bir annenin çocuğunun geliştiğini hissettiği gibi, onun içinde geliştiğini hissetmeye başlarsın. İçinde derin bir sessizlik gelişiyor; ona gebe kaldın. Sadece o zaman bir dönüşüm vardır; aksi taktirde o sadece kendini kandırmaktır. Ve kişi kendisini hayatlar ve hayatlar boyunca kandırabilir; bunu yapma kapasitesi sonsuzdur.

Zekâ yeniden keşfedilebilir. Onu keşfetmenin yegâne yolu meditasyondur. Meditasyon yalnızca bir şey yapar: Senin zeki olmanı engellemek için toplum tarafından yaratılmış olan engelleri yok eder. O sadece tıkaçları kaldırır. Onun işlevi negatiftir: Senin sularının akmasını, kaynak sularının canlanmasını engelleyen kayaları kaldırır. Herkes çok büyük bir potansiyel taşıyor ancak toplum onu engellemek için çok büyük kayalar yerleştirmiştir. O senin etrafında Çin Setti yaratmıştır; o seni hapsetmiştir.

Eğer bir Hıristiyan isen Hıristiyan papazları tarafından hapsedilmişsindir. Eğer bir Hindu isen Hindu rahipleri tarafından hapsedilmişsindir. Hapishaneleriniz farklıdır; belki mimarisi değişiktir, odalar farklı bir şekilde, değişik malzemelerle yapılmıştır. Ve belki bazı hapishaneler diğerlerinden daha konforludur, diğerlerinden daha sofistikedir. Elbette Amerikan hapishanesi Hint hapishanesinden çok daha iyidir: mahkûm için radyo vardır, TV vardır. Hintli mahkûmun Hintli kalması kaçınılmazdır. Hintliler öylesine rahatsız edici şekilde yaşarlar ki, nasıl mahkûmlara televizyon, radyo ve konfor sunabilsinler? İmkânsızdır. Onlar orada ceza görmek içindir; onların keyif almasına izin verilemez.

Hıristiyanlık Müslümanlıktan belki biraz daha iyi bir hapishanedir ama hapishane hapishanedir. Ve aslında iyi bir hapishane çok daha tehlikelidir çünkü ona yapışmaya başlayabilirsin, onun dışına çıkmak istemeyebilirsin; onu kendi evinmiş gibi sevmeye başlayabilirsin. Ancak bunların hepsi hapishanedir.

Ve bazen insanlar bir hapishaneden bıkıp hapishanelerini değiştirir. Hindu Hıristiyan olur, Hıristiyan Hindu olur. Şimdi Hare Krishnacılara katılmış pek çok aptal Hıristiyan vardır; aynı aptallık ama yeni bir kılık değiştirmiştir. Hıristiyan olmuş pek çok Hindu vardır —hiç değişiklik yoktur. Hıristiyan olmuş Hinduları gördüm— hiçbir değişiklik yoktur. Hindu olmuş şu Hıristiyanları gördüm, değişiklik yok. Onlar sadece hapishaneleri değiştiler.

Tüm hapishanelerin dışına çıkmak ve bir daha asla herhangi birisine girmemek zekâdır. Zekâ meditasyon aracılığıyla keşfedilir çünkü tüm bu hapishaneler senin zihninde var olur. Neyse ki onlar senin varlığına ulaşamaz. Onlar senin varlığını kirletemez; onlar sadece senin zihnini kirletebilirler, sadece zihnini kaplayabilirler. Eğer zihninin dışına çıkabilirsen, Hıristiyanlığın, Hinduizm'in, Jainizm'in, Budizm'in dışına çıkacaksın ve her türden saçmalık bitecek. Bir nokta koyabilirsin.

Ve sen zihninin dışındayken, onu izlerken, onun farkındayken, sadece ona tanık olurken, zekisindir. Zekân keşfedilmiştir. Toplumun sana yaptığını ortadan kaldırdın; fesadı yok ettin; din adamlarının ve politikacıların komplosunu ortadan kaldırdın. Onun dışına çıktın, özgürsün. Aslında ilk defa gerçek bir insan oldun, hakiki bir insan. Artık tüm gökyüzü senindir.

-&-